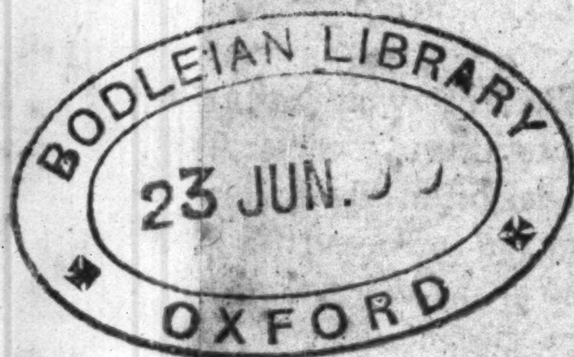
QVINCTI HORATII FLACCI POEMATA,

Nouis Scholijs & Argumentis illuſtrata.

Londini excuſum impenſis
Iohannis Harrriſoni.
1592.

BODLEIAN LIBRARY
23 JUN.
OXFORD

Q. HORATII FLACCI VITA, E VETVSTO QVODAM EXEMPLARI DESCRIPTA.

VINTVS Horatius Flaccus, Venusinus, patre, vt ipse quidem tradit, libertino, & exactionum coactore: vt verò creditum est, salsamentario: quum illi quidam in altercatione exprobrasset, Quoties ego vidi patrem tuum brachio se emungentem? bello Philippensi excitus à M. Bruto imperatore, tribunus militum meruit: victisque partibus, venia impetrata, scriptum quæstorium comparauit: ac primò Mæcenati, mox Augusto in gratiam insinuatus, non mediocrem in amborum amicitia locũ tenuit. Mæcenas quantopere eum dilexerit, satis demonstratur illo epigrammate.

Ni te visceribus meus Horati
Plus iam diligo, tu tuum sodalem
Hinno me videas strigosiorem.

Sed multo magis extremis, tali ad Augustum elogio, *Horatij Flacci, vt mei esto memor,* Augustus epistolarum quoque ei officium obtulit, vt hoc ad Mæcenatem scripto significat. *Antè ipse sufficiebam scribendis epistolis amicorum: nunc occupatissimus & infirmus, Horatium nostrum te cupio adducere. Veniet igitur ab ista parasitica mensa ad hanc regiam, & nos in Epistolis scribendis adiuuabit.* Ac ne recusanti quidem aut succensuit quicquam, aut amicitiam suam " suggerere destitit. Extant epistolæ, è quibus, argumenti gratia, pauca subieci. *Sume tibi aliquid iuris apud me, tanquam si conuictor mihi fueris. Rectè enim & non te-*

mere feceris, quoniam id vsus mihi tecum esse voluit, si per valetudinem tuam fieri possit. Et rursus, *Tui qualem habeam memoriam, poteris ex Septimio quoque nostro audire. nam incidit vt coram illo fieret à me tui mentio. Neque enim, si tu superbus amicitiam nostram spreuisti, ideo nos quoque* " ἀνθυπερφρονοῦμεν. Præterea sæpe eum inter alios iocos " putissimum penem, & homuncionem lepidissimum appellat: vnaque & altera liberalitate locupletauit. Scripta quidem eius vsque adeo probauit, mansuraque perpetuò credidit, vt non modò sæculare carmen componendum iniunxerit, sed & Vindelicam victoriam Tiberij Drusique, priuignorum suorum: eumque coegerit propter hoc, tribus carminum libris ex longo interuallo quartum addere. Post Sermones verò lectos, nullam sui mentionem factam ita sit questus. *Iratum me tibi scito, quod non in plerisque eiusmodi scriptis mecum potissimum loquaris. An vereris ne apud posteros infame tibi sit quòd videaris familiaris nobis esse?* Expressitque Eclogam, cuius initium est

Al. ὑπερηφανευόμεθα.

Al. purissimum

Quum tot sustineas & tanta " pericula solus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes: in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora Cæsar:

negotia.

Habitu corporis breuis fuit, atque obesus: qualis & à semetipso in Satyris describitur, & ab Augusto hac epistola, *Pertulit ad me Dionysius libellum tuum: quem ego (ne accusem breuitatem) quantuluscunq; est, boni consulo. Vereri autem mihi videris ne maiores libelli tui sint quam ipse es: sed si tibi statura deest, corpusculum non deest. Itaq; licebit in sextariola scribas, quum circuitus voluminis tui sit ὀγκωδέστατος, sicut est ventriculi tui.* Ad res Venereas intemperantior traditur. nam speculato cubiculo scorta dicitur habuisse disposita, vt quocunque respexisset, ibi ei imago coitus referretur. Vixit plurimum in secessu ruris sui Sabini, aut " Tiburtini: domúsque eius ostenditur circa Tibur-

Al. tarentini.

burtini luculum. Venerunt in manus meas & elegi, ſub eius titulo, & epiſtola" proſa oratione, quaſi commendantis ſe Mæcenati. Al. prorſa. Sed vtraque falſa puto. nam elegi, vulgares: epiſtola autem, obſcura. quo vitio minimè tenebatur. Natus eſt VI. id Decemb. L. Cotta & L. Torquato conſulibus. Deceſſit V. Kal. Decem. C. Mario Cenſorino & C. Aſinio Gallo conſulibus, poſt nonum & quinquageſimum annum: hærede Auguſto palam nuncupato, quum vrgente vi valetudinis nō ſufficeret ad obſignandas teſtamenti tabulas. Humatus & conditus eſt extremis Eſquilijs, iuxta Mæcenatis tumulum.

EIVSDEM HORATII VITA IN ALIO EXEMPLARI ALITER SCRIPTA.

Q. HORATIVS FLACCVS libertino patre natus in Apulia, cum parente in Sabinos migrauit. Quem quum pater puerum Romam miſiſſet in ludum literarium, pauciſſimis eruditus impenſis, anguſtias patris vicit ingenio: coluítque adoleſcens Brutum: ſub quo tribunus militum ciuili bello militauit: captúſque à Cæſare, poſt magnum tempus beneficio Mæcenatis non ſolùm ſeruatus, ſed etiam in amicitiam receptus eſt. Quapropter Mæcenati & Auguſto in omnibus ſcriptis ſuis venerabiliter aſſurgit. Scripſit Carminum lib. IIII. Carmen ſæculare, Epodon, De arte poetica. Epiſtolarum lib. II. Sermonum, II. Commentati ſunt in illum, Porphyrion, Modeſtus, Helenius Acron: omnium optimè C. Æmilius.

EIVSDEM HORATII VITA, PER PETRVM CRINITVM LIB. III. DE POETIS LATINIS.

QVintus Horatius Flaccus in Venusio Apuliæ oppido natus est. Patrem habuit libertini generis. Vnde illud,

Sat.6.lib.1. *Quem rodunt omnes libertino patre natum.*

Pro certo habetur, eius natalem fuisse duobus circiter annis ante coniurationem L.Sergij Catilinæ, quo tempore celebres erant in ciuitate, ex poetis, Valerius Catullus, Licinius Caluus, & Heluius Cinna: ex oratoribus, M.Cicero, Q.Hortensius, & Q.Catullus: ex philosophis, Varro Terentius, & Figulus Nigidius. Orbilium Beneuentanum (vt constat) à puero audiuit, quem appellat alicubi plagosum: ac mirum quàm breui tẽpore in bonis literis profecerit. Ingenio enim facili & auidissimo fuisse traditur in capiendis optimis disciplinis. Vbi autem satis visus est nauasse operam Latinis studijs, Athenas se contulit, vt philosophorum præceptis liberius incumberet. Maximeque Epicureorum placita videtur probasse: vt illud vrbanè dictum testatur.

Epist.1.lib.2.

Me pinguem & nitidum bene curata cute vises,
Epist.4.lib.1. *Quum ridere voles Epicuri de grege porcum.*

Moribus fuisse dicitur sub obscœnis, & ad bilem interdum paulo excitatior: adeo erga amicos gratus atque officiosus, vt nobiliorum etiam studijs, & gratia clarior in dies ac nobilior esset. Nam primò dignitatem tribunitiam honestis suffragijs est adeptus, & Romanæ legioni præpositus: quod ipse de se scribit. Amicos verò habuit, ex poetis, Albium Tibullum, Quintilium Varum, cuius obitum officiosè deplorat: Valgium consularem, Vir-

Virgiliumq́; ipsum. Ex prima nobilitate, Iulium Florũ, Maximum Lollium, & Męcenatem cum quo supra septem annos summa familiaritate vixit. quod cùm locis multis, tum maximè his versibus apparet, Sat.6.lib.2

Septimus octauo propior iam fugerit annus,
Ex quo Mæcenas me cœpit habere suorum
In numero.

Mam cum ipso quidem Horatio iocari liberius Mæcenas, atque agere consueuit, eidemque concredere sua studia, in rebus ciuilibus. Quum ipsa ciuitas magnis factionibus teneretur, varijsque seditionibus æstuaret, sequutus primò est Bruti & Cassij partes, quod à multis alijs, & à Sidonio Apollinari, traditum est: qui ad Iulium Maioranum sic refert.

Et tibi Flacce, acies Bruti Cassique sequuto,
Carminis est author, qui fuit & veniæ.

Mox verò accidit vt fauore Mæcenatis non dignitates tantùm assequeretur, sed ipsi quoque Octauio imperatori foret insinuatus: quum liberè & amicè ad illum scribat. Illas tamen epistolas, quæ referuntur à quibusdam, Augusti ad Flaccum, magis confictas opinamur, quàm dignas tanto principe, eiusq́; summa eruditione. quod ipsum, cùm alia multa, tum elocutio in primis probat. Composuit perplura, quæ vulgo etiam sunt notissima. nos quàm breuissimè repetemus: Libros Carminum quatuor, Epodon, & Seculare carmen: quibus Augustum ac Mæcenatem miris laudibus celebrat. In scribendis iambicis mirè efficax habitus est: quod & Fabius Quintilianus testatur. Inter lyricos verò (inquit) solus ferè dignus est legi Horatius. quoniam & insurgit aliquando, & plenus est iucunditatis & gratiæ: varijsque verbis & figuris felicissimè audax. Ex quo illud peruulgatum,

Hic inter lyricos sublimi vertice vates
Sidera summa ferit, seu dulcia furta puellæ

Cantat, amicitias, conuiuia, prœlia, paces:
Siue Lycambeis lacerat latratibus hostem,
Impetit aut vario corruptos carmine mores.

Apollinaris quoque sic ad Tonantium de Horatio,

Sed tu per Calabri tramitis aggerem
Vis vt nostra dehinc cursitet orbita,
Quæ Flaccus lyricos Pindaricum ad melos
Frænis flexit equos plectri potentibus,
Dum metro quatitur chorda Glyconio,
Nec non Alcaico, vel Pherecratio,
Iuncto & Lesbiaco, siue Anapæstico:
Vernans per varij carminis eclogas
Verborum violis multicoloribus.

Diomedes grammaticus, & alij veteres, vnde viginti carminũ modos ab Horatio decantatos asserunt: quorum rationes in tertio de Grammaticæ libro a Diomede ipso referuntur. Scripsit de Poetica librum ad Pisones: volumina duo Satyrarum, ac totidem Epistolarum. In Satyra verò Lucilium sequutus est, etsi eum vt lutulentum accusat. Fabius certè Quinctilianus precipuum in Satyra dicit hunc ipsum Horatium, ac purum in primis, & tersum. Quin hoc illi proprium & peculiare fuit, vt ridenti similis, & quasi dissimulans, improbitatem ac vitia hominum accusaret: quod ea magis vrgeant atque afficiant, quæ sensim irrepunt, quam quę aperta fronte inuadunt quod ipsum & poeta Persius demonstrat,

Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico
Tangit & admissus circum præcordia ludit,
Callidus excusso populum suspendere naso.

Sed & poeta Ouidius ingenuè fatetur magnopere se Horatianis versibus delectatum, & eius carmen diligenter audisse; veluti Propertium, Macrum, Ponticum, & Bassum, qui iambicos lusit.

Et tenuit nostras numerosus Horatius aures,

Quum ferit Ausonia carmina culta lyra.

Permultos verò enumerat Horatius, quorum & studium & iudicium percoluit: vt Plotium, Mæcenatem, Varium, Virgilium, Fuscum, Viscos, Valgium, Pollionem, Messalam, & alios. Sequutus est eum in componendis lyricis Paulus Passienus: qui (vt est autor Plinius) mirificè illum exprimebat. Statura fuisse traditur breui, corpore obeso oculis lippis: quæ vel ex carmine illius varijs locis colliguntur. Mortuus est autem Horatius anno ætatis suæ septimo & quinquagesimo, vt in Eusebij annalibus relatum est. Alij supra septuagesimum annum vixisse scribunt. quod ego tamen falsum existimo, vt alibi obseruatum est.

DE VNDEVIGINTI GENERIBVS METRORVM HORATII.

Tractatus Aldi Manutij.

PRIMVM genus: vt Ode 1. lib 1. quæ est monocolos. Sunt enim omnes versus Choriambici Asclepiadei tetrametri acatalecti: qui constant è spondeo, & duobus Choriambis, & pyrrhichio, vel iãbo: hoc modo,

Mæce–nas atauis-◡◡-edite re-◡◡-gibus ◡◡
O &– præsidium & -◡◡- dulce decus -◡◡- meum ◡◡
– -◡◡- -◡◡- ◡◡
– -◡◡- -◡◡- ◡◡

Primi generis Ode 3.

Lib. 1. Ode. 1. Mæcenas atauis edite regibus.
Lib. 3. Ode 31. Exegi monimentum ære perennius.
4 8 Donarem pateras, grataque commodis.

SECVNDVM genus: vt Ode 2, quæ est dicolos

tetrastrophos. Primi quique tres versus sunt hendecasyllabi Sapphici pentametri acatalecti: qui constant è trochæo, spondeo, dactylo, & duobus trochæis: vel spondeo vltimo: sic,

Iam sa-∪tis ter--ris niuis-∪∪ atque-∪ diræ --
Grandi-∪nis mi--sit pater-∪∪ & ru-∪bente-∪
Dexte-∪ra sa--cras iacu-∪∪ latus-∪ arces--

Quartus autem quisque est Adonicus dimeter catalecticus, ex dactylo & spondeo vel trochæo: sic,

Terruit-∪∪ vrbem -∪

-∪ -- -∪∪ -∪ --
-∪ -- -∪∪ -∪ -∪
-∪ -- -∪∪ -∪ --
-∪∪ -∪

Secundi generis Odæ 26.

1 2 Iam satis terris niuis atque diræ.
1 10 Mercuri facundi nepos Atlantis
1 12 Quem virum, aut heroa lyra, vel acri.
1 20 Vile potabis modicis Sabinum.
1 22 Integer vitæ, scelerisque purus.
1 25 Parcius iunctas quatiunt fenestras.
1 30 O Venus regina Gnidi Paphique.
1 32 Poscimus siquid vacui sub vmbra.
1 38 Persicos odi puer apparatus.
2 2 Nullus argento color est auaris.
2 4 Ne sit ancillæ tibi amor pudori.
2 6 Septimi Gades aditure mecum.
2 8 Vlla si iuris tibi peierati.
2 10 Rectius viues Licini, neque altum.
2 16 Otium diuos rogat in patenti.
3 8 Martijs cœlebs quid agam calendis.
3 11 Mercuri, nam te docilis magistro.
3 14 Herculis ritu modò dictus, ô plebs.
3 18 Faune nympharum fugientum amator.
3 20 Non vides quanto moueas periclo.

3 22 Montium

3 22 Montium custos nemorúmque virgo.
3 27 Impios parræ recinentis omen.
4 2 Pindarum quisquis studet æmulari.
4 6 Diue, quem proles Niobea magnæ.
4 11 Est mihi nonum superantis annum.
6 18 Phœbe, syluarúmque potens Diana.

Tertivm genus: vt Ode 3, quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus est Choriambicus Glyconius trimeter acatalectus: constans è spondeo, Choriambo, & pyrrichio, vel iambo: sic,

Sic te--diua potens-◡◡-Cypri ◡-

Secundus verò quisque, Choriambicus, Asclepiadeus tetrameter acatalectus: è spondeo, duobus choriambis, & pyrrhichio, vel iambo: sic,

Sic fra--tres Helenæ-◡◡-lucida si-◡◡-dera ◡◡

--◡◡-◡-

--◡◡--◡◡-◡◡

Tertij generis Ode 12.

1 3 Sic te diua potens Cypri.
1 13 Quum tu Lydia Telephi,
1 19 Mater sæua Cupidinum.
1 36 Et thure & fidibus iuuat.
3 3 Donec gratus eram tibi.
3 15 Vxor pauperis Ibyci.
3 19 Quantum distet ab Inacho
3 24 Intactis opulentior
3 25 Quo me Bacche rapis tui
3 28 Festo quid potius die
4 1 Intermissa Venus diu.
4 3 Quem tu Melpomene

Qvartvm genus: vt Ode 4, quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus est Dactylicus Archilochius heptameter acatalectus: constans è quatuor primis pedibus spondeis, vel dactylis, indifferenter, vt in versu Heroico: deinde è tribus trochæis, vel

ſpondeo vltimo : ſic,

Soluitur –ᴗᴗ acris hy–ᴗᴗ ems gra – – ta vice –ᴗᴗ veris –ᴗ
& fa –ᴗ voni – –

Secundus verò quiſque eſt Archilochius, conſtans Penthemimeri iambica, id eſt, ex iambo vel ſpondeo, iambo, & ſyllaba. Deinde è tribus trochæis, vel ſpondeo vltimo : ſic,

Trahúnt ᴗ– que ſic ᴗ– cas – machi –ᴗ næ ca –ᴗ rinas – –

–ᴗᴗ –ᴗᴗ – – ᴗᴗ –ᴗ –ᴗ –

ᴗ–ᴗ – – –ᴗ –ᴗ –

Quarti generis Ode vna.

1 4 Soluitur acris hyems grata vice veris & Fauoni

QVINTVM genus : vt Ode 5. quæ eſt tricolos tetraſtrophos. Primi quique duo verſus ſunt Aſclepiadei, qualis ille, Mæcenas atauis edite regibus. Scandũtur enim ſic,

Quis mu – – ta gracilis –ᴗᴗ– te puer in –ᴗᴗ– roſa ᴗ–

Perfu – – ſus liquidis –ᴗᴗ– vrget odo –ᴗᴗ– ribus ᴗᴗ

Tertius autem quiſque eſt Pherecratius Heroicus trimeter acatalectus : conſtans è ſpondeo, dactylo & ſpondeo, ſic,

Grato – Pyrra ſub –ᴗᴗ antro –

Quartus verò quiſque eſt Glyconius : qualis ille, *Sic te diua potens Cypri.* Scanditur enim hoc modo,

Cui fla – uam religas –ᴗᴗ– comam ᴗᴗ

– – –ᴗᴗ – –ᴗᴗ – ᴗ–

– – –ᴗᴗ – –ᴗᴗ – ᴗᴗ

– – –ᴗᴗ – –

– – –ᴗᴗ – ᴗᴗ

Quinti generis Ode ſeptem.

1 5 Quis multa gracilis te puer in roſa
1 14 O nauis referent in mare te noui
1 21 Dianam teneræ dicite virgines
1 23 Vitas hinnuleo me ſimilis Chloe

3 7 Quid

3 7 Quid fles Asterie quem tibi candidi
3 13 O fons Blandusiæ splendidior vitro
4 13 Audiuere Lyce dij mea vota: dij

SEXTVM genus: vt Ode 6, quæ est dicolos tetrastrophos. Primi quique tres versus sunt Asclepiadei, qualis ille, Mæcenas atauis edite regibus. Scanditur enim hoc modo,

Scribe -- ris Vario -ᴗᴗ- fortis & ho -ᴗᴗ- stium ᴗᴗ
Victor -- Mæonij -ᴗᴗ- carminis â -ᴗᴗ- lite ᴗᴗ
Quam rem -- cunque ferox -ᴗᴗ- nauibus aut -ᴗᴗ- equis ᴗ-

Quartus autem, Glyconius qualis, Sic te diua potens Cypri. Scanditur sic,

Miles -- te duce ges -ᴗᴗ- serit ᴗᴗ

--ᴗᴗ-ᴗᴗ-ᴗᴗ
--ᴗᴗ-ᴗᴗ-ᴗᴗ
--ᴗᴗ-ᴗᴗ-ᴗ-
--ᴗᴗ-ᴗᴗ

Sexti generis Ode 9.

1 6 Scribêris Vario fortis, & hostium
1 15 Pastor quum traheret per freta nauibus
1 24 Quis desiderio sit pudor, aut modus
1 33 Albi, ne doleas plus nimio memor
2 12 Nolis longa feræ bella Numantiæ
3 10 Extremum Tanaim si biberes Lyce.
3 16 Inclusam Danaen turris ahenea
4 5 Diuis orte bonis optime Romulæ
4 12 Iam veris comites quæ mare temperant

SEPTIMVM genus: vt Ode 7, quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus est Heroicus hexameter catalecticus in duas syllabas: cōstans è sex pedibus, dactylo & spondeo indifferenter in omnibus locis. quāquam in quinto aliquando spondeus ponitur, & in sexto dactylus: vbi etiam sæpe pro spondeo trochæus admittitur. Sed de versu Heroico multa dixerunt in

institutionibus ſuis grammatici. Scanditur autem ſic,

Lauda—bunt ali-uu j cla—ram Rhodon -uu aut Mity-uulenem—

Secundus autem quiſque eſt dactylicus Alcmanius tetrameter catalecticus: habens quatuor vltimos pedes heroici verſus, ſic,

Aut Ephe-uuſum bima-uu riſue Co-uurinthi—

— -uu — -uu -uu -u

-uu -uu -uu —

Septimi generis Odæ 3.

1 7 Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenem

1 28 Te maris & terræ, numeróque carentis arenæ

5 12 Quid tibi vis mulier nigris digniſſima barris

Octavvm genus: vt Ode 8. l. i, quæ eſt dicolos diſtrophos. Primus quiſque verſus eſt Ariſtophanius dimeter acatalectus: conſtans è choriambo, & bacchio, ſiue amphimacro: hoc modo,

Lydia dic -uu- per omnes u—

Secundus autem quiſque eſt Choriambicus Alcaicus tetrameter acatalectus: conſtans ex epitrito ſecundo, duobus choriambis, & bacchio, ſiue amphibracho: hoc modo,

Te deos o-u— ro Sybarim -uu- cur properes -uu- amando u—

-uu- u—

-u— -uu- -uu- u—

Octaui generis Ode vnica.

1 8 Lydia dic per omnes

Nonvm genus: vt Ode 9, quæ eſt tricolos tetraſtrophos. Primi quique duo verſus ſunt Dactylici, Alcaici, acatalecti: qui conſtant ex penthemimeri iambica, id eſt, ex iambo vel ſpondeo, iambo & ſyllaba. quæ dicitur cæſura: deinde è duobus dactylis, vel vltimo amphimacro: hoc modo,

Vides

Vides ∪-vt al∪-ta-ſtet niue-∪∪ candidum -∪∪
Sora∪-cte,nec ∪-iam-ſuſtine-∪∪ ant onus-∪∪

Tertius autem quiſque eſt Iambicus Archilochius dimeter hypercatalectus: conſtans quatuor pedibus: primo & tertio, iambo, vel ſpondeo: ſecundo & quarto, iambo duntaxat. deinde ſupereſt ſyllaba, hoc modo,

Syluæ--labo∪-rantes--gelú∪-que ∪

Quartus autem quiſque eſt Dactylicus Alcaicus acatalectus: Conſtans ex dimetro Heroico & Dimetro Trochaico, id eſt, è duobus dactylis, & duobus trochæis: vel vltimo ſpondeo, hoc modo,

Flumina-∪∪ conſtite-∪∪rint a-∪cuto—

∪- ∪- - -∪∪-∪∪
∪- ∪- - -∪∪-∪∪
— ∪— — ∪- ∪
-∪∪-∪∪ -∪ —

Noni generis Ode 37.

1 9 Vides vt alta ſtet niue candidum
1 16 O matre pulchra filia pulchrior
1 17 Velox amœnum ſæpe Lucretilem
1 26 Muſis amicus triſtitiam & metus.
1 27 Natis in vſum lætitiæ ſcyphis.
1 29 Icci beatus non Arabum inuides
1 31 Quid dedicatum poſcit Apollinem
1 34 Parcus deorum cultor & infrequens
1 35 O diua gratum quæ regis Antium
1 37 Nunc eſt bibendum, nunc pede libero
2 1 Motum ex Metello conſule ciuicum
2 3 Æquam memento rebus in arduis
2 5 Nondum ſubacta ferre iugum valet
2 7 O ſæpe mecum tempus in vltimum
2 9 Non ſemper imbres nubibus hiſpidos
2 11 Quid bellicoſus Cantaber, & Scythes
2 13 Ille & nefaſto te poſuit die
2 14 Eheu fugaces Poſthume, Poſthume

2 15 Iam pauca aratro iugera regiæ
2 17 Cur me quærelis exanimas tuis
2 19 Bacchum in remotis carmina rupibus
2 20 Non vsitata nec tenui ferar
3 1 Odi profanum vulgus,& arceo
3 2 Angustam amici pauperiem pati
3 3 Iustum & tenacem propositi virum
3 4 Descende cœlo,& dic age tibia
3 5 Cælo tonantem cædidimus Iouem
3 6 Delicta maiorum immeritus lues
3 17 Æli, vetusto nobilis ab Lamo
3 21 O nata mecum consule Manlio
3 23 Cœlo supinas si tuleris manus
3 26 Vixi puellis nuper idoneus
3 29 Tyrrhena regum progenies, tibi
4 4 Qualem ministrum fulminis alitem
4 9 Ne forte credas interitura,quæ
4 14 Quæ cura patrum, quæue Quiritium
4 15 Phœbus volentem prælia me loqui.

DECIMVM genus: vt Ode 11,quæ est monocolos. Sunt enim omnes versus Choriambici Alchaici, pentametri acatalecti: qui constant è spondeo,tribus choriambis, & pyrrhychio, vel iambo: hoc modo,

Tune — quæsieris -ᴗᴗ- scire nefas -ᴗᴗ- quem mihi quem -ᴗᴗ- tibi ᴗᴗ
Finem — dij dederint -ᴗᴗ- Leuconoe -ᴗᴗ- nec Babylo-ᴗᴗ-nios ᴗ-
——ᴗᴗ- -ᴗᴗ- -ᴗᴗ- ᴗᴗ
——ᴗᴗ- -ᴗᴗ- -ᴗᴗ- ᴗ-

Decimi generis Ode 3.

1 11 Tu ne quæsieris scire (nefas) quem mihi, quem tibi.
1 18 Nullam Vare sacra vite prius seueris arborem
4 10 O crudelis adhuc,& Veneris muneribus potẽs

VNDECIMVM genus: vt Ode 18, libri secundi, quæ

quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus est iambicus Archilochius dimeter acatalectus: constans amphimacro & duobus iambis, vel vltimo pyrrhichio: hoc modo,

Non ebur -υ- nequ'au υ- reum υ-

Secundus quisque versus est iambicus Archilochius trimeter catalecticus, constans è quinque iambis & syllaba: recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo: hoc modo,

Mea υ- reni υ- det in υ- domo υ lacu υ- nar υ-
-υ-υ-υ-
υ-υ-υ-υ-υ-υ

Vndecimi generis Ode vna.

2 18 Non ebur, neque aureum.

DVODECIMVM genus: vt Ode 12, libri tertij, quæ est dicolos tristrophos. Primi quique duo versus sunt Ionici à minore, Sapphici, trimetri acatalecti: qui constant è tribus ionicis à minore, vel vltimo pæone tertio: hoc modo,

Miserat' est υυ-- nequ'amori υυ-- dare ludum υυ--
Neque dulci υυ-- mala vino υυ-- lauer' aut ex υυ--

Tertius item versus est Ionicus à minore, Sapphicus, acatalectus, sed tetrameter: constans è quatuor Ionicis à minore: hoc modo,

Animari υυ-- metuentes υυ-- patriæ ver υυ-- bera linguæ υυ--
υυ--υυ--υυ--
υυ--υυ--υυ--
υυ--υυ--υυ--υυ--

Duodecimi generis Ode vna.

3 12 Miserarum est neque amori dare ludum.

DECIMVMTERTIVM genus: vt Ode 7. libri quarti, quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus est Heroicus hexameter catalecticus: qualis, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen. hoc

modo Diffu--gere ni -∪∪ ues rede -∪∪ unt iam--gramina -∪∪ campis--

Secundus quisque est Dactylicus Archilochius dimeter hypercatalectus: constans duobus dactylis & syllaba: hoc modo,

arbori -∪∪ búsque co -∪∪ mæ-

--∪∪-∪∪---∪∪--

-∪∪-∪∪-

Decimitertij generis Ode vna.

4 7 Diffugere niues, redeunt iam gramina campis.

DECIMVMQVARTVM genus: vt l. 5. Ode 1. quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus est iambicus Hipponacteus trimeter acatalectus: constans è sex iambis: recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo: hoc modo,

Ibis--Libur ∪-nis in--ter al ∪-ta na ∪-uium ∪∪

Secundus quisque est Iambicus Archilochius dimeter acatalectus: constans è quatuor iambis: recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo: hoc modo,

Ami ∪-ce pro ∪-pugna --cula ∪∪

-∪---∪-∪-∪∪

∪-∪---∪∪

Decimiquarti generis Ode 10.

5 1 Ibis liburnis inter alta nauium
5 2 Beatus ille, qui procul negotijs.
5 3 Parentis olim siquis impia manu
5 4 Lupis & agnis quanta sortito obtigit
5 5 At ô deorum quisquis in cœlo regis
5 6 Quid immerentes hospites vexas canis
5 7 Quò quò scelesti ruitis, aut cur dexteris
5 8 Rogare longo putidam te seculo
5 9 Quando repostum Cæcubum ad festas dapes
5 10 Mala soluta nauis exit alite.

DECIMVMQVINTVM genus: vt Ode 11. quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus est Iambicus

cus Hipponacteus trimeter acatalectus : qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium : hoc modo,

Pecti—nihil ∪– me si–cut an ∪– te a ∪– iuuat ∪∪

Secundus vero quisque est Sapphicus : constans penthemimeri heroica, & dimetro iambico, id est, è duobus dactylis, & syllaba, deinde è quatuor iambis: recepto tamẽ in locis imparibus etiã spõdeo, hoc modo.

Scribere –∪∪ versicu –∪∪ los –amo ∪–re per ∪– cul-sum—graui ∪–

—∪——∪–∪–∪∪

–∪∪–∪∪–∪–∪—∪–

Decimiquinti generis Ode vna.

5 11 Pecti nihil me sicut antea iuuat.

DECIMVMSEXTVM genus : vt Ode 13, quæ est dicolos distrophos. Primus quisque versus est Heroicus hexameter catalecticus : qualis ille, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Milylenen : hoc modo,

Horrida –∪∪ tempe --stas cœ– lum con – traxit & –∪∪ imbres —

Secundus verò quisque est Archilochicus:constans dimetro iambico & penthemimeri heroica. id est, è quatuor iambis : recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo. Deinde è duobus dactylis, & syllaba: hoc modo, Niuésq– que de ∪– ducunt – Iouem ∪– nunc mare –∪ nunc sylu –∪ æ-

–∪∪———–∪∪–

∪–∪––∪ –∪∪–∪∪–

Decimisexti generis Ode vna.

5 13 Horrida tempestas cœlum contraxit & imbres.

DESIMVMSEPTIMVM genus : vt Ode 14. quæ est dicolos distrophos. Primus quisq; versus est qualis, Laudabunt alij clarã Rhodon, aut Mitylenẽ: hoc modo,

Mollis in –∪∪ ertia –∪ cur tan – tam dif--fuderit –∪∪ imis--

Secundus autẽ quisque est Iambicus Archilochius

dimeter acatalectus: qualis ille, Amice propugnacula: hoc modo,

Obli--uio υ-nem ſen--ſibus υυ

-υυ -υυ -- -- -υυ-

--υ-- υυ

Decimiſeptimi generis Ode 2.

5 14 Mollis inertia cur tantam diffuderit imis.

6 15 Nox erat, & cœlo fulgebat Luna ſereno.

DECIMVMOCTAVVM genus: vt Ode 16. quæ eſt dicolos diſtrophos. Primus quiſque verſus eſt Heroicus hexameter: hoc modo, Altera -υυ iam teri -υυ tur bel--lis ci--uilibus -υυ ætas--

Secundus vero quiſque eſt Iambicus Hipponacteus trimeter: qualis ille Ibis Liburnis inter alia nauium. Quanquam in hac Ode ſecundus quiſque verſus conſtat è ſolis iambis: quod ſemel tantùm legitur feciſſe Horatius. Quamobrem verſus ille, Eamus omnes execrata ciuitas, ſic eſt legendus, Eamus omnis execrata ciuitas hæc & quæ poterunt reditus abſcindere dulces. Sunt enim omnes iambi: hoc modo,

Suis υ- & ip υ- ſa Ro υ- ma vi -υribus υ-ruit υυ

-υυ -υυ -- -- -υυ-

υ- υ- υ-υ- υ- υυ

Decimioctaui generis Ode vna.

5 16 Altera iam teritur bellis ciuibus ætas.

VNDEVIGESIMVM genus: vt Ode 17. quæ eſt monocolos. Sunt enim omnes verſus Iambici Hipponactei trimetri acatalecti: qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium. hoc modo,

Lami' ef--fica υ-ci do--manus υ-ſcien υ-tiæ υ-Supplex --& o υ- ro reg-- na per υ-Proſer--pinæ υ-.

--υ--υ-υ-υ-

--υ----υ- --υ-

Vndeuigeſimi generis Ode vna.

5 17 Iam iam efficaci do manus ſcientiæ.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM LIBER PRIMVS.

AD MAECENATEM. Ode I.

Alijs aliud vitæ genus placere, se poetæ nomen ac præsertim lyrici, vt honorificentissimum sibi futurum, affectare dicit.

Mæcenas atauis edite [a] *regibus,*
O & præsidium & dulce decus meum:
[b] *Sunt quos curriculo puluerem Olympicum*
Collegisse iuuat: [c] *metaq́ue feruidis*
Euitata rotis, palmaq́ue nobilis
Terrarum dominos euehit ad deos.
Hunc, si mobilium turba [d] *Quiritium*
Certat tergeminis tollere honoribus:
Illum, si proprio condidit horreo
Quicquid de Libycis verritur areis,
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros: [e] *Attalicis conditionibus*
Nunquam dimoueas: vt trabe Cypria
Myrtoum pauidus nauta secet mare.
Luctantem Icarijs fluctibus Africum
Mercator metuens, ocium & oppidi
Laudat rura sui. mox reficit rates
Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Massici,
Nec [f] *partem solido demere de die*

a Vt ode 29. l. 1 Tyrrhena regũ prog.
b Hel. εἰσὶν οὕς.
c Tanta arte appropinquasse metæ vt ad eam non offéderint.
d Vt alibi, plausus & amici dona Quiritis. Alij, magistratus tres, vel amplliss. & maximos.
e L. 1. o. 18. Attali hæres. Nullis cond. propos. ab agric. ad mercaturam uoces.
f Diem frangere mero, l. 2. o. 7.

Spernit, nunc viridi membra sub arbuto
Stratus, nunc[a] *ad aquæ lene caput sacræ,*
Multos castra iuuant, & lituo tubæ
Permistus sonitus, belláque matribus
Detestata, manet sub Ioue frigido
[b] *Venator, teneræ coniugis immemor:*
Seu visa est catulis cerua fidelibus,
Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
Me doctarum[c] *ederæ præmia frontium*
Dijs miscent superis: me gelidum nemus,
Nympharúmque leues cum Satyris chori
Secernunt populo: si néque tibias
Euterpe cohibet, nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere borbiton.
Quòd si me lyricis vatibus inseres,
Sublimi feriam[d] *sidera vertice.*

a Ad fontis caput.

b Alibi. lep. ven. vt alta In niue sectatur.

c Al. seu condis amab. cat. Prima fer. ederæ victricis Pr.

d Naso, & sidera vert. tangam. Prop. Nunc mihi summa licet cont. sid. plantis:

AD AVGVSTVM CÆSAREM
Ode II.

Tempestatem & Tiberis inundationem, quæ Romæ contigerant, describit: eásque ob cædem Cæsaris immissas esse innuit: nec non, de bellis ciuilibus eam sequutis queritur. Tandem pro Augusti incolumitate, vt parentis patriæ, vota facit.

IAm satis terris niuis átque diræ
Grandinis misit Pater: & rubente
Dextera sacras[e] *iaculatus arces,*
Terruit vrbem:
[f] *Terruit gentes, graue ne rediret*
Seculum Pyrrhæ, noua monstra questæ:

e Vt Gr. βαλλῶν.

f Ἐφόβησεν. Timorem incussit ne.

Omne quum [a] proteus [b] egit altos
Visere montes:
Piscium & summa genus hæsit vlmo,
Nota quæ sedes fuerat columbis;
Et superiecto pauidæ natarunt
Æquore damæ,
Vidimus flauum Tiberim, retortis
Littore [c] Etrusco violenter vndis,
Ire deiectum monumenta regis,
Templáque Vestæ:
[d] Iliæ dum se nimium [e] querenti
Iactat vltorem: vagus & sinistra
Labitur ripa (Ioue non probante) vx-
-orius amnis.
Audiet ciues acuisse ferrum.
Quo graues Persæ melius perirent:
Audiet pugnas, vitio parentum
Rara iuuentus.
Quem vocet diuûm populus ruentis
Imperî rebus? prece qua fatigent
[f] Virgines sanctæ minus audientem
Carmina vestam?
Cui dabit [g] partes scelus expiandi
Iupiter? tandem venias, precamur,
Nube candentes humeros amictus
Augur Apollo.
Siue tu mauis, Erycina [h] ridens,
Quam iocus circumuolat, & Cupido:
Siue neglectum genus & nepotes

a Prot. custos phocarum Nept.
b H. Egit visere pro ad visendū, vel, vt viseret.
c Maris Etr. seu Tyrrh. in quod influit.
d Suæ vxori.
e Quer. de non Cæs.
Iustius.
f Vestales.
g Munus & officium.
h Vt Gr. Venus φιλομμειδής.

Respicis[a] autor,
Heu nimis longo satiate ludo:
Quem iuuat clamor, galeæque[b] leues,
Acer & Mauri peditis cruentum
Vultus in hostem.
Siue mutata[c] iuuenem figura
Ales in terris imitaris, almæ
Filius Maiæ, [d] patiens vocari
Cæsaris vltor:
Serus in cœlum redeas, diúque
Lætus intersis populo Quirini:
Néue te nostris vitijs iniquum
Ocyor aura
Tollat; hic magnos potius triumphos,
Hic ames dici pater atque princeps.
Neu sinas Medos[e] equitare inultos
Te duce, Cæsar.

a Mars. Romanorum progenitor. pater Romuli. Politæ.
b Politæ.
c Quasi Mercurij figuram induerit Aug.
d Gr. pro Pat. te voc.
e O 19. Versis animo sum equis Parthum.

AD NAVEM QVA VEHEBATVR VIRGIlius Athenas proficiscens. Ode III.

Nauem precatur vt Virgilium sibi charissimum Atticæ incolumem reddat. Deinde audaciam illius admiratur & damnat, qui primus nauigauit: & naturam humanam in vetitum niti ostendit.

SIc te diua potens Cypri,
Sic fratres Helenæ, lucida sidera,
Ventorúmque regat pater.
Obstrictis alijs, præter Iapygas
Nauis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium finibus Atticis

Æolus, qui apud Hom. in gratiam Vlyss. omnes ventos præter Zeph. vtri includit.

Reddas

Reddas incolumem, precor,
Et serues animæ dimidium meæ.
[a] Illi robur & æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem
Primus, nec timuit præcipitem Africum
Decertantem aquilonibus,
Nec tristes Hyadas, nec rabiem Noti:
Quo non arbiter Adriæ
Maior, tollere seu ponere vult freta,
Quem mortis timuit gradum,
Qui siccis oculis [b] monstra natantia,
Qui vidit mare turgidum, &
Infames scopulos [c] Acroceraunia?
[d] Nequicquam deus abscidit
Prudens Oceano dissociabili
Terras, si tamen impiæ
Non tangenda rates transiliunt vada.
AVDAX *omnia perpeti*
Gens humana ruit per vetitum nefas.
Audax [e] Iapeti genus
Ignem fraude mala gentibus intulit:
Post ignem ætheria domo
Subductum, macies & noua febrium
Terris incubuit cohors:
Semotique prius tarda necessitas
Lethi corripuit gradum.
Expertus vacuum Dædalus aëra
Pennis non homini datis.

a Illi erat χάλκεον ϛῆθος, Ille erat χαλκεοκάρδιος.

Vel arb. Adr. vel freta Adr.

b Vt immania cete, Virg.

c Al. Alta Ceraunia, Plac. Lut.

d Frustra Dei prouidentia Oceanus á terra dissociatus fuit, si nihilominus nauigatur.

e Prometheus, qui AEschylo αἰπυμήτης, i. ardua consilia versans.

Perrupit Acheronta Herculeus labor,
Nil mortalibus arduum est.
[a] Cœlum ipsum petimus stultitia: neque
Per nostrum patimur scelus
Iracunda Iouem ponere fulmina.

a Naso, Affectasse ferunt regn. cœl. gig.

AD L. SEXTIVM, CONSVLAREM Ode IIII.

Ex veris descriptione occasione sumpta, & communi moriendi conditione ac vitæ breuitate proposita, ad carpenda gaudia hortatur.

SOluitur acris hyems grata[b] vice veris & Fa-
[c] Trahūtq; siccas machinæ carinas. (uoni:
Ac neq; iā stabulis gaudet pecus, aut arator igni,
Nec prata canis albicant pruinis.
Iā Cytherea choros ducit Venus, imminēte Luna:
Iunctæq; Nymphis Gratiæ decentes
Alterno terrā quatiunt pede: dū graues Cyclopū
[d] Vulcanus ardens vrit officinas.
Nūc decet aut viridi nitidū caput impedire[e] myr-
Aut flore, terræ quem ferunt [f] solutæ. (to
Nūc & in vmbrosis Fauno decet immolare lucis
Seu poscat agnam, siue malit hœdum.
PALLIDA *mors æquo pulsat pede pauperum ta-*
Regúmque turres, ô beate Sexti, (bernas,
Vitæ[g] summa breuis spē nos vetat inchoare longā.
Iam te premet nox, [h] fabulæque manes,
Et domus [i] exilis Plutonia. quò simul mearis,
Nec regna vini sortiere talis,

b In vicem redeunte vere. Vel, Vicissitudine veris.
c Trah. in mare ad nauigandū Propinqua.
d Dum Vulc. en. marius .bricatur apud Etnam.
e Corolla ex myrto.
f Solutæ vere, quæ hyemis frigore constrictæ erant.
g Spatium br.
h Fabulosi inferi
i Ob vmbras ..ilies & tenues.

Nec

Nec tenerũ Lycidã mirabere, quo calet iuuentus
Nunc omnis, & mox virgines tepebunt.

AD PYRRHAM. Ode v.

Miserum esse quicunque illius amore sit irretitus: se ex eo, tanquam è naufragio, lubenter enatasse.

QVis multa gracilis te puer in rosa
Perfusus liquidis vrget odoribus
Grato Pyrrha sub antro?
Cui flauam religas comam,
[a] *Simplex munditijs: heu quoties fidem*
Mutatósque deos flebit, & aspera
Nigris [b] *æquora ventis*
Emirabitur insolens,
Qui nunc te fruitur credulus aurea:
Qui semper [c] *vacuam, semper amabilem*
Sperat, nescius auræ
Fallacis. miseri quibus
[d] *Intentata nites. me tabula sacer*
Votiua [e] *paries indicat vuida*
Suspendisse potenti
Vestimenta maris deo.

a Munditie simplici contenta.
b Animum tuum in se exasperatum.
c Addandam sibi operam.
d Non perspecta, nec explorata.
e Eius amorem tempestati comp. è qua naufragus euaserit.

AD AGRIPPAM. Ode vi.

Bella ab eo gesta, à Vario cantatum iri: se conuiuijs tantùm & amoribus canendis aptum esse dicit.

SCribêris Vario fortis, & hostium
Victor, Mæonij carminis alite,
Quam rem cunque ferox nauibus aut equis

Aspicijs Homerici carm. Al ex coniect. aliti i. cui est cantus Hom.

Miles te duce gesserit.
Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec grauem
Peleidæ [a] stomachum, cedere nescij,
Nec cursus [b] duplicis per mare Vlyssei,
Nec sæuam Pelopis domum
Conamur, tenues grandia dum pudor,
Imbellisque lyræ musa potens vetat
Laudes egregij Cæsaris & tuas
Culpa [c] deterere ingeni.
Quis Martem tunica tectum adamantina
Dignè scripserit? aut puluere Troico
Nigrum Merionem? aut ope Palladis
Tydiden superis parem?
Nos conuiuia, nos prælia virginum
Sectis in iuuenes vnguibus acrium
Cantamus, vacui, siue quid vrimur,
Non præter solitum leues.

a Iram implacabilem.
b Vt Gr. διπλόος ἀνήρ, subdolus versutus.
c Imminuere.
Al. quòd.

AD MVNATIVM PLANcum consularem. Ode 7.

Alias alijs, sibi Tiburtinam regionem præ quauis alia placere dicit: & ad diluendas vino curas hortatur.

LAudabunt alij claram Rhodō, aut Mitylenē,
Aut Ephesum, bimarisque Corinthi
Mœnia: vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos
Insignes, aut Thessala Tempe.
Sunt quibus vnū opus est, intactæ Palladis vrbem
Carmine perpetuo celebrare, &
[d] Vndique decerptam fronti præponere oliuam.

Virginis.
d In al. edit. Vndique decerptæ frondi pr. oliuam. i. oliuam alij cui liber fr. anteponere.

Plurimus,

Plurimus, in Iunonis honorem,
Aptum dicit equis Argos, ditesq; Mycenas.
Me nec tam[a] patiens Lacedæmon,
Nec tam Larissæ percussit campus opimæ,
Quàm domus Albuneæ resonantis,
Et præceps Anio, & Tiburni lucus & uda
Mobilibus pomaria riuis.
Albus ut obscuro deterget nubila cœlo
Sæpe Notus, neque parturit imbres
Perpetuos: sic tu sapiens finire memento
Tristitiam vitæq; labores
Molli Plance mero: seu te fulgentia signis
Castra tenent, seu densa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina patremq;
Quum fugeret, tamen uda Lyæo
Tempora populea fertur vinxisse corona,
Sic tristes affatus amicos,
Quò nos cumque feret melior fortuna[b] parente,
Ibimus, ô socij comitesq;.
Nil desperandũ Teucro duce, & auspice Teucro.
Certus enim promisit Apollo
Ambiguam tellure noua Salamina futuram.
O fortes peioráque passi
Mecum sæpe viri, nunc vino pellite curas:
Cras ingens iterabimus æquor.

a Ob disciplinam seueram.

b Patre mihi infenso.

c Alteram, de qua ambigi posset cum priori cederet.

AD LYDIAM. Ode VIII.

Iuuenem quendam (quem Sybarim vocat, vt Lydiæ amore perditum, & voluptatibus colliquefactum) notat.

a Dum amaris ab eo, Dum tuo amore captus est.

Lydia, dic, per omnes
Te deos oro, Sybarin cur properes[a] amãdo
Perdere: cur apricum
Oderit campum, patiens pulueris atque solis.
Cur neque militaris
Inter æquales equitet,[b] Gallica nec lupatis
Temperet ora frenis,
Cur[c] timet flauum Tiberim tangere? cur oliuũ
Sanguine viperino
Cautius vitat: neque iam liuida gestat armis
Brachia. sæpe disco,
Sæpe trans finem iaculo[d] nobilis expedito.
Quid latet? vt marinæ
Filium dicunt Thetidis sub lacrymosa Troiæ
Funera: ne virilis
Cultus incædẽ & Lycias proriperet cateruas.

b Gallicanos equos non flectat in campo Martio.

c Cur iam neq; natat, neq; palæstra gaudet?

d Nobilitatus iac. expeditè misso.

AD THALIARCHVM. Ode IX.

Quo magis sæuit hyems, eo magis indulgere genio suadet. Sic autẽ à Marone hyems genialis appellatur.

Vides vt alta stet niue candidum
[e] Soracte: nec iam sustineant onus
Syluæ laborantes: gelúque
Flumina constiterint acuto?
Dissolue frigus, ligna super foco
Largè reponens: atque[f] benignius
[g] Deprome quadrimum Sabina
O Thaliarche merum diota.
Permitte diuis cætera: qui simul
Strauere ventos æquore feruido

e Mons in Sab. vel Faliscis.

f Largius.
g Prome de d. amphora duas ansas, quasi aures habente.

Deprælìantes

Deprœliantes, nec cupressi,
Nec veteres agitantur orni.
QVID sit futurum cras, fuge quærere: &
Quem fors dierum cunque dabit, lucro
Appone. nec dulces amores
Sperne puer, neque tu choreas:
Donec virenti canities abest
Morosa. nunc & [a] campus, & areæ, a Martius.
Lenesq; sub noctem susurri
Composita repetantur hora:
Nunc & latentis proditor intimo
Gratus puellæ risus ab angulo,
[b] Pignusq; dereptum lacertis, b Armillæ aut annulus.
Aut digito [c] malè pertinaci. c Nō satis pert.

HYMNVS IN MERCVrium. Ode x.

Mercurium laudat à genere, ab eloquentia, ab inuentione palæstræ, à maxima in furando calliditate, & ab ijs quibus fungitur muneribus.

MErcuri facunde, nepos [d] Atlantis, d Maia Atl. filia, Merc. mater ex Ioue.
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formasti catus, & decoræ
More palestræ:
Te canam, magni Iouis & deorum
Nuntium, curuæq; lyræ parentem:
Callidum, quicquid placuit, iocoso
Condere furto.
[e] Te, boues olim nisi reddidisses
Per dolum amotas, puerum minaci

e Dum terreret te minis, nisi boues redderes furto sublatas, cum risu expertus est tuam in furando etiam pharetra.

Voce dum terret, viduus pharetra,
Risit Apollo.
Quin & Atridas duce te superbos
Ilio diues Priamus relicto,
Thessalosque ignes & iniqua Troiæ
Castra fefellit.
Tu pias lætis animas reponis
Sedibus: [a] virgáque leuem coërces
Aurea turbam, superis deorum
Gratus & imis.

a Versum etiã Virg. AEn 4. Tum virgã capit: hac animas ille euocat Orco, &c.

AD LEVCONOEN. Ode XI.

Hortatur eam vt omissa futurorum cura, grata manu sumat quamcunque Deus fortunauerit horam, nec dulcia differat in annum, vt alibi loquitur.

TV ne quæsieris scire (nefas) quẽ mihi quẽ tibi
Finẽ dij dederint, Leuconoe: nec [b] Babylonios
Tentaris numeros, [c] vt melius quicquid erit pati.
Seu plures hyemes, seu tribuit Iupiter vltimam:
Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum sapias, [d] vina liques: & spatio breui
Spem longam reseces. dũ loquimur, fugerit inuida
Ætas. carpe diẽ, quam minimũ credula postero.

b Mathematicos. Astrologicos.
c Vt patiaris, ἄριστο φέρειν.
d Quia vina percolata, delicatiora.

AD AVGVSTVM. Ode XII.

Hac ode imitatur principium cuiusdam Pindaricæ & miro artificio insinuat se in Augusti laudes, dum dicit se dubitare quid potissimum canat: & à deorum laudibus, ad laudes heroum & Rom. ducum, tandemque ipsius Augusti, descendit.

QVem virum aut heroa lyra vel acri
Tibia [e] sumes celebrare Clio

e Suscipies celebrandum.

Quem deum? cuius recinet iocosa
Nomen[a] *imago,*

a Imago vocis, echo.

Aut in vmbrosis Heliconis oris,
Aut super Pindo, gelidóue in Hæmo?
Vnde vocalem temere insequutæ
Orphea syluæ,
Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapsus, celeresq; ventos:
[b]*Blandum & auritas fidibus canoris*
Ducere quercus.

b Bl. ducere. Gnarũ ducendi blanditijs cãtus

Quid prius dicam solitis parentum
Laudibus? qui res hominum ac deorum,
Qui mare & terras, varijsq; mundum
Temperat[c] *horis?*

c Partibus quatuor anni.

Vnde nil maius generatur ipso,
Nec viget quidquam simile aut secundum:
[d] *Proximos illi tamen occupauit*
Pallas honores,

d Vt Virg. Proximus huic, longo sed prox. interuallo.

Prælijs audax: neque te silebo
Liber, & sæuis inimica[e] *virgo*
Belluis: nec te metuenda certa
Phœbe sagitta.

e Diana.

Dicam & Alciden,[f] *puerósque Ledæ,*
Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem: quorum simul alba nautis
Stella refulsit,

f Dioscuros, Castorem & Pollucem.

[g] *Defluit saxis agitatus humor:*
Concidunt venti: fugiúntque nubes:
Et minax (quòd sic voluere) ponto

g Fluit de sax.

Vnda recumbit.
Romulum post hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an [a] superbos
Tarquini fasces, dubito, an Catonis
Nobile lethum.
Regulum & Scauros, animæque magnæ
Prodigum Paulum, superante Pœno,
Gratus insigni referam camœna,
Fabriciúmque.
Hunc, & incomptis Curium capillis
Vtilem bello tulit, & Camillum
Sæua paupertas, & auitus [b] apto
Cum lare fundus.
Crescit occulto velut arbor æuo
Fama Marcelli: micat inter omnes
Iulium sidus, velut inter ignes
Luna minores.
Gentis humanæ pater atque custos,
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæsaris fatis data: [c] tu secundo
Cæsare regnes.
Ille seu Parthos Latio [d] imminentes
Egerit iusto domitos triumpho,
Siue subiectos Orientis oris
Seras & Indos:
[e] Te minor latum reget æquus orbem:
Tu graui curru quaties olympum,
Tu parum castis inimica mittes
Fulmina lucis.

a Superb. imperium Tarq.

b Fundus cum domo quæ conueniret fructibus ipsius, non magnificentior quam pro illis esset.

c Vt mox. Te minor, &c,

d Insidiantes & mala illi machinantes.

e AEquo animo se inferiorē te gerens, reget terras, vt tu cœlum.

AD LYDIAM. Ode XIII.

Queritur Telephum riualem sibi à Lydia præferri.

QVum tu Lydia Telephi
Ceruicem roseam, cerea Telephi
Laudas brachia, væ, meum
Feruens difficili bile tumet iecur.
Tunc nec mens mihi nec color
Certa sede manet: humor & in genas
Furtim labitur, arguens
Quàm lentis penitus[a] macerer ignibus.
Vror, seu tibi candidos
Turparunt humeros immodicæ[b] mero
Rixæ: siue puer furens
Impressit memorem dente labris notam.
Non, si me satis audias,
Speres[c] perpetuum, dulcia barbarè
Lædentem oscula, quæ Venus
Quinta parte sui nectaris imbuit.
FELICES ter & amplius
Quos irrupta tenet copula: nec malis
Diuulsus querimonijs,
Suprema citius soluet amor die.

a Tabescam.

b Inter pocula ortæ.

c Fore perp.

IN BRVTVM, CIVILE BELLVM RENOVANTEM. Ode XIIII.

Allegoria perpetua est in hac Ode, vt testatur Fabius: qui etiam nauis nomine temp. significari (quum alij potius Brutum intelligant) fluctuum tempestates pro bellis ciuilibus, portum pro pace atque concordia dici existimat.

O Nauis, referent in mare te noui
Fluctus, ô quid agis? fortiter occupa
Portum. nonne vides vt
[a] Nudum remigio latus?
Et malus celeri saucius Africo,
Antennæq́ gemunt? ac sine funibus
Vix [b] durare carinæ
Possint imperiosius
Æquor? non tibi sunt integra lintea,
Non dij, quos iterum pressa voces malo.
[c] Quamuis Pontica pinus,
Syluæ filia nobilis,
Iactes & genus, & nomen inutile.
Nil pictis timidus nauita puppibus
Fidit. tu, [d] nisi ventis
Debes ludibrium, caue.
Nuper sollicitum quæ mihi tædium,
Nunc desiderium, curáque non leuis,
Interfusa nitentes
Vites æquora cycladas.

a Destitnta sis militibus.

b Perferre.

c Quamuis generis nobilitate glorieris, nihil eam curant milites.

d Nisi vis esse ludibrio ventis in naufragio.

NEREI VATICINIVM DE RVINA Troiæ. Ode xv.

PAstor quum traheret per freta nauibus
Idæis Helenem perfidus hospitam,
Ingrato [e] celeres obruit ocio
Ventos, vt caneret fera
Nereus fata. Mala ducis aui domum,
Quam multo repetet Græcia milite,
Coniurata tuas rumpere nuptias,

e Ventorũ flatum compressit

Et regnum Priami vetus.
Eheu quantus equis, quantus adest viris
Sudor: quanta moues funera Dardanæ
Genti. iam galeam Pallas & ægida
Currúsque & rabiem parat.
Nequicquam, Veneris præsidio ferox,
Pectes Cæsariem: grataque fœminis
Imbelli cithara carmina [a] *diuides.*
Nequicquam thalamo graues
Hastas, & calami spicula [b] *Cnosij*
Vitabis, strepitúmque, & celerem sequi
Aiacem. tamen heu [c] *serus adulteros*
Crines puluere collines.
Non Laertiaden, exitium tuæ
Gentis, non Pylium Nestora respicis?
[d] *Vrgent impauidi te Salaminius*
Teucérque, & Sthenelus, sciens
Pugnæ, siue opus est imperitare equis,
Non auriga piger. Merionem quoque
Nosces. ecce [e] *furit te reperire atrox*
Tytides, [f] *melior patre.*
Quem tu, ceruus vti vallis in altera
Visum parte lupum graminis immemor,
Sublimi fugies mollis anhelitu,
Non hoc pollicitus [g] *tuæ.*
Iracunda diem proferet Ilio,
Matronísque Phrygum classis Achillei,
Post certas Hyemes vret Achaicus
Ignis Iliacas domos.

a Distribues singula in singularum gratiam canens.
b Cretensis. N. Cnossus vrbs Cretæ.
c Serò tandem trahêris mortuus.
d Insequuntur.
e Furit præ ardenti desiderio te reperiendi.
f Fortior, Præstantior.
g Helena: quum illi contrà tuum fort. iactares.

PALINODIA. Ode XVI.

Veniam petit à puella, quam versibus læserat: & culpam in iram transfert, cuius vim indomitam describit.

O Matre pulchra filia pulchrior,
Quem criminosis cunque voles modum
Pones iambis: [a] siue flamma,
Siue mari libet Adriano.
Non [b] Dindymene, non adytis quatit
Mentem sacerdotum incola Pythius,
Non liber æquè: non acuta
Sic geminant Corybantes æra,
Tristes vt iræ: quas neque Noricus
Deterret ensis, nec mare naufragum.
Nec sæuus ignis, nec tremendo
Iupiter ipse ruens [c] tumultu.
Fertur Prometheus addere [d] principi
Limo coactus particulam vndique
Desectam, & insani leonis
Vim stomacho opposuisse nostro.
Iræ Thyesten exitio graui
Strauere: & altis vrbibus vltimæ
Stetere causæ cur perirent
Funditus, imprimeretque muris
Hostile aratrum exercitus insolens.
Compesce mentem, me quoque pectoris
Tentauit in dulci iuuenta
Feruor, & in celeres iambos
Misit furentem: nunc ego mitibus

a Siue igni siue aqua eos abolere libeat.
b Cybele.
c Fulmine.
d Ex quo primi homines fuerunt ficti.

Mutare quæro tristia: dum mihi
Fias recantatis amica
Opprobrijs,[a] animúmque reddas.

a Sic Ter. Reddidisti animum.

AD TYNDARIDEM. Ode XVII.

Tyndaridem in Lucretilem inuitat commendans ab amœnitate, nec non alia commoda quæ ex eo percipiet, ostendens.

VElox amœnum sæpe[b] Lucretilem
Mutat Lycæo Faunus: & igneam
[c]Defendit æstatem capellis
Vsque meis, pluuiósque ventos.
Impune tutum per nemus arbutos
Quærunt latentes & thyma deuiæ
Olentis[d] vxores mariti:
Nec virides metuunt colubros,
Nec martiales[e] hœdiliæ lupos:
[f]Vtcunque dulci Tindari fistula
Valles, & [g]Vsticæ cubantis
Læuia personuere saxa.
Dij me tuentur: dijs pietas mea
Et musa cordi est. hinc tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.
Hîc in reducta valle, caniculæ
Vitabis æstus: & fide Teïa
Dices[h] laborantes in vno
Penelopen vitreámque Circen.
Hîc[i] innocentis pocula Lesbij

b Faunus ex Lycæo in Lucretilem (qui mons est in Sabinis) sæpæ commigrat.
c Propulsat à cap.
d Capellæ.
e Pes Ionicus prochoriamb.
f Quandocunque: vel vbicunque.
g Vst. montis leuiter decliuis.
h Labore multo amplexus vnius Vlyssis petentes.
i Non accendentis pectus ad quicquam reprehensiuè dignum.

Duces sub vmbra: nec Semeleïus
Cum Marte confundet Thyoneus
Prælia: nec metues proteruum
Suspecta Cyrum, ne male dispari
Incontinentes iniiciat manus:
Et scindat hærentem coronam
Crinibus, immeritámque vestem.

AD QVINTILIVM VARVM.

Ode XVIII.

Moderatum vini vsum à curis & sollicitudinibus ad lætitiam hominem traducere, contrà ex immodico eius vsu mala multa oriri.

NVllam Vare sacra vite prius seueris arborem
Circa mite solum Tiburis, & mœnia Catili.
[a] Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.
Quis post vina grauem militiam aut pauperiem
[b] crepat?
Quis nō te potius, Bacche pater téq; decens Venus?
At ne quis modici transiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata: monet [c] Sithoniis non leuis Euius:
Quum fas atque nefas exiguo fine libidinum
Discernunt [d] auidi. non ego te candide Bassarea
Inuitum quatiam: nec variis [e] obsita frondibus
Sub dium rapiam. sæua [f] tene cum Berecynthio
Cornu tympana, quæ subsequitur cæcus amor sui,
Et tollens vacuum plus nimio gloria verticem;
Arcanique fides prodiga, [g] perlucidior vitro.

a Vino non madentibus.
b Habet in ore militiam aut pauperiem?
c Thracibus grauis & infestus Bacchus.
d Cupidi explendæ libid.
e Tua sacra non diuulgabo.
f Contine tua tymp. patere me præ nimio vino insanire, vt tuæ Bacchæ, lymp. audito.
g Cui commissum arc. patefit, & velut perlucet.

DE GLYCERA. Ode xix.

Se Glyceræ amore ita vri dicit, vt non bella sed amores tantum scribere possit.

Mater sæua Cupidinum,
Thebanæq; iubet me Semeles puer
Et lasciua licentia
Finitis animum reddere amoribus.
Vrit me Glyceræ nitor
Splendentis pario marmore purius:
Vrit grata proteruitas,
Et vultus nimium [a] lubricus aspici.
In me tota ruens Venus
Cyprum deseruit: nec patitur Scythas
Et versis animosum equis
Parthum dicere, nec quæ [b] nihil attinent.
Hîc viuum mihi [c] cespitem, hîc
Verbenas pueri ponite, thuráque,
Bimi cum patera meri.
Mactata veniet lenior hostia.

a Qui nimium lubricè & periculosè aspicitur

b Non spectant ad res meas, id est, ad amorem.

c Aræ loco, vt Venerẽ placem

AD MECÆNATEM. Ode xx.

Inuitat Mecænatem ad conuiuium, quod minimè sumptuosum fore dicit.

Vile potabis modicis Sabinum
Cantharis, Græca quod ego ipse testa
Conditum [d] leui: datus in theatro
Quum tibi plausus,
Chare Mecænas, eques, [e] vt paterni
Fluminis ripæ simul & iocosa
Redderet laudes tibi Vaticani

d Cui contr. Releui dolia, apud Ter.

e Adeo Etrusci fl. rip. id est, Tiberis.

a Echo, vt Od. 12.
b Pocula mea non temperantur vino Fal. neque Formiano.

Montis[a] imago.
Cæcubum, & prælo domitam Caleno
Tu bibes vuam:[b] mea nec Falernæ
Temperant vites, neque Formiani
Pocula Colles.

HORTATVR VIRGINES ET PVEROS ad canendas Apollinis & Dianæ laudes. Ode XXI.

DIanam teneræ dicite virgines,
Intonsum pueri dicite Cynthium,
Latonámque supremo
Dilectam penitus Ioui.
Vos lætam fluuijs, & nemorum coma,
Quæcunque aut gelido prominet[c] Algido,
Nigris aut Erymanthi
Syluis, aut viridis[d] Cragi:
VOS Tempe totidem tollite laudibus,
Natalémque, mares, Delon Apollinis,
Insignémque pharetra
Fraternáque humerum lyra.
Hic bellum lacrymosum, hic miseram famem
Pestémque, à populo & principe Cæsare, in
Persas atque Britannos
Vestra motus aget prece.

c Monte in agro Tusculano.
d Montis & vrbis Lyciæ.

AD ARISTIVM. Ode XXII.

Integritatem vitæ & innocentiam vbique tutam esse dicit: ídque suo exemplo probat.

INteger vitæ scelerísque purus
Non eget[e] Mauri iaculis, neque arcu,

e Mauri. n. iaculat. optimi.

Nec

Nec venenatis grauida sagittis,
Fusce pharetra:
Siue per [a] Syrtes iter æstuosas,
Siue facturus per inhospitalem
Caucasum, vel quæ loca fabulosus
Lambit [b] Hydaspes.
Nánque me sylua lupus in Sabina,
Dum meam canto Lalagen, & vltra
Terminum curis vagor [c] expeditus,
Fugit inermem.
Quale portentum neque militaris
[d] Daunia in latis alit esculetis:
Nec [e] Iubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.
[f] Pone me pigris vbi nulla campis
Arbor æstiua recreatur aura:
Quod latus mundi nebulæ [g] malúsque
Iupiter vrget:
Pone sub curru nimium propinqui
Solis, in terra domibus negata:
Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem.

a Littora Syrtibus marinis propinqua.
b Indiæ flu.
c Al. expeditis.
d Appulia.
e Numidia.
f Pone me c.p. vbi.n.
g Graue & insalubre cœlum.

AD CHLOEN Ode XXIII.

Non esse cur ipsum extimescat, & à matris latere nunquam discedere velit, quum sit iam viro matura.

Vitas hinnuleo me similis Chloe,
Quærenti pauidam montibus auijs
Matrem, non sine vano
Aurarum & syluæ metu.

Nam seu mobilibus veris [a] *inhorruit*
Aduentus folijs, seu virides rubum
Dimouere lacertæ:
Et corde, & genibus tremit.
Atqui non ego te, tigris vt aspera,
Gætulúsue leo, frangere [b] *persequor.*
Tandem desine matrem
Tempestiua sequi viro.

a Inhorruere folia flatu Fauonij, qui veris aduenientis est comes.

b Persequor vt frangam & dilacerem sicut hæ feræ fr. hinnuleos.

AD VIRGILIVM, DE QVINTILII morte. Ode XXIIII.

Q [c] *Vis desiderio sit pudor aut modus*
Tam cari capitis? præcipe lugubres
Cantus Melpomene, cui liquidam pater
Vocem cum cithara dedit.
Ergo Quintilium perpetuus sopor
Vrget? cui Pudor, & iustitiæ soror
Incorrupta Fides, nudáque Veritas,
Quando vllum inuenient parem?
Multis ille bonis flebilis occidit:
Nulli flebilior quàm tibi, Virgili.
Tu frustra pius (heu) [d] *non ita creditum*
Poscis Quintilium deos.
[e] *Quòd si Threïcio blandius Orpheo*
Auditam moderere arboribus fidem,
Non vanæ redeat sanguis imagini,
Quàm virga semel horrida
Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi.
[f] *Durum: SED leuius fit patientia,*

c Quis statui finis possit des. tam c. capitis? Gr. φιλη κεφαλη. Alij. Præc. lug c. quis debeat esse mod. vel Queis, vt sit pro Quibus.

d Non ita cr. quasi nunquam repetendum.

e Al. Quid si Thr. &c. Num. van. r. san. imagini?

f Durum est, illum amisisse.

Quic-

Quicquid[a] *corrigere est nefas.*

a Corrigi non potest.

AD LYDIAM. Ode xxv.

Insultat Lydiæ, quòd iam vetula, vicissim à iuuenibus contemnatur.

PArcius iunctas quatiunt fenestras
Ictibus crebris iuuenes proterui,
Nec tibi somnos adimunt: amátq;
[b] *Ianua limen.*
Quæ prius multùm faciles mouebat
Cardines. audis minus & minus iam,
[c] *Me tuo longas pereunte noctes*
Lydia dormis?
Inuicem mœchos anus arrogantes
Flebis in [d] *solo leuis angiportu,*
Thracio bacchante magis sub inter-
--lunia vento:
Quum tibi flagrans amor, & libido,
Quæ solet matres [e] *furiare equorum,*
Sæuiet circa iecur vlcerosum,
Non [f] *sine questu:*
Læta quòd pubes edera virenti
Gaudeat pulla magis atque myrto:
Aridas frondes hyemis sodali
Dedicet Hebro.

b Ian. non recedit à limine: quia clausa manet.

c Amatoris exclusi verba.

d Deserto. Læuis pro vili.

e Virg. Scil. ante omnes furor est insign. equarum.

f Querendo etiam quod iuuentus puellas vetulis præferat.

AD MVSAM DE ÆLIO LAMIA. Ode xxvi.

Musarum amatorem & cultorem minùs curis & mœroribus obnoxium esse innuit: & Musæ Pimpleæ suum Lamiam commendat.

MVsis amicus, tristitiam & metus
Tradam [a] proteruis in mare Creticum
Portare ventis: quis sub Arcto
Rex gelidæ metuatur oræ,
Quid [b] Tiridatem terreat, vnicè
Securus. ô quæ fontibus integris
Gaudes, apricos necte flores,
Necte meo Lamiæ coronam
[c] Pimplea dulcis nil sine te mei
Possunt honores: hunc fidibus nouis,
Hunc Lesbio [d] sacrare plectro
Téque tuásque decet sorores.

a Vt procacibus austris. Virg.

b Al. Mithridatem.

c Musa, à Pimpleo monte.

d Consecrare immortalitati fid Lat. & carmine Sapphico, vel Alcaico.

AD SODALES. Ode XXVII.

Sodales inter pocula rixantes, atque adeo pugnantes, reprehendit. & hunc esse barbarorum morem dicit. Inuitatus ad bibendum, id se facturum ea lege pollicetur, vt frater Megillæ nomen amicæ suæ proferat. Tandemque audito puellæ nomine, vicem huius amatoris miseratur.

N[e] Atis in vsum lætitiæ scyphis,
Pugnare, Thracum est. tollite barbarum
Morem, verecundúmque Bacchum
Sanguineis prohibere rixis.
Vino & [f] lucernis Medus acinaces
Immane quantum discrepat. impium
Lenite clamorem sodales,
Et [g] cubito remanete presso.
Vultis seueri me quoque sumere
Partem Falerni? dicat Opuntiæ
Frater Megillæ, quo beatus

e Natura comparatis.

f A compotationibus & conuiuijs plurimũ discr. ferrum. Luc. autem tanquam de noctur. conuiuijs.

g Quia cœnab. accumbentes, & cubito innitentes.

Vulnere,

Vulnere, qua pereat sagitta.
Cessat voluntas? non alia bibam
Mercede. quæ te cunque domat Venus,
Non erubescendis adurit
Ignibus: ingenuóque semper
Amore peccas. quicquid habes, age
Depone tutis auribus. ah miser,
Quanta laboras in Charybdi,
Digne puer meliore flamma.
Quæ saga, quis te soluere Thessalis
Magus venenis, quis poterit deus?
Vix illigatum te triformi
Pegasus expediet Chimæra.

ODE XXVIII.

Archytas, Tarentinus philophus & geometra, nautæ cuidam respondet, communem esse omnibus moriendi necessitatem: & orat ne se naufragum insepultum iacere patiatur, sed aliquantulum arenæ corpori inijciat. Id beneficij præstare volenti, bene precatur, recusanti præstare, minatur.

TE maris & terræ numeróque carentis arenæ
[a] Mensorem, cohibent, Archyta, a Geometram.
Pulueris exigui prope littus parua [b] Matinum b In Apulia.
Munera. [c] nec quicquam tibi prodest c Non profuit ad vitandam mortem.
Aerias tentasse domos animóque rotundum
Percurrisse polum morituro.
Occidit & Pelopis [d] genitor conuiua deorum: d Tantalus. Hæc autem respondet Archytas.
Tithonúsque remotus in auras:
Et Iouis arcanis Minos admissus. habéntque
Tartara [e] Panthoiden, iterum Orco e Pythagoram.

a Detracto. *Demissum: quamuis clypeo Troiana [a] refixo*
Tempora testatus: nihil vltra
Neruos atque cutem morti concesserat atræ:
b Contemptus. *Iudice te, non [b] sordidus autor*
c Tenebræ mortis. *Naturæ verique. SED omnes vna manet [c] nox,*
Et calcanda semel via lethi.
Dant alios Furiæ toruo spectacula Marti:
Exitio est auidis mare nautis.
Mista senum ac iuuenum densantur funera: nullũ
Sæua caput Proserpina fugit.
d Ad occasum vergentis, vel, siti in decliui parte cœli. *Me quoque [d] deuexi rapidus comes Orionis*
Illyricis Notus obruit vndis.
At tu nauta, vagæ ne parce malignus arenæ
Ossibus & capiti inhumato
e Precantis est. *Particulam dare [e] sic quodcunq; minabitur Eurus*
Fluctibus Hesperijs, Venusinæ
Plectantur syluæ, te sospite: multáque merces,
Vnde potest, tibi defluat æquo
Ab Ioue, Neptunóq; sacri custode Tarenti.
f Forsan non dubitas admittere culpã quæ &c. Tibi ipsi igitur idem vicissim contingat. Al. committeres fors & Deb. &c. *[f] Negligis immeritis nocituram*
Postmodo te natis fraudem committere? forsan,
Debita iura vicésq; superbæ
Te maneant ipsum. precibus non linquar inultis:
Téque piacula nulla resoluent.
Quanquam festinas (non est mora longa) licebit
Iniecto ter puluere curras.

AD ICCIVM. Ode XXIX

Mirum quiddam & monstri simile dicit esse, cum à philosophiæ studio ad militiam transisse.

ICci [a] beatis nunc Arabum inuides
Gazis: & acrem militiam paras
Non antè deuictis Sabeæ
Regibus: horribilique Medo
[b] Nectis catenas. quæ tibi virginum
Sponsô necato barbara seruiet?
Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum statuetur [c] vnctis,
Doctus sagittas tendere Sericas
Arcu paterno? quis neget arduis
Pronos relabi posse riuos
Montibus, & Tiberim reuerti:
Quum tu coëmptos vndique nobiles
Libros Panæti, Socraticam & domum.
Mutare loricis Iberis,
Pollicitus meliora, tendis?

a Opulentis.
b Te paras ad ducendum Medos captiuos.
c Vnguentatis.

AD VENEREM. Ode xxx.

Rogat Venerem vt in ædem Glyceræ veniat.

O Venus, regina Cnidi Paphique,
Sperne dilectam Cypron & vocantis
Thure te multo Glyceræ decoram
Transfer in [d] ædem.
Feruidus tecum [e] puer, & solutis
Gratiæ zonis, properéntque Nymphæ,
Et parum comis sine te [f] Iuuentas,
Mercuriúsque.

d Sacellum tibi consecratum ab illa.
e Cupido.
f Iuuentæ dea.

AD APOLLINEM. Ode xxxi.

So, parcè & frugaliter [illegible] non diuitias, sed mentem sanam in corpore [illegible] e poscere dicit.

a Cui templum dedicauit Aug. in palatio.
b Libans dijs vini primitias

QVid[a] dedicatum poscit Apollinem
Vates? quid orat, de patera nouum
[b] Fundens liquorem? non opimas
Sardiniæ segetes feracis:
Non æstuosæ grata Calabriæ
Armenta: non aurum, aut ebur Indicum:
Non rura quæ Lyris quieta
[c] Mordet aqua, taciturnus amnis.
[d] Premant Calena falce, quibus dedit
Fortuna, vitem: diues & aureis
Mercator[e] exiccet culullis
Vina Syra[f] reparata merce,
Dijs carus ipsis: quippe ter & quater
Anno reuisens æquor Atlanticum
[g] Impunè, me pascunt oliuæ,
Me cichorea, leuésque maluæ.
Frui[h] paratis & valido mihi
[i] Latoe dones, & (precor)[k] integra
Cum mente: nec turpem senectam
Degere, nec cithara carentem.

c Radit, Alluit.
d Amputent vuas cultello falcis instar incuruo.
e Pro exhauriat poculis vina per hypall.
f Rep. Empta nummis acceptis ex S. M.
g Sine naufragio.
h Pa...tis.
i Apollo.
k Des mentem sanam in corp. sano.

AD LYRAM Ode XXXII.

Lyram alloquitur, eámque laudans, magnum solamen Alcæo primùm attulisse ait.

POscimus, siquid[l] vacui sub vmbra
Lusimus tecum, quod & hunc in annum
Viuat & plures: age, dic Latinum
Barbite carmen,
Lesbio primùm m... ...
Qui ferox b... ...rma.

l Otiosi.
m Modulatis sonis adhibite ab Alcæo.
n Siue erat in castris, siue ad portum aliquē appulerat.

Sine

Siue iactatam religarat vdo
Littore nauim:
Liberum & Musas, Veneremque, & illi
Semper hærentem puerum canebat:
Et Lycum, nigris oculis, nigroque
Crine decorum.
O deus Phœbi, & dapibus supremi
Grata testudo Iouis, ô laborum
Dulce lenimen, mihi [a] cunque salue
Rite vocanti.

a Quotiescunque te euoco, salue Lex Por. Exp. & aliter.

AD ALBIVM TIBVLLVM Ode XXXIII.

Consolatur eum aliorum exemplo, quibus itidem amantibus contingit, vt non redamentur.

ALbi, [b] ne doleas plus nimio, memor
Immitis Glyceræ: neu miserabiles
Decantes elegos, cur tibi iunior
Læsa præniteat fide.
Insignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor, Cyrus in asperam
Declinat Pholoen: sed prius Appulis
Iungentur capreæ lupis,
Quàm turpi Pholoe peccet adultero.
Sic visum Veneri, cui placet impares
Formas atque animos sub iuga ahenea
Sæuo mittere cum ioco.
Ipsum me melior quum peteret [c] Venus,
Grata detinuit compede Myrtale,
Libertina, fretis acrior Adriæ
Curuantis Calabros sinus.

b Ne fortè doleas, &c. audi quod dicam, Insignem, &c. Vel Hoc te scire volo, Insignem, &c. Q. d. Ne hoc tibi soli vsu venire putes.

c Amica.

Ode XXXIIII.

Dicit se, qui anteà parcè deos coluerit, Epicureæ sectæ præceptis auscultans, nunc sententiam mutare, non inani deorum metu perterritum.

a Epicureæ.
b Consilium mutare.
c Iupiter.
d Ig. c. fulmine.
e Cœlo sereno quod Lucr. negat fieri posse.
f Immobilis, Ser.
g Vnde dicitur esse iter ad inferos.
h Summos honores.

Parcus deorum cultor & infrequens,
[a] Insanientis dum sapientiæ
Consultus erro, nunc [b] retrorsum
Vela dare, atque iterare cursus
Cogor relictos. namq; [c] Diespiter
[d] Igni corusco nubila diuidens,
Plerumque [e] per purum conantes
Egit equos, volucrémque currum:
Quo [f] bruta tellus, & vaga flumina,
Quo Styx, & inuisi horrida [g] Tænari
Sedes, Atlanteúsque finis
Concutitur, valet ima summis
Mutare, & insignem attenuat deus,
Obscura promens. hinc [h] apicem rapax
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit, hic posuisse gaudet.

AD FORTVNAM. Ode XXXV.

Orat Fortunam vt seruet Cæsarem in Britannos ire meditantem.

i Cui est in promptu & ad manum, tollere, &c.
k Commutare fu[..].

O Diua gratum quæ regis Antium,
[i] Præsens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel superbos
[k] Vertere funeribus triumphos:
Te pauper ambit sollicita prece
Ruris colonus: te dominam æquoris,

Qui-

Quicunque Bithyna lacessit
Carpathium pelagus carina.
Te Dacus asper, te profugi Scythæ,
Vrbésque gentésque, & Latium ferox,
Regúmque matres barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni:
Iniurioso ne pede proruas
Stantem [a] columnam: neu populus frequens
Ad arma cessantes, ad arma
Concitet: imperiúmque frangat.
Te semper anteit sæua Necessitas,
[b] Clauos trabales & cuneos manu
Gestans ahena: nec seuerus
Vncus abest, liquidúmque plumbum.
Te Spes & albo rara Fides colit
Velata panno: nec comitem abnegat,
[c] Vtcunque mutata potentes
Veste domos inimica linquis.
At vulgus infidum & meretrix retrò
Periura cedit: diffugiunt cadis
Cum fæce siccatis amici,
Ferre iugum pariter [d] dolosi.
Serues iturum Cæsarem in [e] vltimos
Orbis Britannos, & iuuenum recens
[f] Examen Eois timendum
Partibus, Oceanóque rubro.
Eheu [g] cicatricum & sceleris pudet.
Fratrúmque. quid nos dura refugimus
Ætas? quid intactum nefasti

a Columen imperij Don. in Ter.

b Clauo trabali figere, Cic. pro Confirmare & constabilire.

c Quandocunque deseris, quos anteà beasti.

d Dolose agentes inferendo pariter iugo.

e Vt Virg. Et pen. toto diuisos orbe Brit.

f Exercitum è iuuenibus.

g In bello ciuili acceptarum.

P. Ciuium. Vel, quia interdum duo fr. contr. erant partium

Liquimus? vnde manus iuuentus
Metu deorum continuit? quibus
Pepercit aris? ô vtinam noua
Incude [a] diffingas retusum in
Massagetas Arabasque ferrum.

a Arma aduersus ciues hebetata diffingens, alia ex iisdē refingas in Mass.

ODE. XXXVI.

Gratulatur Numidæ amico reditum in patriam & hortatur ad prosequendum lætitiam hanc largiore potu.

ET thure & fidibus iuuat
Placare, & vituli sanguine debito
Custodes Numidæ deos:
Qui nunc Hesperia sospes ab vltima
Caris multa sodalibus,
Nulli plura tamen diuidit oscula,
Quàm dulci Lamiæ: memor
Actæ non alio rege [b] puertiæ.
Mutatæq; simul togæ.
[c] Cressa ne careat pulchra dies nota:
Neu promptæ modus amphoræ,
[d] Neu morem in Salium sit requies pedum:
Neu multi Damalis meri
Bassum Threïcia vincat [e] amystide:
Neu desint epulis rosæ,
Neu viuax apium, neu breue lilium.
Omnes in Damalin putres
Deponent oculos: nec Damalis nouo
Diuelletur adultero,
Lasciuis ederis ambitiosior.

b Magistro & doctore: vel quopiam amico potentiore.
c Cr. id est, alba
d Neu cessemus saltare saliorum more.
e Poculo capacissimo. Neu certicum Basso magnitudine poc. sed cum Numida.

ODE. XXXVII.

Sodales suos ad lætitiam hortatur, ob Actiacam victoriam Augusti, atque hanc celebrat.

Nunc est bibendum, nunc pede libero
Pulsanda tellus: nunc [a] Saliaribus
Ornare puluinar deorum
Tempus erat dapibus sodales.
Antehac nefas depromere cæcubum
Cellis auitis, dum Capitolio
Regina dementes ruinas,
Funus & imperio parabat,
[b] Contaminato cum grege turpium
Morbo virorum: quidlibet impotens
Sperare, fortunáque dulci
Ebria, sed minuit furorem
Vix una sospes nauis ab ignibus:
Mentemq́; lymphatam [c] Mareotico
Redegit in veros timores
Cæsar, ab Italia volantem
Remis adurgens (accipiter velut
Molles columbas, aut leporem citus
Venator in campis niualis
Aemoniæ) daret vt catenis
Fatale monstrum. quæ generosius
Perire quærens, nec muliebriter
Expauit ensem, [d] nec latentes
Classe citi reparauit oras.
Ausa & latentem visere regiam
Vultu sereno fortis, & asperas

a Opiparis, à Saliis.

b Cũ eunuchis & cinædis.

c Vino quod ad Mareotidẽ pal. AEgypti nascitur.

d Nec se contulit in abditas AEgypti latebras. Q.d. Nec reparauit salutẽ ad illas lat. confugiendo.

Tractare serpentes: vt atrum
Corpore combiberet venenum:
Deliberata morte ferocior:
Sæuis Liburnis scilicet inuidens,
Priuata deduci superbo
Non humilis mulier triumpho.

AD MINISTRVM Ode XXXVIII.

Ministrum suum seu famulum aliud nihil adhibere vult ad extremum conuiuij apparatum quàm myrtum.

PErsicos odi [a] apparatus:
Displicent nexæ philyra coronæ:
Mitte sectari, rosa quo locorum
[b] Sera moretur.
Simplici myrto nihil [c] allabores
Sedulus curo. neque ministrum
Dedecet myrtus, neque me, sub arcta
Vite bibentem.

a Vnguenta, odores, coronas sumptuosas, & alias conuiuiorum Persic. delicias.
b Serò nascens, quum iam alibi defecerit.
c Ne labores vt quicquam addas myrto.

Q. HORATII FLACCI ODARVM SEV CARMINVM LIBER. II.

AD C. ASINIVM POLLIONEM. Ode I.

Asinium Pollionem monet vt suas de bellis ciuilibus tragœdias tantisper intermittat dum publicas res ordinarit. Eum deinde & illa eius carmina laudat. Cui laudationi deplorationem calamitatis belli ciuilis adiungit.

M[d] Otum ex Metello consule ciuicum,
Bellique causas, & vitia & modos,

d Bellum ciuile.

Ludúm-

Ludúmque Fortunæ, grauésque
Principum amicitias, & arma
[a] Nondum expiatis vncta cruoribus,
Periculosæ plenum opus aleæ,
Tractas: & incedis per ignes
Suppositos cineri doloso.
Paulum [b] seueræ musa tragœdiæ
Desit theatris: mox, vbi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,
Insigne mæstis præsidium reis,
Et consulenti Pollio curiæ.
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
Iam nunc minaci murmure cornuum
Perstringis aures, iam litui strepunt.
Iam fulgor armorum fugaces
Terret equos, equitúmque vultus.
Audire magnos iam videor duces
[c] Non indecoro puluere sordidos:
Et cuncta terrarum subacta,
Præter [d] atrocem animum Catonis.
Iuno, & deorum quisquis amicior
Afris, inulta cesserat impotens
[e] Tellure: [f] victorum nepotes
Rettulit inferias Iugurthæ.
Quis non Latino sanguine pinguior
Campus sepulcris impia prælia
Testatur, auditúmque Medis

a Cruenta sang. ciuili, nondum expiato.

b Careant theatra tuis trag. donec quæ in rep. sunt turbata, in suum ordinem restitueris.

c Vt pote quē collegerint moriendo pro patria.

d Imperterritum.

e Africa.

f Vict. Rom. posteros.

a Italicæ.

b Appulorum & Italorum.

[a] *Hesperiæ sonitum ruinæ?*
Qui gurges, aut quæ flumina lugubris
Ignara belli? quod mare [b] Dauniæ
Non decolorauere cædes?
Quæ caret ora cruore nostro?
Sed ne relictis Musa procax iocis
Ceæ retractes munera næniæ:
Mecum Dionæo sub antro
Quære modos leuiore plectro.

AD C. SALLVSTIVM CRISPVM Ode II.

Nullam reconditi argenti gratiam esse dicit: laudatóque ob liberalitatem in fratres Proculeio, eum demũ qui cupiditatibus imperare nouit, & regem & beatum habendum esse ait.

c Q. d. Nulla est argenti gratia, vel perit argento sua gratia, nisi &c.

d Qui odisti laminam in terras defossam.

e Quæ cauet ne soluatur.

f Cupiditates refrænando.

g Morbum suum auget, dum desiderio suo obsequitur.

N[c]Vllus argento color est auaris,
Abditæ terris [d] inimice lamnæ
Crispe Sallusti, nisi temperato
Splendeat vsu.
Viuet extento Proculeius æuo,
Notus in fratres animi paterni:
Illum aget penna [e] metuente solui
Fama superstes.
Latius regnes [f] auidum domando
Spiritum, quàm si Libyam remotis
Gadibus iungas: & vterque Pœnus
Seruiat vni.
[g] *Crescit indulgens sibi dirus hydrops:*
Nec sitim pellit, nisi causa morbi

Fugerit

Fugerit venis, & aquosus albo
Corpore languor.
Redditum Cyri solio Phraaten,
[a] *Dissidens plebi, numero beato-*
-rum eximit virtus: populúmque falsis
Dedocet uti
Vocibus: regnum & diadema tutum
Deferens uni, [b] *propriámque laurum,*
Quisquis ingentes oculo irretorto
Spectat aceruos.

a Virtus, à plebe dissentiens, negat habendum esse inter beatos.
b Perpetuò mansuram lauream.

AD DELIVM Ode III.

Neque dimittendum aduersis, neque efferendum secundis rebus esse animum: sed hilariter viuendum, & genio indulgendum: quum æqua sit omnibus moriendi conditio, non minùs ijs qui hilarem, quàm ijs qui tristem vitam egerint.

A [c] *Equam memento rebus in arduis*
Seruare mentem, non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Lætitia: moriture Deli,
Seu mœstus omni tempore vixeris,
Seu te in remoto gramine per dies
Festos reclinatum bearis
[d] *Interiore nota Falerni:*
Quà pinus ingens albáque populus
Vmbram hospitalem consociare amant
Ramis, & obliquo laborat
Lympha fugax trepidare riuo.
Huc vina, & vnguenta, & nimium breues

c AEquo animo ferre res aduersas memento, & in prosperis lætitia insolenti non efferre: ô Deli, qui moriturus es, seu mœstus, &c.

d Falerno interius recondito, & notam appositam habente qua commendetur.

Flores amœnæ ferre iube rosæ:
Dum res, & ætas & sororum
Fila trium patiuntur atra.
Cedes coemptis saltibus, & domo,
Villaq́, flauus quam Tiberis [a] *lauit:*
Cedes, & [b] *extructis in altum*
Diuitijs potietur hæres.
Diuésne, prisco natus ab Inacho,
Nil interest, an pauper & infima
De gente sub dio moreris,
Victima nil miserantis Orci.
Omnes eôdem [c] *cogimur, omnium*
Versatur [d] *vrna:* [e] *serius, ocyus*
Sors exitura, & nos in æternum
Exilium impositura [f] *cymbæ.*

a Pro lauat. i. alluit.
b Exaggeratis in altam molem
c Compellimur Lib. 3. Ode 1.
d Omne capax mouet vrna nomen.
e Ser. Siue ser. siue oc. Vel, Alijs ser. alijs oc.
f Cvm. Charontis.

AD XANTHIAM PHOCEVM.
Ode IIII.

Non esse quòd eum pudeat amore ancillæ teneri, quum idem magnis ducibus olim vsu venerit: & ex eius moribus cõiectura fieri possit, honesto loco esse natam.

NE [g] *sit ancillæ tibi amor pudori,*
Xanthia proceu, [h] *prius insolentem*
Serua Briseis niueo colore
Mouit Achillem:
Mouit Aiacem Telamone natum
Forma captiuæ dominum Tecmessæ:
Arsit Atrides medio in triumpho
[i] *Virgine rapta:*
Barbaræ postquam cecidere turmæ

g Ne vt principio Odes 33. l. 1.
h Pr. olim.
i Cassandra, Priami filia.

[a] *Thessalo victore, & ademptus Hector*
[b] *Tradidit fessis leuiora tolli*
Pergama Grays.
[c] *Nescias an te generum beati*
Phyllidis flauæ decorent parentes.
Regium certè genus & penates
Mœret iniquos.
Crede non illam tibi de scelesta
Plebe delectam: neque sic fidelem,
Sic [d] lucro auersam potuisse nasci
Matre pudenda.
Brachia, & vultum, teretésque suras
[e] *Integer laudo, [f] fuge suspicari,*
Cuius octauum [g] trepidauit ætas
Claudere lustrum.

a Achille, vel Neopt. eius filio
b Fecit vt facilius possent euerti.
c Fortasse Ph. nob. & pot. parentibus orta est, & quibus decoreris: deflet saltē ipsa reg. g.
d Quæ lucrum auersetur.
e Intactus amore illius.
f Caue ne id susp. de me, qui sim natus an. 40.
g Vel proper. Trepid. festinauit.

Ode v.

Ab amore virginis immaturæ seu nondum viro tempestiuæ (quam Lalagen vocat) dehortatur vel amicorū quempiam, vel (vt quidam suspicantur) seipsum.

N[h]*Ondum subacta ferre iugum valet*
Ceruice: nondum munia comparis
Æquare, nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.
Circa virentes est animus tuæ
Campos iuuencæ, nunc fluuijs grauem
[i]*Solantis æstum, nunc in vdo*
Ludere cum vitulis salicto
Prægestientis tolle cupidinem

h Allegoria à iuuenca nōdum iugum passa.
i Louantis.

Immitis vuæ: [a] *iam tibi liuidos*
Distinguet autumnus racemos
Purpureo varius colore:
Iam te sequetur. currit enim ferox
Ætas: & illi, quos tibi dempserit,
Apponet [b] *annos. iam proterua*
Fronte petet Lalage maritum:
Dilecta, quantum non Pholoe fugax,
Non Chloris: albo sic humero nitens,
Vt pura nocturno renidet
Luna mari, Cnidiúsue Gyges:
Quem si puellarum insereres choro,
Mirè sagaces [c] *falleret hospites*
Discrimen obscurum, solutis
Crinibus, [d] *ambiguoq; vultu.*

a Iamiam, Mox. Breue tempus illam virginem immaturam, reddet maturam.

b Florentis ætatis. Quantum illa florescet ætate, tu tantum ingrauesces.

c Ab hospit. internosci non posset oblatentem differentiam.

d Qui incertos de sexu redderet.

AD SEPTIMIVM. Ode VI.

Tiburtinæ & Tarentinæ regionis amœnitatem commendat & in hac, si in illa non possit, se libenter cum Septimio extremum ætatis tempus peracturum dicit.

SEptimi, Gades adiure mecum, &
Cantabrum [e] *indoctum iuga ferre nostra, &*
Barbaras Syrtes, vbi Maura semper
Æstuat vnda:
Tibur argeo [f] *positum colono,*
Sit meæ sedes vtinam senectæ:
Sit [g] *modus lasso maris, & viarum,*
Militiæque.
Vnde si Parcæ prohibent iniquæ,

e Iugo nostro non assuetum.

f Conditum à Tiburno Arg.

g Finis nauigationum & itinerum.

Dulce pellitis ouibus [a] *Galesi*
Flumen & regnata petam Laconi
[b] *Rura Phalanto.*
Ille terrarum mihi præter omnes
Angulus [c] *ridet: vbi non Hymetto*
Mella [d] *decedunt, viridique certat*
[e] *Bacca Venafro:*
Ver vbi longum, tepidásque præbet
Iupiter brumas: & amicus [f] *Aulon*
Fertili Baccho, minimum Falernis
[g] *Inuidet vuis.*
Ille te mecum locus & beatæ
Postulant arces: ibi tu calentem
Debita sparges lachryma [h] *fauillam*
Vatis amici.

a Al. Galesum.
b Est autem in Calabria. Tarentina.
c Arridet, Placet.
d Cedunt Hymettijs, Inferiora sunt.
e Cuius oliuæ certant cum Venafranis.
f Fortasse collis Tarento vicinu.
g Habet vuas que faciunt vt non inuideat Fal.
h Ibi meos cin. lacr. consperges.

AD POMPEIVM VARVM. Ode VII.

Pompeio Varo, suo olim commilitoni, reditum è militia gratulatur: cúmque ad conuiuium inuitat, in quo suam lætitiam largis poculis testetur.

O Sæpe mecum tempus in vltimum
Deducte, Bruto militiæ duce,
Quis te redonauit Quiritem
Dijs patrijs, Italóque cœlo,
Pompei, meorum prime sodalium?
Cum quo [i] *morantem sæpe diem mero*
Fregi, coronatus nitentes
[k] *Malobathro Syrio capillos.*
Tecum Philippos & celerem fugam
Sensi, relicta [l] *non bene parmula,*

i Diei qui longior solito videbatur partem poculis impendi.
k Mal. vnguento.
l Non b. Turpiter.

Quum fracta virtus, & minaces
[a] Turpe solum [b] tetigere mento.
Sed me per hostes Mercurius celer
Denso pauentem sustulit [c] aëre:
Te rursus in bellum resorbens
Vnda fretis tulit æstuosis.
Ergo [d] obligatam redde Ioui dapem:
Longáque fessum militiæ latus
Depone sub lauru mea: nec
Parce cadis tibi [e] destinatis
[f] Obliuioso læuia Massico
[g] Ciboria exple: funde capacibus
Vnguenta de conchis. quis vdo
Deproperare apto coronas
Curátue myrto? quem [h] Venus [i] arbitrum
Dicet bibendi? non ego sanius
Bacchabor [k] Edonis. [l] recepto
Dulce mihi [m] furere est amico.

a Turpe quidã per parenth. intell. aduerb.
b Tetig. s. occubuerunt.
c Sic Virg. Venus obscuro aëre sepsit.
d Votam, Promissam.
e Tibi addictis.
f Obliuionem curarum affe-rente.
g Cib. Vasa.
h Talorum iactus Venereus.
i Arb. Moderatorem compotationis.
k Ed. Thrac. pop.
l Rec. Recuperato.
m Fur. Vsque ad furorem potare.

IN BARINEM MERETRICEM
Ode VIII.

Non esse mirum si peierare non timeat, quum nullas periuriorum det pœnas, sed potius ex ijs pulchrior euadat.

VLla si iuris tibi peierati
Pœna, Barine, nocuisset vnquam:
Dente si nigro fieres vel vno
Turpior vngui:
[n] Crederem, sed tu, simul obligasti
[o] Perfidum votis caput, enitescis

n Tibi iuranti.
o Per caput tuum perfide iurasti.

Pulchrior

Pulchrior multo, iuuenúmque prodis
[a] Publica cura.
Expedit matris [b] cineres opertos
Fallere, & toto taciturna noctis
Signa cum cœlo, gelidaq́; diuos
Morte carentes.
Ridet hoc (inquam) Venus ipsa, rident
Simplices nymphæ, ferus & Cupido,
Semper ardentes acuens sagittas
Cote cruenta.
Adde quòd pubes tibi crescit omnis.
[c] Seruitus crescit noua: nec priores
Impiæ tectum dominæ relinquunt,
Sæpe minati.
Te suis matres metuunt [d] iuuencis,
Te senes parci: miseræque nuper
Virgines nuptæ, tua [e] ne retractet
Aura maritos.

a Talis vt ab omnibus iuu. publicè ameris.
b Per matris manes falsum iurare, & per sidera, &c.
c Amatorum numerus augetur.
d Filijs adolescentulis.
e Ne mariti tua venustate velut afflati, aliquid de suo in ipsas amore remittā.

AD VALGIVM. Ode IX.

Eum hortatur vt Mystæ pueri mortem aliquando tandem flere desinat.

NOn semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros, aut mare Caspium
Vexant inæquales procellæ
Vsque: nec Armenijs in oris
Amice Valgi stat glacies [f] iners
Menses per omnes: aut aquilonibus
Querceta Gargani laborant,
Et folijs viduantur orni.

f Ab effectu.

Tu semper vrges flebilibus modis
a Nec vesperi nec mane cessas de flere tuos amores.
Mysten ademptum: [a] nec tibi vespero
Surgentes decedunt amores,
Nec rapidum fugiente solem.
b Nestor, qui tres ætates vixit
At non [b] ter æuo functus amabilem
Plorauit omnes Antilochum senex
Annos: nec impubem parentes
Troilon, aut Phrygiæ sorores
c Vt Gr. λῆγε ὀδυρμῶν.
Fleuere semper. [c] desine mollium
Tandem querelarum: & potius noua
Cantemus Augusti trophæa
d Niph. Arm. & Medum Mediç, fluuios quasi sentientes se cum Medis & Arm. victos, suos cursus contrahere.
Cæsaris, & rigidum [d] Niphaten,
Medúmque flumen gentibus additum
Victis, minores voluere vortices:
e Gel. pop. Scythiæ Europææ.
Intráque præscriptum [e] Gelonos
Exiguis equitare campis.

AD LICINIVM. Ode x.

Mediocritatem, & animi in vtraque fortuna æquabilitatem, ad beatè viuendum aptas esse.

f In alto mari nauigando.
RECtius viues, Licini, neque [f] altum
Semper vrgendo: neque, dum procellas
Cautus horrescis nimium premendo
Littus iniquum.
AVREAM quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
g Inuidiæ obnoxia, Inuidiosa
Sordibus tecti, caret [g] inuidenda
Sobrius aula.
h -tolluntur in altum, vt lapsu grauiore ruant.
Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus: & celsæ [h] grauiore casu

Decidunt

Decidunt turres: feriúntque summos
Fulmina montes.
SPERAT [a] *infestis, metuit secundis*
Alteram sortem bene [b] *præparatum*
Pectus, [c] *informes hyemes reducit*
Iupiter, idem
Summouet. non, si malè nunc, & olim
Sic erit. [d] *quondam cithara tacentem*
Suscitat musam, [e] *neque semper arcum*
Tendit Apollo.
Rebus angustis animosus atque
Fortis appare: sapienter idem
Contrahes vento nimium secundo
Turgida vela.

a In rebus aduersis.
b Ad omnem euẽtum premunitus animus.
c Deformantes omnia.
d Interdum.
e Neq; sem. est tratus. vt, Condito lenis placidúsque telo.

AD Q. HIRPINVM. Ode XI.

Hilariter viuendum esse potius quàm fatigandum animum curis rerum futurarum.

QVid bellicosus Cantaber, & Scythes,
Hirpine Quinti, cogitet Adria
[f] *Diuisus obiecto, remittas*
Quærere: nec [g] *trepides in vsum*
Poscentis æui pauca. fugit retro
Leuis iuuentas, & decor, arida
Pellente lasciuos amores
Canitie, facilémque somnum.
Non semper idem floribus est honos
Vernis, neque vno Luna rubens nitet
Vultu: quid [h] *æternis minorem*
Consilijs animum fatigas?

f Seiunctus à nobis.
g Anxius sis de ijs quę vitę sunt necess.
h Vide annot.

Cur non sub alta vel platano, vel hac
Pinu iacentes [a] sic temere, & rosa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Assyriaq; nardo,
Potamus vncti? dissipat [b] Euius
Curas edaces. quis puer ocyus
[c] Restinguet ardentis Falerni
Pocula [d] prætereunte lympa?
Quis [e] deuium scortum eliciet domo,
Lyden? eburna, dic age, cum lyra
[f] Maturet, in comptum Lacænæ
More comam religata nodum.

a Qualemcunque sedẽ vel locum ex tẽpore præbebit humus
b Bacchus.
c Temperabit.
d Aqua riui aut fl. prætereuntis.
e Minimè obuium: cuius ædes à via publica sunt remotæ.
f Mat. venire rel. co. in nodum comptum more Lac. i. negligenter. A. Incõptu, de quo in Annot.

AD MÆCENATEM. Ode XII.

Lyricorum versuum mollitiei res graues & tragicas non conuenire: soluta autem oratione res gestas Augusti Mæcenatem ipsum melius perscripturum: se nihil posse præter Liciniæ formam canere.

N[g]Olis longa feræ bella Numantiæ,
Nec dirum Annibalem, nec siculum mare,
Pœno purpureum sanguine, mollibus
Aptari citharæ modis:
[h] Nec sæuos Lapithas, & nimium mero
[i] Hylæum, domitósque Herculea manu
[k] Telluris iuuenes, vnde periculum
Fulgens contremuit domus
Saturni veteris. túque, [l] pedestribus
Dices historijs prælia Cæsaris
Mæcenas melius, [m] ductaq; per vias
Regum colla minantium.

g Ne iubeas.
h Q. d. nihilo magis quã Lap.
i Hyl. Centaurum.
k Terræ fil. gig.
l Soluta orat. scriptis.
m Ducta in triumphum.

Me dulces dominæ Musæ[a] *Liciniæ*
Cantus, me voluit dicere[b] *lucidum*
Fulgentes oculos, & bene mutuis
Fidum pectus amoribus:
[c] *Quam nec ferre pedem dedecuit choris,*
Nec certare ioco, nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus, sacro
Dianæ celebris die.
Num tu quæ tenuit diues Achæmenes,
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes,
Permutare velis crine Liciniæ?
Plenas aut Arabum domos?
Dum[d] *fragrantia detorquet ad oscula*
Ceruicem, aut facili sæuitia negat
[e] *Quæ poscente magis gaudeat eripi:*
Interdum rapere occupet.

a Vel, Liciniæ. Al. Lycymniæ sic paulò post. b Lucidè fulg.

c Quã non ded saltare, &c. quòd eius ætati & formæ hæc conueniant. Vel Quæ decenter hæc fecit.

d Al. flagrantia e Quæ osc. magis gaudeat sibi. eripi quàm gaudeat ille ipse qui ea poscit. Interdum prior illa rapiat.

IN ARBOREM, CVIVS CASV IN agro Sabino penè oppressus est. Ode XIII.

Execratus arborem, cuius casu, dum in suo agro esset, penè oppressus fuerat, inde probat circunstare mortales in horas pericula mortis, à quibus minimè sibi timẽdum esse putent. Tandemq;, postquam dixit parum abfuisse quin videret apud inferos Sapphonem & Alcæũ, vtriusque carmina (sed Alcæi præsertim) ipsis etiam vmbris summam admirationem mouere ait.

ILle & nefasto posuit die,
Quicunque primum & sacrilega manu
Produxit arbos, in[f] *nepotum*
Perniciem, probriúmque pagi.

f Posterioris.

Illum & parentis crediderim sui
[a] Fregisse ceruicem, & [b] penetralia
Sparsisse nocturno cruore
Hospitis: ille venena Colchi-
-ca, & quidquid vsquam concipitur nefas,
Tractauit: agro qui statuit meo
Te triste lignum, te [c] caducum
In domini caput immerentis.
QVID quisq; vitet, nunquam homini satis
[d] Cautum est in horas: nauita Bosporum
Pœnus perhorrescit, neq; vltra
Cæca [e] timet aliunde fata:
Miles sagittas & celerem fugam
Parthi: catenas Parthus, & Italum
Robur: sed [f] improuisa lethi
Vis rapuit rapietque gentes.
Quàm penè furuæ regna Proserpinæ,
Et iudicántem vidimus Æcum,
Sedésque descriptas piorum, &
Æoliis fidibus querentem
Sapphô puellis de [g] popularibus:
Et te sonantem [h] plenius aureo
Alcæe plectro dura nauis,
Dura [i] fugæ mala, dura belli.
Vtrunque sacro digna silentio
Mirantur vmbræ dicere: sed magis
Pugnas & [k] exactos tyrannos
Densum humeris [l] bibit aure vulgus
Quid [m] mirum? vbi illis carminibus stupens

a Sic & Cic loq.
b In penetr. domus hospitem occidisse.
c Quod tandé casurum erat.
d Cautè prospectum. Et In horas possit iungi cũ Vitet.
e Hic met. ali tribr. pro dactylo.
f A qua sibi cauendum esse nesciunt.
g Lesbijs.
h Grauiore carmine, & plus neruorum habente.
i Exilij. vt Gr. φυγῆς.
k Expulsos.
l Auidissimè audit.
m Quod de vmbris dixi.

Demittit atras [a] *Bellua centiceps*
Aures, & intorti capillis
Eumenidum recreantur angues.
Quin & Prometheus & Pelopis parem
Dulci [b] *laborum decipitur sono.*
Nec curat Orion leones
Aut timidos agitare lyncas.

a Cerberus.

b Non est hic hellen. qui creditur, vide annot.

AD POSTHVMVM. Ode XIIII.

Quum mors maneat omnes, ac sit omnino ineuitabilis, non esse defraudandum Posthumo suum genium, parcendo bonis hæres abutetur.

EHeu fugaces, Posthume, Posthume,
Labuntur anni: nec pietas moram
Rugis & instanti senectæ
Afferet, indomitæque morti.
Non si tricenis, quotquot eunt dies,
Amice places illachrymabilem,
Plutona tauris: qui ter [c] *amplum*
Geryonem Tityónque tristi
Compescit [d] *vnda, scilicet omnibus,*
Quicunque terræ munere vescimur,
Enauiganda: siue reges,
Siue inopes erimus coloni.
Frustra cruento [e] *Marte carebimus,*
Fractísque cauti fluctibus Adriæ:
Frustra per autumnos nocentem
Corporibus [f] *metuemus Austrum*
Visendus ater flumine languido
Cocytus errans, & Danai [g] *genus*

c Tricipitem, cum Hesiodo, vel tricorporem.

d Vnda enauig.

e Prelia vitabimus & mare.

f Vitabimus.

g Filiæ infames cæde suorum maritorum.

Infame, damnatúsque longi
Sisyphus Æolides laboris.
Linquenda tellus, & domus, & placens
Vxor: neque harum quas colis arborum
Te, præter inuisas cupressos,
Vlla [a] *breuem dominum sequetur.*
Absumet hæres cæcuba dignior,
[b] *Seruata centum clauibus: & mero*
[c] *Tinget pauimentum superbum,*
Pontificum potiore cœnis.

a Br. d. futurũ, vel, Qui fuerit breuis d.
b A te ser.
c Tantum aberit vt eius potui parcat. Vide annot.

ODE XV.

Luxum circa ædificia ingentem reprehendit, & veterum contrà frugalitatem commemorat.

IAM pauca aratro iugera regiæ
[d] *Moles relinquent: vndique latius*
Extenta visentur Lucrino
Stagna lacu. platanusque [e] *cœlebs*
[f] *Euincet vlmos, tum violaria, &*
Myrtus, & omnis copiæ narium,
Spargent oliuetis odorem,
Fertilibus domino priori.
Tum spissa ramis laurea [g] *feruidos*
Excludet ictus. non ita Romuli
Præscriptum & intonsi Catonis
Auspicijs, veterumq; norma.
Priuatus illis census erat breuis,
[h] *Commune magnum* [i] *nulla decempedis*
Metata priuatis opacam
Porticus excipiebat Arcton:

d Vt Cic. Substructionum insanæ moles.
e Quæ nõ solet maritari viti, vt vlmus.
f Frequentior erit vlmis: & ex oliuetis fient violaria, myrteta, &c.
g Arborem radiorum solis vmbra sua arcebit.
h Vt Græc. τὸ κοινόν.
i Publ. res, magna. Nemo priuatam domum ædificans X. pedem porti cum septẽtr. obiectũ metabatur.

Nec fortuitum spernere cespitem
Leges sinebant, oppida publico
Sumptu iubentes & deorum
Templa noua decorare saxo.

AD GROSPHVM. Ode XVI.

Tranquillitatem animi optari ab omnibus: eam verò non congerendis opibus, honoribúsve, sed coercendis cupiditatibus comparari.

O [a] Cium diuos rogat in patenti
[b] Prensus Ægæo, simul atra nubes
Condidit Lunam, néque certa fulgent
Sidera nautis:
Ocium bello furiosa Thrace,
Ocium Medi pharetra decori:
Grosphe, non gemmis, néque purpura ve-
-nale, nec auro.
NON enim gazæ néque consularis
Summouet lictor miseros tumultus
Mentis, & curas [c] laqueata circum
Tecta volantes.
VIVITVR parua [d] bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum:
Nec leues somnos timor aut cupido
Sordidus aufert,
Quid breui fortes [e] iaculamur æuo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus? [f] patriæ quis exul
Se quoque fugit?
[g] Scandit æratas vitiosa naues

a Quietem, vel vitam quietam & tranquillam.
b Pr. A tempestate interceptus.
c Laquearibus ornatas domos diuitum.
d Beatè viuitur ab eo cui p.
e Affectamus. Quidam, Appetimus.
f Quis, relinquendo patriam, suos etiam illos tumultus mentis & curas relinquit?
g Sic O. 1. lib. 3. sed timor & minæ Scandunt. &c.

Cura: nec turmas equitum relinquit,
Ocyor ceruis, & agente nimbos
Ocyor Euro.
[a] *Lætus in præsens animus,* [b] *quod vltra est*
Oderit curare: & amara læto
Temperet risu. NIHIL est ab omni
Parte beatum.
Abstulit clarum cita mors Achillem,
Longa Tithonum minuit senectus:
Et mihi forsan, tibi quod negârit,
Porriget hora.
Te greges centum Siculæq; circum
Mugiunt vaccæ, tibi tollit hinni-
-tum apta quadrigis equa, te bis Afro
[c] *Murice tinctæ*
Vestiunt lanæ: mihi parua rura &
[d] *Spiritum Graiæ tenuem camœnæ*
Parca non mendax dedit, & malignum
Spernere vulgus.

a O. 8. lib. 3. Dona præsentis capit lætus horæ.
b Quod futurum est.
c Pisce ex cuius sang. consici solitus color purpureus.
d Venam è Graia cam. deriuatam.

AD MÆCENATEM ÆGROTVM.
Ode XVII.

Tantum esse inter se & Mœcenatem animorum coniunctionem dicit, vt eum animæ suæ partem existimet, sine qua viuere nec possit: nec velit.

CVr me querelis exanimas tuis?
Nec dijs amicum est nec mihi, te prius
Obire, Mœcenas, mearum
Grande decus [e] *columénque rerum.*
Ah, te meæ si partem animæ rapit

e Vt. o. 1. lib. 1. O. & præsid. & dulce decus meum.

Maturior

Maturior vis,[a] *quid moror altera*
Nec charus æquè, nec superstes
Integer? ille dies vtranque
Ducet ruinam: non ego perfidum
Dixi sacramentum ibimus, ibimus,
[b] *Vtque præcedes,*[c] *supremum*
Carpere iter comites parati.
Me nec Chimæræ spiritus igneæ,
Nec si resurgat centimanus[d] *Gyas,*
[e] *Diuellet vnquam. sic potenti*
Iustitiæ, placitúmque Parcis.
[f] *Seu Libra seu me*[g] *Scorpius aspicit*
Formidolosus, pars violentior
Natalis horæ, seu tyrannus
Hesperiæ[h] *Capricornus vndæ:*
Vtrunque nostrûm incredibili modo
Consentit astrum. te Iouis impio
Tutela[i] *Saturno refulgens*
Eripuit, volucrísque fati
Tardauit alas, quum populus frequens
Latum theatris ter crepuit sonum:
Me truncus illapsus cerebro
Sustulerat, nisi Faunus ictum
Dextra leuasset,[k] *Mercurialium*
Custos virorum. reddere victimas
Ædemque votiuam memento:
Nos humilem feriemus agnam.

a Quid ego, qui sum alt. pars non statim sequor, quum nec c. æ. nec integ. sim superuicturus?
b Quandocunque.
c Extremum vitæ diem tecum obire.
d Al. Gyges, & gigas.
e Abstrahet à te.
f In quocunque signo sit meus horoscop. conueni tuo. L. Venus.
g Sc. Mars.
h Capr. Saturnus.
i Sat. stella pericula affert, sed euincitur superfulgente Iouis stella Por.
k Nam poëta sub tutela Mercurij.

Ode XVIII.

Se sua sorte & mediocri fortuna contentum viuere

dicit, dum alij in extruendis magnificis domibus cum pauperum etiam iniuria se fatigant: Idque ab ijs quoque fieri dicit qui capulo sunt vicini, quasi communem sibi cum alijs esse moriendi necessitatem sint obliti.

Non ebur, neque aureum
Mea renidet in domo lacunar,
Non trabes [a] Hymettiæ
Premunt columnas vltima recisas
Africa: [b] neque Attali
Ignotus hæres regiam occupaui:
Nec [c] Laconicas mihi
Trahunt honestæ purpuras clientæ.
At fides & ingeni
[d] Benigna vena est: pauperémque diues
Me petit. [e] nihil suprà
Deos lacesso: nec potentem amicum
Largiora flagito,
Satis beatus: vnicis Sabinis.
Truditur dies die,
Nouæque pergunt interire Lunæ:
Tu secanda marmora
Locas [f] sub ipsum funus: & sepulcri
Immemor, struis domos:
Marisque Bajs obstrepentis vrges
Summouere [g] littora,
Parum locuples continente ripa.
Quid quòd vsque proximos
[h] Reuellis agri terminos, & vltra
Limites clientium

a Ex Hymetto monte.
b Nullius diuites hæreditaté malis art. expugnaui.
c Meorum cl. vxores non carpunt mihi lanas ad cons. prætextas.
d Larga.
e Non fatigo d precibus vt vltra sint in me benefici.
f Sub tempus funeris conducis qui mar. secent ad ædif.
g Quia iactis vltra littus in mare molibus ædificas, non contemtus terra continente.
h Reuulsis term. occupas agellos vic. tuorum & cl.

Salis

Salis auarus? pellitur paternos
In sinu ferens [a]deos
Et vxor, & vir, sordidósque natos.
[b]*Nulla certior tamen*
Rapacis Orci fine destinata
Aula diuitem manet
Herum. quid vltra tendis? ÆQVA tellus
Pauperi recluditur,
Regúmque pueris: nec satelles Orci
Callidum Promethea
Reuexit auro captus. hic superbum
Tantalum atque Tantali
Genus coercet: hic [c]leuare functum
Pauperem laboribus,
Vocatus atque non vocatus audit.

a Penates.

b Nulla cert. aula d.m.h. quàm rap. O. finis distin. id est, domus te accipiens vita finita.

c Audit vt veniat leuatum.

IN BACCHVM. Ode XIX.

Sibi fas esse dicit, Bacchi laudes canere quippe, qui numine illius sit correptus.

BAcchum in remotis carmina rupibus
Vidi docentem (credite posteri)
Nympháṡque discentes, & aures
Capripedum Satyrorum acutas.
Euœ, recenti mens trepidat metu,
Plenóque Bacchi pectore [d]turbidum
Lætatur. euœ, parce Liber,
Parce, graui metuende thyrso.
Fas peruicaces est mihi Thyadas,
Viníque fontem, lactis & vberes
Cantare riuos, atque truncis

d Turbidùm lætatur, aduerbial.

Lapsa cauis [a] *iterare mella.*
Fas & beatæ [b] *coniugis additum*
Stellis [c] *honorem, tectaq; Penthei*
Disiecta non leni ruina,
Thracis & exitium Lycurgi.
Tu flectis amnes, tu mare barbarum:
Tu separatis [d] *uuidus in iugis*
Nodo [e] *coerces viperino*
Bistonidum sine fraude crines:
Tu, quum parentis regna per arduum
Cohors gigantum scanderet impia:
Rhœcum retorsisti leonis
Vnguibus horribiliq; mala:
Quanquam choreis aptior & iocis
Ludóque dictus, non sat idoneus
Pugnæ ferebaris: sed idem
Pacis eras [f] *mediúsque belli.*
Te vidit [g] *insons Cerberus aureo*
Cornu decorum, leniter atterens
Caudam, & recedentis trilingui
Ore pedes tetigitque crura.

a Iterum atque iterum cantare.
b Ariadnæ.
c Hon. coronam.
d Vino madidus.
e Serpentibus implicas cr. Thrac. sine damno.
f In medio constitutus, quasi æquè ad vtrunque paratus.
g Ita vt nihil tibi noceret.

AD MÆCENATEM Ode xx.

Gloriam immortalem sibi partam esse suis poëmatis ac se exteris nationibus, etiam omnium maximè barbaris, celebrem fore dicit.

NOn vsitata nec tenui ferar
Penna [h] *biformis per liquidum æthera*
Vates: neque in terris morabor
Longius, inuidiáque maior

h Bif. vates. Lyr. & Satyricus. Alij, Nouam alitis formam sumens.

Vrbes relinquam. non ego [a] pauperum
Sanguis parentum. non ego, quem vocas,
Dilecte Mæcenas, obibo,
Nec Stygia cohibebor vnda.
Iam iam [b] resident, cruribus asperæ
Pelles: & album mutor in [c] alitem,
[d] Superna: nascunturq́ plumæ.
Iam Dædaleo ocyor Icaro
Visam [e] gementis littora Bospori,
Syrtésque Gætulas canorus
Ales, Hyperboreósque campos.
Me colchus, & qui dissimulat metum
Marsæ cohortis, Dacus, & vltimi
Noscent Geloni: me peritus
Discet Iber, Rhodaníque potor.
Absint inani funere næniæ,
Luctúsque turpes & querimoniæ:
Compesce clamorem, ac sepulcri
Mitte superuacuos honores.

a Obscuro loco natus, libertino patre.

b Insidunt.

c Cygnum

d Al. Supérne, vt vlt. sit breuis

e Murmure gemitum imitantis.

Q. HORATII FLACCI ODARVM SEV CARMINVM LIBER. III.

Ode I.

Vitæ beatudinem non in opibus aut honoribus, sed in tranquillitate animi positam esse: atque hanc ijs demum qui eo quod satis est contenti esse possunt, contin-

gere dicit. Ab hoc autem suo sermone, non secus ac mysterijs quibúsdam, vulgus contrarijs opinionibus prauè imbutum arcet.

ODi profanum vulgus, & arceo.
[a] Fauete linguis. carmina non prius
Audita, Musarum sacerdos,
Virginibus puerísque canto.
Regum timendorum, in proprios greges,
REGES in ipsos imperium est Iouis,
Clari giganteo triumpho,
Cuncta. [b] supercilio mouentis.
Est [c] vt viro vir latius ordinet,
Arbusta sulcis: hic generosior
Descendat in campum petitor:
Moribus, hic meliórq; fama
Contendat illi turba clientium
Sit maior: ÆQVA lege [d] necessitas
Sortitur insignes & imos:
Omne capax mouet [e] vrna nomen.
[f] Districtus ensis, cui super impia
Ceruice pendet, non Siculæ dapes
Dulcem elaborabunt saporem,
Non auium citharæq;
Somnum reducent. somnus agrestium
Lenis Virorum non humiles domos
Fastidit, vmbrosámque ripam,
Non Zephyris agitata Tempe.
DESIDERANTEM [g] quod satis est, neque
Tumultuosum sollicitat mare.

a Malè ominatis verbis parcite. vt Ode 14.

b Ad Hom. dictum respexisse putatur.

c Fieri quidem potest vt alius plus agrorum, alius plus bonorum obtineat, &c. sed æqua lege mors, &c.

d Nec mortis. vt Gr. ἀναγκη & ἦμαρ ἀναγκαῖον.

e Virg AEn. 6. Quæstor. Minos vrnam mouet.

f Distr. Cui sẽper aliquis terror impendet: vt hoc exemplo Dionys. tyr. signif.

g Non plus quàm satis est.

Nec sæuus Arcturi cadentis
Impetus, aut orientis Hœdi:
Non verberatæ grandine vineæ,
Fundúsque mendax, arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hyemes iniquas.
Contracta pisces æquora sentiunt.
[a] *Iactis in altum molibus: huc frequens*
Cæmenta demittit redemptor
Cum famulis, dominúsque terræ
[b] *Fastidiosus. sed timor & minæ*
[c] *Scandunt eodem quò dominus: neque*
Decedit ærata triremi, &
Post equitem sedet atra cura.
Quòd si dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum sidere clarior
Delenit vsus, nec Falerna
Vitis, Achæmeniúmq; costum:
Cur inuidendis postibus & nouo
Sublime ritu moliar atrium?
Cur valle permutem [d] *Sabina:*
Diuitias operosiores?

a Iactis in mare mol ad ædif. Vide oden 15. lib. 2.

b Qui terram fastidiens, in mari ædific.

c Vt Scandit æratas vitiosa naues Cura, &c.

d Valle fundi mei Sabini.

AD AMICOS. Ode II.

Tolerandæ paupertati ferendísque militiæ laboribus bellicis pueritiam assuefacere suadet, fortitudinem bellicam laudans.

ANgustam, amici pauperiem pati
Robustus acri militia puer
Condiscat: & Parthos feroces

Vexet eques metuendus hasta
Vitámque sub dio & trepidis agat
In rebus. Illum ex mœnibus hosticis
[a] *Matrona bellantis tyranni*
Prospiciens, & adulta virgo,
[b] *Suspiret, Eheu ne* [c] *rudis agminum*
Sponsus lacessat regius asperum
Tactu [d] *leonem, quem cruenta*
Per medias rapit ira cædes.
DVLCE & decorum est pro patria mori.
[e] *Mors & fugacem persequitur virum:*
Nec parcit imbellis iuuentæ
Poplitibus, timidóque tergo,
[f] *VIRTVS, repulsæ nescia sordidæ,*
Intaminatis fulget honoribus:
Nec sumit aut ponit secures
Arbitrio popularis auræ.
Virtus, recludens immeritis mori
Cœlum, negata tentat iter via:
Cœtúsq; vulgares & vdam
Spernit humam fugiente [g] *penna.*
Est & fideli tuta silentio
Merces. vetabo, qui Cereris sacrum
Vulgarit arcanæ, sub ijsdem
Sit trabibus, fragilémque mecum
Soluat faselum, sæpè Deispiter
Neglectus incesto addidit integrum:
Raro antecedentem scelestum
Deseruit pede pœna claudo.

a Vxor.
b Suspirans hęc dicat.
c R.ag. Imperitus rei mil.
d Rom. hunc mil.
e Ex Simonide.
f Quia virtus non finit nos petere eos hon. in quorum petitione rep. pati possimus.
g Vide od. vlt. lib. primi.

ODE III.

Iustitiæ cum constantia iunctæ maximum & insuperabile robur esse ostendit. Quumque Romuli mentionem fecisset, sumpta hinc occasione, Iunonis oraculum de Romano imperio commemorat, quod illa stare non posse dixerit, si Troia instauraretur.

IVstum & tenacem propositi virum,
Non ciuium ardor praua iubentium,
Non vultus instantis tyranni
[a] Mente quatit solida: neque Auster,
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Iouis manus,
Si fractus illabatur orbis,
Impauidum ferient ruinæ.
[b] Hac arte Pollux, & vagus Hercules
Innixus, arces attigit igneas,
Quos inter Augustus recumbens
Purpureo bibit ore nectar:
Hac te [c] merentem Bacche pater tuæ,
Vexere tigres, indocili iugum
Collo trahentes. hac Quirinus
[d] Martis equis Acheronta fugit:
Gratum eloquuta [e] consiliantibus
Iunone diuis: Ilion, Ilion
Fatalis incestúsque iudex
Et mulier peregrina vertit
In puluerem ex quo [f] destituit deos
Mercede pacta Laomedon mihi
Castæque damnatum Mineruæ
Cum populo & duce fraudulento.

a De sententia dimouet, in qua semel se obstinarit.
b Hac arte iustitiæ & constantiæ.
c Militantem Vel, Mer. præmium.
d Bellica fortitudine immortal. consequutus est Romulus.
e Cons. Consilium habentibus.
f Fraudauit.

Iam nec Lacænæ splendet adulteræ
Famosus hospes, nec Priami domus
Periura pugnaces Achiuos
Hectoreis opibus refringit:
Nostrisque[a] ductum seditionibus
Bellum resedit: protinus & graues
Iras, & inuisum[b] nepotem,
[c] Troica quem peperit sacerdos,
Marti[d] rédonabo, illum ego lucidas
Inire sedes, ducere nectaris
Succos, & adscribi quietis
Ordinibus patiar deorum.
[e] Dum longus inter seuiat Ilion
Romámque pontus, qualibet exules
In parte regnanto beati:
Dum Priami Paridísque busto
[f] Insultet armentum, & catulos feræ
Celent inultæ: stet Capitolium
Fulgens, triumphatísq; possit
Roma ferox dare iura Medis:
Horrenda latè nomen in vltimas
Extendat oras: quà[g] medius liquor
Secernit Europen ab Afro,
Quà, tumidus rigat arua Nilus:
Aurum irrepertum, & sic melius situm,
Quum terra celat[h] spernere fortior,
Quàm cogere humanos in vsus,
Omne sacrum rapiente dextra.
Quicunque mundi terminus obstitit,

a Productum, Protractum b. sedatum est.
b Romulum.
c Ilia.
d Condonabo Alibi pro Reddere.
e Dummodo longum aëris spatium inter Tr. & Ro. sit interiectum. Troiani regnanto, &c.
f Dummodo ita deserta sit Troia, vt lustra feris suppeditet.
g Interdictum fretum Gaditanum.
h Roma fortudinem ostendens potiùs in spernendo auro & relinquendo ineffossũ quàm in eo congerendo hum. in v.

Hunc

Hunc tangat armis, visere gestiens
[a] Qua parte debacchentur ignes,
Qua nebulæ pluuijque rores.
Sed bellicosis [b] fata Quiritibus
Hac lege dico, ne nimium pij,
Rebúsque fidentes, auitæ
Tecta velint reparare Troiæ.
Troiæ renascens alite lugubri
Fortuna tristi clade iterabitur,
Ducente victrices cateruas
Coniuge me Iouis & sorore.
Ter si resurgat murus aheneus
Authore Phœbo, ter pereat meis
Excisus Argiuis, [c] ter vxor
Capta virum puerósque ploret.
[d] Non hæc iocosæ conueniunt lyræ.
Quò Musa tendis? desine peruicax
Referre sermones deorum, &
Magna modis tenuare paruis.

a Plagam torridam & pl. glacialem.
b Fata de imperij dilatatione.
c Intel. quod præc. ex eo quod consequitur.
d Sic 1. od. 1. li. 2. Sed ne rel. Mu. procax iocosis, &c.

ODE IIII.

Musarum præsidio à periculis ereptum se dicit eodémq; tutum semper fore sperat. Ab illis consilium dari: sine consilio autem vim sua ipsius mole ruere, exemplo gigantum ostendit.

DEscende cœlo, & dic age tibia
Regina longum Calliope melos,
Seu voce nunc mauis acuta,
Seu fidibus, citharáue Phœbi.
Auditis? an me ludit amabilis

Insania? audire[c] & videor pios
Errare per lucos, amœnæ
Quos & aquæ subeunt & auræ.
Me fabulosæ[a] Vulture in Appulo,
Altricis extra limen[b] Apuliæ,
Ludo fatigatúmque somno,
Fronde noua puerum palumbes
Texere, mirum quod foret omnibus,

a Monte.
b App. altricis fa. Alij Fab pal. me pu. fr. noua texere. id est, recenti viridi.

Quicunque celsæ[c] nidum[d] Acherontiæ,
Saltúsque Bantinos, & aruum
Pingue tenent[e] humilis Ferenti:
Vt tuto ab atris corpore viperis
Dormirem, & vrsis: premerer sacra
Lauróque,[f] collatáque myrto,
[g] Non sine dijs animosus infans.
[h] Vester, Camœnæ, vester in arduos
Tollor Sabinos: seu mihi frigidum
Præneste, seu Tibur supinum,
Seu liquidæ placuere Baiæ.

c Ach. vrbis Lucaniæ.
d Nidum autem, quod sita esset in monte.
e Hum. in valle positi.
f Congesta.
g Diuino num. redditus animosus.
h Vestro præsidio tutus.

Vestris amicum fontibus & choris,
Non me[i] Philippis versa acies retrò,
[k] Deuota non extinxit arbos,
Nec Sicula[l] Palinurus vnda.
Vtcunque mecum vos eritis, libens
Insanientem nauita Bosporum
Tentabo, & arentes arenas
Littoris Assyrij, viator.
Visam Britannos hospitibus feros.
Et lætum equino sanguine Concanum.

i De qua in ode 7. lib 2.
k De qua in ode 17. lib. 2.
l Pal. Promont. Lucaniæ.

Visam pharetratos Gelonos
Et Scythicum inuiolatus amnem.
Vos Cæsarem altum, militia simul
Fessas cohortes abdidit oppidis,
Finire quærentem labores,
Pierio recreatis antro.
Vos lene consilium & datis, & dato
Gaudetis almæ. [a] *scimus, vt impios*
Titanas immanémque turmam
Fulmine sustulerit caduco,
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventosum, & vrbes, regnáq; tristia,
Diuósque mortalésque turbas
Imperio regit vnus æquo.
Magnum illa terrorem intulerat Ioui,
Fidens iuuentus horrida brachijs,
Fratrésque tendentes opaco
[b] *Pelion imposuisse Olympo.*
Sed quid Typhoeus, & validus Mimas,
Aut quid minaci Porphyrion statu,
Quid Rhœcus, euulsísq; truncis
Enceladus iaculator audax,
Contra sonantem Palladis [c] *ægida*
Possent ruentes? hinc auidus stetit
Vulcanus, hinc matrona Iuno, &
Nunquam humeris positurus arcum,
Qui rore puro Castaliæ [d] *lauit*
Crines solutos, qui Lyciæ tenet
Dumeta, natalémque syluam,

a Consilio & prudentia fregit immensas gigantum vires. Vide v.65. Vis consili expers, &c.

b Virg. Ter. sunt con. imponere Pelio Ossam.

c Clypeum Iouis, quo & Pallas vtitur.

d Lauit pro lauat, vt alibi.

Delius & Patareus Apollo.
VIS consili expers mole ruit sua,
Vim [a] temperatam dij quoque prouehunt
In maius: ijdem odere vires
Omne nefas animo mouentes.
Testis mearum centimanus [b] Gyges
Sententiarum notus, & integræ
Tentator Orion Dianæ,
Virginea domitus sagitta,
Iniecta monstris terra dolet suis:
Mæretq; partus fulmine luridum
Missos ad Orcum: nec peredit
Impositam celer [c] ignis Ætnam:
Incontinentis nec Tityi iecur
Relinquit ales, nequitiæ additus
Custos: amatorem trecentæ
Pirithoum cohibent catenæ.

a Quæ consilio regitur.

b Al. Gigas. Quidam rep. Gyas.

c Ignis nō properat absumere Aetnam, vt illius impositæ onere semper grauentur.

ODE V.

Augusti de Britannis & Persis victoriam canit: qua sublatum esse id quod cum indignatione commemorat dedecus, videtur innuere: quòd ij qui sub Crasso militauerunt, quum captiui essent, affinitate cum hostibus contracta vitam suam redemerint. Atque sumpta hinc occasione, Reguli de non redimendis captiuis sententiam laudibus extollit.

COElo tonantem [d] credidimus Iouem
Regnare: præsens diuus habebitur
Augustus adiectis Britannis
Imperio, grauibúsque Persis.
[e] Milésne Crassi, coniuge barbara,

d Cred. anteà I. r. nunc Aug. p. d. h.

e Trāc mil. Cr. sustinuit mar. esse coniugis bar. Sustinuit turpitud. & infamiam talis coniugij? Vide argum. huic odæ præfixum.

Turpis maritus vixit? & hostium
(Prô curia, inuersiq; mores)
Consenuit socerorum in armis,
Sub rege [a] Medo, Marsus & Appulus, — a M pro Persa & Partho.
Anciliorum, nominis & togæ
Oblitus, æternæque Vestæ,
Incolumi Ioue, & vrbe Roma?
[b] *Hoc cauerat mens prouida Reguli,* — b Ne ab hoste vita redimeretur tam turpibus con.
Dissentientis conditionibus
Fœdis, & exemplo trahenti
Perniciem veniens in æuum.
Si non periret immiserabilis
Captiua pubes. Signa ego Punicis
Affixa delubris, & arma
Militibus sine cæde (dixit)
Direpta vidi: vidi ego ciuium
Retorta tergo brachia libero,
[c] *Portásque non clausas, & arua* — c Vt sublato omni metu.
Marte coli populata nostro,
Auro [d] repensus scilicet acrior — d Redemptus.
Miles redibit. flagitio additis
Damnum: [e] neque amissos colores — e Vt lana am. c. non ref. ita nec virtus, &c.
Lana refert medicata fuco:
NEC vera virtus, quum semel excidit,
Curat reponi [f] deterioribus. — f Ijs qui facti fuerint deteriores.
Si pugnat extricata densis
Carua plagis, erit ille fortis,
Qui perfidis se [g] credidit hostibus? — g Permisit se hostium potestati.
Et Marte Pœnos proteret altero,

Qui lora restrictis lacertis
Sensit iners, timuítque mortem?
Hic vnde vitam sumeret inscius,
Pacem duello miscuit. ô pudor,
O magna Carthago probrosis
Altior Italiæ ruinis.
[a] Fertur pudicæ coniugis osculum,
Paruósque natos, vt [b] capitis minor,
A se remouisse, & virilem
Toruus [c] humi posuisse vultum:
Donec [d] labantes consilio patres
Firmaret autor nunquam alias dato,
Interque mœrentes amicos
Egregius properaret exul.
Atqui sciebat quæ sibi barbarus
Tortor pararet. [e] non aliter tamen
Dimouit obstantes propinquos,
Et populum reditus morantem,
Quàm si clientum longa negotia
Dijudicata lite relinqueret,
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.

a Regulus.
b Capite minutus.
c In humum deiecisse.
d Vacillantes & nutantes.
e Non alio vultu, non magis tristi v. valedixit prop.

AD ROMANOS Ode VI.

Ob contemptum religionis multa Romanis mala imminere, iam multa passis, dicit. Deinde cum corruptis sui sæculi moribus, quo adulteria impunè committuntur, (ad quæ ipsa etiam tenera virginum ætas velut instituitur) antiquam simplicitatem, atque huic coniunctam fortitudinem confert.

DElicta maiorum immeritus lues
Romane: donec templa refeceris
Ædésque labentes deorum, &
Fœda nigro simulacra fumo.
[a] Dijs te minorem quod geris, imperas.
Hinc omne principium, huc refer exitum.
Dij multa neglecti dederunt
Hesperiæ mala luctuosa.
Iam bis Monæses, & Pacori manus
Non Auspicatos contudit impetus
Nostros: & [b] adiecisse prædam
Torquibus exiguis renidet.
Penè occupatam seditionibus
Deleuit vrbem Dacus & Æthiops:
Hic classe formidatus, ille
Missilibus melior sagittis.
[c] Fœcunda culpæ sæcula, nuptias
Primùm inquinauere, & genus, & domos.
[d] Hoc fonte deriuata clades
In patriam populúmque fluxit.
Motus doceri gaudet Ionicos
Matura virgo, & fingitur [e] artubus
Iam nunc: & incestos amores
[f] De tenero meditatur vngui.
Mox [g] iuniores quærit adulteros
Inter mariti vina: neque eligit
Cui donet impermissa raptim
Gaudia, luminibus remotis:
Sed iussa coram non sine conscio

a Ex deorum cultu imperium adeptus es, fac vt eodem conseruetur.

b Lætatur se nostris spolijs esse ditatum.

c Quæ noua subinde vitia pariunt.

d Ex nuptijs per adulteria inquinatis.

e Al. Artibus.

f Iam inde à teneris vngui c. ἐκ τῶν ἁπαλῶν ὀνύχων.

g Iun. marito suo.

Surgit marito: seu vocat institor,
Seu nauis Hispanæ magister,
Dedecorum[a] pretiosus emptor,
Non his iuuentus orta parentibus
Infecit æquor sanguine Punico:
Pyrrhúmque & ingentem cecidit
Antiochum, Annibalémque dirum:
Sed rusticorum mascula militum
Proles, Sabellis docta ligonibus
Versare glebus, & seueræ
Matris ad arbitrium recisos
Portare fustes: sol vbi montium
Mutaret vmbras, & iuga demeret
Bobus fatigatis,[b] amicum
Tempus agens abeunte curru.
Damnosa quid non imminuit dies?
ÆTAS parentum peior auis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosiorem.

a Qui magno pretio hoc adulterij dedecus emit.

b Gratũ & optatum quietis tempus adducens.

AD ASTERIEN. Ode VII.

Asterien hortatur vt Gygis mariti desiderium patienter ferat: & quemadmodum ille interim fidem coniugalem ei seruat, ita & ipsa seruare velit. Quod vt faciat, ea vitet quibus ad eam frangendam sollicitari aut impelli posset.

QVid fles Asterie quem tibi candidi
Primo restituent vere Fauonij,
Thyna merce beatum,
Constanti iuuenem fide
Gygen? ille notis actus ad Oricum

Post

Post [a] *insana* [b] *Capra sidera, frigidas*
Noctes non sine multis
Insomnis lachrymis agit.
Atqui sollicitæ nuntius hospitæ,
Suspirare Chloen, & miseram [c] *tuis*
Dicens ignibus vri,
Tentat mille vafer modis.
[d] *Vt Prœtum mulier perfida credulum*
Falsis impulerit criminibus, nimis
Casto Bellerophonti
Maturare necem, refert.
Narrat penè datum Pelea Tartaro,
Magnessam Hippolyten dum fugit abstinens:
Et peccare docentes
Fallax historias monet,
Frustra. nam scopulis surdior Icari
Voces audit adhuc integer. at [e] *tibi*
Ne vicinus Enipeus
Plus iusto placeat caue:
Quamuis non alius flectere equum sciens
Æquè conspicitur gramine Martio:
Nec quisquam citus æquè
Tusco denatat alueo.
Prima nocte domum claude, neque in vias
Sub cantu querulæ despice tibiæ:
Et te sæpe vocanti
Duram, difficilis mane.

a Post occasum capre & hœdorum.
b Ins. quòd eorum ortus magnas tempest. excitet.
c Tuis ign. Amore illius qui tuus est.
d Narrat vt Prœtum vxor impulerit ad occid. Bell. fals. cr.
e Vt ille tibi fidem seruat, tu ei vicissim seruato, & omnem eius frangendæ occas. vita.

AD MÆCENATEM. Ode VIII.

Mæcenati rationem reddit cur cœlebs Calendas

Martias celebret, quæ alioqui à matronis celebrari solebant & festæ illis erant. Deinde ipsum lætitiæ participem esse & se quoque largius inuitare iubet, quum hostes sint superati.

Martijs cœlebs quid agam calendis?
Quid velint flores? & acerra thuris
Plena, miraris, positúsque carbo in
Cespite viuo,
Docte [a] sermones vtriúsque linguæ.
Vouerani dulces epulas, & album
Libero caprum, propè [b] funeratus
Arboris ictu.
Hic [c] dies, annos redeunte festus,
Corticem astrictum pice dimouebit
[d] Amphoræ fumum bibere institutæ
Consule Tullo.
Sume Mæcœnas cyathos amici
Sospitis centum: & vigiles lucernas
Perfer in lucem procul omnis esto
Clamor & ira.
Mitte ciuiles super vrbe curas.
Occidit Daci Cotisonis agmen:
[e] Medus infestus sibi luctuosis
Dissidet armis:
Seruit Hispanæ vetus hostis oræ
Cantaber, sera domitus catena:
Iam Scythæ [f] laxo meditantur arcu
Cedere campis.
[g] Negligens, ne qua populus labores,

a Al. sermonis, quod creditur antiquè scriptum pro sermones.

b De hoc ictu, Ode 13. lib. 2.

c Dies festus anniuersarius.

d Ab amphora dim. seu demouebit. Relinetur amphora picato cortice obstructa. De famo vide Annot.

e Persæ inter se laborant seditionibus.

f Deposita pugnandi voluntate.

g Tu negl. non pop. negl.

Parce

Parce priuatus nimium cauere: &
Dona præsentis rape lætus horæ, ac
Linque seuera.

AD LYDIAM. Ode IX.

Horatij & Lydiæ amicæ colloquium de amoris mutui redintegratione.

HO. Donec gratus eram tibi,
Nec quisquã potior brachia candidæ
Ceruici iuuenis dabat,
Persarum vigui rege beatior.
LY. Donec non alia magis
Arsisti, neque [a] *erat Lydia post Chloen:*
Multi Lydia nominis
Romana vigui clarior Ilia.
HO. Me nunc Thressa Chloe regis,
Dulces docta modos, & citharæ sciens:
Pro qua non metuam mori,
Si [b] *parcent animæ fata superstiti.*
LY. Me torret face mutua
Thurini Calais filius Ornithi:
Pro quo bis patiar mori,
Si parcent puero fata superstiti.
HO. Quid si prisca redit Venus,
Diductósque iugo cogit aheneo?
Si flaua excutitur Chloe,
Reiectæq; patet ianua Lydiæ?
LY. Quanquam sidere pulchrior
Ille est, tu leuior cortice, & improbo
Iracundior [c] *Adria:*

a Lydia postponebatur Chloæ.

b Si morte mea vitã eius possim redimere.

c Vt ode 33 lib. 1. fretis acrior ǯ Adriæ.

Tecum viuere amem, tecum obeam libens.

IN LYCEN. Ode x.

Lycen monet ne sua superbia Venerem offendat, atque vt sibi supplici, licet crudelis, parcat.

E [a] Xtremum Tanaim si biberes Lyce,
Sæuo nupta viro, me tamen asperas
Porrectum ante fores obijcere incolis
[b] Plorares aquilonibus.
Audis quo strepitu ianua, quo nemus
Inter pulchra situm tecta remugiat
Ventis? & positas vt glaciet niues
[c] Puro numine Iupiter?
Ingratam Veneri pone superbiam:
Ne currente retro funis eat rota.
Non te Penelopen difficilem procis
Tyrrhenus genuit parens.
O, quamuis neque te munera, nec preces,
Nec [d] tinctus viola pallor amantium,
Nec vir Pieria pellice saucius
[e] Curuat: supplicibus tuis
Parcas, nec rigida mollior æsculo,
Nec Mauris animum mitior anguibus,
Non hoc semper erit [f] liminis aut aquæ
Cœlestis patiens latus.

a Etiamsi barbara barbaro nupsisses.

b Misericordia mouereris, quominus obijceres me aq.

c Sereno cœlo, quod hyeme magis frigidum est quàm nebulosum.

d Violaceum col. imitans.

e Flectit animum tuum.

f Pernoctationis in limine. Vel, Laboris iacendi in lim. Aq c. Pluuiæ.

AD MERCVRIVM. Ode xi.

Mercurium rogat vt sua testudine, cuius vim delenificam in alijs expertus est, Lydes amicæ animum flectat: & proposito pœnarum quas Danaides dant apud inferos, exemplo, eam terreat. Atque hic factum vnius illarum, Hypermnestres, celebrat.

MErcuri (nam te docilis magiſtro
Mouit Amphion lapides, canendo)
Tuque teſtudo, reſonare ſeptem
[a] Callida neruis:
(Nec loquax olim, neque grata, nunc &
Diuitum menſis & amica templis)
Dic modos, Lydæ quibus obſtinatas
Applicet aures.
Quæ, velut latis equa trima campis,
Ludit exultim: metuítque tangi,
Nuptiarum expers, & adhuc proterua
[b] Cruda marito.
Tu potes tigres comitéſque ſyluas
Ducere, & riuos celeres morari.
[c] Ceſſit immanis tibi blandienti
Ianitor aulæ
Cerberus: quamuis furiale centum
Muniant angues caput eius, atque
Spiritus teter ſaniéſque manet
Ore trilingui.
Quin & Ixion Tityóſque vultu
Riſit inuito: ſtetit vrna paulum
Sicca, dum grato Danai puellas
Carmine mulces.
Audiat Lyde ſcelus atque notas
Virginum pœnas, & inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo:
Seraque fata,
[d] Quæ manent culpas etiam ſub Orco.

a Perita reſonandi.

b Immatura.

c Quum Orph. Eurydicem ſuã reuocatum iret.

d Quæ s. ſunt deſtinata peccatis.

a Quid magis impium pot.

Impiæ: nam quid potuere [a] maius?
Impiæ sponsos potuere duro
Perdere ferro,
Vna de multis, face nuptiali
Digna, periurum fuit in parentem
[b] Splendidè mendax, & in omne virgo
Nobilis æuum.
Surge (quæ dixit iuueni marito)
Surge. ne longus tibi somnus, vnde
Non times detur: socerum & scelestas
[c] Falle sorores.
Quæ, velut nactæ vitulos leænæ,
Singulos (eheu) lacerant. ego illis
Mollior, nec te feriam, nec intra
Claustra tenebo,
Me pater sæuis oneret catenis,
Quòd verò clemens misero peperci:
Me vel extremos Numidarum in agros
Classe relêget.
I, pedes quo te rapiunt & auræ:
Dum fauet nox, & Venus: i secundo
Omine: & nostri memorem sepulcro
Sculpe querelam.

b Ita mẽdax vt inde magnũ nominis sui splendoré acquisierit Vel, Cum magna laude & gloria mentita est.

c Effuge.

AD NEOBVLEN. Ode XII.

Miseram esse dicit, quæ tanto sit Hebri adolescentis amore correpta, vt neque genio quicquam indulgere, neque lanificio suo vacare vt antea possit.

MIserarum est, neque [d] amori dare ludum,
Neque dulci mala [e] vino lauere: aut exanimari,

d Amori indulgere.

e Vt alibi vini cadum amara curarum eluere efficacem dicit.

-animari, metuentes patruæ verbera linguæ.
Tibi qualum Cytharea puer ales,
Tibi telas, operosæq; Mineruæ
Studium aufert, Neobule, Liparæi nitor Hebri,
Eques ipso melior Bellerophonte,
Neque pugno, neque segni pede victus,
Simul victos Tiberinis humeros lauit in vndis.
Catus idem per apertum fugientes
Agitato grege ceruos iaculari, &
Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.

AD FONTEM BLANDVSIAM.

Ode XIII.

Blandusiæ fonti, quem in Sabinis habebat, hœdum se immolaturum, eúmque fontem carmine suo nobilitaturum se pollicetur: necnon aliquas interim eius laudes attingit.

O Fons Blandusiæ, splendidior vitro,
Dulci [a] digne mero, non sine floribus,
Cras donaberis hœdo:
Cui frons turgida cornibus
Primis, & venerem & prælia [b] destinat
Frustra. [c] nam gelidos inficiet tibi
Rubro sanguine riuos
Lasciui soboles gregis.
Te flagrantis atrox hora Caniculæ
Nescit tangere: tu frigus amabile
Fessis vomere tauris
Prebes, & pecori vago.
Fies nobilium tu quoque fontium
Me dicente cauis impositam ilicem

a Vide Annos

b Spé facit veneris & præliorum.

c Nam tibi immolabitur,

Saxis: vnde loquaces
Lymphæ desiliunt tuæ.

ODE XIIII.

Cæsaris victoriam canit, eámque sacrificijs & festis dapibus prosequi hortatur. Sic Epod. Carm. 9. Quando repostum cæcubum ad festas dapes, Victore lætus Cæsare, &c.

HErculis ritu modò dictus, ô plebs,
Morte venalem petijsse laurum,
[a] Cæsar, Hispana repetit penates
Victor ab ora.
Vnico gaudens mulier marito,
Prodeat [b] iustis operata diuis:
Et [c] soror clari ducis, & decoræ
Supplice vitta
Virginum matres, iuuenúmque nuper
Sospitum vos ô pueri, & puellæ
Iam virum expertæ, malè [d] ominatis
Parcite verbis.
Hic dies verè mihi [e] festus atras
Eximet curas ego nec tumultum,
Nec mori per vim metuam, tenente
Cæsare terras.
I, pete vnguentum puer, & coronas,
Et cadum Marsi memorem duelli:
Spartacum si qua potuit vagantem
[f] Fallere testa.
Dic & argutæ properet Neæræ
Myrrheum nodo cohibere crimen.

a Cæsar qui modo dictus fuer. ad bellum profectus, vt mortis periculo emeret victoriæ honorẽ, Hisp. r. p. v. ab ora.
b Iustis d. Qui victoriam & reditum Cæsari merenti dederint.
c P. Sor. Augusti Octauia.
d Al. Nominatis. Vide Annot.
e Sic, festas dapes ob lætitiam d: victoria Cæs. dicit Epod. Carm. 9.
f Latere.

Si

Si per inuisum mora ianitorem
Fiet, abito.
Lenit albescens animos capillus
Litium & rixæ cupidos proteruæ.
Non ego hoc [a] *ferrem, calidus iuuenta,*
Consule Planco.

a Tulissem.

IN CHLORIM. Ode xv.

Vel ipsa senectute admoueri illam dicit, tempus esse imponendi finem libidini & Famosis laboribus.

VXOR pauperis Ibyci,
Tandem [b] *nequitiæ* [c] *pone modum tuæ,*
Famosisq; laboribus.
[d] *Maturo proprior desine funeri*
Inter ludere virgines,
Et stellis [e] *nebulam spargere candidis.*
Non, siquid Pholoen satis,
Et te Chlori decet. filia [f] *rectius*
Expugnat iuuenum domos,
Pulso Thyas vti concita tympano.
Illam cogit amor Nothi
Lasciuæ similem ludere capreæ:
Te lanæ prope nobilem
Tonsæ Luceriam, non citharæ decent,
Nec flos purpureus rosæ,
Nec poti vetulam fæce tenus cadi.

b Libidini & meretricijs lab.
c Pro Pone legitur & Fige.
d Maturę morti
e Tua canitie obscurare illarũ virg. nitorem similem stellis.
f Magis decet filiam: do. iu. expugnare.

AD MÆCENATEM. Ode xvi.

Quanta sit ad omnia expugnanda, etiam ad expugnandam pudicitiam, vis auri, exemplis docet. Sed esse id pecuniæ insitum vt nulla eius copia satiet, & crescen-

te eâ crescat simul cura & sollicitudo. Ideóque beatum esse qui mediocritate contentus viuit.

INclusam Danaen turris ahenea,
Robustæ quæ fores, & vigilum canum
Tristes excubiæ, munierant satis
Nocturnis ab adulteris:
Si non Acrisium, virginis abditæ:
Custodem pauidum, Iupiter & Venus
Risissent.[a] *fore enim tutum iter & patens,*
Conuerso[b] *in pretium deo.*
AVRVM per medios ire satellites,
Et perrumpere[c] *amat saxa, potentius*
Ictu fulmineo, concidit[d] *auguris*
Argiui domus, ob lucrum
Demersa excidio. diffidit vrbium
Portas[e] *vir Macedo, & subruit æmulos*
Reges muneribus, munera nauium
Sæuos[f] *illaqueant duces.*
CRESCENTEM sequitur cura pecuniam,
Maiorumq́ fames. iure[g] *perhorrui*
Latè conspicuum tollere verticem,
Mæcenas, equitum decus.
[h] *Quanto quisque sibi plura negauerit,*
A dijs plura feret. nil cupientium
Nudus castra peto: transfuga, diuitum
Partes linquere gestio:
Contemptæ[i] *dominus splendidior rei,*
Quàm si, quicquid arat non piger Appulus
Occultare meis dicerer horreis,

a Fore enim dicebant vel sciebant.
b Aurum.
c Solet, vt alibi.
d Amphiarai.
e Phil. Alex. pater.
f Irretiunt.
g Perhorruit videtur legisse vet. schol.
h Quanto paucioribus contentus esse voluerit.
i Dom. cont. rei. Quia qui bona contemnit. nihilo magis se carere ijs sentit, quàm si possideret. vel alter vide Angiot.

Magnas

Magnas inter opes inops.
Puræ riuus aquæ, syluáque iugerum
Paucorum, & [a] segetis certa fides meæ,
Fulgentem imperio fertilis Africæ
[b] Fallit sorte beatior.
Quanquam nec Calabræ mella ferunt apes,
Nec Læstrygonia Bacchus in amphora
[c] Languescit mihi, nec pinguia Gallicis
Crescunt vellera pascuis:
Importuna tamen pauperies abest:
Nec, si plura velim, tu dare deneges.
[d] Contracto melius parua cupidine
Vestigalia porrigam:
Quàm si [e] Mygdonis regnum Aliattici
Campis continuem. MVLTA petentibus,
Desunt multa. bene est cui deus obtulit
Parca, quod satis est, manu.

a Seges fidelis, non mendax.
b Fallit prolatet. hoc autem exemplo Gr. λανθάνει ἀυτὸν οὖσα εὐδαιμονεστέρα.
c Vt alibi languidiora vina, de vetustioribus.
d Repressa cupiditate.
e Vt alibi quã si Lib. remotis Gad. iungas.

AD ÆLIVM LAMIAM Ode XVII.

Eum à nobilitare commendat: deinde hortatur ad genio indulgendum postridie, dum sæuiet tempestas.

AELI, venusto nobilis ab Lamo,
(Quando & priores hinc Lamias ferunt
Denominatos, & nepotum
Per memores genus omne fastos)
Autore ab illo ducis originem,
Qui Formiarum mœnia dicitur
[f] Princeps, & innantam [g] Maricæ
Littoribus tenuisse [h] Lyrin,
Latè tyrannus. cras folijs nemus

f Prin. Primus.
g Mar. nymphæ.
g Fluuium qui in Minturnas influit.

Multis & alga littus inutili
Demissa tempestas ab Euro
Sternet: aquæ nisi fallit [a] *augur*
Annosa cornix. dum potes, aridum
Compone lignum. cras genium mero
Curabis, & porco bimestri,
Cum famulis operum solutis.

a Vt Ode 27. imbrium diuina auis imminentum.

AD FAVNVM Ode XVIII.

Faunum precatur vt nullum suis finibus damnum inferat, quum per eos transibit: ac vult esse memorem eorum quæ quotannis ipsi religiosè præstat.

FAune, Nympharum fugientum amator,
Per meos fines & aprica rura
Lenis incedas, abeásque paruis
Æquus [b] *alumnis:*
Si tener pleno cadit hœdus anno:
Larga nec desunt [c] *Veneris sodali*
Vina cratera: vetus ara multo
Fumat odore:
Ludit herboso pecus omne campo:
Quum tibi nonæ redeunt Decembres:
Festus in pratis vacat otioso
Cum boue pagus:
Inter [d] *audaces lupus errat agnos:*
Spargit agrestes tibi sylua frondes:
Gaudet inuisam pepulisse fossor
Ter pede terram.

b Paruo fetui pec. vt agnis & hædis Alij de vernulis intel.
c Ven. sod. Qui a sine Cer. & B. friget Venus.
d Qui tunc ad ludos accedere audent.

AD TELEPHVM. Ode XIX.

Telephum non ita veterum quarundam historiarum

rum studio vult esse deditum, vt interim quæ ad hilariter & iucundè viuendum spectant, negligat.

QVantum distet ab Inacho
Codrus, pro patria non timidus mori,
Narras, & genus Æaci,
Et pugnata sacro bella sub Ilio:
Quo [a] *Chium pretio cadum*
Mercemur: [b] *quis aquam temperet ignibus:*
Quo præbente domum, & [c] *quota,*
Pelignis caream frigoribus: taces.
[d] *Da lunæ properè nouæ,*
Da noctis mediæ, da puer auguris
Murenæ. tribus aut nouem
Miscentur cyathis pocula commodis.
Qui musas amat impares,
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates. tres prohibet supra
Rixarum metuens tangere Gratia,
Nudis iuncta sororibus.
[e] *Insanire iuuat: cur Berecynthiæ*
Cessant flamina tibiæ?
Cur pendet tacita fistula cum lyra?
[f] *Parcentes ego dextras*
Odi. sparge rosas. audiat inuidus
Dementem strepitum Lycus,
Et vicina seni non habilis Lyco.
Spissa te nitidum coma,
Puro te similem Telephe vespero,
Tempestiua petit Chloe.

a Chij vini cadum.
b Quis balneum calfaciat.
c Quota hora fr. propulsemus ad luculentum focum cœnantes.
d Da poc. vel cyathum Propter mediam noctem & no. lu & Mur. auguratū, ternos ter cy. petit. Auson.
e Quum iuuet insanire, cur Ber.
f Parcè ministrantes.

Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

AD PYRRHVM. Ode xx.

Pyrrhum monet, tam periculosum esse illi, Nearchum adolescentem à puella quæ eum deperit, conari abstrahere, quàm leænæ, catulos auferre. Pyrrhum raptori, puellam leænæ, Nearchum (de quo ceu præda, certatur) leænæ catulo comparat.

NOn vides, quanto moueas periclo
Pyrrhe Gætulæ catulos leænæ?
Dura post paulo fugies [a] inaudax
Prælia raptor:
Quum per obstantes iuuenum cateruas
Ibit insignem repetens Nearchum:
Grande certamen, tibi præda cedat
Maior an illi.
Interim dum tu celeres sagittas
Promis, [b] hæc dentes acuit timendos:
[c] *Arbiter pugnæ posuisse nudo*
Sub pede palmam
Fertur: & leni recreare vento
Sparsum adoratis humerum capillis:
Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa
[d] *Raptus ab Ida.*

a Timidus, Ignauus,

b Hæc leana: cui puella comparatur. Vide argum.

c Near. pugnæ arbiter futurus, palmam suppos. ped. fertur.

d Ganymedes.

AD AMPHORAM. Ode xxi.

Petit ab Amphora vt sibi vinum vetustum in coruini gratiam promat: atque hinc oblata occasione laudes vim largius hausti commemorat.

O Nata mecum consule Manlio,
[e] *Seu tu querelas, siue geris iocos,*
Seu rixam, & insanos amores,

e Siue querelis & rixis excitandis siue iocis mouendis aptum est vinum quod continet.

Seu

Seu facilem pia testa somnum:
[a] *Quocunque lectum nomine Massicum*
Seruas, moueri digna bono die:
Descende. Coruino iubente,
Promere [b] languidiora vina:
Non ille, quanquam Socraticis mades
Sermonibus, te negliget horridus:
Narratur & prisci Catonis
Sæpe mero caluisse virtus.
Tu lene [c] tormentum ingenio admoues
Plerunque duro: tu sapientium
Curas & arcanum iocoso
Consilium retegis Lyæo:
Tu spem reducis mentibus anxijs,
Viresq; : & [d] addes cornua pauperi,
Post te neque iratos trementi
Regnum apices, neque militum arma.
Te Liber, & si læta aderit Venus,
Segnésque nodum soluere Gratiæ,
[e] *Viuæq; producent lucernæ:*
Dum rediens fugat astra Phœbus.

a Cuiuscunque cons. nomen inscriptum est Massico quod seruas.
b Vetustate facta leniora.
c In Epist. commissúmque teges & vino tortus & ira
d Audacem & pugnacem reddet.
e Sic Ode 8. -& vigiles lucernas Perfer in lucem.

IN DIANAM. Ode XXII.

Dianæ consecrat pinum villæ suæ propinquam, & quotannis verris immolati sanguine arboré hanc aspersurum se vouet.

MOntium custos nemorumq́; virgo,
Quæ laborantes vtero puellas
Ter vocata audis, adimísque lætho,
Diua triformis

a Pinus quæ villæ imminet, esto tua: cui quotannis offeram verris immolati sanguinem.

[a] *Imminens villæ tua pinus esto:*
Quam per exactos ego lætus annos,
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

AD PHIDILEN. Ode XXIII.

Ab illa posse placari Lares exiguis etiam beneficijs dicit, & minimè sumptuosis, modò hæc à puris manibus proficiscantur.

COElo supinas, si tuleris manus
Nascente luna, rustica Phidile:
Si thure placaris & horna
Fruge Lares, auidáque porca:
Nec pestilentem sentiet Africum
Fœcunda vitis, nec sterilem seges
Rubiginem, aut dulces alumni
[b] *Pomifero graue tempus anno.*
Nam quæ niuali pascitur [c] *Algido*
[d] *Deuota, quercus inter & ilices:*
Aut crescit Albanis in herbis
Victima, pontificum secures
Ceruice tinget: te nihil attinet
Tentare multa cæde bidentium,
Paruos [e] *coronantem marino*
Rore deos fragiliq; myrto.
[f] *Immunis aram si tetigit manus,*
Non sumptuosa blandior hostia,
Mollibit aduersos penates
Farra pio, & saliente mica.

b Pomifera parte anni. id est, autumno.
c Monte.
d Ex voto debita.
e Quæ paruos habes deos, quos coronas rosmar.
f Imm. à scelere. Vide annot.

Ode XXIIII.

In auaros inuehitur, qui domos domibus subinde addunt,

addunt, in ipso etiam mari ædificantes: quum tamen nulla ædificia necessitate mortis eos liberare possint. Scythas, qui plaustris domos suas trahant, & in commune agros colant, feliciores esse ait. Quinetiam eam morum corruptelam & peccandi licentiam apud hos esse negat quæ sit apud Romanos. Ad hæc autem mala extirpanda, vna cum praua illa augendi opes cupiditate, disciplina asperiore opus esse dicit.

I[a] *Ntactis opulentior*
Thesauris Arabum, & diuitiis Indiæ,
[b] *Cœmentis licet occupes*
Tyrrhenum omne tuis & mare Ponticum:
Si figit[c] *adamantinos*
Summis verticibus dira necessitas
Clauos: non animum metu,
Non mortis laqueis[d] *expedies caput.*
Campestres melius Scythæ,
(Quorum plaustra vagas ritè trahunt domos)
Viuunt, & rigidi Getæ:
[e] *Immetata quibus iugera liberas*
Fruges & Cererem ferunt:
Nec cultura placet longior annua:
[f] *Defunctumq́; laboribus*
Æquali recreat sorte vicarius.
Illic matre carentibus
Priuignis mulier temperat[g] *innocens*
Nec dotata[h] *regit virum*
Coniunx, nec nitido fidit adultero:
Dos est magna parentium
Virtus, & metuens alterius viri

a Sic apud Propert. intactæ Arabiæ: quia nondum Rom. arma senserat.
b Lapidibus cæsis ad ædificandum.
c Vt alibi cla. trabales.
d Extricabis.
e Quorum agri quam nullis term. sint inter se separati liberum est cuique percipere quas producunt fruges.
f Singulis annis alij, suscepta per vices cultura, dant quiescendi spatium ijs quibus succedunt.
g Innocenter.
h Imperat viro. vt Plaut. Arg. accepi, dote imperium vēdidi.

Certo fœdere castitas:
Et peccare nefas, aut [a] *pretium est mori.*
O quisquis volet impias
Cædes, & rabiem tollere ciuicam;
Si quæret, pater vrbium
Subscribi statuis, indomitam audeat
Refrænare licentiam,
[b] *Clarus post genitis: quatenus (heu nefas)*
Virtutem incolumem odimus,
Sublatam ex oculis quærimus inuidi.
Quid tristes querimoniæ,
Si non supplicio culpa reciditur,
Quid leges sine moribus
Vanæ proficiunt? si, neque feruidis
Pars inclusa caloribus
Mundi, nec Boreæ finitimum latus,
Durata que solo niues
Mercatorem abigunt? horrida callidi
[c] *Vincunt æquora nauitæ?*
Magnum pauperies [d] *opprobrium iubet*
Quiduis & facere & pati,
Virtutisque viam deserit arduæ.
Vel nos in Capitolium,
Quò clamor vocat & turba fauentium:
Vel nos in mare proximum
Gemmas, & lapides, aurum & inutile,
Summi materiam mali,
Mittamus scelerum si bene pœnitet,
Eradenda cupidinis

a Punitur morte peccatum, videl. adulterium.
b Claris futurus posteris.
c Repete parti. sid.
d Qui existimatur opprobrium.

Praui

Praui sunt elementa: & teneræ nimis
Mentes asperioribus
Formandæ studijs. [a] *nescit equo rudis*
Hærere ingenuus puer,
Venarique timet: ludere doctior
Seu Græco iubeas trocho:
Seu malis vetita legibus alea.
Quum periura patris fides
Consortem socium fallat & hospitem,
Indignóque pecuniam
Hæredi properet: scilicet improbæ
Crescunt diuitiæ, tamen
[b] *Curtæ nescio quid semper abest rei.*

a Ingenui pueri discunt prius trocho ludere aut alea, quàm quod potius discere deberent: i. nimirum equitari aut venari.

b Aliquid semper deesse videtur: qui fit vt curt esse iudicetur.

AD BACCHVM. Ode xxv.

Se Bacchi numine afflatum Augusti laudes velle canere ait: ac se primum Romanis inusitatam carminis lyrici artem protulisse significat. Hoc enim innuere existimatur istorum verborum allegoria, *vt mihi deuio Rupes & vacuum nemus Mirari libet.*

QVò me Bacche rapis tui
Plenum? quæ in nemora aut quos agor in specus,
Velox mente noua? quibus
Antris, egregij Cæsaris audiar
Æternum meditans decus
[c] *Stellis inserere & concilio Iouis?*
Dicam insigne, recens, adhuc
Indictum ore alio [d] *non secus in iugis*
[e] *Exsomnis stupet Euias,*
Hebrum prospiciens, & niue candidam
Thracen, ac pede barbaro

c Laudibus in cœlum tollere.

d Non aliter Thyades experrecta admiratione subita percelluntur.

e Exs. vna voce vt Gr. ἐξυπνος. vulgaris lectio, Ex somnis.

Lustratam Rhodopen. [a] *ut mihi deuio*
Rupes & vacuum nemus
Mirari libet! ô Naiadum potens,
Baccharúmque valentium
Proceras manibus [b] *vertere fraxinos,*
Nil paruum aut humili modo,
Nil mortale loquar, dulce [c] *periculum est,*
O Lenee, [d] *sequi deûm*
Cingentem viridi tempora pampino.

a Quàm libet mirari rupes. Quanta cum admiratione simul & voluptate specto rupes, &c.
b Euertere.
c Non sine periculo rem tantam aggredior, decus Cæs. canere: sed dulce: peric.
d Sequi deum sapientem. vt in princ.

AD VENEREM. Ode XXVI.

Militiæ Cupidineæ valedicturus, arma amatoria Veneri se velle consecrare dicit: eamque rogat vt amicæ suæ Chloes arrogantiam semel castiget.

Vixi puellis nuper idoneus,
Et militaui non sine gloria:
Nunc arma defunctúmque bello
Barbiton hic paries habebit,
Læuum marinæ [e] *qui Veneris latus*
Custodit. hîc, hîc ponite lucida
Funalia, & vectes, & arcus
Oppositis foribus minaces.
O quæ beatam diua tenes Cyprum, &
Memphim carentem Sithonia niue,
Regina, [f] *sublimi flagello*
Tange Chloen semel, arrogantem.

e Qui Læuo Ven. lateri est contiguus vel proximus.

f In sublime elato, vt ictus sit grauior.

AD GALATEAM. Ode XXVII.

Galateam à nauigatione deterrere volens, nulla quidem esse omina aut auspicia dicit, quæ eam ab incepto itinere reuocent (qualia numerat quædam, impijs obijci solita) sed esse ait quæ tempestatem minentur. Quinetiam Europæ exemplo metum illi incutere conatur.

[a] *Impios*

I[a]Mpios parræ recinentis omen
Ducat, & prægnans canis, aut ab agro
Raua decurrens lupa Lanuuino,
Fœtáq; vulpes:
Rumpat & serpens iter institutum,
[b] Si per obliquum similis sagittis
Terruit mannos. ego [c] cui timebo,
Prouidus auspex?
Antequam stantes repetat paludes
[d] Imbrium [e] diuina auis imminentum,
[f] Oscinem coruum prece suscitabo
Solis ab ortu.
[g] Sis licet felix vbicunq; mauis,
Et memor nostri Galatea viuas:
Teq; nec læuus vetet ire picus,
Nec vaga cornix:
Sed vides quanto trepidet tumultu
Pronus Orion? ego, quid sit ater
Adriæ, noui, sinus: & quid albus
[h] Peccet Iapyx.
[i] Hostium vxores puerique cæcos
Sentiant motus orientis Hœdi, &
Æquoris nigri fremitum, & trementes
Verbere ripas.
Sic & Europe niueum doloso
[k] Credidit tauro latus, & scatentem
Belluis pontum [l] mediásque fraudes
Palluit [m] audax.
Nuper in pratis studiosa florum, &

a Impij malo omine duce iter ingrediantur. quale est parræ cantus, & fœta canis vel lupa, &c.

b Quum terruerit equos. Sag. autem quidam intell. de ea quę in vite dicitur.

c Al. Quid tim.

d Cornix, aquę augur.

e Diuina præscia.

f Præbentem augurium cãtu.

g Per omnia quidem tibi licet esse felici, id est, feliciter conficere iter. seu, felix habere iter.

h Peccare soleat.

i Tales sunt illi motus vt hostibus eos imprecari oporteat.

k Fidem illi habens commisit.

l Med. quas animaduertit quum iam in medio mari esset.

m Aud, antea. Vide an coniungi possit cum seq. Nuper.

Debitæ nymphis opifex coronæ,
Nocte sublustri, nihil astra præter
Vidit & vndas.

Quæ simul centum tetigit potentem
Oppidis Creten, Pater ô relictum
Filiæ nomen, pietásque [a] dixit
Victa furore.

a Vel. victa furore dixit, vel, Pi. victa f.

Vnde? quò veni? leuis vna mors est
Virginum culpæ [b] vigilánsque ploro
Turpe commissum? an vitijs carentem
Ludit imago

b Hócne mihi verè contigit? an species falsa in somnis mihi occurrit?

Vana, quæ porta fugiens eburna
Somnium ducit? meliúsne fluctus
Ire per longos fuit, an recentes
Carpere flores?

Si quis infamem mihi nunc iuuencum
Dedat iratæ, lacerare ferro, &
Frangere enitar modò multum amati
Cornua tauri.

[c] Impudens liqui patrios penates,
Impudens Orcum moror. ô deorum
Si quis hæc audis, vtinam inter errem
Nuda leones.

c Impudenter liqui p. p. & impudentiæ est etiam, mortem differre.

Antequam turpis macies decentes
Occupet malas, teneræque succus
Defluat [d] prædæ, speciosa quæro
Pascere tigres.

d Mihi quę esse volo prædæ tigribus.

Vilis Europe, pater vrget absens:
Quid mori cessas? potes hac ab orno

 Penduluu

Pendulum zona bene te sequuta
[a] Lædere collum:
Siue te rupes & acuta letho
Saxa delectant: age, te procellæ
Crede veloci: nisi herile mauis
Carpere [b] pensum,
Regius sanguis: dominæque tradi
Barbaræ pellex. Aderat querenti
[c] Perfidum ridens Venus, & remisso,
Filius arcu.
Mox [d] vbi lusit satis, Abstineto
(Dixit) iratum, calidæque rixæ,
Quum tibi inuisus laceranda reddet
Cornua taurus.
[e] Vxor inuicti Iouis esse nescis?
Mitte singultus: benè ferre magnam
Disce fortunam: tua sectus orbis
[f] Nomina ducet.

AD LYDEN. Ode XXVIII.

Hortatur eam vt secum Neptunaliorum diem in potu & cantu transigat.

FEsto quid potius die
Neptuni faciam? [g] prome reconditum
Lyde strenua Cæcubum:
[h] Munitæque adhibe vim sapientiæ
Inclinare meridiem
Sentis: [i] ac, veluti stet volucris dies,
Parcis deripere horreo
Cessantem Bibuli consulis amphoram.

a Al. Elidere vt prima syl. pertineat ad præced. vers.
b Ar. Theseo apud Nas. Neue traham serua grandia pensa manu.
c Perfidum ridens: vel Querenti illum perfidum id est, de illius perfidia.
d Quum iam Europam satis ludos fecisset, vel ludificata esset.
e Ambig. vel Nescis te gerere, Gr. more, pro nescis te esse vx. Io. vel vt decet vxorem Iou. Qu. d. Nescis hanc personam sustinere
f Nomen à te accipiet tertia pars orbis.
g Inuerso ordine dixit: pro eo quod erat dicendum Prome Cæc. quid enim potius facerē?
h Vim affer sap. quæ aduersus voluptates munita, abhorret etiam à largiore potu.
i Ac, veluti pro, Et tamen,

Nos cantabimus inuicem
Neptunum & virides Nereidum comas:
Tu curua recines lyra
Latonam, & celeris spicula Cynthiæ:
[a] *Summo carmine, quæ Gnidon*
Fulgentésque tenet Cycladas, & Paphon
Iunctis visit oloribus.
Dicetur merita Nox quoque nænia.

a Summa parte carminis (i. extrema) cant. tú quæ Gn. &c. i. Venere.

AD MÆCENATEM. Ode XXIX.

Mæcenatem ad suas epulas inuitat. quas illi gratas fore sperat, quòd diuitibus ad pauperum frugales cœnas se conferentibus vicissitudo illa placeat. Vrbem propter vehementes æstus, & cum vrbe curas ab eo vult relinqui. Non debere mortales de futuris anxios esse, sed ad omnem euentum benè præparatum pectus (vt ipse alibi loquitur) habere dicit. Sed hoc sibi (simul etiam sui similes intelligens) facilius esse innuit, quam ijs qui congerendis opibus sunt dediti.

TYrrhena regum progenies, tibi
Non ante [b] *verso lene merum cado*
Cum flore, Mæcenas, rosarum, &
[c] *Pressa tuis balanus capillis*
Iamdudum apud me est. eripe te moræ:
Ne semper vdum Tibur &, Aesulæ
Decliue contempleris aruum, &
Telegoni [d] *iuga parricidæ.*
Fastidiosam desere copiam, &
Molem propinquam nubibus arduis:
Omitte mirari beatæ
Fumum & opes strepitumq́ue Romæ.

b Quia vinum è cado propturi cadú vertebāt.

c Ex qua oleum expressum est ad capillos tuos vng.

d Tusculum.

Plerumque gratæ diuitibus vices,
Mundæque paruo sub lare pauperum
Cœnæ, sine aulæis & ostro,
Sollicitam explicuere frontem.
Iam clarus occultum Andromedes[a] pater
Ostendit ignem. iam Procyon furit,
Et stella vesani leonis,
Sola dies referente[b] siccos.
Iam pastor umbras cum grege languido
Riuúmq; fessus quærit, & horridi
Dumeta Syluani: caretque
Ripa vagis taciturna ventis.
Tu ciuitatem quis deceat status,
Curas: & vrbi sollicitus, times
Quid Seres & regnata Cyro
Bactra parent, Tanaísque discors.
PRVDENS futuri temporis exitum
Caliginosa nocte premit deus:
Ridetque si mortalis vltra
Fas trepidat. quod adest, memento
[c]Componere æquus: cætera fluminis
Ritu feruntur, nunc medio alueo
[d]Cum pace delabentis Etruscum
In mare, nunc lapides adesos,
Stirpésque raptas, & pecus & domos
Voluentis vna, non sine montium
Clamore, vicinæque syluæ:
Quum fera diluuies quietos
Irritat amnes ille [e]potentes sui

a Cepheus. Proc. stella quæ ante Canic. oritur.
b Indicat autẽ feruentiss. æstum instare.
c Administrare æquo animo.
d Q.d. pacificè i. leniter.
e Obnoxius potestati fortunæ.

a In diem vixi. Vel, In diem dix.

Lætúsque deget, cui licet, [a] in diem,
Dixisse, vixi: cras vel atra
Nube polum pater occupato,
Vel sole puro. non tamen irritum
Quodcunque [b] retro est, efficiet: neque
Diffinget, infectumq́; reddet,
Quod fugiens semel hora vexit,
Fortuna sæuo læta negotio, &
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alij benigna.
[c] Laudo manentem: si celeres quatit
Pennas, resigno quæ dedit: & mea
Virtute me inuoluo, probámque
Pauperiem [d] sine dote quæro.
[e] Non est meum, si mugiat Africis
Malus procellis, ad miseras preces
Decurrere: & votis pacisci,
Ne Cypriæ Tyriæque merces
Addant auaro diuitias mari,
[f] Tunc me biremis præsidio scaphæ,
Tutum per Ægeos tumultus
Aura feret, geminúsque Pollux.

b Præterijt.

c Gaudeo eam manere: sed si vult auolare, reddo quæ dedit: & me finibus meæ virtutis includo.

d Sine dote, tanquam de vxore quæ satis dotata est, si benè morata.

e Non est m. Nihil ad me attinet. Cura hæc ad me non pertinet.

f Tunc me b. Vide annot.

ODE XXX.

Scribendis carminibus lyricis se melius consuluisse immortalitati nominis sui dicit, quàm si obtinuisset vt sibi æreæ statuæ aut pyramides erigerentur. Præcipuámque laudis materiam fore innuit, quòd primus ex Latinis in hoc carminum genere Græcos imitatus fuerit. Sic Naso de suo Metamorph. opere,

Iamque

Iámque opus exegi, quod nec Iouis ira, nec ignes.
Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas, &c.

EXegi monimentum ære perennius,
Regalíque situ pyramidum altius:
Quod non imber edax, non Aquilo [a] impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, & [b] fuga temporum.
Non omnis moriar: multáque pars mei
[c] Vitabit Libitinam. vsque ego postera
Crescam laude recens, dum Capitolium
Scandet cum tacita virgine pontifex.
Dicar, qua violens obstrepit Aufidus,
Et qua pauper aquæ Daunus, agrestium
[d] Regnator populorum, ex humili potens
Princeps Æolium carmen ad Italos
Deduxisse modos. sume superbiam
Quæsitam meritis, & mihi Delphica
Lauro cinge volens Melpomene comam.

a Impotenti ira puniens.

b Lapsus, Cursus.

c Immortalis erit. Nam Lib. dea erat funerum.

d Al. Regnauit, ex grammaticis. Erit autem constructio Gr. verborum βασιλεύειν, ἀνάσσειν, ἄρχειν, & similium.

Q. HORATII FLACCI ODARVM SEV CARMINVM LIBER. IIII.

AD VENEREM. Ode I.

Quum iampridem amoribus valedixisset, queritur apud Venerem, se rursum ad eos sollicitari: quum alio-

qui ipsa etiam ætas ab illis abhorreat. Eam ergo hortatur vt potius ad Paulum Maximum se cõferat. Tandemque se vnius Ligurini amori succumbere fatetur. Videntur autem, intermissis amoribus, simul & carmina lyrica intermissa fuisse.

a Alij interrog.

b Dum Cyn. mihi esset domina.

c Velociter currens & propemodum volans curru oloribus iuncto

d Cui est ingenium ad quasuis laudabiles artes promptum.

e Quoties effeceris vt illa apud amicam superior sit æmulo suo, quantumuis munifico, tibi marmoreum signum statuet.

INtermissa Venus diu,
Rursus bella[a] moues. parce, precor, precor.
Non sum qualis eram bonæ
[b] Sub regno Cynaræ, desine, dulcium
Mater sæua Cupidinum,
Circa lustra decem flectere mollibus
Iam durum imperijs. abi
Quò blandæ iuuenum te reuocant preces.
Tempestiuius in domo
Pauli, purpureis[c] ales oloribus,
Comessabere Maximi:
Si torrere iecur quæris idoneum.
Namque & nobilis, & decens,
Et pro sollicitis non tacitus reis,
Et[d] centum puer artium,
Latè signa feret militiæ tuæ.
Et[e] quandoque potentior
Largis muneribus riserit æmuli:
Albanos prope te lacus
Ponet marmoreum, sub trabe citrea.
Illic plurima naribus
Ducet thura: lyræq; & Berecynthiæ
Delectabere tybiæ
Mistis carminibus, nõn sine fistula.
Illic bis pueri die

Numen

Numen cum teneris virginibus tuum
Laudantes, pede candido
[a] In morum Salium, ter quatient humum.
Me nec [b] fœmina, nec puer
Iam, nec spes animi iuuat mero:
Nec vincire nouis tempora floribus.
Sed cur, heu, Ligurine, cur
Manat rara meas lachryma per genas?
Cur facunda parum decoro
Inter verba cadit lingua silentio?
Nocturnis te ego somnijs
Iam captum [c] teneo: iam volucrem sequor
Te per gramina Martij
Campi, te per aquas, dure, volubiles.

a Vt ode 36. li. 1. Nec morem in Salium sit te- quies pedum.
b Sub. iuuat.
c Tenere videor. Sic Seq. se- qui videor.

AD ANTONIVM IVLVM. Ode xi.

Pindarum esse eiusmodi poëtam dicit, vt siquis eum imitari conetur, non minus famæ suæ periculum sit aditurus quàm si cum Icaro pennis Dædaleis cœlo se credere audeat. Deinde vt Pindarum cygno altè volanti, ita se api grata thyma laboriosè carpenti comparat: ideóque ipsum Antonium ad celebrandam maiore plectro Cæsaris victoriam hortatur. Tradunt autem veteres scholiastæ hunc Antonium fuisse M. Antonij triumuiri filium.

PIndarum quisquis studet æmulari, I-
-ule [d] ceratis ope Dædalea
[e] Nititur pennis, vitreo daturus
Nomina ponto.
Monte decurrens velut amnis, imbres,

d Cera iunctis.
e Conatus eius similis est conat. Icari.

Quem super notas[a] aluere ripas,
Feruet immensúsque ruit profundo
Pindarus ore:
[b] Laurea donandus Apollinari,
Seu per audaces noua dithyrambos
Verba deuoluit, numerísque fertur
[c] Lege solutis:
Seu deos regésque canit, deorum
Sanguinem, per quos cecidere iusta
Morte Centauri: cecidit tremendæ
Flamma Chimeræ:
Siue quos Elea domum reducit
Palma[d] cœlestes: pugilémue equúmue
Dicit, & centum potiore signis
Munere donat:
Flebili sponsæ iuuenémue raptum
Plorat: & vires animúmque moriens-
-que aureos[e] deducit in astra, nigro-
-que inuidet Orco.
[f] Multa Dircæum leuat aura cygnum,
Tendit, Antoni, quoties in altos
Nubium tractus: ego, apis matinæ
More modoque,
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, circa nemus, vuidique
Tiburis ripas, operosa paruus
Carmina fingo.
Concines maiore poeta plectro
Cæsarem quandoque trahet feroces

a Ita auxerunt vt extra suas ripas erumpat.

b Laurum Delphicam vocat s. lib. 3. ode vlt.

c Minus astrictis quàm alij.

d Vt ode. 1. metáq; fer. euitata rotis p. nob. Terrarũ dominos euehit ad deos.

e Tollit laudib. in cœlum Sic Cic. Laudes nostras in astra sustulit.

f Pindarũ altè volanti cygno, grandi loquentiá & suauitaté, se api cóparati tanquã innués sua carmina humilia quidé esse, sed dulc.

Per

Per[a] sacrum cliuum, merita decorus
Fronde, Sicambros:
Quo nihil maius meliúsue terris
Fata donauere, boníque diui:
Nec dabunt, quamuis[b] redeant in aurum
Tempora priscum.
Concines[c] lætosque dies, & vrbis
Publicum ludum, super impetrato
Fortis Augusti reditu, forúmque
Litibus orbum.
Tum mea (siquid loquar[d] audiendum)
Vocis accedet bona pars: [e] & ô sol
Pulcher, ô laudande, canam, recepto
Cæsare felix.
Túque dum procedis, Io triumphe,
Non semel dicemus, Io triumphe,
Ciuitas omnis: dabimúsque diuis
Thura benignis.
Te decem tauri, totidémque vaccæ.
Me tener[f] soluet vitulus relicta
Matre, qui largis iuuenescit herbis
[g] In mea vota:
Fronte curuatos imitatus ignes
Tertium Lunæ referentis ortum,
[h] Qua notam duxit, niueus videri,
Cætera fuluus.

a Capitolinum. Nam qui triũphabãt, per viã Sacram & forũ Rom. in Cap. vehebantur.
b Redeant aurea seculi tempora.
c Lætitiã publ. ob impetratum à dijs red. Augusti: quam testabitur pop. ferijs & ludis.
d Dignum auditu.
e Et canam ô dies pulcher.
f Soluet voto.
g Ad persoluẽda vota mea.
h Qua fronte notam accepit, ita vt cãdor ibi spectetur. Vel, In qua notatus est cãdore spectabili, quũ reliquo corpore sit fuluus. Existimatur autem imitatus Gr. genus loquẽdi, λευκὸς ἰδέσθαι.

AD MELPOMENEN. Ode III.

Melpomenæ acceptum ferri debere poetices donum ait: quòd, siquidem in ipsa natiuitate beneuolis

oculis intuita fuerit, is ad nullum aliud quam poetices studium sit animum appulsurus, neç aliunde gloriam sibi comparaturus. Deinde illi de laude quam ipse ex lyricis versibus reportat, gratias agit.

QVem tu Melpomene semel
Nascentem placido lumine videris,
Illum non labor Isthmius
[a] Clarabit pugilem, non equus impiger
Curru ducet Achaico
Victorem, neque res bellica [b] Delijs
Ornatum folijs ducem,
Quòd regum tumidas contuderit minas,
Ostendet Capitolio:
Sed quæ Tibur aquæ fertile perfluunt,
Et spissæ nemorum comæ,
[c] Fingent Æolio carmine nobilem.
Romæ principis vrbium
Dignatur soboles inter amabiles
Vatum ponere me choros:
Et iam dente minus mordeor inuido.
O testudinis aureæ
Dulcem quæ strepitum Pieri temperas:
O mutis quoque piscibus
Donatura cygni, si libeat, sonum:
Totum muneris hoc tui est,
Quòd monstror digito prætereuntium
Romanæ fidicen lyræ?
Quòd spiro, & placeo (si placeo) tuum est.

a Clarum reddet, Nobilitabit.
b Del. fol. Apollinari laurea, vt ode præc.
c Efficient.

ODE IIII.

Drusi Neronis, qui fuit Augusti Cæsaris priuignus, victoriam

ctoriam de Rhœtis & Vindelicis celebrat. Quinetiam Claudij Neronis fortia quædam facta commemorat. Tandem verò & totius gentis Romanę fortitudo ore ipsius hostis (nimirum Annibalis) laudatur. Sed de Druso loquens poeta, disciplinam & educationem multum ad virtutem posse ostendit, tanquam aliquam harum eius laudum partem in Augustum deriuans.

Q[a]Valem ministrum fulminis alitem,
(Cui rex deorum regnum in aues vagas
Permisit, expertus fidelem
Iupiter in Ganymede flauo)
Olim iuuentas & patrius vigor
Nido laborum propulit inscium:
Venique, iam nimbis remotis,
Insolitos docuere nisus
Venti pauentem: mox in ouilia
Demisit hostem viuidus impetus:
Nunc in reluctantes dracones
Egit amor dapis atque pugnæ:
Qualemue lætis caprea pascuis
Intenta, fuluæ matris ab vbere
Iam lacte depulsum leonem,
Dente nouo peritura videt:
Videre Rhœti bella sub Alpibus
Drusum gerentem & Vindelici[b] quibus
Mos vnde deductus per omne
Tempus Amazonia securi
Dextras obarmet, quærere distuli:
(Nec scire fas est omnia) sed diu
Lateque victrices cateruæ,

a Qualem min. f. al. olim iuuentas propulit, &c. Qualémue leonem &c. id est, Qualis est ales min. ful. quę iuuen. prop. nido, insc. laborũ: aut qualis est catulus leonis, quem &c. (talem) Drusũ videre Rhœti, &c.

b Qui cur Amazonicis securibus vtantur in prælio, non iam quærendum censui.

Consilijs iuuenis reuicta,
Sensere quid mens rite, quid indoles
Nutrita faustis sub penetralibus
Posset, quid Augusti paternus
In pueros animus Nerones.
Fortes creantur fortibus, & bonis:
Est in iuuencis, est in equis patrum
Virtus: nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam:
Doctrina sed vim promouet insitam:
Rectique cultus pectora roborant:
[a] Vtcunque defecere mores,
Dedecorant [b] bene nata culpæ.
Quid debeas ô Roma Neronibus,
Testis Metaurum flumen, & Asdrubal
Deuictus. & pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris,
Qui primus alma risit [c] adorea:
Dirus per vrbes Afer vt Italas,
Ceu flamma per tedas, vel Eurus
Per Siculas equitauit vndas.
Post hoc secundis vsque laboribus
Romana pubes creuit: & impio
Vastata Pœnorum tumultu
Fana [d] deos habuere rectos.
Dixitque tandem perfidus Annibal,
Cerui, luporum præda rapacium,
Sectamur vltro quos opimus
[e] Fallere & effugere est triumphus.

a Quandocūq; vel Vbicunque.
b B.n. Quæ quādam naturæ bonitatem erant nacta.

c Victoria & gloria, vel, Victoria gloriosa. Qui primus dies parta victoria lætitiam attulit Rom. ex quo Ann. Italiā percursauit vt fl. tedas, vel Eurus vndas.
d Deorum statuas, erectas, quæ fuerant deiectæ.

e Latere.

Gens

Gens, quæ cremato fortis ab Ilio
Iactata Tuſcis æquoribus, ſacra,
Natoſque, maturoſque patres
Pertulit Auſonias ad vrbes:
Duris[a] *vt ilex tonſa bipennibus*
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædes, ab ipſo
Ducit opes animúmque ferro.
Non hydra ſecto corpore firmior
Vinci dolentem creuit in Herculem:
Monſtrúmue ſummiſêre[b] *Colchi*
Maius, Echioniæue Thebæ.
[c] *Merſes profundo, pulchrior euenit:*
Luctere, multa proruet[d] *integrum*
Cum laude victorem: geretque
Prælia coniugibus loquenda.
Carthagini iam non ego nuntios
Mittam ſuperbos, occidit, occidit
Spes omnis & fortuna noſtri
Nominis, Adrubale interempto,
Nil Claudiæ non[e] *efficient manus:*
Quas & benigno numine Iupiter
Defendit, & curæ ſagaces
Expediunt[f] *per acuta belli.*

a Vt ilex amputatis ramis eo magis creſcit ſic Ro. ipſe etiã cædes vires & animum addunt.

b Vide Annot.

c Si merſes.

d Cui ſunt integræ vires.

e Al. perficiẽt. Sunt autẽ poetæ verba.

f Per maxima quæque diſcrimina. Alij (minus veriſimiliter) de ijs quæ quis in bello excogitat acumine ingenij & ſolertia.

AD AVGVSTVM. Ode v.

Auguſtum, vt reditum ſuum omnibus optatiſſimum maturet, precatur: & quàm felix ſit eius beneficio rerum Romanarum ſtatus, commemorat. Vnde illum, non aliter quàm olim in Græcia Caſtorem & Herculem, coli dicit.

DIuis orte bonis optime Romulæ
Custos gentis, abes iam nimium diu:
Maturum reditum pollicitus patrum
[a] Sancto concilio, redi.
Lucem redde tuæ dux bone patriæ.
Instar veris enim vultus vbi tuus
Affulsit populo gratior it dies,
Et soles melius [b] nitent.
Vt mater [c] iuuenem, quem Notus inuido
Flatu Carpathij trans maris æquora
Cunctantem spatio longius annuo
Dulci distinet à domo,
Votis ominibúsque & precibus vocat,
Curuo, nec faciem [d] littore demouet:
Sic desiderijs icta fidelibus
Quærit patria Cæsarem.
Tutus bos etenim rura perambulat,
Nutrit rura Ceres, almáque Faustitas:
Pacatum volitant per mare nauitæ:
Culpari metuit fides:
Nullis polluitur casta domus stupris:
[e] Mos & lex maculosum edomuit nefas:
Laudantur [f] simili prole puerperæ:
Culpam pœna premit comes.
Quis Parthum paueat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit
Fœtus, incolumi Cæsare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?
[g] Condit quisque diem collibus suis,

a Sancto conuentu senatorum.
b Nitere videntur.
c Filium qui iuuenis est.
d Ad quod appulsurum sperat.
e Boni mores & lex Iulia de adulterijs compresserunt fœditatem nefariam.
f Sim. pr. Quum antea in adulterijs, liberi parentes ore non referrent.
g Totum diem vsque ad vesp. moratur in vineis suis. Sic Virg. Condere soles.

Et vitem viduas ducit ad arbores:
Hinc ad vina redit lætus, &[a] alteris
Te mensis adhibet deum.
Te multa prece, te prosequitur mero
Defuso pateris: &[b] Laribus tuum
Miscet numen, uti Græcia Castoris,
Et magni memor Herculis.
Longas ô vtinam dux bone ferias
Præstes Hesperiæ: dicimus[c] integro
Sicci mane die, dicimus vuidi,
Quum sol Oceano subest.

a Secundis m.

b Lares colens, simul & tuum numen colit.

c Vt solido die Ode 1. lib. 1.

AD APPOLLINEM. Ode VI.

Apollinis & Dianæ laudes hac ode canit, quæ est carmen seculare: vt etiam ostendunt hæc eius verba. *ego dijs amicum, Sæculo festas referente luces, Reddidi carmen.*

D[d] *Iue, quem proles Niobæa magnæ*
Vindicem linguæ, Tityosque raptor
Sensit, & Troiæ propè victor altæ
Phthius Achilles,
Cæteris maior, tibi miles impar:
Filius quamuis Thetidos marinæ
Dardanas turres quateret tremenda
Cuspide pugnax.
Ille, mordaci velut icta ferro
Pinus, aut impulsa cupressus Euro,
Procidit latè, posuitque[e] collum
Puluere Teucro.
[f] *Ille, non inclusus equo, Mineruæ*

d Qui Niobes magniloquam & superbam ling. in eius prole vltus es: & Tityum Latonam rapere conatum, necnon Ach.

e Al. collum in pul.

f Si Paris Achillem non occidisset, te sagittam & manum eius dirigente, nó equum esset commentus Ales ad Troiam capiendam, sed in eam aperto Marte captam crudelis omnibus modis fuisset.

Sacra mentito, malè feriato's
Troas & latam Priami choreis
Fallere aulam:
Sed palàm captis grauis (heu nefas heu)
Nescios fari pueros Achiuis
Vreret flammis, etiam latentes
Matris in aluò:
[a] Ni tuis victus Venerisque gratæ
Vocibus diuûm pater, annuisset
Rebus Æneæ potiore ductos
Alite muros:
Doctor argutæ fidicen Thaliæ,
Phœbe, qui Xantho lauis amne crines:
[b] Dauniæ defende decus camœnæ,
Læuis Agyeu.
Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis, nomenque dedit poetæ.
Virginum primæ, puerique claris
Patribus orti,
[c] Deliæ tutela deæ, fugaces
Lyncas & ceruos cohibentis arcu,
Lesbium seruate pedem, meique
Pollicis [d] ictum.
Rite [e] Latonæ puerum canentes,
Rite crescentem [f] face [g] noctilucam,
Prosperam frugum, celeremque pronos
Voluere menses.
Nupta iam dices. Ego dijs amicum,
Sæculo festas referente luces,

a Nisi Iup. Æneæ rebus ita fauisset vt concederet illi muros auspicio meliore condere.

b Latinæ, vt Ode 1. lib. 2. Dauniæ cædes.
c Del. Sic Cat. Dianæ sumus in fide Puellæ & pueri integr.

d Nodulationē lyrici carm. Quod dicit quasi lyram ipsa percutiat P.
e Appoll. filium Lat.
f F. Lumine.
g N. Noctu lucentem.

Reddidi

Reddidi carmen, docilis modorum
Vatis Horati.

AD TORQVATVM Ode VII.

Immortalia ne speres, monet annus & almum Quæ rapit hora diem.

Hi enim istius odes versus argumentum prioris eius partis complectuntur. Addit verò, & reparari vitam semel amissam non posse, & quo die simus eam amissuri incertum esse. Interim igitur nos, animo nostro obsequentes, frui rebus illis debere quæ alioqui in auidas hæredis manus venturæ essent.

DIffugêre niues: redeunt iam gramina campis,
Arboribúsque comæ.
Mutat terra vices, & [a] decrescentia ripas
Flumina [b] prætereunt.
Gratia cum Nymphis geminísque sororibus audet
ducere nuda choros.
IMMORTALIA ne speres, monet [c] annus,
Quæ rapit hora diem (*& almum*
Frigora mitescunt zephyris: ver proterit æstas,
Interitura simul
Pomifer autumnus fruges effuderit: & mox
Bruma recurret iners.
Damna tamen celeres reparant cœlestia Lunæ:
Nos vbi [d] decidimus
Quo pius Æneas, quò Tullus diues, & Ancus,
Puluis & vmbra sumus.
QVIS SCIT an adijciant hodiernæ crastina
Tempora dij superi? (*[e] summæ*
Cuncta manus auidas fugient hæredis, amico

a Nunc decresc. quum hyeme creuissent.
b Præterrip. suas eunt a. ripas suas non excedunt, sed intra alueum labuntur. P. Vel iunge accus. cum decresc. Vnde An. Annuorum temporum vicissitudo.
c Sic Cat. Soles occidere & redire possunt, Nobis, &c.
d Decid. eo quò deciderunt AEn. & Tullus.
e Ad summam dierum quos ad hoc vsque tempus viximus.

a *Quæ dederis animo.*
Quum semel occideris, & de te splendida Minos
Fecerit arbitria,
Non Torquate genus, non te facundia, non te
Restituet pietas.
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum:
Nec Lethæa valet Theseus abrumpere charo
Vincula Pirithoo.

a Quæ in obsequendo animo tuo seu animi tui desiderijs, consumpseris.

AD MARCIVM CENSORINVM Ode VIII.

Se nihil aliud amicis quàm carmina donare posse dicit: quod munus quanto alijs omnibus præstantius sit, ostendit.

Donarem pateras gratáque b *commodus*
Censorine meis c *æra sodalibus:*
Donarem tripodas, præmia fortium
Graiorum: neque tu pessime munerum
d *Ferres: diuite me scilicet artium,*
Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas.
Hic saxo, liquidis ille coloribus
e *Solers nunc hominem ponere, nunc deum.*
Sed non hæc mihi f *vis: non tibi talium*
Res est aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus: carmina possumus
Donare, & g *pretium dicere muneri.*
Non incisa notis marmora publicis,
Per quæ spiritus & vita redit bonis
Post mortem ducibus: non celeres fugæ,

b In ea re commodũ me sod. exhiberé, quòd donarem p.
c AEra pro signis aut vasis æreis
d Acciperes, si quidem abundarem signis & tabulis pictis, in quibus Parrh. & Sc. artis suæ specimen ediderunt.
e Solers in fingendo nunc h.
f Vis pro fac. seu copia.
g Ostendere quam pretiosum munus sit carmen P.

Reiectæque retrorsum Annibalis minæ,
Non incendia Carthaginis impiæ.
[a] *Eius qui domita nomen ob Africa*
Lucratus rediit, clarius indicant
Laudes, quàm Calabræ Pierides: neque,
Si chartæ [b] *sileant quod bene feceris,*
Mercedem tuleris, [c] *quid foret Ilia*
Mauortisque puer, si taciturnitas
Obstaret meritis inuida Romuli?
Ereptum Stygiis fluctibus Æacum
Virtus & fauor & lingua potentium
Vatum diuitibus consecrat insulis.
DIGNVM laude virum Musa vetat [d] *mori,*
[e] *Cœlo Musa beat. sic Iouis interest*
Optatis epulis impiger Hercules:
[f] *Clarum Tyndaridæ sidus ab infimis*
Quassas eripiunt æquoribus rates:
Ornatus viridi tempora pampino
Liber vota bonos ducit ad exitus.

a P. Corn. Scipionis, qui inde dictus est Africanus.
b Sil. tua benefacta & merita.
c Quo esset in honore? Vel potius. Quæ eius memoria extaret?
d Immortale reddens eius nomen.
e Cœlo b. Beatum efficit, quum receptum esse in cœlum omnibus carmine suo persuadet. Cuius rei addit exempla.
f Repete aduerb. sic. Item in seq.

AD LOLLIVM. Ode IX.

Lollij laudes cantaturus, prius eam quam concepit de carminum suorũ immortalitate spem prædicat. Neque enim Homeri tantum sed aliorum etiam eo inferiorum carmina viuere. Deinde multorum res gestas obliuione deletas esse dicit, quod illis poetæ defuerint. Postremo, ne idem & Lollio vsu veniat, eius virtutes celebrat.

NE forte credas interitura quæ
Longè sonantem natus ad Aufidum,
Non antè vulgatas per artes
Verba loquor socianda chordis

Non, si priores Mæonius tenet
Sedes Homerus, Pindaricæ latent,
Cææque & Alcæi minaces,
Stesichoriq́; graues camœnæ.
Nec, si quid olim lusit Anacreon,
Deleuit ætas: spirat adhuc amor,
Viuúntque commissi calores
[a] Æoliæ fidibus puellæ.
[b] Non sola comptos arsit adulteri
Crines, & aurum vestibus illitum
Mirata, regaiésque cultus,
Et comites, [c] Helene Lacena:
Primúsue Teucer tela Cydonio
Direxit arcu: non semel Ilios
Vexata: non pugnauit ingens
Idomeneus Sthenelúsue solus
Dicenda Musis prælia. non ferox
Hector, vel acer Deiphobus graues
Excepit ictus pro pudicis
Coniugibus puerísque, primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi: sed omnes illachrymabiles
Vrgentur ignotique longa
Nocte: carent quia vate sacro.

a Sic lib. 3. ode vlt. Princeps AEolium car. ad Italos Deduxit se modos.
b Sapphus.
c Quamuis de sola Hel. memoriæ id proditum sit, tamen & aliæ idem antea fecerant nec primus Teuc. fuerat insignis iaculator: nec semel Il. &c. sed ideo ignorãtur quòd ipsis non contigerit vates vt illis. Sic mox, carent quia vate sacro.

[d] PAVLVM sepultæ distat inertiæ
Celata virtus. non ego te meis
Chartis inornatum sileri,
Totúe tuos patiar labores
Impunè, Lolli, carpere liuidas

d Non multum distat ab inertia virtus, si vt de illa, ita de hac quoque sileatur P.

Obliuio-

Obliuiones est animus tibi
Rerúmque prudens, & secundis
Temporibus dubiisque rectus:
[a] *Vindex auaræ fraudis, & abstinens* a Punitor auaritiæ. P.
[b] *Ducentis ad se cuncta pecuniæ:* b Cui cuncta dareut.
Consulque non vnius anni,
[c] *Seu quoties bonus atque fidus* c Quoties incorruptum te iudicem præbes, & fortiter pro rep. te geris, totis consularibus fascibus orna te tua virtus
Iudex honestum prætulit vtili, &
Reiecit alto dona nocentium
Vultu: & per obstantes cateruas
Explicuit sua victor arma,
Non possidentem multa, vocauerit
Rectè beatum: rectius occupat
Nomen beati, qui deorum
Muneribus sapienter vti,
Durámque callet pauperiem pati:
Peiúsque letho flagitium timet:
Non ille pro caris amicis
Aut patria timidus perire.

AD LIGVRINVM. Ode x.

Futurũ esse dicit vt quum ei flos ætatis exaruerit doleat quod in illo flore mens eadem quæ postea, sibi non fuerit.

O Crudelis adhuc, & Veneris muneribus potẽs
Insperata tuæ quum veniet [d] *pluma superbiæ:* d Prima barba.
Et quæ nunc humeris inuolitat deciderint comæ:
Nunc & qui color est puniceæ flore prior rosæ,
Mutatus, Ligurinum in faciem verterit hispidam:
Dices, Heu (quoties te in speculo videris alterum)

Quæ mens est hodie, cur eadem non puero fuit:
Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

AD PHILLIDEM. Ode XI

Phillidem amicā ad celebrandum secum Mæcenatis natalem inuitat. De Telepho autē iam illi cogitandum non esse dicit quippe, qui alius puellæ amore captus sit: ac certè Phaethontem & Bellerophontem documento illi esse, vt sibi disparem vitet.

EST mihi nonum superantis annum
Plenus [a] Albani cadus: est in horto
Phylli nectendis apium coronis:
Est ederæ [b] vis
Multa qua crines religata fulges:
[c] Ridet argento domus: ara castis
Vincta verbenis, auet immolato
Spargier agno.
Cuncta festinat manus: huc & illuc
Cursitant mistæ pueris puellæ:
Sordidum flammæ [d] trepidant rotantes
Vertice fumum.
Vt tamen noris quibus aduoceris
Gaudijs: idus tibi sunt agendæ:
Qui dies mensem Veneris marinæ
Findit Aprilem:
Iure solennis mihi, sanctiorque
Penè natali proprio: [e] quod ex hac
Luce Mæcenas meus affluentes
Ordinat annos,
Telephum, quem tu [f] petis, occupauit
[g] (Non tuæ sortis iuuenem) puella

a Alb. vini.
b Copia.
c Renidet, Splendet.
d Sursum feruntur cum tremulo quodam motu.
e Quod sit natalis Mæcenatis.
f Quem expetis. In quē propensa es.
g Non t. s. Disparem tibi, vt seq.

Diues

Diues & lasciua: tenétque grata
Compede vinctum.
Terret ambustus Phaeton auaras
Spes: & exemplum graue præbet ales
Pegasus, terrenum equitem grauatus
Bellerophontem,
Semper vt te digna sequare: &, vltra
Quàm licet sperare, nefas putando,
Disparem vites, age iam meorum
Finis amorum,
(Non enim post hac alia calebo
Fœmina) condisce modos, amanda
Voce quos reddas minuentur atræ
Carmine curæ.

AD VIRGILIVM. Ode XII.

Vnà cum vere (à cuius descriptione incipit) tempora sitim adduxisse dicit, (vtpote de adulto iã vere loquẽs) ideoque ad sua pocula eum inuitat: sed eà conditione vt ipse vnguenti nardini onychem afferat.

IAM veris comites, quæ mare temperant,
Impellunt [a] animæ lintea Thraciæ:
Iam nec prata rigent, nec fluuij strepunt
Hyberna niue turgidi.
Nidum ponit, Itin flebiliter gemens,
Infelix [b] auis, & Cecropiæ domus
Æternum opprobrium, quòd male barbaras
Regum est vlta libidines.
Dicunt in tenero gramine pinguium
Custodes ouium carmina fistula:

a An. Thr. Vẽti Thracij, videl. Fauonij Alij Etesias intel.

b Hirundo veris nuncia.

a Pana. *Delectántque [a] deum, cui pecus & nigri*
Colles Arcadiæ placent.
Adduxere sitim tempora Virgili:
Sed pressum Calibus ducere Liberum
Si gestis iuuenum nobilium cliens,
b Sed si vino Calenũ haurire capis nardus tu a erit mei vini pretium. Suprà dixit vnam prelo Caleno domitam. Vt.s. Deripere horreo cess. amphorã O 28 l. 3 c. M. vt dixit, merebere.
[b] Nardo vina merebere.
Nardi paruus onyx eliciet cadum,
Qui nunc Sulpitijs accubat horreis,
Spes donare nouas largus, amaráque
Curarum eluere efficax.
Ad quæ si properas gaudia, cum tua
Velox [c] mercæ veni non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis,
Plena diues vt in domo.
Verùm pone moras, & studium lucri.
d Nig.ign. Lugubrium, Regalium.
[d] Nigrorúmque memor, dum licet, ignium,
e Misce ludicra & iocosa serijs.
[e] Misce stultitiam consilijs breuem.
f Solutiore risu desipiẽtes imitati: modò id alieno tempore non fiat.
Dulce est [f] desipere in loco.

IN LYCEN. Ode XIII.

Lycæ meretrici iusultat. tanquã suæ ferociæ (de qua queritur, ode 10. libri 3) pœnas danti, quas illi imprecatus est: cum iam senectus totã mutrit ab illa quæ olim fuerit: ita vt quum & formosa haberi, & se vt iuuenem genere velit, à iuuenibus contra fastidiatur.

AVdiuere, Lyce, dij mea vota, dij
Audiuere, Lyce, fis anus, & tamen
Vis formosa videri:
Ludisq; & bibis impudens:
g Qualis est senilis.
Et cantu [g] tremulo pota Cupidinem
Lentum solicitas, ille virentis &

Docta

Doctæ psallere Chios
Pulchris excubat in genis.
Importunus enim transuolat aridas
Quercus: & refugit, te quia luridi
Dentes, te quia rugæ
Turpant & capitis [a] *niues*
Nec Coæ referunt iam tibi purpuræ,
Nec clari lapidis, [b] *temporáque semel*
Notis condita fastis
Inclusit volucris dies,
Quò fugit [c] *venus? (heu) quóue color decens?*
Quò motus? quid habes illius, illius,
Quæ spirabat [d] *amores;*
Quæ me surpuerat mihi?
Felix post Cynaram, notáque & [e] *artium*
Gratarum facies? sed Cynaræ breues
Annos fata dederunt:
Seruatura diu parem
Cornicis vetulæ temporibus Lycen:
Possent vt iuuenes visere feruidi,
Multo non sine risu
Dilapsam in cineres facem.

a Canities.

b Periphr. temporum præteritorum.

c Venus pro venustate.

d Vt Gr. πνέου-σα ἐρωτας, & Κύπριν.

e Instructæ ijs omnibus quæ aliqua alliciendi amoris arte valent.

AD AVGVSTVM. Ode XIIII.

Augusto nullo à senatu populóq; Rom. honores deferri dicit, qui virtutes eius æquare possint. Victorias, quas eius priuigni de varijs gẽtibus reportarũt, celebrat tanquã ad ipsius Augusti felicitatem simul & gloriã pertinẽtes: quòd nimirũ bella auspicijs illius gesserint. Tandem igitur quaslibet gentes, etiam, quæ in remotissimis terræ partibus sitæ sint, eius imperiũ agnoscere & venerari ait.

QVæ cura patrum, quæue Quiritium,
[a]Plenis honorum muneribus tuas
Auguste virtutes in æuum
Per titulos memoréſque faſtos
[b]Æternet? ô quà ſol habitabiles
Illuſtrat oras, [c] maxime principum,
[d] Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didiſcere nuper,
Quid Marte poſſes. milite nam tuo
Druſus Genaunos, implacidum genus,
Brennóſque veloces, & arces
Alpibus impoſitas tremendis
Deiecit acer [e] plus vice ſimplici.
Maior Neronum mox graue prælium
Commiſit, immanéſque Rhætos
Auſpicys pepulit ſecundis:
Spectandus in certamine Martio,
Deuota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis:
Indomitas propè qualis vndas
Exercet auſter, Pleiadum choro
Scindente nubes: [f] impiger hoſtium
Vexare turmas, & frementem
Mittere equum medios per ignes.
[g] Sic tauriformis voluitur Aufidus,
Qui regna Dauni præfluit Appuli:
Qui ſæuit, horrendámque cultis
Diluuiem meditatur agris:
Vt barbarorum Claudius agmina

Ferrata

a Quaſi nullis honoribus plenè meritis eius ſatisfacere poſſint ſenatus populúſque Rom.
b Æternas reddat, immortalitati conſecret.
c Max. omniū orbis habitabilis principum.
d Quem didiſcere quid poſſes. Helleniſmus, vet. Lat. vſitatus.
e Plus quàm vt quidam exp. Por. intell. eum in illis deijciendis intuliſſe cladē duplam, & Ita non ſimplici vice reddidiſſe eā quam illi intulerant.
f Impiger hoſt. v.t. & mittere. &c. qualis eſt auſter quū exercet & agitat vndas, Pl. ch. ſc. n.
g Sic taur. Iūg. cum ſeq. vt Cl. vaſto impetu dir.

Ferrata vasto diruit impetu:
Primósque & extremos metendo,
Strauit humum, [a] sine clade victor:
Te copias, te consilium, & [b] tuos
Præbente diuos nam tibi, quo die
Portus Alexandrea supplex
Et vacuam patefecit aulam,
[c] Fortuna lustro prospera tertio
Belli secundos reddidit exitus,
Laudémque & optatum peractis
Imperijs [d] decus arrogauit.
Te cantaber non antè domabilis,
Medúsque, & Indus, te profugus Scythes
Miratur, ô tutela præsens
Italiæ dominæque Romæ:
Te fontium qui celat origines
Nilúsque, & Ister, te rapidus Tigris,
Te belluosus qui remotis
Obstrepit Oceanus Britannis,
Te, non pauentis funera Galliæ,
Duræque tellus audit Iberiæ:
Te cæde gaudentes Sicambri
[e] Compositis venerantur armis.

a Sine vlla suorum iactura.
b T. Tibi fauente.
c Indicat autē bellū illud auspicijs eius gestū fuisse. Quia ita euenit vt post annos XV. Drusus eo die Rhœtos Vindel. vinceret, quo die Aug. Alexandriam vicerat P. Alij post XIII. annos.
d Decus de consec. intell. P. Quidam de cognomine patris patriæ.
e In sua sede recōditis. Quidam, pacatis bellis.

AVGVSTI LAVDES. Ode XV.

Augusti laudes hac quoq; oda canit, licet à canendis eius prælijs ab Apolline deterritum se fuisse dicat. Potissimum autem laudat eum quòd pacem suis reddiderit, & refrænata quæ cum summa licētia vagabatur morum corruptela, eas artes reuocarit per quas imperiū à maioribus fuerit amplificatum.

PHœbus volentem prælia me loqui,
Victas & vrbes, increpuit, lyra:
[a] Ne parua Tyrrhenum per æquor
Vela darem. tua Cæsar ætas
Fruges & agris rettulit vberes:
Et signa nostro restituit Ioui,
Derepta nostrorum superbis
Postibus: & vacuum duellis
[b] Ianum Quirini clausit: & ordinem
Rectum, [c] & vaganti fræna licentia
Iniecit: [d] amouitq; culpas:
Et veteres reuocauit artes,
Per quas Latinum nomen & Italæ
Creuere vires, famáque & imperî
Porrecta maiestas ad ortum
Solis, ab Hesperio cubili.
Custode rerum Cæsare, non furor
Ciuilis aut vis [e] eximet otium:
Non ira, quæ procudit enses,
Et miseras [f] inimicat vrbes.
Non qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Iulia: non Getæ,
Non Seres, infidiue Persæ,
Non Tanaim prope flumen orti.
Nõ que profectis lucibus & sacris,
Inter iocosi munera Liberi,
Cum prole, matronisque nostris,
Rite deos prius apprecati
Virtute functos, more patrum, duces,

a Alleg. ne magna modis paruis tenuare, vt O.3. lib. 3.

b Quidam Ianum Quirinum legi voluit, quidam Fanũ Quirini.

c Al. Euagãti.

d Al. Emouit.

e Al. exiget id est, expellet.

f Inimicas inter se reddit, Ad inimicitias compellit.

Lydis remisso carmine tibijs,
Troiámque, & Anchisen, & almæ
Progeniem Veneris canemus.

Q. HORATII FLAC-CI EPODΩN LIBER.

AD MÆCENATEM Epodi I.

Mæcenati ad bellum Actiacum proficiscenti comitem se offert, non tam quòd præsentia suam quicquam cõmodi sit ei laturus, quàm quòd minùs de salute eius sollicitus sit futurus.

IBis [a] liburnis inter alta nauium,
Amice, propugnacula:
Paratus omne Cæsaris periculum
Subire, Mæcenas, tuo.
Quid nos? quibus te vita sit superstite
Iucunda: si contrà, grauis:
[b] Vtrúmne iussi persequemur otium,
Non dulce, ni tecum simul?
An hunc laborem mente laturi, decet
Qua ferre non molles viros,
Feremus? & te vel per Alpium iuga,
Inhospitalem & Caucasum,
Vel occidentis vsq; ad vltimum sinum,
Forti sequemur pectore?
Roges, tuum labore quid iuuem meo,
Imbellis, ac firmus parum:

a Liburnicis nauibus, dictis à Liburnia, parte maioris Illyriæ.

b Otiabimur ne vt antea, quum ortum sine te iniucundum futurũ sit?

Comes minore sum futurus in metu,
Qui maior absentes habet:
Vt assidens implumibus pullis auis,
Serpentium allapsus [a] timet:
Magis relictis: non, vt adsit auxili
Latura plus præsentibus.
Libenter hoc & omne militabitur
Bellum in tuæ spem gratiæ:
Non vt iuuencis illigata pluribus
Aratra nitantur meis:
Pecúsue [b] Calabris ante sidus feruidum
Lucana mutet pascua:
Nec vt [c] superni villa candens Tusculi
Circæa [d] tangat mœnia.
Satis superque me benignitas tua
Ditauit haud parauero
Quod aut, auarus vt Chremes, terra premam,
Discinctus aut perdam vt nepos.

a Magis timet rel.

b Sic Ep. 2. lib. 2. Calabris saltibus adiecti Lucani.

c Sup. In colle siti.

d Pertingat vsque ad Circ. m. videl. Tusculū, Vt villæ dificia pertingant vsq; ad ipsam vrbē.

EPODI II.

Varias vitæ rusticæ laudes hæc ode complectitur: præsertim vero ab animi tranquillitate & frugalitate eam laudat.

BEatus ille, qui procul negotijs,
(Vt prisca gens mortalium)
Paterna rura bobus exercet suis,
Solutus omni fœnore:
Neque excitatur classico miles truci,
Neque horret iratum mare:
Forúmque vitat, & superba ciuium

Poten-

Potentiorum limina,
Ergo aut adulta vitium propagine
Altas maritat populos:
Inutilesq́ falce ramos amputans,
Feliciores inserit:
Aut in reducta valle mugientium
Prospectat errantes greges:
Aut pressa puris mella condit amphoris:
Aut tondet infirmas oues:
Vel quum decorum mitibus pomis caput
Autumnus aruis extulit,
Vt gaudet insitiua decerpens pyra,
Certantem & vuam purpura!
Qua muneretur te Priape, & te pater
Syluane, tutor finium.
Libet iacere, modò sub antiqua ilice,
Modo in tenaci gramine.
Labantur altis interim ripis aquæ:
Queruntur in syluis aues:
Fontesque lymphis [a] *obstrepunt manantibus,*
Somnos [b] *quod inuitet leues,*
At quum tonantis [c] *annus hybernus Iouis*
Imbres niuésque comparat:
Aut trudit acres hinc & hinc multa cane
Apros in obstantes plagas,
Aut [d] *amite leui rara tendit retia,*
Turdis edacibus dolos:
Pauidúmque leporem, & [e] *aduenã laqueo gruem,*
Iucunda captat præmia.

a Pro.simpl. Strepunt,id est, Strepitũ edunt.
b Qui inuitet.
c Anni tempus hyb.
d Furcula ex qua rete suspẽditur ad capiẽdas aues.
e Transmarinũ.

Quis non malarum quas amor curas habet,
Hæc inter obliuiscitur?

a Al. Quid si.

[a] Quod si pudica mulier in partem iuuet
Domum atque dulces liberos:
(Sabina qualis, aut perusta solibus
Pernicis vxor Appuli)

b Al. Sacrum & vet.

[b] Sacrum vetustis extruat lignis focum,
Lassi sub aduentum viri:
Claudénsque textis cratibus lætum pecus,
Distenta[c] siccet vbera:

c Mulgeat Mulgendo exhauriet.

Et horna dulci vina promens dolio
Dapes inemptas apparet:
Non me Lucrina iuuerint Conchylia,
Magísue rhombus, aut scari,
Si quos eois [d] intonata fluctibus
Hyems ad hoc vertat mare:

d Si quos sc. cũ tonitru excitata tempestas in fluct. maris Orient, vertat ad hoc mare Tyrrh.

Non Afra auis descendat in ventrem meum,
Non attagen Ionicus,
Iucundior, quàm lecta de pinguissimis
Oliua ramis arborum:
Aut herba Lapathi prata amantis, & [e] graui
Maluæ salubres corpori:

e Quidam exp. AEgroto. Rectius de graui ob duram aluũ.

Vel agna festis cæsa Terminalibus,
Vel hœdus ereptus lupo.
Has inter epulas. [f] vt iuuat pastas oues
Videre properantes domum!

f Quam iuuat.

Videre fessos vomerem inuersum boues
Collo trahentes languido:
Positósque vernas, ditis examen domus,

Circum

Circum renidentes Lares:
Hæc vbi locutus fœnerator Alphius,
Iamiam futurus rusticus,
[a] *Omnem relegit idibus pecuniam:*
Quærit calendis ponere.

AD MÆCENATEM
Epod. III.
Esus allij detestatio.

PArentis olim siquis impia manu
Senile guttur fregerit:
[b] *Edit cicutis allium nocentius.*
O dura messorum ilia.
[c] *Quid hoc veneni sæuit in præcordijs?*
Num viperinus his cruor
Incoctus herbis me [d] *fefellit? an malas*
Canidia tractauit dapes?
Vt Argonautas præter omnes candidum
Medea [e] *mirata est ducem,*
Ignota tauris illigaturum iuga,
Perunxit hoc Iasonem:
Hoc delibutis vlta donis pellicem,
Serpente fugit alite.
Nec tantus vnquam siderum insedit [f] *vapor*
Siticulosæ Appuliæ:
Nec [g] *munus humeris efficacis Herculis*
Inarsit æstuosius,
At siquid vnquam tale concupiueris,
Iocose Mæcenas, precor
Manum puella suauio opponat tuo,

a Rel.o.p.vt iamiam fu. rust. sed ad ingeniũ rediẽs & ad innatã sibi auaritiã, quærit rursum pec. collocare in fœnus seu dare, quum eã paulo antè recollegisset, exactam ab ijs quib. ea fœnori dederat. Quidã dist. post. loq. vt sit pro loquu. sum.

b Edit ex vet. c.& scho. pro Edat, vt sat. vlt. Sic Plau. comedit pro comedat.

c Quid ven.h. est.quod s. pro Quod est ven. Quale genus ven.

d Latuit i. m. insc. fuit insc.

e Mir. amare cœpit.

f Pro calore.vt ap.Lucr.

g Palla q.D. misit H. cruo. Nessi cent. imbut d.v.p.118.

Extrema & in sponda cubet.

AD MENAM LIBERTVM. Epod. IIII.

Pompeij magni: in cuius, ex mutata conditione, arrogantiam inuehitur.

LVpis & agnis quanta [a] sortitò obtigit,
Tecum mihi discordia est,
Ibericis perustè funibus latus,
Et Crura dura compede.
Licet superbus ambules pecunia.
Fortuna non mutat genus,
Vide'sne, sacram metientem te viam
Cum bis [b] ter vlnarum toga,
Vt ora vertat huc & huc euntium
Liberrima indignatio:
[c] Sectus flagellis hic triumuiralibus,
Præconis ad fastidium,
Arat Falerni mille fundi iugera,
Et Appiam [d] mannis terit.
[e] Sedilibúsque magnus in primis eques
Othone contempto sedet.
[f] Quid attinet tot ora nauium graui
Rostrata duci pondere
Contra latrones atque seruilem manum,
Hoc hoc tribuno militum?

a Sorte naturali. q. dicat, Quanta innata est ill. disc.

b Nimiam laxitatem reprehẽdit, vt Cic. in Cat. 2. Manicatis & alaribus tunicis, velis amictos non togis.

c Indignãtium verba.

d Qui erant equi virorum princ. A.

e Sed. ordinibus.

f Quid prodest armare cl. ab Augusto contra seruos, quos armauit S. Pomp. si M. seruus ac latro, trib. est mil. & ci. præfectus? A.

IN CANIDIAM VENEFICAM. Epod. V.

Loquentem inducit puerum quendam, quem aliquot venificæ sub terra defoderant mento tenus, fame necandum: vt ex eius iecore & medulla poculum amatorium

torium conficerent. Huius preces primùm, deinde imprecationes aduersus eas describit. Existimatur autem Gratidiam Canidiæ nomine significare.

AT ô deorum quicquid in cælo regit
Terras & humanum genus,
[a] Quid iste fert tumultus? & quid omnium
Vultus in vnum me truces?
Per liberos te, si vocata partubus
Lucina veris affuit:
Per hoc inane purpuræ decus precor,
Ter improbaturum hæc Iouem.
Quid vt nouerca me intueris, aut vti
Petita ferro bellua?
[b] Vt hæc trementi quæstus ore, constitit
[c] Insignibus raptis puer,
Impube corpus, quale posset impia
Mollire Thracum pectora:
Canidia breuibus implicata viperis
Crines & incomptum caput,
[d] Iubet sepulchris caprificos erutas,
Iubet cupressus funebres,
Et vncta turpis oua ranæ sanguine,
Plumámque nocturnæ strigis,
Herbásque quas Colchos atque Iberia
Mittit, venenorum ferat,
Et ossa ab ore rapto ieiunæ canis,
Flammis aduri [e] Colchicis.
At expedita Sagana, per totam domum
Spargens auernales aquas,

a Quid sibi vult iste tum. Quid ita tumultua mini.

b Hîc loqui incipit Hor.

c Prætexta (quã purp) dix. & bulla.

d Iub. Can. flam. aduri Colch. imp. corp. Sed alij Puer. impubè corp. per app.

e Magico ritu præparatis ob Medeã Colch. A.

Horret capillis, ut marinus, asperis,
Echinus, aut [b] currens aper.
Abacta nulla Veia conscientia.
Ligonibus duris humum
Exhauriebat, ingemens laboribus:
Quò posset infossus puer
[b] Longo die bis térue mutatæ dapis
Inemori spectaculo:
Quum promineret ore, quantum extant aquæ
Suspensa mento corpora:
[c] Exerta uti medulla, & aridum iecur,
Amoris esset poculum:
[d] Interminato quum semel fixæ cibo
Intabuissent [e] pupulæ.
Non defuisse masculæ libidinis
Ariminensem Foliam,
Et otiosa credidit Neapolis,
Et omne vicinum oppidum:
Quæ sidera excantata voce Thessala,
Lunámque cœlo deripit,
Hîc irresectum sæua dente liuido
Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? O rebus meis
Non infideles arbitræ,
Nox, & Diana, quæ silentium regis,
Arcana quum fiunt sacra:
Nunc nunc adeste: nunc in hostiles domos,
Iram atque numen vertite.
Formidolosis dum latent syluis feræ,

a Cursu incitat. & iratus.
b Quidá Longo spect. Sed l. die i, æstiuo vult An.
c Al. Exucta, vel Execta.
d A cuius esu arcebatur.
e P. acies oculorum.

Dulci sopore languida.
Senem (quod omnes rideant) adulterum
Latrent [a] Suburanæ canes,
Nardo perunctum: quale non perfectius
Meæ laborarunt manus.
Quid accidit? cur dira barbaræ minus
Venena Medeæ valent,
Quibus superbam fugit ulta pellicem,
Magni Creontis filiam,
Quum palla, tabo munus imbutum, nouam
Incendio nuptam abstulit?
Atqui nec herba nec latens in asperis
Radix [b] fefellit me locis.
[c] Indormit unctis omnibus cubilibus
Obliuione pellicum.
Ah, ah, solutus ambulat veneficæ
Scientioris carmine.
Non usitatis Vare [d] potionibus
(O [e] multa fleturum caput)
Ad me recurres: nec vocata mens tua
Marsis redibit [f] vocibus.
Maius parabo, maius infundam tibi
[g] Fastidienti poculum.
Priúsque cœlum sidet inferius mari,
Tellure [h] porrecta super:
Quàm non amore sic meo flagres, uti
Bitumen atris ignibus,
Sub hæc puer, iam non, ut antè, mollibus
[i] Lenire verbis impias:

a Sic vet. In vul. Suburranæ, vel Suburbanæ. Vide Annot.
b Latuit.
c Duplex esse potest verborũ ordo, Vide Annot.
d Al. cantionibus.
e Pœnas magnas daturum.
f Carminib.
g Fast. me.
h Superiecta.
i Leniba.

Sed dubius unde [a] rumperet silentium,
Misit [b] Thyasteas preces,
Venena, [c] magnum fas nefásque, non valent
Conuertere humanam vicem
Diris agam vos: dira detestatio
Nulla expiatur victima.
Quin, ubi perire iussus expirauero,
Nocturnis occurram furor:
Petámque vultus umbra curuis unguibus:
(Quæ vis deorum est manium)
Et inquietis assidens præcordiis,
Pauore somnos auferam.
Vos turba vicatim hinc & hinc saxis petens
Contundet, obscœnas anus.
Pòst, insepulta membra [d] different lupi,
Et Exquilinæ alites.
Neque hoc parentes, heu mihi superstites,
Effugerit spectaculum.

a Loqui inciperet.
b Thyesteis similes imprecationes.
c Vide Ann.
d In diuersas partes auferent.

IN CASSIVM SEVERVM. EPOD. VI.

QVid immerentes hospites vexat, [e] canis,
Ignauus aduersus lupos?
Quin huc inanes, si potes, vertis minas
Et me remorsurum petis?
Nam qualis aut Molossus, aut fuluus Lacon,
(Amica vis pastoribus)
[f] Agam per altas aure sublata niues,
Quæcunque præcedet fera,
Tu quum timenda voce complecti nemus,

e Cané vocat, quòd oblatraret sua obtrectatione & maledicus esset.
f Persequar.

Proiectum odoraris cibum,
Caue, caue, namque in malos asperrimus
Parata collo cornua
Qualis Lycambæ spretus infido [a] gener,
Aut acer [b] hostis Bupalo.
An siquis atro dente me petiuerit,
Inultus vt flebo puer?

a Archilochus, qui Ly. quòd filiam sibi despõsam denegasset, ad suspendium maledicis vers. suis adegit.
b Ac. h. Hipponax.

AD POPVLVM ROMANVM EXECRAtio belli ciuilis in Brutum & Cassium.

EPOD VII.

QVò quò scelesti ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enses conditi?
Parúmne [c] campis atque Neptuno super
Fusum est Latini sanguinis?
Non vt superbas inuidæ Carthaginis?
Romanus arces vreret:
[d] Intactus aut Britannus vt descenderet
Sacra catenatus via:
Sed vt, secundum vota Parthorum, sua
Vrbs hæc periret dextera.
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
Vnquam, nisi in dispar [e] feris.
Furórne cæcus, an rapit vis acrior?
An culpa? responsum date.
Tacent: & ora pallor albus inficit:
Mentésque [f] perculsæ stupent.
Sic est: acerba fata Romanos agunt,
Scelúsque fraternæ necis:
Vt immerentis fluxit in terram Remi

c Terrestribus & nauabibus prælijs.
d Nodum bello lacessitus.
e Non nisi in dispar genus feris. Al. in dispar genus.
f Perc. conscientia sceleris.

Sacer nepotibus cruor,

IN ANVM LIBIDINOSAM.

Epod. VIII.

a Non pudet te rog. Vel, Oportetne. Decetne,

R[a]Ogare longo putidam te sæculo,
Vires quid eneruet meas?
Quum sit tibi dens ater, & rugis vetus
Frontem senectus exaret:
Hietque turpis inter aridas nates
Podex, velut [b] crudæ bouis.

b Indomitæ vel vetulæ. ſ. Quidam, Quæ cruditate laborans cibum non concoquit. ſed eijcit.

[c] Sed incitat me pectus, & mamma putres,
Equina quales vbera
Venterque mollis, & femur tumentibus
Exile suris additum.

c Sed inc. Ironicè, q.d. Scilicétne.

Esto beata, funus atque imagines
Ducant triumphales tuum:
Nec sit marita quæ rotundioribus
Onusta baccis ambulet.
Quid, quòd libelli Stoici inter sericos
Iacere puluillos amant?
Illiterati num minus nerui rigent?
Minúsue languet fascinum?
Quod vt superbo prouoces ab inguine,
Ore allaborandum est tibi.

AD MÆCENATEM.

De Cæsaris aduersus Antonium & Cleopatram victoria, quam spe præcipit & velut præsentit.

Epod. IX.

d Repoſitum, Ad hoc reſeruatum.

QVando [d] repostum cæcubum ad festas dapes
Victore lætus Cæsare,

Tecum sub alta (sic Ioui gratum) domo
  Beate Mecœnas, bibam,
Sonante mistum tibijs carmen lyra,
  [a] Hac Dorium, illis barbarum?
Vt nuper, actus quum freto [b] Neptunius
  Dux fugit, vstis nauibus,
Minatus vrbi vincla, quæ detraxerat
  [c] Seruis amicus perfidis.
Romanus (eheu posteri negabitis)
  Emancipatus [d] fœmina,
Fert vallum & arma miles, & spadonibus
  Seruire rugosis potest:
Intérque signa turpe militaria
  Sol aspicit [e] conopeum.
[f] Ad hunc frementes verterunt bis mille equos
  Galli canentes Cæsarem:
Hostiliúmque nauium portu latent
  Puppes [g] sinistrorsum [h] citæ.
Io triumphe, tu [i] moraris aureos
  Currus, & intactas boues.
Io triumphe, nec Iugurthino parem
  Bello reportasti ducem,
Neque Africano: [k] cui super Carthaginem
  Virtus sepulcrum condidit.
Terra marique victus hostis, Punico
  Lugubre mutauit sagum:
Aut ille centum nobilem Cretam vrbibus,
  Ventis iturus [l] non suis,
Exercitatas aut petit Syrtes Noto:

a Hac lyra s. Dor. illis tib. barbarum. Vide Ann.
b Nept. Sex. Pomp. Magni fil. qui se Neptuni fil. esse prędicabat.
c Ser. quos ad naualæ prælium duxerat.
d Quidam, fœminæ vallum & arma. Vide Ann.
e C. Velum ad culices arcendos: quos Gr. κώνωπας appellant.
f Al. At huc.
g Quidam ad infortunium referunt.
h Leg. & sitæ pro citæ.
i M. In mora es curr. triumphalibus iam paratis.
k Illum ducem cui sup.
l Non s. Non secundis. Aduersis.

Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc puer scyphos,
Et Chia vina, aut Lesbia:
Vel, quod fluentem nauseam coerceat,
Metire nobis Cæcubum.
Curam metúmque Cæsaris rerum iuuat
Dulci Lyæo soluere.

IN MÆVIUM POETAM, CUI TEMPEstatem & naufragium imprecatur.

EPODI X.

MAla soluta nauis exit [a] alite,
Ferens olentem Mæuium.
Vt horridis vtrunque verberes [b] latus
Auster memento fluctibus.
Niger rudentes Eurus, [c] inuerso mari,
Fractósque remos differat.
Insurgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementes ilices.
Nec sidus atra nocte amicum appareat
Qua [d] tristis Orion cadit.
Quietiore nec feratur æquore,
Quàm Graia victorum manus:
Quum Pallas vsto vertit iram ab Ilio
In impiam Aiacis ratem.
O quantus instat nautis sudor tuis,
Tibique pallor luteus,
Et illa non virilis eiulatio,
Preces & auersum ad Iouem:
Ionius vdo quum remugiens sinus

a Auspicio malo, vt s. Mala ducis aui domum.
b Latus nauis qua vehitur.
c Agitato & velut perturbato.
d Nimbosus, Vir. Excitat autem grauiss. tempestates in occasu suo.

Noto carinam ruperit.
[a] *Opima quòd si præda curuo littore*
Porrecta mergos iuueris,
Libidinosus immolabitur caper
Et agna tempestatibus.

a Quòd si naufragi corpus fuerit præda mergis, immol. &c.

AD PETTIVM, VEL PECTIVM, SE amore auocari à scribendis, vt antea, versiculis.

EPODI XI.

PEtti, nihil me, sicut antea, iuuat
Scribere versiculos
Amore perculsum graui:
Amore, qui me, præter omnes, expetit
Mollibus in pueris
Aut in puellis vrere.
Hic tertius [b] *December, ex quo destiti*
Inachia furere,
Syluis honorem decutit.
Heu me per vrbem (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui.
Conuiuiorum & pœnitet,
In queis amantem & languor & silentium
Arguit, & latere
Petitus imo spiritus.
Contráque lucrum, nil valere candidum
Pauperis ingenium
Querebar, applorans tibi:
Simul calentis inuerecundus [c] *deus,*
Feruidiore mero
Arcana promorat loco.

b Annus tertius ex quo destiti furioso Inachiæ amore teneri.

c Bacchus. quòd ebrij sint inuerecundi.

Quòd si meis inæstuet præcordijs
Liberabilis, vt hæc
Ingrata ventis diuidat
a Fomenta, vulnus nil malum leuantia:
Desinet imparibus
Certare summotus pudor.
Vbi hæc seuerus te palam laudauerim,
Iussus abire domum,
Ferebar incerto pede
Ad non amicos (heu) mihi postes, & (heu)
Limina dura, quibus
Lumbos & infregi latus.
Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollitia,
Amor Lycesci me tenet:
Vnde expedire non amicorum queant
Libera consilia,
Nec contumeliæ graues
Sed alius ardor aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri,
Longam renodantis comam.

a Querimonias, A. Vide Annot. de hoc & seq.

IN ANVM QVANDAM, FOEDAM ac fœtidam, necnon libidinosam.

EPODI. XII.

Q Vid tibi vis mulier nigris dignissima barris?
Munera cur mihi quidue tabellas
Mittis, nec firmo iuueni, neque naris obesæ?
Nanque sagacius vnus odoror,
Polypus, an grauis hirsutis cubet hircus in alis:

Quàm

Quàm canis acer, vbi lateat sus.
Quis sudor victis & quàm malus vndiq; membris
Crescit odor, quum pene soluto
Indomitam properat rabiem sedare: nec illi
Iam manet humida creta, colórque
Stercore fucatus crocodili: iamq; subando
Tenta cubilia tectaq; rumpit.
Vel mea quum sæuis agitat fastidia verbis:
Inachia langues minus ac me:
Inachiam ter nocte potes: mihi semper ad vnum
Mollis opus. pereat malè quæ te
Lesbia, quærenti taurum monstrauit inertem:
Quum mihi Cous adesset Amyntas,
Cuius in indomito constantior inguine neruus,
Quàm noua collibus arbor inhæret:
Muricibus Tyrijs iteratæ vellera lanæ
Cui properabantur? tibi nempe.
Ne foret æquales inter conuiua, magis quem
Diligeret mulier sua quàm te.
O ego non felix, quam tu fugis, vt pauet acres
Agna lupos, capreæque leones.

AD AMICOS.

Vt genio indulgendi occasionem ex tempestate simulque ex ætate capiant. EPODI. XIII.

Horrida tempestas cœlũ contraxit, & [a] imbres
Niuesq; deducũt Iouẽ. Nunc mare, nũc syluæ
Threïcio Aquilone sonant. rapiamus amici
Occasionem de die: Dûmq; virent genua,

a Tanta vis est imbriũ & niuiũ vt Iouem ipsum solio deducere & secum trahere videantur.

Et decet, obducta soluatur fronte senectus
Tu vina Torquato moue Consule pressa meo.
[a] Cætera mitte loqui: deus hæc fortasse benigna
Reducet in sedem vice. Nunc & [b] Achæmenia
Perfundi nardo iuuat, & fide [c] Cyllenea
Leuare diris pectora Sollicitudinibus:
Nobilis vt grandi cecinit [d] centaurus alumno,
Inuicte mortalis, dea Nate puer Thetide,
Te manet [e] Assaraci tellus, quam frigida parui
Findunt Scamādri flumina, Lubricus & Simois
Vnde tibi reditum certo sub tegmine Parcæ
Rupere: nec mater domum Cærula te reuehet.
Illic omne malum vino cantúque leuato,
Deformis ægrimoniæ Dulcibus [f] alloquijs,

a Vt alibi, Permitte diuis cætera.
b Persica, vel Assyria.
c Cyll. Mercuriali, Cuius inuétor est Merc.
d C. Chiron Achilli.
e Ass. Sic Assarici domus Vir. à Troianis oriūdi.
f Vinum & cātum vocat alloquia ægrim. i. solatia.

AD MÆCENATEM.

Cui se de non absolutis iambis excusat, ob Phrynes amorem. EPODI XIIII.

MOllis inertia cur tantum diffuderit imis
Obliuionem sensibus,
Pocula Lethæos vt si ducentia somnos
Arente fauce traxerim:
Candide Mæcenas occidis sæpe rogando.
Deus deus nam me vetat,
Inceptos, olim promissum carmen, iambos
[g] Ad vmbilicum adducere.
Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo
Anacreonta Teium;
Qui persæpe caua testudine fleuit amorem,
Non elaboratum ad pedem.

g Absoluero.

Vreris ipse miser. [a] *quòd si non pulchrior ignis*
Accendit obsessam Ilion,
Gaude sorte tua: me libertina neque vno
Contenta Phryne macerat.

a Si Hel. Troiani incendij causa, pulchrior non fuit tua puella.

AD NEÆRAM AMICAM,

Querimonia de eius periurio.

EPODI XV.

NOx erat, & cœlo fulgebat luna sereno
Inter minora sidera,
Quum tu, magnorum numen læsura deorum,
In verba iurabas mea,
Arctius atque edera procera astringitur ilex,
[b] *Lentis adhærens brachijs:*
[c] *Dum pecori lupus, & nautis infestus Orion*
Turbaret hybernum mare,
Intonsósque agitaret Apollinis aura capillos,
Fore hunc amorem mutuum.
O dolitura mea multum virtute Neæra.
Nam siquid in Flacco [d] *viri est,*
Non feret assiduas potiori te dare noctes,
Et quæret iratus [e] *parem.*
Nec semel offensæ cedet constantia formæ,
Si certus intrarit dolor.
At tu, quicunque es felicior, atque meo nunc
Superbus incedis malo;
Sis pecore & multa diues tellure licebit,
Tibique Pactolus fluat:
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati:
Formáque vincas Nirea:

b Flexilibus, Sequacibus.
c Semper fore mut. amorem.
d Siquid virile habet Fl. Siquid virilis animi ei inest.
e Parem in amore & æqualem, vt Cic. Quę in amore paria faciat.

Eheu translatos aliò mœrebis amores:
Ast ego vicissim risero.

AD POP. ROMANVM.

Deploratio Romę suis viribus ruentis in bellis ciuilibus: & adhortatio ad relinquendam ob ea patriam.

EPODI XVI.

ALtera iam teritur bellis ciuilibus ætas:
Suis & ipsa Roma viribus ruit.
Quam neque finitimi valuerunt perdere Marsi,
Minacis aut Etrusca Porsenæ manus,
Æmula nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer,
Nouísque rebus infidelis Allobrox,
Nec fera cærulea domuit Germania pube,
Parentibúsque abominatus Annibal:
Impia[a] *perdemus*[b] *deuoti sanguinis ætas:*
Ferísque[c] *rursus occupabitur solum.*
Barbarus heu cineres insistet victor, & vrbem
Eques sonante verberabit vngula:
Quæque carent ventis & solibus, ossa Quirini,
(Nefas[d] *videre) dissipabit insolens.*
Forte, quid[e] *expediat, cōmuniter aut melior pars,*
Malis carere quæritis laboribus.
Nulla sit hac potior sententia: Phocæorum
Velut profugit execrata ciuitas:
Agros atque lares proprios, habitandáque fana
Apris reliquit & rapacibus lupis:
Ire pedes quocunque ferent, quocunque per vndas
Notus vocabit, aut proteruus Africus,
Sic placet? an melius quis habet suadere? secunda
Ratem

a Perdemus quam neque finitimi &c.
b De sang. Quorum sanguis cædi mutuæ deuotus esse videtur, ad expianda maiorum scelera.
c Rursus, vt occupatum erat antequam haberet ædificia.
d Al. videri.
e Expediat facere quid facto sit opus, vt caretis.

Ratem occupare quid moramur alite?
Sed Iuremus in hæc:[a] simul imis saxa renarint
Vadis leuata, redire sit nefas:
Neu conuersa domum pigeat dare lintea, quando
Padus Matina lauerit cacumina:
In mare seu celsus procurrerit Apenninus:
Nouáque monstra iunxerit libidine
Mirus amor: iuuet vt tigres[b] subsidere ceruis,
Adulteretur & columba miluio:
Credula nec flauos timeant armenta leones:
Amétque salsa leuis hircus æquora.
Hæc, & quæ poterunt reditus abscindere dulces,
Eamus omnis execrata ciuitas:
[c] Aut pars indocili melior grege, mollis & exspes
Inominata perprimat cubilia.
Vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum,
Etrusca præter & volate littora.
Nos manet Oceanus[d] circumuagus: arua, beata
Petamus arua,[e] diuites & insulas:
Reddit vbi Cererem tellus inarata quotannis,
Et imputata floret vsque vinea:
Germinat & nunquam[f] fallentis termes oliuæ:
[g] Suámque pulla ficus ornat arborem:
Mella caua manant ex ilice: montibus altis
Leuis crepante lympha desilit pede.
Illic iniussæ veniunt ad mulctra capellæ:
Refertque[h] tenta grex amicus vbera:
Nec vespertinus circumgemit vrsus ouile,
Nec intumescit alta viperis humus:

a Ne prius reuertamur, quàm saxa è fundo maris in summã aquam emerserint, & quam Padus fluuius ad montis Matini cãcumen peruenerit.
b Sic Lucr. Et pecudes & equæ maribus subsidere possent.
c Qui vulgo imperito præstamus.
d Quo terra omnis est circumfusa. Cic.
e Quæ fortunatæ à Lat. dicuntur, Græcorum exemplo.
f Fall. spem. vt in Epist. Spem mentita seges.
g Nigra, vel Nigricãs; quòd maturitatem indicat. Suam autem. i. naturalem, non insitam.
h Distenta, vt supra.

Pluráque felices mirabimur: vt neque largis
Aquosus Eurus arua radat imbribus,
Pinguia nec siccis vrantur semina glebis:
Vtrunque rege temperante cœlitum.
Non huc [a] Argoo contendit remige pinus:
Neque impudica Colchis intulit pedem:
Non huc [b] Sidonij torserunt cornua nautæ,
[c] Laboriosa nec cohors Vlyssei.
Nulla nocent pecori contagia, nullius astri
Gregem æstuosa torret [d] impotentia.
Iupiter illa piæ secreuit littora genti.
[e] Vt inquinauit ære tempus aureum:
Ære, de hinc ferro durauit secula: quorum
Pijs secunda vate me datur fuga.

a Argois remigibus. Cadmo duce. Corn. Ta. Ann. lib. 2. Cum his autem & præced. sub. Por hæc.
b Si enim huc venissent noluissent recedere.
c Sæuitia impotens.
d Vel Ferocia impotens. vt ferox & impotẽs à Cic. coniunguntur.
e Ex quo inq. vel postquam.

AD CANIDIAM VENEFICAM

Palinodia seu deprecatio ironica sub qua latet alia eius accusatio.

IAM iam efficaci do manus scientiæ
Supplex, & oro regna per Proserpinæ,
Per & Dianæ non mouenda numina,
Per atque libros carminum valentium
Refixa cœlo deuocare sidera:
Canidia parce [f] vocibus tandem sacris,
Citúmque retro solue, solue [g] turbinem:
[h] Mouit nepotem Telephus Nereium,
In quem superbus ordinârat agmina
Mysorum, & in quem tela acuta torserat.
Vnxere matres Iliæ addictum feris
Alitibus atque canibus homicidam Hectorem.

f V. s. Carm. magicis. vel diris & imprecationibus Abstine.
g Turb. Magicum rhombũ; qui & Thessalicus.
h M. n. Achilles inimicis suis inexorabilem se non præbuit.

Postquam

Postquam relictis mœnibus rex procidit
(Heu) peruicacis ad pedes Achillei.
Setosa duris exuere pellibus
Laboriosi remiges Vlyssei
Volente Circe membra. tunc mens, & sonus
[a] Relatus, atque notus in vultus honor.
Dedi satis supérque pœnarum tibi,
Amata nautis multum & institoribus.
Fugit iuuentus, & verecundus color
Reliquit ossa pelle amicta lurida:
Tuis [b] capillus albus est odoribus.
Nullum à labore me reclinat otium:
Vrget diem nox, & dies noctem: neque est
Leuare [c] tenta spiritu præcordia.
Ergo negatum [d] vincor vt credam miser,
Sabella pectus increpare carmina,
[e] Capútque Marsa dissilire nænia.
Quid amplius vis? ô mare & terra, ardeo,
Quantum neque atro delibutus Hercules
Nessi cruore, nec Sicana feruida
Furens in Ætna flamma. tu, donec cinis
Iniuriosis aridus ventis ferar,
Cales venenis officina Colchicis.
Quæ finis? aut [f] quod me manet stipendium?
Effare: iussas cum fide pœnas luam:
Paratus expiare, seu poposceris
Centum iuuencos: siue mendaci lyra
Voles sonari, tu pudica, tu proba,
Perambulabis astra sidus aureum.

a Al. Relatus.

b Canitiem mihi attulerunt tua vnguenta veneficijs mixta.

c Respirando leuare non possum præc. quæ spiritu sunt distenta.

d Adigor ad credendum quod negaueram, Canidiæ Sab. cautiones vim habere ad perturband. animos, &c.

e Al. vires.

f Cuius pœnæ irrogationem vis me expectare?

[a] Infamis Helenæ Caſtor offenſus vice,
Fratérque magni Caſtoris, victi prece,
Adempta vati reddidere lumina,
Et tu (potes nam) ſolue me dementia,
[b] O nec paternis obſoleta ſordibus,
Nec in ſepulcris pauperum prudens anus
Nouendiales diſſipare pulueres.
Tibi hoſpitale pectus, & puræ manus:
Tuúſque venter [c] partumeius: & tuo
Cruore rubros obſtetrix pannos lauit,
Vtcunque fortis exilis puerpera.

CANIDIÆ RESPONSIO
quà veniam Horatio denegat.

QVID obſeratis auribus fundis preces?
Non ſaxa nudis ſurdiora nauitis
[d] Neptunus alto tundit hybernus ſalo,
[e] Inultus vt tu riſeris Cotyttia
Vulgata, ſacrum liberi Cupidinis?
Et Eſquilini [f] pontifex venefici
Impunè vt vrbem nomine impleris meo?
Quid proderit ditaſſe Pelignas anus,
Velociúſue miſcuiſſe toxicum,
Si tardiora fata te votis manent?
Ingrata miſero vita ducenda eſt, in hoc,
Nouis vt vſque ſuppetas doloribus.
Optat quietem Pelopis infidus pater,
Egens benignæ Tantalus ſemper dapis:
Optat Prometheus obligatus aliti:
Optat ſupremo collocare Siſyphus

a Caſtor & Pollux quum indignati Steſichoro quod Helenam verſibus ſuis infamaſſet viſum ei ademiſſent, poſtea reddiderunt, vbi palinodiam cecinit.

b O nec p. Palinodia ironica, quia affirmat quæ ſe negare dicit.

c Partui aptus, Qui partum edere poteſt & ſolet. vt quidã exp. Sed vet. ſchol. nomen propriũ putant: vt dicatur par filius eius eſſe non ſuppoſititius Leg. & Patumeius: item Pactumeius.

d Mare hybernis tempeſt. concitatum.

e Itane permittam vt tu inultus riſ. Cot. quæ ſacra erant nocturna, flagitioſa, à Cotyttione dea.

f Pont. Conſtitutus à me arbiter & cenſor veneficiorum quæ in Eſq. tracto.

In

In monte saxum: sed vetant leges Iouis.
[a]*Voles modò altis desilire turribus,*
Modò ense pectus Norico recludere:
Frustráque vincla gutturi innectes tuo,
Fastidiosa tristis ægrimonia.
[b]*Vectabor humeris tunc ego inimicis eques.*
Meæque terra cedet insolentiæ:
An quæ mouere cereas imagines,
Vt ipse nocti, curiosus, & polo
Deripere lunam vocibus possum meis:
Possum crematos excitare mortuos,
Desiderique temperare poculum:
[c]*Plorem artis in te nil habentis exitum?*

a Sic tu voles &

Q. d. An quæ res adeo difficiles arte mea magica efficere possum nullam tandem viam qua te vlciscar, inueniã? Videtur enim Plorẽ ita dictum vt inultus vt flebo puer?

c Legitur autẽ varie vl. versus: de quo in Ann.

Q. HORATII FLACCI CARMEN SECVLARE, pro imperij Ro. incolumitate.

PHœbe syluarúmque [d] *potens Diana.*
Lucidum cœli decus, ô colendi
Semper, & culti, date quæ precamur
[e]*Tempore sacro:*
Quo Sibyllini monuere versus,
Virgines lectas, puerósque castos,
[f]*Dijs, quibus septem placuere colles,*
Dicere carmen.
Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis & celas, aliúsque & idem
Nasceris: possis nihil vrbe Roma

d Pot. i. domina.

e De festo, vel diebus festis vt Oda 12. lib. 12. Sacro Dianæ celebris die.

f Dijs Romæ præsidib. & custod. seu tutelari bus.

Visere maius.
Rite maturos aperire partus
[a] *Lenis Ilithyia, tuere matres:*
Siue tu Lucina probas vocari,
Seu genitalis
Diua, producas sobolem: patrúmque
Prosperes decreta super iugandis
Fœminis, prolísque nouæ feraci
Lege marita:
[b] *Certus vt denos decies per annos*
Orbis & cantus referátque ludos,
[c] *Ter die claro, totiésque grata*
Nocte frequentes.
Vósque veraces cecinisse Parcæ,
Quod semel dictum est, stabilísque rerum
Terminus seruat, bona iam peractis
Iungite fata.
Fertilis frugum pecorísque tellus
Spicea dones [d] *Cererem corona:*
Nutriant fœtus & aquæ salubres,
Et Iouis auræ.
Condito mitis placidúsque telo
Supplicet audi pueros Apollo:
Siderum regina bicornis audi
Luna puellas:
Roma si vestrum est opus, [e] *Iliaque*
Littus Etruscum tenuere turmæ,
[f] *Iussa pars mutare lares & vrbem*
Sospite cursu:

a Lenis in aperiendis part. Quę leni manu fœtus in lucem profers. Alij intell. facilem & propitiam.

b Al. certus vndenos. d. p. a. Orbis vt cantus &c. vt intell. ludos sæculares centesimo decimo quóque anno fieri solitos fuisse.

c T. d. tribus totidémque noctibus.

d Tib. Flaua Ceres tibi sit nostro de rure corona Spicea.

e Troianæ.

f Iussu Apollonis AEneam sequuto.

Cui per ardentem [a] sine fraude Troiam
Castus Æneas [b] patriæ superstes
Liberum muniuit iter, daturus
Plura relictis:
Dij probos mores docili iuuentæ,
Dij senectuti placidæ quietem,
Romulæ genti date remque prolém-
-que, & decus omne.
Quique vos bobus veneratur albis
[c] Clarus Anchisæ Venerisque sanguis,
Imperet bellante [d] prior, iacentem
Lenis in hostem.
Iam mari terráque manus potentes
Medus Albanasque timet secures:
Iam Scythæ [e] responsa petunt, superbi
Nuper, & Indi:
Iam fides, & pax, & honor, pudorque
Priscus, & neglecta redire virtus
Audet: apparétque beata pleno
Copia cornu.
Augur & fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptúsque nouem Camœnis,
Qui salutari leuat arte fessos
Corporis artus:
Si Palatinas videt [f] æquus [g] arces,
Remque Romanam, Latiúmque fœlix,
Alterum in lustrum meliúsque semper
Proroget æuum.
Quæque Auentinum tenet Algidúmque

a Sine damno vllo effugium dedit P. s.
b Qui patria euersa quasit.
c Augustus. Is enim a Iulio Cæsare Iulius autem ab Iulo.
d P. Superior, Præstautior.
e Expectant quid sibi imperetur.
f Propitius, Placidus.
g Alaras.

a Quia Quindecim virum collegio ludorum secularium cura mandabatur, vt scr. Tac. lib.2.
b Ego chorus peritus cãdi laudes Ph.& D.reporto d. spem b.c.1.& d.his assentiri, vota nostra habere rata.

[a] Quindecim Diana preces virorum
Curet & votis puerorum amicas.
Applicet aures.
Hæc Iouem sentire deósque cunctos,
Spem bonam certámque domum reporto,
[b] Doctus & Phœbi chorus & Dianæ
Dicere laudes.

Q. HORATII FLACCI SERMONVM SIVE SATYRARVM LIBER I.

SATYRA PRIMA.

Inuehitur primùm in prauam hominum consuetudinem, qua sit vt nunquam sua sorte sint contenti, nec in suo vitæ instituto sibi placeant, sed alienum suo anteferant, & suæ conditionis semper eos pœniteat. Deinde auaritiam, capta ex hoc sermone occasione, insectatur.

c Diuersa studia seq. Quibus est aliud vitae institutum.
d Cur.n.cõtra dicat qui hoc neget.

QVi fit, Mecœnas, vt nemo, quam sibi sortem
Seu ratio dederit, seu sors obiecerit, illa
Contentus viuat, laudet [c] diuersa sequentes?
O fortunati mercatores, grauis annis
Miles ait, multo iam fractus membra labore.
Contrà mercator, nauim iactantibus austris,
Militia est potior. [d] quid enim? concurritur: hora
Momento aut cita mors venit, aut victoria læta.
Agricolam laudat iuris legúmque peritus,
Sub galli cantum consultor vbi ostia pulsat.

[a] Ille

[a] *Ille datis vadibus qui rure extractus in vrbē est,*
Solos felices viuentes clamat in vrbe.
[b] *Cætera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacē*
Delassare valent Fabium. ne te morer, audi
Quò rem deducam: siquis deus, En ego, dicat,
Iam faciam quòd vultis. eris tu, qui modò miles,
Mercator: tu consultus modò, rusticus: hinc vos
Vos hinc mutatis discedite partibus. eia,
Quid statis? nolint. atqui licet esse beatis.
Quid causæ est meritò quin illis Iupiter ambas
Iratus buccas inflet? neq; se fore posthac
Tam facilem dicat, votis vt præbeat aurem?
Præterea, [c] *ne sic, vt qui iocularia, ridens*
Percurram. quanquam ridentem dicere verum
Quid vetat? vt pueris olim dant [d] *crustula blandi*
Doctores. elementa velint vt discere prima.
Sed tamen amoto quæramus seria ludo.
Ille grauem duro terram qui vertit aratro:
Perfidus hic caupo miles nautæq; per omne
Audaces mare qui currunt: hac mente laborem
Sese ferre, senes vt in otia tuta recedant,
Aiunt, quum sibi sint congesta cibaria: sicut
Paruula (nam exemplo est) magni formica laboris
Ore trahit quodcunq; potest, atque addit aceruo,
Quem struit, haud ignara ac non incauta futuri.
Quæ, [e] *simul inuersum cōtristat* [f] *Aquarius annū,*
Non vsquam prorepit: & illis vtitur ante
Quæsitis, sapiens. quum te neque feruidus æstus
Demoueat lucro, neq; hyems, ignis, mare, ferrum,

a Agric. qui con. vadimonio prom. se iudicio staturum.
b Lucr. hemistichium.
c Ne hæc ita percurram, vt qui ioc. percurrit. Relinquitur autem oratio suspensa, per hyperb.
d Placentas, aut earum frustra.
e Simulátque aduenit hyems.
f Aquarium sol ingreditur mēse Ian.

Nil obstet tibi, dum ne sit te ditior alter:
Quid iuuat immensum in te argēti pōdus & auri
Furtim defossa timidum deponere terra?
[a] Quod si comminuas, vilem redigatur ad assem.
At ni id fit, quid habet pulchri cōstructus aceruus?
Millia frumenti tua triuerit area centum,
Non tuus [b] hoc capiet vēter plus quàm meus: vt si
Reticulum panis venales inter onusto
Forte vehas humero, nihilo plus accipias quàm
Qui nil portàrit, vel dic, quid referat [c] intra
Naturæ fines viuenti, iugera centum, an
Mille aret: at suaue est ex magno tollere aceruo.
Dum ex paruo nobis tantundē haurire relinquas:
Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
Vt tibi si sit opus [d] liquidi non amplius vrna,
Vel cyatho: & dicas, Magno de flumine mallem
Quàm ex hoc fonticulo tantundem sumere. eò fit,
[e] Plenior vt si quos delectes copia iusto,
Cum ripa simul auulsos ferat Aufidus acer.
At qui tantulo eget quanto est opus, is neque limo
Turbatā haurit aquam, neq; vitā amittit in vndis
At bona pars hominum, decepta [f] cupidine falsa
Nil satis est, inquit: quia tanti, quantū habeas, sis.
Quid facias illi? iubeas miserum esse libenter,
Quatenus id facit: vt quidā memoratur Athenis
Sordidus, ac diues, populi contemnere voces
Sic solitus, Populus me sibilat, at mihi plaudo
Ipse domi, simulac nummos contemplor in arca.
Tantalus à labris sitiens fugientia captat
Flumina,

a At si minuas, insumēdo paulatim Verbi siit auari: cui Hoc. At ni. &c.
b Hoc, propter hoc, ideo. Alij Hoc δεικτικῶς.
c Contento ijs quæ naturæ necessitas poscit.
d Aquæ. τῦ ὑγροῦ.
e Alleg. vt qui mediocritate non contenti sunt, ijs immensarum opū cupido sit exitio.
f Cupiditate praua.

Flumina. quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur. congestis vndique saccis
Indormis inhians: & [a] tanquam parcere sacris
Cogeris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Nescis [b] quo valeat nummus? quem præbeat vsum?
Panis ematur, olus, vini sextarius: adde,
Queis humana sibi doleat natura negatis.
An vigilare metu exanimem: noctesq; diesq;
Formidare malos fures, incendia, seruos,
Ne te compilent fugientes: hoc iuuat? [c] horum
Semper ego optârim pauperrimus esse bonorum.
At si condoluit tentatum frigore corpus,
Aut alius casus lecto te [d] afflixit, habes qui
Assideat? fomenta paret? medicum roget vt te
Suscitet? ac reddat natis carisq; propinquis?
Non vxor saluum te vult, non filius: omnes
Vicini oderunt, noti, pueri atque puellæ.
Miraris, quum tu argento post omnia ponas,
Si nemo præstet quum non merearis amorem?
[e] At si cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere velis seruareq; amicos:
Infelix operam perdas: vt siquis asellum
In campo doceat parentem currere frænis.
Deniq; sit finis quærendi: quoq; habeas plus,
Pauperiem metuas minùs: & finire laborem
Incipias, [f] parto quòd auebas: nec facias quod
Vmidius quidam (non longa est fabula) [g] diues,
Vt metiretur nummos: ita sordidus, vt se
Non vnquam seruo melius vestiret: ad vsq;

a Parc. t. sacr.

b Quò val. Ad quem vsum. Al. Quid.

c Talium, quæ tantus metus sequatur.

d Ar. affixit.

e Vide annot.

f Partis opibus quas cupiebas.

g Ita diues vt met. n. non numeraret. Ita, ἀπὸ τοῦ κοινοῦ.

Supremum tempus, ne se penuria victus
Opprimeret, metuebat: at hunc[a] liberta securi
Diuisit medium, [b] fortissima Tyndaridarum.
Quid mi igitur suades? vt viuam[c] Mænius? aut sic
Vt Nomentanus? pergis pugnantia secum
Frontibus aduersis componere, non ego, auarum
Quum veto te fieri, [d] vappam iubeo ac nebulonem,
Est inter [e] Tanaim quiddam socerúmque Viselli,
Est modus in rebus: sunt certi denique fines,
Quos vltra citráque nequit consistere rectum.
Illuc, vnde abij, redeo: [f] nemon' vt auarus
Se probet, ac potius laudet diuersa sequentes?
Quódq; aliena capella gerat distentius vber,
Tabescat? neque se maiori pauperiorum
Turbæ comparet? hunc atq; hunc superare laboret?
Sic festinati semper locupletior obstat.
Vt quum carceribus missos rapit vngula currus,
Instat equis auriga, suos vincentibus, illum
[g] Præteritum temnens extremos inter euntem.
Inde fit vt rarò, qui se vixisse beatum
Dicat, & exacto contentus tempore vitæ
Cedat, vti conuiua satur, reperire queamus.
Iam satis est: ne me Crispini scrinia Lippi
Compilasse putes, verbum non amplius addam.

a Vel vxor, vel concubina.
b Q.d. Ipsa etiã Clytẽn. fortior.
c Mæn. & Nom. luxuriosi.
d Nequam.
e Libertũ Mæn.
f Vide annot.
g Contemnens illum quẽ præterijt, vt auarus minus diuites cont. ditiores assequi studet.

SATYRA II.

Exemplis dictum illud confirmat, Dum vitant stulti vitia in contraria currunt. Insanas quorundam circa adulteria libidines insectatur.

A[a]Mbubaiarum collegia, pharmacopolæ,
Mendici, mimæ, balatrones: hoc genus omne
Mæstum ac sollicitum est cantoris morte Tigelli.
Quippe benignus erat. contra[b] hic, ne prodigus esse
Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus quo duramque famem depellere possit.
Hunc si perconteris, aui cur atque parentis
Præclaram ingrata[c] stringas malus ingluuie rem,
Omnia[d] conductis coemens obsonia nummis:
Sordidus atque animi quòd parui nolit haberi,
Respondet, laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fufidius[e] vappæ famam timet ac nebulonis,
Diues agris, diues positis in fœnore nummis.
[f]Quinas hic capiti mercedes execat: atque
Quanto perditior quisque est, tanto acriùs vrget.
[g]Nomina sectatur, modò sumpta veste virili,
Sub patribus duris, tironum, Maxime, quis non,
Iupiter, exclamat, simulátque audiuit?[h] at in se
Pro quæstu sumptum facit: hic, vix credere possis
Quàm sibi non sit amicus: ita vt pater ille, Terẽti
Fabula quem miserum nato vixisse fugato
Inducit, non se prius cruciauerit atque hic.
Siquis nunc quærat quò res hæc pertinet; illuc:
Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.
Malthinus tunicis demissis ambulat: est qui
Inguen ad obscœnum subductis vsque facetus:
Pastillos Rusillus olet, Gorgonius hircum.
Nil medium est, sunt qui nolint tetigisse nisi illas
Quarum subsuta talos tegat instita veste:

a Vagarum & impudic. mulierum. Alij tibicinas vel tibicines, intell. Vide annot.
b Alius qui est auarus.
c Velut in fascem aut cumulum cõpressam profundat.
d Fœnori acceptis.
e Sic vappã ac neb. sat. præc.
f Quinas centes. de sorte deducit. Cap. Gr. τὰ κεφάλαια.
g N. sect. dat operã vt habeat in nominibus tirones, illis fœnerans.
h At (dices) pro magnitudine quæstus in suum victum & cultũ sumptus facit.

Contra alius, nullam nisi olenti in fornice stantem.
Quidam notus homo quum exiret fornice, Macte
Virtute esto, [a] *inquit sententia dia Catonis.*
Nam simulac venas inflauit tetra libido,
Huc iuuenes æquum est descendere, non alienas
Permolere vxores. Nolim laudarier, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
Audire est operæpretium, [b] *procedere rectè*
Qui mœchis non vultis, vt omni parte laborent:
Vtque illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara, cadat dura inter sæpè pericla.
Hic se præcipitem tecto dedit. ille flagellis
Ad mortem cæsus: fugiens hic decidit acrem
Prædonũ in turbã: dedit hic pro corpore nummos:
Hunc perminxerunt calones quinetiam illud
Accidit, vt cuidam testes [c] *caudamq́; salacem*
[d] *Demeteret ferrum.* [e] *iure, omnes: Galba negabat.*
Tutior at quanto merx est in classe secunda?
Libertinarum dico: Sallustius in quas
Non minus [f] *insanit, quàm qui mœchatur. at hic si*
Quà res, quà ratio suaderet, quáq; modestè
Munificum esse licet, vellet bonus atque benignus
Esse [g] *daret quantum satis esset, nec sibi damno*
Decoriq́; foret. verũ [h] *hoc se amplectitur vno,*
Hoc amat, hoc laudat, Matronã nullã ego tango,
Vt quondam Mersæus amator [i] *Originis ille*
Qui patrium mimæ donat fundumq́; laremq́;
Nil fuerit mi (inquit) cũ vxorib. vnquam alienis.
Verùm est cum mimis, est cum meretricibus: vnde
Fama

a Inquit illi Cato. Periphr.
b Qui gaudetis mœchis suã nequitiam infeliciter cedere.
c Penem.
d Amputaret.
e Iure omnes factum dicebant.
f Insanos sũptus facit.
g Non plus daret quàm satis esset.
h Hoc vno sibi placet.
i Meretricis.

Fama[a] malũ grauius, quã res trahit. an tibi abunde
[b] Personam satis est, non illud quicquid vbique
Officit, euitare? bonam deperdere famam,
Rem patris oblimare malũ est vbicũq; quid inter-
-est in matrona, ancilla, peccésue togata?
Villius in Fausta, Syllæ gener (hoc miser vno
Nomine deceptus) pœnas dedit vsque, supérque
Quàm satis est: pugnis cæsus, ferroq; petitus,
Exclusus fore, quum Longarenus foret intus,
Huic simutonis verbis mala tanta videntis
Diceret hæc animus: Quid vis tibi? nũquid ego à te
Magno prognatum deposco consule cunnum,
Velatúmque stola, mea quum conferbuit ira?
Quid responderet? Magno patre nata puella est.
At quanto meliora monet, pugnantiaq; istis.
Diues opis natura suæ, si tu modò rectè
Dispensare velis, ac non fugienda petendis
Immiscere: tuo vitio, rerúmne labores
Nil refferre putas? quare, ne pœniteat te:
Desine matronas sectarier: unde laboris
Plus haurire mali est, quã ex re decerpere fructus.
Nec magis huic inter niueos viridesq; lapillos,
(Sit licet hoc Cherinte tuum) tenerum est femur, aut crus
Rectius: atque etiam melius persæpe togatæ.
Adde huc, quòd mercem sine fucis gestat, apertè
Quod venale habet, ostendit, nec, siquid[c] honesti est
Iactat, habétque palàm, quærit quo turpia celet.
Regibus hic mos est: vbi equos mercentur, apertos

a Damnum gr. accipit fama quã facultates.
b Pers. matronę euitare, & interim eandem famæ & rei famil. iacturam in alijs mul. facere.

c Pulchri Speciosi.

Inspiciunt: ne, si facies (vt sæpe) decora
Molli fulta pede est, emptorem inducat[a] *hiantem,*
Quòd pulchræ clunes, breue quòd caput, ardua ceruix.
Hoc illi[b] *rectè: ne corporis optima Lynceis*
Contemplere oculis, Hypsea cæcior illa
Quæ mala sunt spectes, ô crus, ô brachia: verùm
Depygis, nasuta, breui latere, ac pede longo est.
Matronæ, præter faciem, nil cernere possis.
Cætera, ni Catia est, demissa veste tegentis
Si[c] *interdicta petes, vallo circundata, (nam te*
Hoc facit insanum) multæ tibi tum officient res:
Custodes, lectica,[d] *ciniflones, parasitæ,*
Ad talos stola demissa, & circundata palla:
Plurima, quæ inuideant purè apparere tibi rem.
Altera[e] *nil obstat: Cois tibi penè videre est*
Vt nudam: ne crure malo, ne sit pede turpi:
Metiri possis oculo latus: an tibi mauis
Insidias fieri, pretiúmque auellier, antè
Quàm mercem ostendi? leporem venator vt alta
In niue sectatur,[f] *positum sic tangere nolit:*
[g] *Cantat, & apponit: meus est amor huic similis: nã*
Transuolat in medio posita, & fugientia captat.
Hiscéne versiculis speras tibi posse dolores,
Atque æstus, curásque graues è pectore pelli?
Nónne cupidinibus statuit natura modum? quẽ,
Quid latura sibi, quid sit ditura negatum,
Quærere plus prodest, &[h] *inane abscindere soldo?*
Num, tibi quum fauces vrit sitis, aurea quæris
Pocula? num esuriens fastidis omnia præter
Pauonem,

a Cupiditate illius accēsum, Emere illũ percupientem.
b Rectè faciũt.
c Si matronam concuties, lege vetitũ, & multis difficult. obseptum.
d Cinerarij, qui calamistris crines inurunt.
e Vel, nil obstat. Cois tibi.
f Vide annot.
g Quidam rep. Captat: de quo vide annot.
h Inutilia & vana ab vtil. & necessarijs discernere.

Pauonē, rhōbumq́; tument tibi quū inguina, num, si
Ancilla aut verna est praesto puer impetus in quem
Continuò fiat, malis tentigine rumpi?
Non ego: namq́; parabilem amo venerem, facilemq́;
Illam, post paulo: sed pluris: si exierit vir:
Gallis hanc, Philodemus ait: sibi, quae neq; magno
Stet pretio, neq; cunctetur, quum est iussa, venire.
Candida rectaq́; sit: munda hactenus, vt neq; longa
Nec magis alba velit, quàm det natura, videri.
Haec vbi supposuit dextro corpus mihi laeuum,
Ilia & Egeria est: do nomen quodlibet illi.
Nec vereor ne, dum futuo, vir rure recurrat:
Ianua frangatur, latret canis: vndiq; magna
Pulsa domus strepitu resonet: vel pallida lecto
Desiliat mulier: miseram se conscia clamet:
Cruribus haec metuat, doti deprensa, egomet mi.
Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo:
Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
Deprendi miserum est: Fabio vel iudice vincam.

SATYRA III.

Eos primum reprehendit, qui quum ad sua ipsorum vitia conniueant, in alienis videndis acumine oculorum valent. Deinde amatorum & patrum exemplo leuiora vitia in amicitia dissimulanda esse docet. Postremò ad reprehensionem Stoici paradoxi delabitur, quo paria esse peccata dicunt.

Omnibus hoc vitiū est cantoribus, inter amicos
Vt nunqam inducant animū cantare, rogati:
Iniussi nunquam desistunt. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc [a] Caesar, qui cogere posset,

a Caes. quum esset is qui cogendi potest, haberet.

Si peteret per amicitiam patris, atque suam, non
Quicquam proficeret. si collibuisset, [a] ab ouo
Vsque ad mala [b] citaret, Io Bacche, modò summa
Voce, modò hac resonat chordis quæ quatuor ima,
Nil æquale homini fuit illi, [c] sæpè velut qui
Currebat fugiens hostem: per sæpe velut qui
[d] Iunonis sacra ferret: habebat sæpè ducentos,
Sæpè decem seruos: modò reges atque tetrarchas,
Omnia magna loquens: modò: Sit mihi mensa tripes, et
Concha salis puri: & toga, quæ defendere frigus,
Quamuis crassa, queat. Decies centena dedisses
Huic parco paucis contento, quinque diebus
Nil erat in loculis. noctes vigilabat ad ipsum
Mane, diem totum stertebat. nil fuit vnquam
Sic [e] impar sibi. nunc aliquis dicat mihi, Quid tu?
Nullane habes vitia? immò alia, haud fortasse minora.
Mænius absentē Nouiū quum carperet, Heus tu,
(Quidam ait) ignoras te? an vt ignotū dare nobis
Verba putas? Egomet mi ignosco, Mænius inquit.
Stultus & improbus hic amor est, dignúsque notari.
Quum tua peruideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitijs tam cernis acutum?
Quam aut aquila, aut [f] serpēs Epidaureus? at tibi contra
Euenit, inquirant vitia vt tua rursus & illi.
Iracundior est paulò, minùs aptus [g] acutis

a Ab initio cœnæ vsque ad secundam mēsam.
b Clara voce inuocaret Bacchum.
c Qui sæpè curr. velut fug.
d Iun. s. quæ qui ferebant, tardissimè incedebant.
e Vt s. Nil æquale h. fuit.
f Serp. Epid. pro quolibet.
g Sagaciter odorantibus.

Naribus [a] horum hominum: rideri possit, eo quod
[b] Rusticiùs tonso toga defluit & malè laxus
In pede calceus hæret. at est bonus, vt melior vir
Non alius quisquam. at tibi amicus: at ingenium ingens
Inculto latet hoc sub corpore. denique teipsum
[c] Concute, num qua tibi vitiorum inseuerit olim
Natura, aut etiam consuetudo mala. namque
[d] Neglectis vrenda filix innascitur agris.
Illuc [e] præuertamur: amatorem quòd amicæ
Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipsa hæc
Delectant: veluti Balbinum [f] polypus Agnæ.
Vellem in amicitia sic erraremus: & isti
Errori nomen virtus posuisset honestum.
At, pater vt gnati, sic nos debemus amici,
Si quod sit vitium, non fastidire. Strabonem
Appellat pætum pater: & pullum, malè paruus
Si cui filius est: vt abortiuus fuit olim
Sisyphus: hunc, varum, distortis cruribus, illum
Balbutit scaurum, prauis fultum malè talis.
Parciùs hic viuit: frugi dicatur: ineptus
Et iactantior hic paulò est: concinnus amicis
Postulat vt videatur: at est truculentior, atque
Plus æquo liber: simplex fortisq; habeatur.
[g] Caldior est: acres inter numeretur. opinor,
Hæc res & iungit, iunctos & seruat amicos.
At nos virtutes ipsas inuertimus, atque
[h] Sincerum cupimus vas incrustare: probus quis
Nobiscum viuit? multum est demissus homo: illi

a Huius ætatis.

b Ep. 1. l. Si curtatus in æq. tõs. capillos. Ibidẽ -si toga dissidet impar.

c Examina.

d Meg. de vitijs quæ innascitur animis qui doctrina & præceptis non excoluntur.

e Præuert. Prius sermonẽ cò conuertamus.

f Narium morbus.

g Ingenio feruidiore pr. editus.

h Quæ sincera & pura sunt suapte natura, impuro tectorio deformamus.

Tardo, cognomen pingui damus. hic fugit omnes
Insidias, nullíque malo latus obdit apertum?
(Quum genus hoc inter vitæ versetur, vbi acris
Inuidia atque vigent vbi crimina) pro benè sano
Ac non incauto, fictum astutúmque vocamus.
Simplicior siquis (qualem me sæpè libenter
Obtulerim tibi Mæcenas) vt fortè legentem
Aut tacitum[a] impellat quouis sermone molestus:
Communi sensu planè caret, inquimus. eheu
Quàm temerè in nosmet legem sancimus iniquam.
Nam vitijs nemo sine nascitur: optimus ille est
Qui minimis vrgetur. amicus dulcis, vt æquũ est,
Cum mea compenset vitijs bona: pluribus hisce,
(Si modò plura mihi bona sunt)[b] inclinet amari
Si volet. hac lege, in trutina ponetur eadem
Qui,[c] ne tuberibus proprijs offendat amicum,
Postulat ignoscat verrucis illius, æquum est,
Peccatis veniam poscentem, reddere rursus.
Denique,[d] quatenus excidi penitus vitium iræ,
Cætera item nequeunt stultis hærentia: cur non
Ponderibus modulísque suis ratio vtitur? ac res
Vt quæque est, ita supplicijs delicta coërcet?
Si quis eum seruum, patinam qui tollere iussus,
Semesos pisces tepidúmque ligurierit ius,
In cruce suffigat: Labeóne insanior inter
Sanos dicatur. quanto hoc furiosius atque
Maius peccatum est? paulum deliquit amicus:
Quod nisi concedas, habeare insuauis:[e] acerbus
Odisti: & fugis, vt Drusonem debitor æris:

a Quidam l. appellet.

b Virtutum vitijs comparans, propendeat in virt. & earum pondere vitia eleuet.

c Alleg. Qui grauiora pecc. vult sibi ignosci, ignoscat ei leuiora.

d Quandoquidẽ extirpari vitia nequeũt, cur nõ saltem trutina rationis examinãtur & castigantur?

e At tu id non concedis ei & ignoscis, sed eũ acerbè odisti.

Qui

Qui nisi, quum tristes misero venêre calendæ,
Mercedē aut nummos vnde vnde extricat: amaras
Porrecto iugulo [a] *historias, captiuus vt audit.*
Comminxit lectum potus: mensáue catillum
[b] *Euandri manibus tritum deiecit: ob hanc rem,*
Aut positum ante mea quia pullū in parte catini
Sustulit esuriens; minùs hoc iucundus amicus
Sit mihi [c] *quid faciam, si furtum fecerit? aut si*
Prodiderit commissa [d] *fide?* [e] *sponsúmue negarit?*
Queis [f] *paria esse ferè placuit peccata, laborant,*
Quum ventum ad verum est: sensus moresque repugnant,
Atque ipsa vtilitas, iusti propè mater & æqui.
Quum prorepserunt primis animalia terris,
Mutū & turpe pecus, glandē atq; cubilia propter,
Vnguibus & pugnis, dein fustibus atque ita porro
Pugnabant armis, quæ pòst fabricauerat vsus.
Donec verba, quibus voces sensúsque notarent,
Nomináque inuenêre. dehinc absistere bello:
Oppida cœperunt munire: & ponere leges,
Ne quis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
Causa: sed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos Venerem incertam rapientes, more ferarum,
Viribus editior cædebat, vt in grege taurus.
Iura inuenta metu iniusti fateare necesse est,
Tempora si fastósque velis euoluere mundi.
Nec natura potest iusto secernere iniquum,
[g] *Diuidit vt bona diuersis, fugienda petendis.*

a Vide annot.
b Vetustiss. ideóque pretiosissimum.
c Qualis in illum esse debeam, si &c.
d Pro fidei.
e Sp. n. Promissum inficiatus sit.
f Ad Stoici paradoxi confutationem tandem apertè descendit.
g Sicut secernit bona à malis.

a Nec inuenietur rationi consentaneum esse, vt omnia pecc. sint paria.
b Noctu sacril. commiserit.
c Eadem pœna puniturum parua pecc. qua magna.
d Cur addis hanc condit. Si tibi regnum perm. h.
e Quomodo? Alij, Quò istuc pertinet? Legitur & Qui.
f Tibi ineptienti illudentes: vel parum tuam regiam potestatē metuentes.
g Rum. clamore.
h Quamdiu vt vnus è vulgo bal. quadr. pro mercede persolues.

[a] *Nec vincet ratio hoc, tantundem vt peccet, idemq;*
Qui teneros caules alieni fregerit horti,
Et qui [b] nocturnus diuûm sacra legerit. adsit
Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas:
Ne scutica dignum, horribili sectere flagello.
Nam vt ferula cadas meritum maiora subire,
Verbera, non vereor: quum dicas esse pares res
Furta latrocinijs, & [c] magnis parua mineris
Falce recisurum simili te, si tibi regnum
Permittant homines. Si diues, qui sapiens est,
Et sutor bonus, & solus formosus, & est rex:
[d] *Cur optas quod habes? Non nosti quid pater (inquit)*
Chrysippus dicat: Sapiens crepidas sibi nunquam
Nec soleas fecit: sutor tamen est sapiens. [e] quo?
Vt quamuis tacet Hermogenes, cantor tamen, atq;
Optimus est modulator: vt Alfenus vafer, omni
Abiecto instrumento artis, clausáque taberna,
Sutor erat: sapiens operis sic optimus omnis
Est opifex solus, sic rex. [f] vellunt tibi barbam
Lasciui pueri: quos tu nisi fuste coërces,
Vrgeris turba circum te stante: miserque
[g] *Rumperis, & latras, magnorum maxime regum.*
Ne longum faciam: [h] dum tu quadrante lauatum
Rex ibis: neque te quisquam stipator, ineptum
Præter Crispinum, sectabitur: & mihi dulces
Ignoscent, siquid peccauero stultus, amici,
Inque vicem illorum patiar delicta libenter:
Priuatúsque magis viuam te rege beatus.

SATYRA

SATYRA IIII.

Lucilium, veteres comicos Græcos sequutum, mordacem fuisse ait: sua tamen scripta non itidem legi ostendit, quum bona pars hominum sibi vitij alicuius conscia, se ibi perstringi sciat. Se alioqui virulentia carere, ac tantùm iocosa & velut paterna quadam castigatione ad deterrendos à vitijs homines vti profitetur.

EVpolis, atque Cratinus, Aristophanesq́; poëta,
Atque alij quorũ comœdia prisca virorũ est:
Siquis erat dignus describi, quòd malus aut fur:
Quòd mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
Famosus: multa cum libertate notabant.
[a] *Hinc omnis pendet Lucilius, hosce sequutus,* — a Ex horum exemplo, vel imitatione.
Mutatis tantum pedibus numerisq́; facetus,
[b] *Emunctæ naris* [c] *durus componere versus.* — b Sagax, Acri iudicio præditus.
Nam fuit hoc vitiosus. in hora sæpe ducentos, — c Durus in comp. v.
[d] *Vt magnum, versus dictabat, stans pede in vno.* — d Vt magnam rem. Quasi futuri essent res magna admiratione dignæ.
Quum flueret lutulentus, erat quod tollere velles.
Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem
Scribendi rectè: nam [e] *vt multum, nil moror. ecce* — e Vt mult. scribatur.
Crispinus [f] *minimo me prouocat: accipe, si vis,* — f Min. digito in signum contemptus. Vide annot.
Accipe iam tabulas. detur nobis locus, hora,
Custodes: videamus vter plus scribere possit.
Dij benè fecerunt, inopis me quódque pusilli
Finxerunt animi, rarò & perpauca loquentis.
At tu conclusas hircinis follibus auras,
Vsque laborantes dum ferrum molliat ignis,
Vt mauis, imitare. beatus Fannius, vltro
[g] *Delatis capsis & imagine: quum mea nemo* — g Cuius imago & capsa cum libris in bibliothecas vltro receptæ sunt, P.
Scripta legat, vulgò recitare timentis, ob hanc rem,

Quòd sunt quos genus hoc minimè iuuat: vtpote plures
Culpari dignos. quemuis media erue turba:
Aut ob auaritiam aut misera ambitione laborat:
Hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum:
Hunc capit argenti splendor, stupet albius ære:
Hic mutat merces surgente à sole, ad eum quo
Vespertina tepet regio: quin per mala præceps
Fertur, vti puluis collectus turbine: nequid
[a] Summa deperdat metuens, aut ampliet vt rem.
Omnes hi metuunt versus, odere poëtas.
[b] Fænum habet in cornu, longe fuge. dūmodo risum
Excutiat sibi, non hic cuiquam parcet amico:
Et quodcunque semel chartis illeuerit, omnes
Gestiet à furno redeuntes scire, lacúque,
Et pueros & anus, agedum pauca accipe contra.
Primùm ego me illorum, dederim quibus esse poëtas
Excerpam numero, neque enim concludere versum
Dixeris esse satis: neque, siquis scribat vti nos,
Sermoni propiora, putes hunc esse poëtam.
Ingenium cui sit, cui mens diuinior, atque os
Magna [c] sonaturum, [d] des nominis huius honorem.
Idcirco quidam, comœdia, [e] nécne poëma
Esset, quæsiuere: quòd acer spiritus ac vis
Nec verbis nec rebus inest: nisi quòd pede certo
Differt sermoni sermo merus: at pater ardens
Sæuit, quòd meretrice [f] nepos insanit amica:
Filius, vxorem grandi cum dote recuset:
Ebrius & (magnum quod dedecus) ambulet ante
Noctem

a De summa perdat.

b Verba sunt illorum vitiosorum. Fugiendus est hic vt taurus cornupeta.

c Son. quod sonare possit.
d Illi des.
e Esset poëma nécne.

f Luxuriosus.

Noctem cum facibus: numquid Pomponius istis
Audiret leuiora, pater si viueret? ergo
Non satis est puris versum perscribere verbis:
Quem si dissoluas, quiuis stomachetur eodem
Quo[a] personatus pacto pater. his, ego quæ nunc,
Olim quæ scripsit Lucilius, eripias si
[b] Tempora certa modósque, & quod prius ordine verbum est,
Posterius facias, præponens vltima primis.
Non, vt si soluas, POSTQVAM DISCORDIA TETRA
BELLI FERRATOS POSTES PORTASQVE REFREGIT:
[c] Inuenias etiam disiecti membra poëtæ.
Hactenus hæc: aliâs, iustum sit nécne poëma.
Nunc illud tantùm quæram. meritóne tibi sit
Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
Ambulat, & Caprius, rauci malè, cúmq; [d] libellis:
Magnus vterq; timor latronibus; at bene si quis
Et puris viuat manibus contemnat vtrumque.
[e] Vt sis tu similis Cœli Birrique latronum,
Non ego sim Capri, neque Sulci: cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat neque pila libellos,
Queis manus insudet vulgi, Hermogenísq; Tigelli?
Non recito cuiquam, nisi amicis, idque coactus:
Non vbiuis, corámue quibuslibet. in medio qui
Scripta foro recitent, sunt multi: quiq; [f] lauantes:
Suaue locus voci resonat conclusus. inanes
Hoc iuuat, haud illud quærentes, num sine sensu,

a Comicus, qui in comœdia personam patris sustinet.
b Pedes suos & numeros: vt, ſ. pede certo. Differt ſer.
c Si dissoluas & meos & Luc. versus, non ita comperies aliqua poëtica remanere, vt in his Ennij.
d Lib. in quibus descripta sunt maleficorum nomina & crimina.
e Quamuis sis sim. latr. illis, cur metuas me, si non idem C. & S. similis sim? & nulla tab. aut columna lib. meos venales habeat?
f In ipsis balneis.

a Voluptatem capis ex obtrectatione.
b Ex quo audisti hoc quod mihi obijcis?
c Quauis ratione Quouis modo, vt dicitur etiam Qualibet.
d Dicterijs incessere: prætere. q. pr. aquam. i. conuiuatorē. Postea vbi est potus hunc quoq; aspergit. Quidam leg. aqua. iung. cum quauis.
e Nigr. Virulentis.
f Non candidè nec sincerè.
g Sub his verbis quibus dicis te mirari quo pacto sit absolutus quum tamen te illi benè velle dicas, latit liuor quidam maleuolus.
h A scriptis meis.
i Huic rei me assuefecit. Alij, Vt fugerē hoc, Vide annot.

Tempore num faciant alieno. [a] *lædere gaudes,*
Inquis: & hoc studio prauus facis. [b] *vnde petitū*
Hoc in me iacis? est autor quis denique eorum,
Vixi cum quibus? absentem qui rodit amicum,
Qui non defendit, alio culpante: solutos
Qui captat risus hominum, famámque dicacis:
Fingere qui non visa potest, commissa tacere
Qui nequit: hic niger est, hunc tu Romane caueto.
Sæpe tribus lectis videas cœnare quaternos:
E quibus vnus auet [c] *quauis* [d] *aspergere cunctos,*
Præter eū qui præbet aquā: post, hūc quoq; potus
Condita quum verax aperit præcordia Liber.
Hic tibi comis, & vrbanus, liberque videtur,
Infesto [e] *nigris. ego, si risi, quod ineptus*
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum,
Liuidus & mordax video tibi? mentio siqua
De Capitolini furtis iniecta Petilli
Te coram fuerit: defendas [f] *vt tuus est mos:*
Me Capitolinus conuictore vsus amicó-
-que à puero est causaque mea permulta rogatus
Fecit: &, incolumis lætor quod viuit in vrbe:
Sed tamen admiror quo pacto iudicium illud
Fugerit. [g] *hic nigræ succus loliginis, hæc est*
Ærugo mera. quod vitium procul abfore [h] *chartis,*
Atque animo prius, vt siquid promittere de me
Possum aliud, verè promitto liberius si
Dixero quid si forte iocosius: hoc mihi iuris
Cum venia dabis. [i] *insueuit pater optimus hoc me,*
Vt fugerem, exemplis vitiorum quæque notando.

Quum

Quum me hortaretur, parcè, frugaliter, atque
Viuerem vti contentus eo quod mî ipse parasset:
Nónne vides, Albi vt malè viuat filius? vtq́;
Barrus inops? magnum documentum, ne patriā rem
Perdere quis velit. A turpi meretricis amore
Quum deterreret, Sectani dissimilis sis.
Ne sequerer mœchas, concessa quum venere vti
Possem. Deprensi nō bella est fama Treboni,
Aiebat. sapiens, vitatu quidq́; petitu
Sit melius, causas reddet tibi: mî satis est, si
Traditum ab antiquis morem seruare, tuamq́;,
Dum custodis eges, vitam famamq́; tueri
Incolumem possim, simulac [a] durauerit ætas
Membra, animúmq; tuū, [b] nabis sine cortice. sic me
Formabat puerum dictis: & siue iubebat
Vt facerem quid, Habes autorem quo facias hoc:
Vnum ex iudicibus selectis obyciebat:
Siue vetabat: An hoc inhonestum & inutile factu
Nécne sit, addubites, flagret rumore malo quum
Hic atque ille? Auidos vicinum funus vt ægros
Exanimat, mortisq́; metu sibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
Absterrent vitys. ex hoc ego sanus ab illis,
Perniciem quæcunq; ferunt: mediocribus, & queis
Ignoscas, vitys teneor, fortassis & istinc
Largiter abstulerit longa ætas, liber amicus,
Consilium proprium. neque enim, quum lectulus aut me
Porticus excepit, [c] desum mihi: Rectius hoc est:

a Corroborauerit.
b Non pēdebis ex aliena disciplina, non egebis monitis custodis seu pædagogi.
c Non negligo quæ ad formandos mores meos pertinent, dicēs apud me, Rect.

Hoc faciens, viuam melius: sic dulcis amicis
Occurrã: hoc quidam [a] non bellè: num quid ego illi
Imprudens olim faciam simile? Hæc ego mecum
Compressis agito labris vbi quid datur oti,
[b] *Illudo chartis. hoc est mediocribus illis*
Ex vitijs vnum. cui si [c] concedere nolis,
Multa poëtarum veniat manus, auxilio quæ
Sit mihi: nam multo plures sumus: ac veluti te
Iudæi cogemus in hanc concedere turbam.

a Non bellè fecit.
b Chartas perdo. A. Vide annot.
c Locum dare, vel ignoscere, vt s.

SATYRA V.

Iter suum ab vrbe Roma Brundisium vsque describit, exemplo Lucilij, qui itidẽ quoddam iter suum descripserat. Narrat autem quæ risu digna in eo contigerint: inter quæ primum locum obtinet duorum scurrarum Sarmenti & Messij faceta contentio.

EGressum magna me [d] excepit Aricia Roma
Hospitio modico: rhetor comes Heliodorus,
Græcorum longè doctissimus. inde Forum Appi
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignaui [e] diuisimus, altius ac nos
Præcinctis vnum minus est grauis [f] Appia tardis.
Hic ego, propter aquã, quod erat deterrima, ventri
[g] *Indico bellum, cœnantes haud animo æquo*
Expectans comites. iam nox inducere terris
Vmbras, & cœlo diffundere [h] signa parabat.
Tum pueri nautis, pueris conuicia nautæ
Ingerere. huc [i] appelle trecentos inseris: ohe
Iam satis est. dum æs exigitur, dum [k] mula ligatur,
Tota abit hora. mali culices, ranæque palustres

d Al. accepit.
e Partiti sumus in duos dies iter quod confici potest vno ab ijs qui sunt expeditiores.
f App. via non ingrata t. ob creba diuersoria.
g Ieiunare cogo.
h S. cœlestia.
i Nimium multos imponis. Vel eorundem verba, vel nautæ.
k M. quæ nauim trahat.

Auer-

Auertunt somnos. absentem cantat amicam
Multa prolutus vappa nauta, atque[a] viator
Certatim. tandem fessus dormire viator
Incipit: ac[b] missæ pastum retinacula mulæ
Nauta piger saxo religat, stertitque supinus.
Iámque dies aderat, quum nil procedere lintrem
Sentimus: donec[c] cerebrósus prosilit vnus,
Ac mulæ nautæque caput lumbósque saligno
Fuste dolat. quarta vix demum[d] exponimur hora,
Ora manúsque tua lauimus Feronia lympha.
Millia tum pransi tria repimus: atque subimus
Impositum saxis latè candentibus Anxur.
Huc venturus erat Mæcenas[e] optimus, atque
Cocceius: missi magnis de rebus vterque
Legati. auersos soliti componere amicos.
Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere interea Mæcenas aduenit, atque
Cocceius: Capitóque simul Fonteius,[f] ad vnguem
Factus homo,[g] Antoni, non vt magis alter, amicus.
[h] Fundos Aufidio Lusco prætore libenter
Linquimus, insani ridentes præmia scribæ,
Prætextam, & latum clauum, prunæq;[i] batillum
[k] In Mamurrarum lassi deinde vrbe manemus,
Murena præbente domum, Capitone[l] culinam.
Postera lux oritur multo gratissima. nanque
Plotius & Varius Sinuessæ Virgiliúsque
Occurrunt: animæ, quales neque candidiores
Terra tulit, neque queis me sit deuinctior alter.
O qui complexus, & gaudia quanta fuerant!

a V. Qui mulam regebat.
b Nauta p. rel. saxo ret. mulæ missæ pastum .i. nauem saxo diligat, funibus quibus mula eam traxerat.
c Cer. Cerebro malè affecto.
d Mente commita. Vel.
e Omni elegantiæ genere politus.
f Sic am. Ant. vt non alius magis.
g Fundi, vrbs in via Appia.
h Al. Vatillum Paruum vas cui imponuntur prunæ: at hîc incensis in eo odor. Ioui hospitali sacra fiunt. A.
i In M. vr. Formijs.
k Cul. Cœnam.
l Quæ tenentur suppeditare missis publicè.

Nil ego contulerim iucundo sanus amico.
Proxima Campano ponti quæ villula, tectum
Præbuit: & parochi[a] quæ debent ligna, saléinque.
Hinc muli Capuæ clitellas[b] tempore ponunt.
Lusum it Mæcenas: dormitum ego, Virgiliúsque.
Nanque pila lippis inimicum & ludere crudis.
Hinc nos Coccei recipit[c] plenissima villa,
[d] *Quæ super est Claudi caupopas. nũc mihi paucis*
Sarmenti scurræ pugnam Messique Cicerri
Musa velim memores: & quo patre natus vterq;
[e] *Contulerit lites.[f] Messi clarum genus Osci,*
Sarmenti domina extat. ab his maioribus orti
Ad pugnam venêre. prior Sarmentus, Equi te
Esse feri similem dico. Ridemus: & ipse
Messius, Accipio. caput & mouet. O, tua cornu
Ni foret execto frons (inquit) quid faceres? quum
Sic mutilus minitaris? At illi fœda cicatrix
Setosam læui frontem turpauerat oris.
Campanum in[g] morbũ, in faciem permulta iocatus.
Pastorem saltaret vti Cyclopa rogabat:
Nil illi larua, aut tragicis opus esse cothurnis.
Multa Cicerrus ad hæc. donasset iámne[h] catenam
Ex voto Laribus, quærebat. scriba quòd esset,
Deterius nihilo dominæ ius esse rogabat
Denique cur vnquam fugisset: cui satis vna
Farris libra foret, gracili sic, támque pusillo.
Prorsus iucundè cœnam produximus illam.
Tendimus hinc rectà Beneuẽtũ: vbi sedulus[i] hospes
Penè arsit, macros dum turdos versat in igne.

a Quæ tenentur suppeditare missis publicè.
b Tempori, Tempestiuè.
c Plen. bonis, Abundantiss.
d Quæ est supra Cl.
e Litigarint. Alij leg. Contulerint. M. cl. h. Osci sunt cl. g. Messij.
f Ironicè dictum, quum Oscis nihil esset ignobilius & magis infame.
g L. oris. In sinistra parte faciei. Vitium faciei, videlicet verrucas magnas, quæ Cãp. in temporibus innascuntur.
h Cat. compedes.
i Hospitis domus arsit.

Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
Vulcano, summum properabat lambere tectum.
Conuiuas auidos cœnam seruósque timentes
Tum rapere, atq; omnes restinguere velle videres
Incipit ex illo montes Appulia notos
Ostentare mihi, quos torret [a] *Atabulus: & quos*
Nunquam erepsemus, nisi vos vicina Triuici
Villa recepisset, lachrymoso non sine fumo,
Vdos cum foliis ramos vrente camino.
Hîc ego mendacem stultissimus vsque puellam
Ad mediam noctem expecto: somnus tamen [b] *aufert*
Intentum Veneri: tum immundo somnia visu
Nocturnam vestem maculant, ventrémque supinum.
Quattuor hinc [c] *rapimur viginti & millia rhedis,*
Mansuri [d] *oppidulo, quod versu dicere non est:*
Signis perfacile est, venit vilissima rerum
Hîc aqua: sed panis longè pulcherrimus, vltro
Callidus vt soleat humeris portare viator.
Nam Canusi[e] *lapidosus: aquæ non ditior vrna*
Qui locus à forti Diomede est conditus olim.
Flentibus hinc Varius discedit mœstus amicis.
Inde Rubos fessi peruenimus, vtpote longum
Carpentes iter, & factum corruptius imbri.
Postera tempestas, melior: via peior, adusque
Bari mœnia piscosi. dehinc Gnatia[f] *lymphis*
Iratis extructa dedit risúsque iocósque:
Dum flamma sine thura liquescere [g] *limine sacro*
Persuadere. [h] *cupit. credat Iudæus* [i] *apella:*
Non ego. namque deos didici securum agere æuum,

a Ventus Apuliam infestans.
b Rapit me, vel opprimit.
c Vehimur celeriter.
d Equotutio.
e Lappanis. Qui locus non dit. aquæ vrna (.i. nihilo magis abūdans aqua) quam Equotutium. Ita quidam.
f Ob aquæ penuriam. Vide alias rat. in Annot.
g In vestibulo templi.
h Cup. Gnatia. i. sacerdos templi illius.
i Recutitus, Verpus.

Nec siquid miri faciat natura, deos id
Tristes ex alto cœli demittere tecto.
Brundusium longæ finis chartæque viæq́;

SATYRA VI.

Reprchendit vanum populi Rom, de nobilitate iudicium, quòd eam stemmatum antiquitate non virtute metiretur, & nobilitate illa non præditos ad magistratus non libenter admitteret. Sibi non eadem ratione amicitiam Mæcenatis qua tribunatum posse quenquam inuidere: quum hæc non fortunæ fuerit, sed virtutis cõmendatione quæsita. Tandemque suam conditionem longè meliorem in vita priuata ostendit quàm in magistratu esse posset.

a Lydi quicunque incol. Etr. f. eorum nemo gen.

b Derides μυκτηρίζεις Quidã. Vafrè derides.

c L.V.L. Poplic. fil. nunquã pluris æstimatum esse vno asse. Viliss. & contẽptiss. fuisse.

NON, quia, Mæcenas, [a] Lydorum quicquid Etruscos
Incoluit fines, nemo generosior est te.
Nec, quod auus tibi maternus fuit atq́; paternus,
Olim qui magnis legionibus imperitarint:
Vt plerique solent. [b] naso suspendis adunco
Ignotos: vt me, libertino patre natum.
Quum refferre negas, quali sit quisque parente
Natus, dum ingenuus: persuades hoc tibi verè,
Ante potestatem Tulli, atque ignobile regnum,
Multos sæpe viros nullis maioribus ortos,
Et vixisse probos, amplis & honoribus auctos.
Contrà, [c] Læuinum, Valeri genus, vnde superbus
Tarquinius regno pulsus fuit, vnius assis
Non vnquam pretio pluris licuisse: notante
Iudice, quem nosti, populo: qui stultus honores
Sæpe dat indignis, & famæ seruit ineptus:

Qui

Qui stupet in titulis & imaginibus, [a] quid oportet
Nos facere, à vulgo longè latéque remotos?
Nanque esto: populus Læuino mallet honorem
Quàm Decio mandare, [b] nouo censórque moueret
Appius, ingenuo si non essem patre natus:
Vel meritò, quoniam in propria non pelle quiessem,
Sed fulgente trahit constrictos [c] gloria curru
Non minus ignotos generosis. [d] quò tibi Tulli
Sumere depositum clauum? fierique tribunum?
Inuidia accreuit, priuato quæ minor esset.
Nā vt quisq; insanus [e] nigris medium impedijt crus
Pellibus, & latum demisit pectore clauum:
Audit continuò, Quis homo hic est? quo patre na-
Vt siqui ægrotet quo morbo Barrus, haberi (tus?
Vt cupiat formosus: eat quâcunque, puellis
Inijciat curam quærendi singula: quali
Sit facie, sura quali, pede, dente, capillo:
Sic qui promittit, ciues, vrbem sibi curæ,
Imperium fore, & Italiam, & delubra deorum:
Quo patre sit natus, nū ignota matre inhonestus,
Omnes mortales curare & quærere cogit
Túne Syri, Damæ, aut Dionysi filius, audes
[f] Deijcere è saxo ciues? aut tradere Cadmo?
At Nouius collega [g] gradu post me sedet vno.
Nâmque est ille, pater quod erat meus. hoc tibi Paulus
Et Messala videris. [h] at hic, si plostra ducenta,
Concurrántque foro tria funera magna sonabit
[i] Cornua quod vincátq; tubas: [k] saltē tenet hoc nos

a Si pop. quum talis sit, tamen Læuinum hominem alioqui nobiliss. contempsit, quod esset degener: quid oportet, &c.
b N. homini nouo: cuius maiores ornati nō fuerant pop. honoribus.
c Gloriæ cupido.
d Quò tibi profuit? In quem vsum tibi cessit?
e Senat. vestitu cœpit vti.

f Tribuni officio fungi, cuius iussu deijciuntur c. è saxo, aut traduntur C. carnifici.
g Respondet, At coll. est libertus, quum sim libertinus.
h Hanc ob rem tibi P. & M. vid.
i At hic ita valet voce vt strepitum pl. & qui editur in fun. possit superare.
k Huius saltem rei admiratione tenemur.

Nunc ad me redeo, libertino patre natum:
Quem rodunt omnes libertino patre natum,
Nunc quia Mæcenas tibi sum conuictor: at olim,
Quòd mihi pareret legio Romana tribuno.
Dissimile hoc illi est, quia non vt forsan honorem
Iure mihi inuideat quiuis, ita te quoque amicum
Præsertim cautum dignas assumere, praua
Ambitione procul felicem dicere non hoc
Me possum casu, quòd te sortitus amicum
Nulla etenim mihi te fors obtulit. optimus olim
Virgilius, post hunc Varius, dixere quid essem.
Vt veni coram, singultim pauca loquutus,
([a] Infans namq; pudor prohibebat plura profari)
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Satureiano vectari rura caballo,
Sed quod eram narro. respondes (vt tuus est mos)
Pauca: abeo: & reuocas nono pòst mense, iubesq;
Esse in amicorum numero, magnum hoc ego duco,
Quòd placui tibi, qui turpi secernis honestum,
[b] Non patre præclaro, sed vita & pectore puro,
Atqui si vitijs mediocribus ac mea paucis
Mendosa est natura, alioqui recta (velut si
Egregio inspersos reprendas corpore næuos)
Si neque auaritiam, neque sordes, ac [c] mala lustra
Obyciet verè quisquam mihi: purus & insons
(Vt me collaudem) si viuo, & charus amicis:
Causa fuit pater his: qui macro [d] pauper agello
Noluit in [e] Flaui ludum me mittere, magni
Quò pueri magnis è centurionibus, orti,

Laeuo

a Ab effectis: qui infantes reddit. i. fari non sinit quæ cogitamus.

b Placui non p. præcl. i. splendore generis, vel, Qui, t. sec. h. non p. pr.

c Flagitiosas libidines.

d Quamuis pauper. Fl. docentis artem numerandi & calculos ponendi.

e Quidam fœneratorem fuisse intell. ob. v. 75.

Læuo ſuſpenſi loculos tabulámque lacerto,
Ibant octonis referentes idibus æra.
Sed puerum eſt auſus Romam portare, docendum
Artes quas doceat quiuis eques atque ſenator
Semet prognatos. veſtem, ſeruóſque ſequentes
In magno vt populo ſiquis vidiſſet,[a] *auita*
Ex re præberi ſumtus mihi crederet illos.
Ipſe mihi cunctos incorruptiſſimus omnes
Circum doctores aderat. quid multa? pudicum
(Qui primus virtutis honos) ſeruauit ab omni
Non ſolùm facto, verùm opprobrio quoque turpi:
Nec timuit ſibi ne vitio quis verteret, olim
Si præco paruas, aut (vt fuit ipſe) [b] *coactor*
Mercedes ſequerer. neq; ego poſſem queſtus. ab hoc
Laus illi debetur, & à me gratia maior. (nunc
Nil me pœniteat ſanum patris huius: eóque
Non, vt magna dolo factum negat eſſe ſuo pars
Quòd non ingenuos habeat claróſque parentes,
Sic me defendam: longè mea diſcrepat iſtis
Et vox & ratio. nam ſi natura iuberes
[c] *A certis annis æuum remeare peractum,*
Atque alios legere ad faſtum quoſcunq; parentes
Optaret ſibi quiſque: meis contentus, honeſtos
Faſcibus & ſellis nolim mihi ſumere, demens
Iudicio vulgi, ſanus fortaſſe tuo: quòd
Nollem onus (haud vnquam ſolitus) portare mo-
leſtum.
Nam mihi continuò maior quærenda foret res.
Atque ſalutandi plures: ducendus & vnus

a Ex patrim. auito.

b Coactores, publicanorum miniſtri. Item, argentariorum min. qui in auctionibus pretia rerum vendit. exigebant. Vel ipſi arg. qui & collectarij, vt A.

c Poſt certum annorum ſpatiū renaſci, & eligere ex quibus naſci vellet.

Et comes alter, vti ne solus rúsne peregré-
-ue exirem: plures calones atque caballi
Pascendi: ducenda petorita. nunc mihi [a] *curto*
Ire licet mulo, vel, si libet, vsque Tarentum:
Mantica cui lumbos onere vlceret, atq; eques armos
Obijciet nemo sordes mihi, quas tibi Tulli,
Quum Tiburte via prætorẽ quinque sequuntur
Te pueri, lasanum portantes œnophorúmque.
Hoc ego commodius, quàm tu, præclare senator,
[b] *Millibus atque alijs, viuo quacunque libido est,*
Incedo solus: percontor quanti olus, ac far:
Fallacem [c] *circum, vespertinúmque pererro*
Sæpe forum: assisto [d] *diuinis: inde domum me*
Ad porri & ciceris, refero laganíque catinum.
Cœna ministratur pueris tribus: & lapis albus
Pocula cum cyatho duo sustinet: astat echinus
Vilis, cum patera guttus [e] *Campana supellex.*
Deinde eo dormitum, non sollicitus, mihi quòd cras
Surgendum sit mane [f] *obeundus Marsya, qui se*
[g] *Vultum ferre negat Nouiorum posse minoris.*
Ad quartã iaceo: post hanc vagor: aut ego [h] *lecto,*
Aut scripto quod me tacitum iuuet, vngor oliuo,
Non quo fraudatis immundus Natta lacernis.
Ast vbi me fessum sol acrior ire lauatum
Admonuit, fugio rabiosi [i] *tempora signi.*
Pransus non auidè, [k] *quantum interpellet inani*
Ventre diem durare, domesticus otior. hæc est
Vita solutorum misera ambitione grauique:
His me consolor, victurus suauiùs ac si

Quæstor

a Cui cauda est decurtata.
b Quidam put. legẽdum, Multis atque alijs.
c Ob astrol. & diuinatores, qui ibi frequentes erant.
d Rebus diuinis, Sacrificijs.
e Fictilis.
f Obeunda pars fori in qua est Marsyæ statua.
g Quia ad hanc statuam turpiss. fœnerabatur.
h Lectito aut scriptito.
i Dies, caniculares æstuosos.
k Non plus prãsus, quam quòd vetr. me totum d. ventre in. permanere.

Quæstor auus, pater atq; meus patruúsq; fuissent.

SATYRA VII.

Rixam Rupilij cognomento Regis cum Græculo quodam Persio describit. Proscriptus enim ab Augusto Rex, fugit ad Brutum, vbi Horatio tunc tribuno militum ignobilitatem exprobrasse fertur, qui nunc eam contumeliam vlcisci velit.

PRoscripti Regis Rupili [a] pus atque venenum
[b] Hybrida quo pacto sit Persius vltus, opinor
Omnibus & lippis notum & tonsoribus esse:
Persius hic permagna negotia diues habebat
Clazomenis, etiam lites cum Rege molestas:
Durus homo, atque odio qui posset vincere Regem:
Confidens, tumidúsque: adeo sermonis amori,
Sisennas, Barros vt [c] equis præcurreret albis.
Ad regem redeo. postquam nihil inter vtrunque
Conuenit: hoc etenim sunt omnes iure [d] molesti,
Quo fortes, quibus aduersum bellum incidit inter
Hectora Priamidem, animosum atq; inter Achillē
Ira fuit capitalis, vt vltima diuideret mors:
Non aliam ob causam, nisi quòd virtus in vtroque
Summa fuit. duo si discordia vexet [e] inertes:
Aut si disparibus bellum incidat, vt Diomedi
Cum Lycio Glauco: discedat [f] pigrior, vltro
Muneribus missis: Bruto prætore tenente
Ditē Asiam. Rupili & Persi [g] par pugnat, vti non
Compositis melius cum Bitho Bacchius, in ius
Acres procurrunt, magnum spectaculum vterque.
Persius exponit causam: ridetur ab omni

a Pus venenosum Liuorē seu virulentiam pestilentem.
b Semiromanus: ex patre Gr. & matre Ro.
c Prouerb. Lōgè superaret.
d Mol. eo sunt iure. i. idem sibi ius vsurpant quod fortes, &c
e Ignauos.
f Ignauior.
g Horum par: vt dicitur par gladiatorum.

Conuentis: laudat Brutum, laudatq; cohortem
Solem Asiæ Brutum appellat, stellasq; salubres,
Appellat comites, excepto Rege, canem illum,
Inuisum agricolis sidus, venisse, [a] *ruebat*
Flumen vt hybernum, fertur quò rara securis.
Tum Prænestinus salso multumq; fluenti
Expressa [b] *arbusto regerit conuicia, durus*
Vindemiator, & inuictus, cui sæpe viator
Cessisset, magna compellans voce cucullum.
At Græcus, postquam est Italo perfusus aceto,
Persius, exclamat. per magnos Brute deos te
Oro, qui reges consueris tollere, cur non
Hunc Regem iugulas? operum hoc (mihi crede) tuorum [c] *est.*

a Tanto impetu ad maledicẽtiam, ferebatur, quantus est torrentis, qui abripere, quicquid obuiã est, solet.
b E. pectore multã vim dicacium verborum fundente: qualia sunt vindemiatoris seu putatoris arbusti à viatore prouocati In Vindem. synæresis.
c Dignum est quod fit.

SATYRA VIII.

Priapum deum, custodem hortorum, inducit querẽtem de Canidia & Sagana veneficis & quæ ab illis in occulto fierent describentem.

OLIM truncus eram ficulnus, inutile lignũ:
Quum faber incertus scãnum faceretne Priapum.
Maluit esse deum. deus inde ego, furum auiumq;
Maxima formido. nam fures [d] *dextra coercet,*
Obscenoq; ruber porrectus ab inguine palus.
Ast importunas volucres in vertice arundo
Terret fixa, vetatq; nouis considere in hortis.
Huc prius angustis eiecta cadauera [e] *cellis*
[f] *Conseruum vili portenda locabat in arca.*
Hoc miseræ plebi stabat commune sepulcrum,

d Falcem tenẽs seu fustem.
e Tigurijs.
f Ibi humabãtur serui.

Pantolabo scurræ, Nomentanóque nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos [a] cippus in agrum
Hic dabat: hæredes monumentum ne sequeretur.
Nunc licet Equilijs habitare salubribus, atque
Aggere in aprico spatiari, quo modò tristes
Albis informem spectabant ossibus agrum:
Quum mihi non tantum furésque feræq; [b] suetæ
Hunc vexare locum curæ sunt atque labori:
Quantum, carminibus quæ versant atq; venenis
Humanos animos. has nullo perdere possum
Nec prohibere modo, simulac vaga Luna decorũ
Protulit os, qui ossa legant, herbasq; nocentes.
Vidi egomet nigra succinctam vadere palla
Canidiam, pedibus nudis, passóque capillo,
Cum Sagana maiore vlulantem, (pallor vtrasq;
Fecerat horrendas aspectu) scalpere terram
Vnguibus, & pallam [c] diuellere mordicus agnam
Cœperunt. cruor in fossam confusus: vt inde
Manes elicerent, animas responsa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea: maior
Lanea, quæ pœnis compesceret inferiorem,
Cerea suppliciter stabat, seruilibus, vtque
Iam peritura, modis. Hecaten vocat altera, sæuam
Altera Tisiphonem. serpentes atque videres
Infernas errare canes: Lunámque rubentem,
Ne foret his testis, post magna latere sepulcra.
Mentior at siquid, merdis caput inquiner albis
Coruorum: atque in me veniant mictum atq; cacatum

a Cippus in agró erectus testabatur datos esse.m.p.in fr.

b Sueta. trisyl. per diæresin.

c Dilacerare, Discerpere.

Et comes alter, vti ne solus rúsne peregrè-
-ue exirem: plures calones atque caballi
Pascendi: ducenda petorita. nunc mihi [a] curto
Ire licet mulo, vel, si libet, vsque Tarentum:
Mantica cui lũbos onere vlceret, atq; eques armos.
Obyciet nemo sordes mihi, quas tibi Tulli,
Quum Tiburte via prætorẽ quinque sequuntur
Te pueri, lasanum portantes œnophorúmque.
Hoc ego commodius, quàm tu, præclare senator,
[b] Millibus atque alys, viuo quacunque libido est,
Incedo solus: percontor quanti olus, ac far:
Fallacem [c] circum, vespertinúmque pererro
Sæpe forum: assisto [d] diuinis: inde domum me
Ad porri & ciceris, refero laganique catinum.
Cœna ministratur pueris tribus: & lapis albus
Pocula cum cyatho duo sustinet: astat echinus
Vilis, cum patera guttus [e] Campana supellex.
Deinde eo dormitum, non sollicitus, mihi quòd cras
Surgendum sit mane [f] obeundus Marsya, qui se
[g] Vultum ferre negat Nouiorum posse minoris.
Ad quartã iaceo: post hanc vagor: aut ego [h] lecto,
Aut scripto quod me tacitum iuuet, vngor oliuo,
Non quo fraudatis immundus Natta lacernis.
Ast vbi me fessum sol acrior ire lauatum
Admonuit, fugio rabiosi [i] tempora signi.
Pransus non auidè, [k] quantum interpellet inani
Ventre diem durare, domesticus otior. hæc est
Vita solutorum misera ambitione grauique:
His me consolor, victurus suauiùs ac si

a Cui cauda est decurtata.

b Quidam put. legẽdum, Multis atque alijs.

c Ob astrol. & diuinatores, qui ibi frequentes erant.

d Rebus diuinis, Sacrificijs.

e Fictilis.

f Obeunda pars fori in qua est Marsyæ statua.

g Quia ad hanc statuam turpiss. fœnerabatur.

h Lectito aut scriptito.

i Dies, caniculares æstuosos.

k Non plus prãsus, quam quòd vetr. me totum d. ventre in. permanere.

Quæstor auus, pater atq; meus patruúsq; fuissent.

SATYRA VII.

Rixam Rupilij cognomento Regis cum Græculo quodam Persio describit. Proscriptus enim ab Augusto Rex, fugit ad Brutum, vbi Horatio tunc tribuno militum ignobilitatem exprobrasse fertur, qui nunc eam contumeliam vlcisci velit.

PRoscripti Regis Rupili [a] pus atque venenum
[b] Hybrida quo pacto sit Persius vltus, opinor
Omnibus & lippis notum & tonsoribus esse:
Persius hic permagna negotia diues habebat
Clazomenis, etiam lites cum Rege molestas:
Durus homo, atque odio qui posset vincere Regem:
Confidens, tumidúsque: adeo sermonis amori,
Sisennas, Barros vt [c] equis præcurreret albis.
Ad regem redeo. postquam nihil inter vtrunque
Conuenit: hoc etenim sunt omnes iure [d] molesti,
Quo fortes, quibus aduersum bellum incidit inter
Hectora Priamidem, animosum atq; inter Achillẽ
Ira fuit capitalis, vt vltima divideret mors:
Non aliam ob causam, nisi quòd virtus in vtroque
Summa fuit. duo si discordia vexet [e] inertes:
Aut si disparibus bellum incidat, vt Diomedi
Cum Lycio Glauco: discedat [f] pigrior, vltro
Muneribus missis: Bruto prætore tenente
Ditẽ Asiam. Rupili & Persi [g] par pugnat, vti non
Compositus melius cum Bitho Bacchius, in ius
Acres procurrunt, magnum spectaculum vterque.
Persius exponit causam: ridetur ab omni

a Pus venenosum Liuorẽ seu virulentiam pestilentem.
b Semiromanus: ex patre Gr. & matre Ro.
c Prouerb. Lõgè superaret.
d Mol. eo sunt iure. i. idem sibi ius vsurpant quod fortes, &c
e Ignauos.
f Ignauior.
g Horum par: vt dicitur par gladiatorum.

Conuentis: laudat Brutum, laudatq; cohortem
Solem Aſiæ Brutum appellat, ſtellaſq; ſalubres,
Appellat comites, excepto Rege, canem illum,
Inuiſum agricolis ſidus, veniſſe, [a] *ruebat*
Flumen vt hybernum, fertur quò rara ſecuris.
Tum Prænestinus ſalſo multumq; fluenti
Expreſſa [b] *arbuſto regerit conuicia, durus*
Vindemiator, & inuictus, cui ſæpe viator
Ceſſiſſet, magna compellans voce cucullum.
At Græcus, poſtquam eſt Italo perfuſus aceto,
Perſius, exclamat. per magnos Brute deos te
Oro, qui reges conſueris tollere, cur non
Hunc Regem iugulas? operum hoc (mihi crede)
tuorum [c] *eſt.*

a Tanto impetu ad maledicétiam, ferebatur, quantus eſt torrentis, qui abripere, quicquid obuiã eſt, ſolet.

b E. pectore multã vim dicacium verborum fundente: qualia ſunt vindemiatoris ſeu putatoris arbuſti à viatore prouocati In Vindem. ſynæreſis.

c Dignum eſt quod ſit.

SATYRA VIII.

Priapum deum, cuſtodem hortorum, inducit querẽtem de Canidia & Sagana veneficis & quæ ab illis in occulto fierent deſcribentem.

OLIM truncus eram ficulnus, inutile lignũ:
Quum faber incertus ſcãnum faceretne Priapum.
Maluit eſſe deum. deus inde ego, furum auiumq;
Maxima formido. nam fures [d] *dextra coercet,*
Obſcenoq; ruber porrectus ab inguine palus.
Aſt importunas volucres in vertice arundo
Terret fixa, vetatq; nouis conſidere in hortis.
Huc prius anguſtis eiecta cadauera [e] *cellis*
[f] *Conſeruum vili portenda locabat in arca.*
Hoc miſeræ plebi ſtabat commune ſepulcrum,

d Falcem tenẽs ſeu fuſtem.

e Tigurijs.

f Ibi humabãtur ſerui.

Pantolabo

Pantolabo ſcurræ, Nomentanóque nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos[a] cippus in agrum
Hic dabat: hæredes monumentum ne ſequeretur.
Nunc licet Equilijs habitare ſalubribus, atque
Aggere in aprico ſpatiari, quo modò triſtes
Albis informem ſpectabant oſſibus agrum:
Quum mihi non tantum fureſque feræq;[b] ſuetæ
Hunc vexare locum curæ ſunt atque labori:
Quantum, carminibus quæ verſant atq; venenis
Humanos animos. has nullo perdere poſſum
Nec prohibere modo, ſimulac vaga Luna decorũ
Protulit os, qui oſſa legant, herbaſq; nocentes.
Vidi egomet nigra ſuccinctam vadere palla
Canidiam, pedibus nudis, paſſóque capillo,
Cum Sagana maiore vlulantem, (pallor vtraſq;
Fecerat horrendas aſpectu) ſcalpere terram
Vnguibus, & pallam[c] diuellere mordicus agnam
Cœperunt. cruor in foſſam confuſus: vt inde
Manes elicerent, animas reſponſa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea: maior
Lanea, quæ pœnis compeſceret inferiorem,
Cerea ſuppliciter ſtabat, ſeruilibus, vtque
Iam peritura, modis. Hecaten vocat altera, ſæuam
Altera Tiſiphonem. ſerpentes atque videres
Infernas errare canes: Lunámque rubentem,
Ne foret his teſtis, poſt magna latere ſepulcra.
Mentior at ſiquid, merdis caput inquiner albis
Coruorum: atque in me veniant mictum atq; cacatum

a Cippus in agro erectus teſtabatur datos eſſe. m. p. in fr.

b Sueta. triſyl. per diæriſin.

c Dilacerare, Diſcerpere.

Iulius & [a] fragilis Pediatia, furq; Voranus.
Singula quid memorē? quo pacto alterna loquētes
Vmbræ cum Sagana resonarent triste & acutum?
Vtque lupi barbam variæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris? & imagine cerea
Largior arserit ignis? & vt non testis inultus
Horruerim voces Furiarum & facta duarum.
Nam, [b] displosa sonat quantum vesica, pepedi
Diffisa nate [c] ficus. at illæ currere in vrbem.
Canidiæ dentes, altum Saganæ [d] caliendrum
Excidere, atque herbas, atq; incantata lacertis
Vincula, cum magno risuq; iocoq; videres.

a Fr. Mollis, Effæminatus vnde mutato gē. dicitur Ped. pro Pediatius. fuit autē eques Rom.

b Disrupta cū sonitu.

c Ficulnus ego Pr.

c Cal. Comam suppositam. vel, cap. ornamentum.

SATYRA IX.

Describit cuiusdam, in quem forte inciderat, importunam & pertinacem garrulitatē: qua iactabundè quædam, nonnulla impudenter, omnia stultè deblaterans, diu inuitum detinuerit, & propemodum enecarit.

IBAM forte via Sacra (sicut meus est mos)
Nescio quid meditans nugarum, & totus in illis:
[e] Accurrit quidam notus mihi nomine tantùm,
Arreptáque manu, Quid [f] agis, dulcissime, rerum?
Suauiter, vt nūc est, inquā: & cupio omnia quæ vis.
Quum assectaretur, Nunquid vis: occupo. at illa,
Noris nos (inquit) docti sumus. Hic ego, Pluris
Hoc (inquam) mihi eris. Miserè discedere quærēs,
Ire modò ocyus, interdum consistere: in aurem
Dicere nescio quid puero quum sudor ad imos
Manaret talos, ô te Bollane celebri.

e In vulg. occurrit.

f Quod rerum ages dulc.

Felicem,

Felicem, aiebam tacitus; quum quidlibet ille
Carriret, vicos, vrbem laudaret, vt illi
Nil respondebam, Miserè cupis (inquit) abire:
Iamdudum video. sed nil agis: vsque tenebo,
Persequar. hinc quò nũc iter est tibi? Nil opus est te
Circumagi: quendam volo visere, non tibi notum:
Trãs Tiberim lõgè cubat is, prope Cæsaris hortos.
Nil habeo quod agam, & non sum piger: vsque sequar te.
Demitte auriculas, vt iniquæ mentis asellus,
Quum grauius dorso subiit onus, incipit ille:
Sic bene me noui, non Viscum pluris amicum,
Non Varum facies. nam quis me scribere plures
Aut citius possit versus? quis membra mouere
Mollius? inuideat quod & Hermogenes, ego canto,
[a] *Interpellandi locus hic erat, Est tibi mater?*
Cognati, queis te saluo est opus? Haud mihi quisquam:
Omnes [b] *composui* [c] *Felices. nunc ego resto:*
Confice, námque instat fatum mihi triste, Sabella
Quod puero cecinit, diuina mota anus vrna.
Hunc neque dira venena nec hosticus auferet ensis:
Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra:
Garrulus hunc quando consumet cunq; loquaces,
Si sapiat, vitet, simulátque adoleuerit ætas.
Ventum erat ad Vestæ, quarta iam parte diei
Præterita: & casu, tunc respondere vadato
Debebat: quod ni fecisset, perdere litem.
Si me amas, inquit, paulum hic ades. Inteream si

a Inijciendi alium sermonem quo ille interrũperetur.
b Condidi in vrna reliquias eorum.
c Al. Composui felices. vide an. de hoc & de seq.

a Stare in iudicio, seu in iure.

Aut valeo [a] stare, aut noui ciuilia iura:
Et propero quò scis. Dubius sum quid faciã, inquit:
Téne relinquam, an rem. Me, sodes, Non faciã, ille.

b Qualé se erga te præbet? vel tibi exhibet? Quomodo se erga te gerit?

Et præcedere cœpit. ego (vt contendere durum est
Cum victore) sequor. Mæcenas [b] quomodo tecum?
Hinc repetit, Paucorũ hominũ, & mentis bene sanæ
Nemo dexterius fortuna est vsus. Haberes

c Secundum in amicitia Mæcen. locum obtinere.
d Commendare me illi. Facere vt me amicitiam acciperet.

Magnum adiutorem, posset qui ferre [c] secundas,
Hunc hominem velles si [d] tradere dispeream ni
Summosses omnes: Non isto viuimus illic
Quo tu rure modo. domus hac nec purior vlla est,
Nec magis his aliena malis, nil mi officit vnquam
Ditior hic, aut est quia doctior: est locus vni-
-cuiq; suus. Magnum narra, vix credibile. Atqui

e Accendis eo maiori cupiditate illius amicitiæ.

Sic habet. [e] Accendis quare cupiam magis illi
Proximus esse. Velis tãtummodo: quæ tua virtus,
Expugnabis. & est qui vinci possit: eoq́;
Difficiles aditus primos habet. Haud mihi deero:
Muneribus seruos corrumpam: non, hodie si
Exclusus fuero, desistam: tempora quæram:
Occurram in triuijs: deducam. NIL sine magno
Vita labore dedit mortalibus. Hæc dum agit, ecce,
Fuscus Aristius occurrit, mihi charus: & illum
Qui pulchrè nosset: consistimus. Vnde venis? &,

f Rogat: & idẽ à me rogatus, resp. vicissim.
g Al. pressare. Fortasse vellere & pressare br.

Quò tendis? [f] rogat: & respondet. vellere cœpi,
Et [g] prensare manu lentissima brachia, nutans.
Distorquens oculos, vt me eriperet male salsus
Ridens dissimulare: meum iecur vrere bilis.
Certè nescio quid secretò velle loqui te

Aiebas mecum: Memini bene: sed meliori
Tempore dicam: hodie tricesima sabbata. vin' tu
[a] Curtis [b] Iudæis oppedere? Nulla mihi (inquam)
Relligio est. At mi sum paulò infirmior, vnus
Multorum ignosces: aliàs loquar. Hunccíne solem
Tam nigrum surrexe mihi? fugit improbus
Sub cultro linquit, casu venit obuius illi
Aduersarius: & , Quò tu turpissime? magna
Exclamat voce & , Licet [c] antestari? Ego verò
Oppono auriculam. rapit in ius. clamor vtrinque,
Vndique concursus: sic me seruauit Apollo.

a Iud. religionem contẽnere & irridere?
b Curt. recutitis.

c Licétne te Horati, testem sumere aduersus eum? Hoc autem dicendo præhendebat auriculam.

SATYRA X.

Hac satyra respondet ijs quos offenderat suprà, satyra quarta, quum Lucilij versus reprehenderet: ac suæ reprehensionis rationem reddit, qua eam fuisse iustam ostendit.

NEmpe incomposito dixi pede currere versus
Lucili quis tam Lucilî fautor ineptè est,
Vt non hoc fateatur? at idem, quod [d] sale multo
Vrbem defricuit, charta laudatur eadem.
Nec tamen hoc tribuẽs, dederim quoq; cætera: nã sic
Et laberi mimos, vt pulchra poemata, mirer,
Ergo non satis est risu diducere rictum
Auditoris: & est quædam tamen hic quoq; virtus.
Est breuitate opus: vt currat sententia, non se
Impediat verbis lassas onerantibus aures
Et sermone opus est modò tristi, sæpè iocoso
Defendente vicem modò rhetoris atq; poetæ,

d Salsè & non sine acrimonia atque mordacitate vrbis vitia notarit.

Interdum vrbani, parcentis viribus atq;
Extenuantis eas consultò. ridiculum atri
Fortius, & melius magnas plerunq; secat res.
Illi, scripta quibus comœdia prisca viris est.
Hoc [a] stabant, hoc sunt imitandi: quos neq; pulcher
Hermogenes vnquam legit, neq; [b] simius iste,
Nil præter Caluum & doctus cantare Catullum,
At [c] magnum fecit, quod verbis & Græca Latinis
Miscuit ô [d] seri studiorum, quíne putetis
Difficile & mirum, Rhodis quod Pitholeonti
Contigit, at sermo lingua concinnus vtraque
Suauior: vt Chio nota si commista Falerni est.
Quū versus facias, teipsum percontor, an & quum
Dura tibi peragenda rei sit causa Perilli,
Scilicet oblitus patriæque patrisq; Latini,
Quum Pidius causas [e] exudet Poplicola, atque
Coruinus, patrijs intermiscere petita
Verba foris malis, [f] Canusini more bilinguis.
Atque ego quū Græcos facerem, natus mare citra,
Versiculos: vetuit me tali voce Quirinus.
Post mediam noctem visus, quum somnia vera:
In syluam non ligna feras [g] insanius, ac si
Magnas Græcorum malis implere cateruas.
Turgidus Vlpinus [h] iugulat dum Mēnona, dumq;
Diffingit Rheni luteum caput: hæc ego ludo
Quæ nec in æde sonent certantia iudice Tarpa,
Nec redeant iterum atq; iterū spectanda theatris.
Arguta meretrice potes, Dauoq; Chremeta
Eludente senem, comis garrire libellos.

a Probabatur. Hac re efficiebant ne exploderentur.
b Ineptus imitator.
c Rem magnā.
d Gr. ὀψιμαθεῖς. Sic & Prisc. legit. qui ait partic. istam esse hic cōfirm. aut enunciantem.
e Sudore agat: quum vterque sudet in causis Lat. sermone componendis.
f Canusinorum more, qui partim Grecè, partim Latinè loquebantur.
g Tam insanis, hoc faciendo, quàm si feras ligna, &c.
h Vide annot.

Vnus

Vnus viuorum, Fundani. Pollio regum
Facta canit, [a] *pede ter percusso forte epos acer,*
Vt nemo, Varius: dictu molle atque facetum
Virgilio annuerunt gaudentes rure Camœnæ.
[b] *Hoc erat, experto frustra Varrone Atacino,*
Atq; quibusdam alijs, melius quod scribere possem,
[c] *Inuentore minor. neque ego illi detrahere ausim*
Hærentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi fluere hunc luculentum. sæpe ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. age, quæso,
Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
Nil comis tragicis mutat Lucilius Atti?
Non ridet versus Enni grauitate minores,
Quum de se loquitur, non vt maiore reprensis?
Quid vetat, & nosmet Lucili scripta legentes,
Quærere num illius, num rerum dura negârit
Versiculos natura magis [d] *factos & euntes*
Mollius? ac si quis pedibus quid claudere senis
Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
Ante cibum versus, totidem cœnatus. Etrusci
Quale fuit Cassi rapido feruentius amni
Ingenium: capsis quem fama est esse librisq;
Ambustum proprijs, fuerit Lucilius, inquam,
Comis & vrbanus fuerit [e] *limatior idem,*
Quàm rudis, & Græcis intacti carminis autor:
Quamq; poëtarum seniorum turba: sed ille,
Si foret hoc nostrum fato dilatus in æuum,
Detereret sibi multa, recideret omne quod vltra
Perfectum traheretur: & in versu faciendo

a Iamb. senarijs qui & trimetri.

b Satyrici carmen. Alij, illud molle atque f.

c Lucilio.

d Elaboratos Accuratos.

e Limatior quã necesse esset autori carm. rudis & Gr. id est, Alij aliter.

Sæpe caput scaberet, viuos & roderet vngues.
Sæpe [a] stylum vertas, iterum, quæ digna legi sint,
Scripturus: neque te vt miretur turba, labores,
Contentus paucis lectoribus. an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?
Nō ego: nā satis est equitē mihi plaudere: vt audax
Contemptis alijs, explosa [b] Arbuscula dixit.
Mén' moueat [c] cimex Pantilius? aut crucier quòd
Vellicet absentem Demetrius? aut quòd ineptus
Fannius Hermoginis [d] lædat conuiua Tigelli?
Plotius, & Varius, Mæcenas, Virgiliúsq;,
Valgius, & probet hæc Octauius optimus, atque
Fuscus, & hæc vtinam Viscorum laudet vterq;.
Ambitione relegata, te dicere possum
Pollio, te Messalla, tuo cum fratre: simúlq;
Vos Bibuli, & Serui: simul his te candide Furni:
Complures alios, doctos ego quos, & amicos
Prudens prætereo: quibus hæc, sint qualiacunq;,
Arridere velim: doliturus, si placeant spe
Deterius nostra, Demetri, teq; Tigelli
Discipularum inter iubeo plorare cathedras.
I puer, atq; meo citus hæc subscribe libello.

a Stylo inuerso inducas & oblíteres quæ scripseris.

b Mima: quæ & meretrix.

c Fœtidus.

d Obtrectet.

Q. HORATII FLACCI SERMONVM SIVE SATYRARVM LIBER .II

SATYRA PRIMA.

Sibi datum à Trebatio consilium de scribendis rebus gestis Augusti, potius quàm Satyris (vtpote in quibus alij aliud desiderent) exponit: & cur ei parere non possit, ostendit.

SVnt quibus in Satyra videar nimis acer & vltra
[a] *Legem tendere opus: sine neruis altera, quicquid*
Composui, pars esse putat: similesq́ meorum
Mille die versus deduci posse. Trebati,
Quid faciã, præscibe, Quiescas. Ne faciã, inquit.
Omnino versus?? Aio. Peream malè, si non
Optimum erat: verùm nequeo dormire. Ter vncti
Transnanto Tiberim, somno quibus est opus alto:
Irriguumq́ mero sub noctem corpus habento.
Aut, si tantus amor scribendi te rapit, aude
Cæsaris inuicti res dicere, multa laborum
Præmia laturus. cupidum, pater optime, vires
Deficiunt neq; enim quiuis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereuntes cuspide Gallos,
Aut labentis equo describat vulnera Parthi.
Attamen & iustum poteras, & scribere fortem,
[b] *Scipiadam, vt sapiẽs Lucilius. Haud mihi deero,*
Quum res ipsa feret nisi dextro tempore. Flacci

a Legittimos fines Satyricæ reprehensionis.

b Vt Luc. iustitiam & fortitud. Scipionis vers. suis celebrauit.

Verba pen attentam non ibunt Cæsaris aurem:

a Cui si assentatione ineptat blandiaris, ita est aduersus eã munitus, vt ad eum penetrare non possit.

[a] Cui malè si palpere, recalcitrat vndiq; tutus
Quanto rectius hoc, quàm tristi lædere versu
Pantolabum scurram, Nomentanumq; nepotem:
Quũ sibi quisq; timet, quanq̃ est intactus, & odit?

b Percusso violentia.

Quid faciam? saltat Milonius, vt semel [b] icto
Accessit feruor capiti, numerusq; lucernis.
Castor gaudet equis, ouo prognatus eodem,

c Vt Ter. Quot homines, tot sententiæ.

Pugnis [c] quot capitum viuunt, totidem studiorum
Millia, me pedibus delectat claudere verba,
Lucili ritu, nostrûm melioris vtroque
Ille velut fidis arcana sodalibus olim
Credebat libris: neque si malè cesserat, vsquam

d Aliò quàm ad libros.
e Ego quiesum anceps inter Luc & App.
f Intell. coloniã in Venusiã fuisse missã, ne ea host. in Rom. incurrerent.

Decurrens [d] alio, neque si bene. quo sit vt omnis
Votiua pateat veluti descripta tabella. (ceps.
Vita senis, sequor hunc, [e] Lucanus an Appulus, an-
Nam Venusinus arat finẽ sub vtrunque [f] colonus.
Missus ad hoc pulsis (vetus est vt fama) Sabellis
Quò ne per vacuum Romano incurreret hostis:
Siue quòd Appula gens, seu quòd Lucania bellum
Incuteret violẽta, sed hic stylus haud petet vltra
Quenq̃ animentem: & me veluti custodiet ensis
Vagina tectus. quem cur destringere coner,
Tutus ab infestis latronibus? O pater & rex
Iupiter, vt pereat positum rubigine telum,
Nec quisquam noceat cupido mihi pacis. at ille,
Qui me commorit (melius non tangere, clamo)

g Dabit pœnas.

[g] Flebit. & insignis tota cantabitur vrbe.
Seruius iratus leges minitatur & vrnam:

Canidia

Canidia Albuti, quibus est inimica, venenum:
Grande malum Turius, si quis se iudice certet.
Vt quo quisque valet suspectos terreat, vtque
Imperet hoc natura potens: sic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit. vnde, nisi [a] intus
Monstratum? [b] Sceuæ viuacem crede nepoti
Matrem: nil faciet sceleris pia dextera ([c] mirum:
Vt neque calce lupus quenquam, neque dente petit bos)
Sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.
Ne longum faciam, seu me tranquilla senectus
Expectat, seu mors atris circumuolat alis:
Diues, inops, Romæ, seu sors ita iusserit, exul,
Quisquis erit vitæ, scribam, color. [d] O puer, vt sis
Vitalis, metuo, & [e] maiorum ne quis amicus
[f] Frigore te feriat. Quid quum est Lucilius ausus:
Primus in hunc operis componere carmina morem?
Detrahere & [g] pellem, nitidus qua quisque per ora
Cederet, introrsum turpis? num Lælius, aut qui
Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen,
Ingenio offensi? aut læso doluere Metello,
Famosisque Lupo cooperto versibus? atqui
Primores populi arripuit, populumque [h] tributum:
Scilicet vni æquus virtuti, atque eius amicis,
Quin vbi se à vulgò & scena in secreta remorant
Virtus Scipiadæ & mitis sapientia Læli:
Nugari cum illo, & discincti ludere, donec
Decoqueretur olus, soliti quicquid sum ego, quam-
Infra Lucili censum ingeniumque, tamen me (uis
Cum magnis vixisse inuita fatebitur vsque

a A natura.
b Quia hic matrem veneno necarat.
c Mirum, per iron. q. d. Nihilo magis mirum quàm quod neque c l, q.
d Treb. verba vereor ne nō sis viuax. ne diu nō viuas.
e Apud potentiores gratia valens.
f Frigore lethi vt apud Lucr.
g Inuolucra, velamenta.
h Per sing. tributus. Quidam leg. tributum.

a Dum volet me reprehédere, tanquàm facilè materiam reprehensionis inuenturus, cóperiet integritate mea omnẽ repreh. repelli. Aliam expos.

Inuidia: & [a] fragili quærens illidere dentem,
Offendet solido. nisi quid tu docte Trebati
Dissentis. Equidem nihil hinc diffindere possum.
Sed tamen vt monitus caueas (ne forte negoti
Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum)
Si mala condiderit in quem quis carmina, ius est.
Iudiciumq́ Esto, siquis mala: sed bona siquis
Iudice condiderit laudatur Cæsare. Siquis
Opprobrijs dignum [b] latrauerit: integer ipse,
Soluentur risu [c] tabulæ: tu missus abibis.

b Al. lacerauerit.
c Tabu. in quibus scriptę sunt leges.

SATYRA II.

Sub Ofelli persona, luxui deditos ac luxu modò non perditos insectatur: & quidem de eo loquens qui gulæ seruit, non certo iudicio sed ex opinione quadam stulte concepta delicias in nonnullis cibis consectari dicit: Atque vt incommoda recenset quæ comitantur hunc qui circa victum est luxum, ita commoda quæ tenui & frugali insunt enumerat.

d Quàm laudabilis sit frugalitas ô boni veri: per Ironiã, Al. bonis.
e Al. abnormi.

Q[d]Væ virtus & quanta boni, sit viuere paruo:
(Nec meus hic sermo est, sed quem præcepit
Ofellus:
Rusticus, [e] abnormis sapiens, crassaq́ Minerua)
Discite non inter lances, mensasq́ nitentes:
Quum stupet insanis acies fulgoribus, & quum
Acclinis falsis animus, meliora recusat:
Verùm hîc impransi mecum disquirite cur hoc?
Dicam, si potero. malè verum examinat omnis
Corruptus iudex, leporem sectatus, equoue
Lassus ab indomito, vel si Romana fatigat
Militia assuetum [f] græcari: seu pila velox,

f Quidã moll. iungunt cum Græc.

[a] Molliter austerum studio fallente laborem:
Seu te discus agit, pete cedentem aëra disco:
Quum labor [b] extuderit fastidia siccus, inanis
Sperne cibum vilem nisi Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta. foris est promus & atrum
Defendens pisces hyemat mare. Cum sale panis
Latrantem stomachum benè leniet. Vnde putas, aut
Qui partum? non in caro nidore voluptas
Summa, sed in teipso est. tu [c] pulmentaria quare
Sudando. pinguem vitijs, albumq́; nec ostrea,
Nec scarus, aut poterit peregrina iuuare [d] lagois.
Vix tamen [e] eripiam, posito pauone, velis quin
Hoc potius quàm galline tergere palatum:
Corruptus vanis rerum: quia veneat auro
Rara auis, & picta pandat spectacula cauda:
Tanquã ad rem attineat quicquã. nũ vesceris ista,
Quã laudas, pluma? coctóne nũ adest [f] honor idẽ?
Carne tamẽ quamuis distat nihil [g] hac magis illa,
Imparibus formis deceptum te patet, esto.
Vnde datum sentis, lupus hic, Tiberinus, an alto
Captus hiet? pontésne inter iactatus, an amnis
Ostia sub Tusci? laudas insane trilibrem
Mulum: in singula quẽ minuas pulmẽta necesse est.
[h] Ducit te species, video. quò pertinet ergo
Proceros odisse lupos? quia scilicet illis
Maiorem natura modum dedit, his breue pondus.
[i] Ieiunus stomachus rarò vulgaria temnit.
Porrectum magno magnum spectare catino
Vellem, ait harpyis gula digna rapacibus at vos

a Excusserit satietatem quæ fastidium parit.
b Sitibundus & famelicus sperne cib. & ne biberis per Ironiam q.d.
c Vide an poteris tam delicatus esse vt spernas.
d Vt Sacr. spotiando dicebat se obsonare cœna.
e De hac sententia dimouebo.
f Honor plumę.
g Quidam hæc verba, hæc magis illa, iung. sequentibus.
h Moueris eius aspectu.
i Al. ieiunus r st. v. t. vt sit sent. eos qui raro ieiuni sunt, & vix vnquã famẽ experiũtur, cibos vulg. fastidire.

a Coq. calore vestro humido putrefacite.

b Victus vilis ep. diuinum.

c Sēpronius Rufus, in præturæ petitione repulsam passus.

d Vel per interrog.

e Edit.

f Mut. vinum. οἶνον ἀνατροπήν vel ἐξεστηκότα.

g Mundus cultus assumendo ex v. seq.

h Leg. & fordidus.

i Munera distribuit.

k Vnguentis perfusam. Alij aliter.

Præsentes Austri [a] coquite horum obsonia quãuis
Putet aper rhombusq; recens: mala copia quando
Ægrũ sollicitat stomachum: quum rapula plenus,
Atq; acidas mauult inulas, necdum omnis abacta
[b] Pauperies epulis regum: nam vilibus ouis
Nigrisq; est oleis hodie locus haud ita pridem
Galloni præconis erat acipensere mensa
Infamis. quid? non rhombos minus æquor alebat?
Tutus erat rhombus, tutoq; ciconia nido;
Donec vos autor docuit [c] prætorius. ergo
Siquis nunc mergos suaues edixerit assos,
[d] Parebit praui docilis Romana iuuentus
Sordidus à tenui victu distabit, Ofello
Iudice, nam frustrà vitium vitaueris illud,
Si te alio prauum detorseris Auidienus,
Cui Canis ex vero dictum cognomen adhæret,
Quinquennes oleas [e] est, & syluestria corna:
Ac, nisi [f] mutatum, parcit defundere vinum: &
Cuius odorem olei nequeas perferre (licebit
Ille repotia, natales, aliosue dierum
Festos albatus celebret) cornu ipse bilibri
Caulibus instillat, veteris non parcus aceti.
Quali igitur victu sapiens vtetur? & horum
Vtrũ imitabitur? hac vrget lupus, hac canis, aiunt.
[g] Mundus erit, qui non offendet [h] sordibus, atque
In neutram partem cultus miser. hic neque seruis,
Albuti senis exemplo, dum [i] munia didit,
Sæuus erit: nec, sicut, simplex Næuius, [k] vnctam
Cõuiuis præbebit aquã: vitiũ hoc quoq; magnum.

Accipe

Accipe nunc, victus tenuis quæ quantáque secum
Afferat: inprimis [a] *valeas bene, nam* [b] *variæ res* — a Vt Val.
Vt noceant homini, credas, memor illius escæ — b Varij cibi.
Quæ simplex olim tibi [c] *sederit. at simul assis* — c Placuerit.
Miscueris elixa, simul conchylia turdis: — At commouet.
Dulcia se in bilem vertent, stomachóq; tumultum — Quam facilè digessiens.
Lenta feret pituita. vides vt pallidus omnis
Cœna desurgat dubia? quin corpus onustum
Hesternis vitijs animum quoque prægrauat vnà,
Atque affigit humo diuinæ particulam auræ:
Alter, vbi dicto citius curata sopori
Mēbra dedit, vegetus præscripta ad munia surgit
Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondā,
Siue diem festum rediens aduexerit annus,
Seu recreare volet tenuatum corpus: vbique
Accedent anni, & tractari mollius ætas
Imbecilla volet. tibi quidnam accedet ad istam,
Quam puer & validus [d] *præsumis, mollitiem? seu* — d Ante tempus
Dura valetudo inciderit, seu tarda senectus? — sumis.
Rancidū aprum antiqui laudabant: non quia nasus
Illis nullus erat, sed (credo) hac mente, quod [e] *hospes* — e Vtilius esset
Tardius adueniens, vitiatum commodius quam — hospiti seruari, & ab eo edi eti-
Integrū edax dominus consumeret. hos vtinā inter — am rancidum.
Heroas natum tellus me prima tulisset.
[f] *Das aliquid famæ? quæ carmine gratior aurem* — f Aliquámne
Occupat humanam grandes rhombi patinæq; — habes famæ rationem?
Grande ferunt vnà cum damno dedecus. adde
Iratum patruum, vicinos, te tibi iniquum,
Et frustrà mortis cupidum, quum deerit egenti

Æs, laquei pretium. [a] Iure (inquis) Thrasius istu
Iurgatur verbis: ego vectigalia magna,
Diuitiásque habeo tribus amplas regibus, ergo
Quod [b] superat, non est melius quo insumere possis?
Cur eget indignus quisquam, te diuite? quare
[c] Templa ruunt antiqua deûm? cur improbe, cara
Non aliquid patriæ tanto emetiris aceruo?
[d] Vni nimirum tibi rectè semper erunt res?
O magnus posthac inimicis risus. uterne
Ad casus dubios fidet sibi certius? hic, qui
Pluribus assuere: mentem corpúsque superbum:
An qui, contentus paruo, metuênsque futuri,
In pace, vt sapiens, aptarit idonea bello?
Quo magis his credas: puer hunc ego paruas Ofel-
Integris opibus noui non latius vsum, (lum
Quàm nunc accisis. videas metato in agello
Cum pecore & gnatis fortem mercede colonum,
Non ego, narrantem, temerè edi luce profesta
Quicquam præter olus, fumosæ cum pede pernæ.
Ac mihi quum longum post tempus venerat hospes,
Siue operum vacuo gratus conuiua [e] per imbrem
Vicinus [f] benè erat, non piscibus vrbe petitis,
Sed pullo atque hœdo, tum pensilis vua secundas
Et nux ornabat mensas, cum duplice ficu.
Post hoc [g] ludus erat culpa potare magistra:
Ac venerata Ceres vt culmo surgeret alto,
Explicuit vino contractæ seria frontis.
Sæuiat atq; nouos moueat fortuna tumultus, (vos
Quãtũ hinc imminuet? quãto aut ego parcius, aut

a Iure (inquis) obiurgatur, cuius bona non ferunt tantos sumptus: at ego, &c.
b Sup. super est.
c Ode 6. lib. 3. -donec templa refeceris ædésque lab. deorũ.
d An tibi soli fortuna instabilis non erit?
e Quidam hæc, per imbrem, iung. cum operum vacuo.
f Bene erat Iucundę & gratæ erant epulæ, ac lautæ videbantur.
g Lud. Vide annot.

O pueri[a] nituistis, vt huc nouus incola venit?
Nam propriæ telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quenquam statuit. nos expulit ille;
Illum aut nequities, aut vafri inscitia iuris,
Postremò expellet certè viuacior hæres.
Nunc ager Vmbreni sub nomine, nuper Ofelli
Dictus, erit nulli proprius: sed cedet in vsum
Nunc mihi, nunc alij. quocirca viuite fortes,
Fortiáque aduersis opponite pectora rebus.

a Vt, Me pinguem & nitidũ benè curata cute vises Epist. 4. lib. 1.

SATYRA III.

Sub persona Damasippi Stoicum paradoxum tractat, à Cicerone quoque tractatum: quo stultos omnes insanire dicebant. Ipse autem his verbis hanc eorum sententiam proponit,

Quem mala stultitiæ & quæcunque inscitia veri
Cæcum agit, insanum Chrysippi porticus & grex Autumat.

Initio Damasippum inducit ipsum accusantem; quòd præ desidia nihil scriberet: deinde quomodo ad Stoicam sectam se contulisset, narrantem. De qua etiam nonnulla per Ironiam sub eius persona dicit, vt, *Sapientem pascere barbam*: &, *Stertinius sapientum octauus.* Tandem verò ita claudit Satyram vt sub ipsius Damasippi nomine cæteros omnes apertè irridere videatur, quum varijs insaniæ generibus ab eo commemoratis, aliquot suæ quoque audiens, respondet, *O maior tandem parcas insane minori.*

S[b]Ic rarò scribis, vt toto non quater anno
Membranam poscas, scriptorũ quæq; retexens,
Iratus tibi quòd[c] vini somnique benignus
Nil dignum sermone canas. quid fiet?[d] ab ipsis
Saturnalibus huc fugisti sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis: incipe, nil est.

b Al. Si raro. De qua lect.
c Dum largo vino & somno vteris.
d A Saturn. post Saturnalia. Vel Fugisti à Satur. huc. i. venisti fugiens & vitans Sat.

Culpantur frustrà calami, immeritúsque laborat
Iratis natus paries dijs atque poëtis.
Atqui vultus erat multa & præclara minantis,
Si vacuum tepido cepisset villula tecto.
Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilocum, comites educere ventos?
[a] Inuidiam placare paras virtute relicta?
Contemnêre miser. vitanda est improba Siren
Desidia: aut quicquid vita meliore parasti,
Ponendum æquo animo: dij te, Damasippe, deæque
Verum ob consilium donent [b] tonsore. sed vnde
Tã benè me nosti? [c] Postquam omnis res mea Ianũ
Ad medium fracta est, aliena negotia curo,
Excussus proprijs. olim nam quærere amabam
Quo vafer ille pedes lauisset Sisyphus ære,
Quid sculptum infabrè, quid fusum durius esset.
Callidus huic signo ponebam millia centum:
Hortos egregiásque domos mercarier vnus
Cum lucro noram, vnde frequentia [d] Mercuriale
Imposuere mihi cognomen compita. Noui:
Et morbi miror purgatum te illius. Atqui
[e] Emouit veterem nouus, vt solet, in cor
Traiecto lateris miseri capitísque dolore:
Vt lethargicus hic, quũ fit pugil, & medicũ [f] vrget
Dum nequid simile huic, esto vt libet. ô bone, ne te
Frustrere: insanis & tu, stultique propè omnes:
Siquid Stertinius veri crepat: vnde ego mira
Descripsi docilis præcepta hæc, tempore quo me
Solatus iussit [g] sapientem pascere barbam,

Atque

a Mauísne otiari & nihil scribere, atque ita virtutem relinquere, quàm inuidiæ obnoxius esse?
b Iocatur in promissam barbam philosoph. quam sapientẽ paulò pòst vocat.
c Ex quo fortunis sum euersus in foro merc. & fœneratorum.
d Sic vet. in vulg. edit. Mercur.
e Expulf. est ill. vetus mor. ab alio mirè nouo qui ei successit.
f Vel, Vrget ad seq. pertinet, vt Dum nequid, &c. sint verba vrgentis.
g Philosophicam.

Atque à Fabricio non tristem ponte reuerti.
Nam malè re gesta quum vellem mittere operto
Me capite in flumen: dexter stetit, & Caue saxis
Te quicquã indignũ pudor (inquit) te malus vrget
Insanos qui inter vereare insanus haberi.
Primũ nam inquirã, quid sit furere. hoc si erit in te
Solo, [a] *nil verbi. pereas quin fortiter, addam.*
Quem mala stultitia, & quæcunque inscitia veri
Cæcum agit, insanum Chrysippi porticus & grex
Autumat. hæc populos, hæc magnos formula reges,
Excepto sapiente, tenet. nunc accipe quare
Desipiant omnes æquè ac tu, qui tibi nomen
Insano posuere. velut syluis, vbi passim
Palantes error certo de tramite pellit:
Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit: vnus vtrique
Error, sed varijs illudit partibus. hoc te
Crede modo insanum: nihilo vt sapientior ille,
Qui te deridet, [b] *caudam trahat, est genus vnum*
Stultitiæ nihilum metuenda timentis: vt ignes,
Vt rupes, fluuiósque in campo obstare queratur,
Alterũ & huic varium, & nihilo sapientiùs, ignes
Per medios fluuiósque ruentis. clamet amica,
Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, vxor:
Hîc fossa est ingens, hic rupes maxima: [c] *serua*
Non magis audierit, quàm Fusius ebrius olim,
Quum Ilíona edormit, Catienis mille ducentis,
Mater te appello, clamantibus. huic ego vulgum
Errori similem cunctum insanire docebo.
Insanit veteres statuas Damasippus emendo.

a Nil causa dicam quin per.

b Risum moueat. Risu excipiatur. vel risu dignus sit Alij. Deiecto sit animo. Quidam Magnificè se ostentet.

c Obserua. Quidam, Serua te vt Gall. *Gardez vous:* φυλάττου.

Integer est mentis Damasippi creditor? esto
Accipe quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam,
Tune insanus eris, si acceperis? an magis excors,
[a] Reiecta præda, quam præsens Mercurius fert?
Scribe decem à Nerio non est satis: adde Cicutæ
Nodosi [b] tabulas centum: mille adde catenas:
Effugiet tamen hæc sceleratus vincula Proteus.
Quũ rapies in iura, [c] malis ridentẽ alienis, (arbor,
Fiet aper, modò auis, modò saxum: &, quum volet,
Si malè rem genere, insani est: [d] contrà, bene sani:
Putidius multo cerebrum est (mihi crede) Perilli,
[e] Dictantis quod tu nunquam [f] rescribere possis.
Audire atque [g] togam iubeo componere, quisquis
Ambitione mala aut argenti pallet amore:
Quisquis luxuria, tristiue superstitione,
Aut alio mentis morbo calet, huc propius me,
Dum doceo insanire omnes, vos ordine adite.
Danda est ellebori multo pars maxima auaris:
Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
Hæredes Staberi summam incidêre sepulchro:
Ni sic fecissent, gladiatorum dare centum
Damnati populo paria, atq; epulũ, arbitrio Arri:
Frumenti quantum metit Africa. Siue ego prauè
Seu rectè, hoc volui: [h] ne sis patruus mihi. Credo
[i] Hoc Staberi prudentẽ animũ vidisse. Quid ergo
Sensit quum summam patrimoni insculpere saxo
Hæredes voluit? Quoad vixit, credidit ingens
Pauperiem vitium, & cauit nihil acrius: vt si
Forte minus locuples vno quadrante periret,

a Si non acceperis hanc prædam quæ offertur.

b Al. tabulas, centum mille adde. vt sit pro, Centum aut etiam mille.

c De risu simulato. vt Hom. γναθμοῖσι γελώων. ἀλλοτρίοισι.

d Potius, contra benè, sani.

e Dict. credentis.

f Rescr. reddere.

g Toga composita venire ad me aud. vt mox. Q. d. Accingere vos.

h Ne me repr. vel castig. Per Quum sap. patruos.

i Hoc, quod dicam. sed interpellatur.

Ipse videretur sibi nequior. omnis enim res,
Virtus, fama, decus, diuina humanaq́; pulchris
Diuitijs parent: quas qui construxerit, ille
Clarus erit, fortis, iustus, sapiens etiam, & rex,
Et quicquid volet. hoc, veluti virtute paratum,
Sperauit magnæ laudi fore, quid[a] simile isti
Græcus Aristippus? qui seruos proijcere aurum
In media iussit Libya quia tardius irent
Propter onus segnes, vter est insanior horum?
Nil agit exemplum,[b] litem quod lite resoluit.
Siquis emat citharas, emptas comportet in vnum,
Nec studio citharæ nec musæ deditus vlli:
Si scalpra, & formas, non sutor: nautica vela,
Auersus mercaturis: delirus & amens
Vndique dicatur meritò. quid discrepat istis
Qui nummos aurúmque recondit, nescius vti
Compositis, metuensq́; velut contingere sacrum?
Siquis ad ingentem frumenti semper aceruum
Porrectus vigilet, cum longo fuste: neque illinc
Audeat[c] esuriens dominus contingere granum:
Ac potius folijs parcus vescatur amaris:
Si positis intus Chij veterísque Falerni
Mille cadis (nihil est: tercentum millibus) acre
Potet acetum: age, si & stramentis incubet, vnde
Octoginta annos natus, cui stragula vestis,
Blattarum ac tinearum epulæ, putrescat in arca:
Nimirum insanus paucis videatur, eo quòd
Maxima pars hominum morbo iactatur eodem.
Filius aut etiam libertus vt ebibat hæres,

a Sim. sub. fecit.

b Quod rē controuersam ad decidendam controuersiam affert.

c Licet & dominus sit, & esuriat.

Dijs inimice senex custodis? ne tibi desit?
Quantulum enim summæ curtabit quisque dierũ,
Vngere si caules oleo meliore, capútque
Cœperis impexa fœdum porrigine? quare,
a Si quolibet victu & cultu es contentus.
Si[a] quiduis satis est, periuras, surripis, aufers
Vndique? tun' sanus? populum si cædere saxis
Incipias, seruósue tuos, quos ære pararis:
Insanum te omnes pueri clamént que puellæ.
Quum laqueo vxorẽ interimis, matremq́ veneno,
Incolumi capite es? Quid enim? Neque hoc facis Argis.
Nec ferro, vt demens genitricem occidit Orestes.
An tu reris eum occisa insanisse parente?
Ac non ante malis dementem actum furijs, quàm
In matris iugulo ferrum tepefecit acutum?
b Male sanæ, cui non tutum sit se cõmittere.
Quin ex quo est habitus[b] male tutæ mẽtis Orestes,
Nil sanè fecit quod tu reprendere possis.
Non Pyladen ferro violare ausúsue sororem
c Ex Euripidis Oreste.
Electram: tantùm[c] maledicit vtrique, vocando
Hanc furiam, hunc, aliud, iussit quod splẽdida bilis.
Pauper Opimius argenti positi intus & auri,
Qui Veientanum festis potare diebus
Campana solitus trulla, vappámque profestis:
Quondam lethargo grandi est oppressus: vt hæres
Iam circum loculos & claues lætus ouánsque
Curreret. hunc medicus multum celer atq; fidelis
Excitat hoc pacto: mensam poni iubet, atque
Effundi saccos nummorum, accedere plures
d Excitat, vt modo dixit.
Ad numerandũ. hominem sic[d] erigit. addit & illud

Ni tua custodis, auidus iam hæc auferet hæres.
Men, viuo? Vt viuas igitur, vigila: hoc age. Quid
Deficient inopem venæ te, ni cibus atque (vis?
Ingens accedat stomacho fultura ruenti.
[a] Quid cessas? agedũ sume hoc ptisanarium oryzæ. a Al. Tu cessas?
Quanti emptæ? paruo: quanti ergo? octo assibus. Eheu
Quid refert, morbo, an furtis pereamq́; rapinis?
Quisnam igitur sanus? Qui non stultus. Quid auarus?
Stultus & insanus. Quid? si quis non sit auarus,
[b] Continuò sanus? Minime. Cur Stoice? Dicam. b Consequens est vt sit sanus?
Non est cardiacus (Craterum dixisse putato)
Hic æger. Rectè est igitur? surgetq́; ? Negabit:
Quòd latus aut renes morbo tententur acuto.
Non est periurus, neque sordidus. Immolet æquis
Hic porcũ laribus. Verum ambitiosus & audax.
Nauiget Anticyram. quid enim differt, [c] barathrone c Profundas, Perdas.
Dones quicquid habes, an nunquam vtare paratis?
Seruius Oppidius Canusi duo prædia diues,
Antiquo censu, natis diuisse duobus
Fertur: & hæc moriens pueris dixisse vocatis
Ad lectum: Postquam te talos Aule nucesq́;
Ferre sinu laxo, donare & ludere vidi:
Te Tiberi numerare, cauis abscondere tristem.
Extimui ne vos ageret vesania discors:
Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
Quare per diuos oratus vterque Penates,

Tu caue ne minuas, tu, ne maius facias id
Quod satis esse putat pater, & natura [a] *coercet.*
Præterea ne vos titillet [b] *gloria, iure-*
-iurando obstringam ambo: vter ædilis fueritue
Vestrûm prætor, is intestabilis & sacer esto.
[c] *In cicere atque faba bona tu perdásque lupinis,*
[d] *Latus vt in circo spatiere, aut æneus vt stes,*
Nudus agris, nudus nummis insane paternis?
Scilicet vt plausus, quos fert Agrippa, feras tu,
[e] *Astuta ingenuum vulpes imitata leonem?*
[f] *Ne quis humasse velit Aiacem Atrida vetas cur?*
[g] *Rex sum: Nil vltra* [h] *quæro plebeius. Et æquam*
Rem imperito? ac sicuti videor non iustus, inulto
Dicere, quæ sentit, permitto. Maxime regum
Dy tibi dent capta classem redducere Troia.
Ergo [i] *consulere, & mox respondere licebit?*
Consule. Cur Aiax heros ab Achille secundus
Putrescit, toties seruatis clarus Achiuis?
Gaudeat vt populus Priami Priamúsq; inhumato
Per quem tot iuuenes patrio caruere sepulchro?
[k] *Mille ouium insanus morti dedit, inclytũ Vlyssem*
Et Menelaum vnà mecum se occidere clamans.
Tu quum pro vitula statuis dulcem Aulide natã
Ante aras, spargísque mola caput improbe salsa,
[l] *Rectum animi seruas? Quorsum?* [m] *Insanus quid enim Aiax*
Fecit, quum strauit ferro pecus? abstinuit vim
Vxore, & gnato, mala multa precatus Atridis.
Nõ ille aut Teucrum aut ipsum violauit Vlyssem.

Verùm

a Ad quæ suos limites extẽdit.
b Gloriæ dulcedine & illecebris capti, petatis magistratus.
c Itáne in spargendis pop. his legum tua bona perdas, vt ædilitatis honorem consequare?
d Pro Latè spatiere, turba sũmota. Quidam intell. In lato circo.
e Alludit ad fab. quæ & de asino. Cumano narratur.
f Ex Sophocl. Aiace magist. exemplum insaniæ in principe quoque.
g Rex sum. vt, Sic volo, sic iubeo: sit pro ratione vol.
h Quidam leg. equare: quod etiam ex quodã vet. affertur.
i Consul. Interrogare.
k Archaismus, pro Mille oues.
l Q. d. rectitudinem animi.
m Ins. Qui à te vocatur ins.

Verùm ego, vt hærentes aduerso littore naues
Eriperem, prudens placaui sanguine diuos.
[a] Nempe tuo, furiose. Meo, sed non furiosus.
Qui species [b] alias veris, scelerisq; tumultu
Permistas capiet, commotus habebitur: atque,
Stultitiáne erret, nihilum distabit, an ira.
[c] Aiax immeritos dum occidit, desipit, agnos?
Quum prudens scelus ob titulos admittis inanes,
Stas animo? & purum est vitio tibi quum timidum
est cor?
Siquis lectica nitidam gestare amet agnam,
Huic vestem vt gnatæ, paret, ancillas paret, aurũ:
[d] Pusam aut pusillam appellet, fortique marito
Destinet vxorem: interdicto huic omne Adimatius
Prætor, & ad sanos abeat tutela propinquos.
Quid? siquis gnatam pro muta deuouet agna,
Integer est animi? ne dixeris. ergo, vbi praua
Stultitia, hic summa est insania qui sceleratus,
[e] Et furiosus erit. quem cepit vitrea fama,
Hunc [f] circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
Nunc age luxuriam & Nomentanũ arripe mecũ.
Vincet enim stultos ratio insanire nepotes.
Hic simul accepit patrimoni mille talenta,
Edicit, piscator vti, pomarius, auceps,
Vnguentarius, ac Tusci turba impia vici,
Cum scurris fartor, cum [g] Velabro omne macellũ,
Mane domũ veniant. Quid tũ? Venêre frequentes:
Verba facit leno, Quicquid mihi, quicquid & horum

a Quidam leg. cum interr.
b Alias à veris, & ab illis differt Spec. falsas.
c Si, Aiax dicẽdus est desipere. quid tu quũ prud. &c.
d Al. Pupam. Item, Rusam. Et Pupillam pro pusillam.
e Idem etiam furiosus.
f Attonitũ reddidit & stupidũ. Qui stupet ad auram popularem.
g Cum vnguẽtarijs in Vel. habitautibus.

Cuique domi est, id crede tuum: & vel nunc pete, vel cras.
Accipe, quid contra iuuenis responderit [a] æquus.
Innine Lucana dormis ocreatus, vt aprum
Cœnem ego: tu pisces hyberno ex æquore verris:
Segnis ego, indignus qui tantum possideam. aufer:
Sume tibi [b] decies: tibi tantundem: tibi triplex,
Vnde vxor media currat de nocte vocata.
Filius Æsopi detractam ex aure Metellæ,
(Scilicet vt decies solidum exorberet) aceto
[c] Diluit insignem [d] baccam: quî sanior ac si
Illud idem in rapidum flumen iaceretue cloacam?
Quinti progenies Arri, par nobile fratrum
Nequitia & nugis, [e] prauorum & amore gemellũ,
[f] Luscinas soliti impenso prandere coëmptas.
Quorsum abeant sani creta an carbone [g] notandi?
Ædificare casas, plostello adiungere mures,
Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Si quem delectet barbatum: amentia verset.
Si puerilius his, ratio esse euincet, amare:
Nec quicquam differre: vtrúmne in puluere trimus
Quale prius ludas opus, an meretricis amore
Sollicitus plores: quæro, faciásne quod olim
Mutatus Polemo: ponas insignia morbi,
Fasciolas, cubital, focalia potus vt ille
Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas,
Postquam est impransi correptus voce [h] magistri,
Porrigis irato puero, quum poma, recusat.
Sume Catelle; negat. si non des, optat. amator

Exclusus

a Æquus ad seq. refertur. q. d. Quid resp. quo se æquum esse velle ostẽderet.
b Decies centena sestertiũm nummũm millia, vt quidam exp.
c Dilutam aceto deglutiuit.
d Margaritam.
e Prauarum rerum.
f Per synæresin.
g Notati.
h Xenocratis philosophi.

Exclusus quî distat? [a] *agit vbi secum, eat, an non,*
Quò rediturus erat non arcessitus: & hæret
Inuisis foribus. Nec [b] *nunc quum me vocet vltro,*
Accedam? an potius mediter finire dolores?
Exclusit, reuocat, redeam? non, si obsecret. ecco
Seruus, non paulo sapientior, O here, quæ res
Nec modum habet, neque consiliũ ratione modóq;
Tractari non vult. in amore hæc sunt mala; bellũ,
Pax rursum. hæc si quis tempestatis propè ritu
Mobilia, & cæca fluitantia sorte, laboret
Reddere [c] *certa sibi, nihilo plus explicet, ac si*
Insanire paret certa ratione modóque.
Quid? quum Picenis excerpens semina pomis,
Gaudes si cameram percussti forte, penes te es?
Quid? quum [d] *balba feris annoso verba palato,*
[e] *Ædificante casas qui sanior? adde cruorem*
Stultitiæ, atq; ignẽ gladio scrutare. modo (inquam)
Hellade percussa Marius quum præcipitat se,
Ceritus fuit? an commotæ crimine mentis
Absolues hominem, & sceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata vocabula rebus?
Libertinus erat, qui circum compita [f] *siccus*
Lautis mane senex manibus currebat: & vnum,
([g] *Quiddã magnũ addens) vnũ me surpite morti:*
Dijs etenim facile est: orabat sanus vtrisque
Auribus atque oculis mentem, nisi litigiosus,
Exciperet dominus quũ vẽderet. hoc quoq; [h] *vulgus*
Chrysippus ponit fœcunda in gente Meneni.
Iupiter, ingentes qui das adimisque dolores,

a Agit secum, Intra se delibe rat. A. In vulg. ait.
b Ex Ter. Eunucho.
c Vel potius, Reddere certa sibi.
d Apud Ter. Nihilo plus agas quàm si des operam vt cum ratione insanias.
e Hypall. pro Palatum feris balbis verbis. Illud autem erat blandiri amicæ volentis.
f Sobrius, Minime potus.
g Al. Quid tam magnum?
h Hanc turbã superstitiosorum.

(Mater ait pueri menses iam quinque cubantis)
Frigida si puerum quartana reliquerit: illo
Mane die quo tu indicis ieiunia, nudus
In Tyberi stabit. casus medicúsue leuarit
Ægrum ex[a] *præcipiti, mater delira necabit*
In gelida fixum ripa febrímque reducet.
Quóue malo mentem concussa?[b] *timore deorum.*
Hæc mihi Stertinius[c] *sapientum octauus amico*
Arma dedit, post hanc ne compellarer inultus.
Dixerit insanum qui me, totidem audiet: atque
[d] *Respicere ignoto discet pendentia tergo*
Stoice,[e] *post damnum sic vendas omnia pluris:*
Qua me stultitia (quoniam non est genus vnum)
Insanire putas? ego nam videor mihi sanus.
Quid? caput abscissũ demens quum portat Agaue
Gnati infelicis, sibi tum furiosa videtur?
Stultum me fateor (liceat concedere veris)
Atque etiam insanum: tantùm hoc edissere, quo me
Ægrotare putes animi vitio. Accipe: primum
Ædificas: hoc est, longos imitaris, ab imo
Ad summum totus moduli bipedalis, & idem
Corpore maiorem rides Turbonis in armis
[f] *Spiritum & incessum: quî ridiculus minus illo?*
An quodcunque facit Mæcenas,[g] *te quoq; verũ est*
Tanto dissimilem, & tanto certare minorem?
[h] *Absentis ranæ pullis vituli pede pressis,*
Vnus vbi effugit, matri denarrat, vt ingens
Bellua cognato eliserit. illa rogare,
Quantáne?[i] *nũ tandẽ (se inflãs) sic magna fuisset.*

Maior

a Ex periculo, Ex periculoso morbo. Sic dicitur, Stans in præcipiti.
b Tim. superstitioso.
c Dignus qui septem sapient. Græciæ addatur.
d Catullus, Sed non videmus manticæ quod in tergo est.
e Alij, post dãnum iug. cum Stoice. & legunt si pro sic.
f Proceros. Substaturæ autem breuitate notat opum tenuitatem Superbiam.
g Te quoque par est facere? vel, æquum est.
h AEsopi fabula.
i Al. num tantum sufflans se, m. f.

Maior dimidio. Nunc tanto? Quum magis atque
Se magis inflaret, Non, si te ruperis (inquit)
Par eris. Hæc à te non multum abludit imago.
Adde poëmata nunc (hoc est, oleum adde camino)
Quæ siquis sanus fecit, sanus facis & tu.
[a] *Non dico horrendam rabiem (Iam desine) Cultũ*
Maiorem censu (teneas [b] *Damasippe tuis te)*
Mille puellarum, puerorum mille furores.
O maior tandem parcas insane minori.

a Non dico horr. rab. cultũ m. censu: mille puell. &c.
b Damasippe verba, quæ hic ab Horatio interrumpuntur. Fur. autem pro furiosis amoribus. Qua voce poëtica aptè hic vtitur, de eo cui insaniam in alijs etiam rebus tribuit.

SATYRA IIII.

Catium Epicureum inducit quædam artis culinariæ præcepta tradentem. Sub hujus Catij persona sectam illam irridet, vt quæ in huiusmodi rerum cognitione, tanquam maximi facienda, valde sibi placeret, & lautæ mensæ honorem affectaret. Interim tamen pleraque à vera culinariæ artis scientia aliena hic ei tribuere existimatur, vt illos eam quoque falsò sibi arrogare ostendat.

VNde, & quò Catius? Non est mihi [c] *tempus* [d] *auenti*
Ponere signa nouis præceptis: qualia vincant
Pythagoram, [e] *Anytique reum, doctumq́ Platona.*
Peccatum fateor, quum te sic tempore læuo
Interpellarim: sed des veniam bonus, oro.
Quod si [f] *interciderit tibi nũc aliquid repetes mox*
[g] *Siue est naturæ hoc, siue artis, mirus vtroque.*
Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem:
Vtpote res [h] *tenues, tenui sermone peractas.*
Ede hominis nomen simul, an Romanus, an hospes
Ipsa memor præcepta canam: celabitur autor.

c Otium nõ est respondendi, Non vacat tibi respondere.
d Auenti, cupienti.
e An. r. Socratem?
f Elapsum sit è memoria.
g Siue hæc res à natura contingit, siue ars eam donat, vt repetantur quæ memoria exciderint.
h Quidam aliter. Tẽ. subtiles.

Longa quibus facies ouis erit, illa memento,
Vt succi melioris, & vt magis alba rotundis
Ponere nánque marem cohibent callosa vitellum.
Caule suburbano, qui siccis creuit in agris,
Dulcior. irriguo nihil est [a] elutius horto.
Si vespertinus subito te oppresserit hospes,
Ne gallina malum responset dura palato,
Doctus eris viuam misto mersare Falerno.
Hoc teneram faciet pratensibus optima fungis
Natura est. alijs malè creditur: ille salubres
Æstates peraget, qui nigris [b] prandia moris
Finiet, antè grauem quæ legerit arbore solem.
Aufidius forti miscebat mella Falerno,
Mendosè: quoniam vacuis committere venis
Nil nisi lene decet. leni præcordia mulso
Prolueris melius. si dura morabitur aluus,
Mitulus & viles pellent obstantia conchæ:
Et lapathi breuis herba, sed albo non sine [c] Coo.
Lubrica nascentes implent conchylia lunæ.
Sed non omne mare est [d] generosæ fertile testæ.
Murice Baiano melior Lucrina Peloris:
Ostrea Circæis, Miseno oriuntur Echini:
Pectinibus patulis iactat se molle Tarentum.
Nec sibi cœnarum quiuis temerè arroget artem,
Non prius exacta tenui ratione saporum.
Nec satis est cara pisces auerrere [e] mensa,
Ignarum quibus est ius aptius, & quibus assis
Languidus [f] in cubitum iam se conuiua reponet:
Vmber & iligna nutritus glande rotundas,
Curuet

a Insipidius, quasi irrigatione eluatur & ipse herbarum sapor, cum naturali bonitate soli.

b Qui prandia sua finiet moris à quibus etiam illa inchoauerit, Id est, Nihil præter illa comedet: Alij intell. de vltimo ferculo, quod prãdia finiat: vt Catio stultè hoc præcipiente.

c Coo vino.

d Generos. cõchyliorum.

e Vbi exponũtur venales.

f Lances eius qui abhorret à carne apri, qui inertia pinguis factus sit.

Curuet aper lances carnem vitantis inertem.
Nã Laurens malus est, vluis & arundine pinguis.
Vinea submittit [a] *capreas non semper edules.*
Fœcundi leporis [b] *sapiens sectabitur armos.*
Piscibus atq; auibus quæ natura & foret ætas,
Ante meum nulli patuit quæsita palatum.
[c] *Sunt quorũ ingeniũ noua tantũ crustula promit.*
Nequaquam satis in re vna consumere curam:
Vt siquis solum hoc, maláne sint vina, laboret,
Quali perfundat pisces securus oliuo.
Massica si cœlo supponas vina sereno,
Nocturna, siquid crassi est, tenuabitur aura,
Et decedet odor neruis inimicus: at illa
Integrum perdunt [d] *lino vitiata saporem.*
Surrentina vafer qui miscet fæce Falerna
Vina columbino limum benè colligit [e] *ouo:*
Quatenus ima petit [f] *voluens aliena vitellus.*
Tostis marcentem squillis recreabis & Afra
Potorem cochlea nam lactuca innatat acri
Post vinum stomacho. perna magis ac magis hillis
Flagitat immorsus refici: quin omnia malit
Quæcunque immundis feruent allata popinis.
Est operæpretium duplicis pernoscere iuris
Naturam. simplex è dulci constat oliuo:
Quod pingui miscere mero muriámque decebit,
Non alia quàm qua Byzantia [g] *putruit orca.*
Hoc vbi confusum sectis inferbuit herbis,
Corycioq; croco sparsum stetit: insuper addes
Pressa Venafranæ quod bacca remisit oliuæ.

a Capr. è syluis ad eã progressas.
b Sap. Peritus rerum ad gulæ delicias pertinentium.
c Sunt qui nouis dũtaxat placentis excogitandis sunt dediti sine pẽmatis.
d Lineo colo. Leg. & limo.
e Vitello c. in eodem cõiecto fæcem collectã ab eo quod est liquidum & sincerum secernit.
f Vol. Secum deuoluens in fundum ea quæ sunt aliena à natura vini.
g Al. putuit.

Picenis cedunt pomis Tiburtia succo:
Nam facie præstant. Venuncula conuenit [a] *ollis.*
Rectius Albanam fumo duraueris vuam.
[b] *Hanc ego cum malis, ego fæcem primus & alec,*
Primus & inuenior piper album, cum sale nigro
[c] *Incretum, puris circumposuisse catillis.*
Immane est vitium, dare millia terna macello,
Augustoq; vagos pisces vrgere catino.
Magna mouent stomacho fastidia, seu puer vnctis
Tractauit calicem manibus, dum [d] *furta ligurit:*
Siue grauis veteri [e] *crateræ limus adhæsit.*
Vilibus in scopis, in mappis, in [f] *scobe* [g] *quantus*
Consistit sumptus? neglectis flagitium ingens.
[h] *Ten' lapides* [i] *varios lutulenta radere palma,*
Et Tyrias dare circum illota toralia vestes?
Oblitum, quanto curam sumptumq; minorem
Hæc habeant, tanto reprendi iustius illis,
Quæ nisi diuitibus nequeunt contingere mensis.
Docte Cati per amicitiam diuosq; rogatus,
Ducere me auditum, perges quocunq;, memento.
Nã quamuis referas memori mihi pectore cuncta
Non tamen interpres tantundem iuueris. adde
Vultũ habitumq; hominis: quem tu vidisse beatus,
Non magni pendis, quia contigit: at mihi cura
Non mediocris inest, fontes vt adire remotos,
Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ.

a In ollis cõdita vua melius conseruatur.
b Ego pr. inuenior hanc v. cũ m. & fe. & a. & p. al. cũ s. n. incr. circ. p. catillis.
c Inc. autẽ purgatum per incerniculum.
d Ciborũ quos surripuit.
e Quidam creterræ, ex vet. & Nonio.
f Sc. qua vas. defricentur.
g Q. quãtulus.
h Tenet decet.
i Pauimenta versicol. scopis palmeis mũdare? & pur. lectorũ instrag. cõtere sub stragulis immundis.

SATYRA V.

Sub persona Vlyssis (quem inducit sciscitantem ex Tiresia apud inferos; quibus artibus res amissas reparare

rare queat) describit varias artes quibus vtebantur, qui hæreditates captabant.

HOC quoq; Tiresia, præter narrata, petenti
Responde: quibus amissas reparare queam res
Artibus atque modis. quid rides? Iamne doloso
Non satis est Ithacam reuehi, patriosq; Penates
Aspicere? O nulli quicquam mentite, vides vt
Nudus inópsque domum redeam, te vate neq; illic
Aut apotheca procis intacta est, aut pecus: atqui
Et genus, & virtus, nisi cum re, vilior alga est.
Quando pauperiem missis ambagibus horres:
Accipe, qua ratione queas ditescere. turdus
Siue aliud [a] *primum dabitur tibi, deuolet illuc*
Res vbi magna nitet, domino sene: dulcia poma,
Et quoscunque feret cultus tibi fundus honores,
Ante Larem gustet venerabilior Lare diues.
Qui quamuis periurus erit, [b] *sine gente, cruentus*
Sanguine fraterno, [c] *fugitiuus: ne tamen illi*
Tu comes [d] *exterior, si postulet, ire recuses.*
[e] *Vtne tegam spurco Damæ latus? haud ita Troiæ*
Me gessi, certans semper melioribus. Ergo
Pauper eris. Fortem hoc animum tolerare iubebo.
Et quondam maiora tuli. tu [f] *protinus, vnde*
Diuitias ærisque ruam, dic augur, aceruos.
Dixi equidem, & dico. captes astutus vbique
Testamenta senum: neu si vafer vnus & alter,
Insidiatorem præroso fugerit hamo,
Aut spem deponas, aut artem illusus omittas.
Magna minórue foro si res certabitur olim,

a Quod ille qui donat, proprijs delicijs reseruarat.

b Nimirū libertus aut libertinus: qui gentiles dici non poterant.

c F. Seruus.

d Ab ext. parte i. à sinistro latere, vt inferior.

e Vtne teg. sic in vet. non visne q.d. Itane iubes vt tegam.

f Deinceps.

Viuet vter locuples sine gnatis,[a] *improbus, vltro*
Qui meliorem audax vocet in ius, illius esto
Defensor: fama ciuem causaq; priorem
Sperne, domi si gnatus erit, fœcundáue coniux.
[b] *Quinte puta, aut Publi (gaudēt p̄nomine molles*
Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum.
Ius anceps noui, causás defendere possum.
Eripiet quiuis oculos citius mihi, quàm te
Cōtemptū cassa nuce[c] *pauperet. hæc mea cura est,*
Ne quid tu perdas, neu sis iocus, ire domum atq;
Pelliculam curare iube:[d] *sis cognitor ipse.*
Presta, atq; obdura, seu rubra canicula findet
Infantes statuas, seu pingui tentus omaso
Furius[e] *hybernas caua niue conspuet Alpes.*
Nónne vides (aliquis cubito stantem propè tangēs
Inquiet) vt patiens? vt amicis aptus? vt acer?
[f] *Plures annabunt thynni, & cetaria crescent.*
Si cui præterea[g] *validus malè filius in re*
Præclara sublatus aletur: ne manifestum
Cœlibis obsequium nudet te, leniter in spem
Arrepe[h] *officiosus: vt & scribare secundus*
Hæres, &, si quis casus puerum egerit Orco,
[i] *In vacuum venias, perrarò hæc alea fallit.*
Qui testamentum tradet tibi cunq; legendum,
Abnuere, & tabulas à te remouere memento:
Sic tamen vt[k] *limis rapias quid prima secundo*
Cera velit versū, solus, multísne cohæres,
Veloci percurre oculo, plerunq;[l] *recoctus*
Scriba ex quinqueuiro coruum deludet hiantem,

Capta-

a Esto def. improbus (i. indefessæ pertinacitatis) illius qui v. loc. s. gnatis, etiásí vltro meliorē vocet in ius.
b Formulam captatoriā seu aucupatoriam præscribit.
c Pauperiorem reddat vel. c. n.
d Fias cogn. vulg. edit. Sis cogn. Dic te velle curā omnē suscipere, & esse cognitorē.
e Hyb. In describ. hyeme vtitur Furij Bibaculi verbis. Eius inest hic versus, Iub. hyb. c. n. conspuit Alp.
f Alleg. Plures senes accedēt, sua negotia tibi commissuri.
g Val. m. Infirma valetudine.
h Officijs cum demerendo.
i In filij locum qui vacuus sit.
k Limis & obl, oculis raptim inspicias quid iubeat prima tab. in qua scrib. primi hæredes.
l Quidā expos.

Captatorq́; dabit risus Nasica Corano.
Num furis? an prudens ludis me, obscura canendo?
O Laertiade,[a] *quicquid dicam, aut erit, aut non.*
Diuinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ede.
[b]*Tempore quo iuuenis Parthis horrẽdus, ab alto*
Demissum genus Aenea, tellure mariq́;
Magnus erit: [c] *forti nubet procera Corano*
Filia Nasicae, metuentis reddere soldum.
Tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit, atq́;
Vt legat orabit. multum Nasica negatas
Accipiet tandem, & tacitus leget: inuenietq́;
Nil sibi legatum praeter plorare, suisq́;.
[d] *Illud ad haec iubeo: mulier si forte dolosa*
Libertusq́; senem delirum[e] *temperet, illis*
Accedas socius: laudes lauderis vt absens.
Adiuuat hoc quoq́;, sed vincit longè prius ipsum
Expugnare caput. scribet mala carmina vecors?
Laudato. scortator erit? caue te roget: vltro
Penelopen facilis potiori trade: putásne
Perduci poterit, tam frugi, tamq́; pudica?
Quam nequiore proci[f] *recto depellere cursu?*
[g]*Venit enim magnum donandi parca iuuentus,*
Nec tantum veneris, quantum studiosa culinae.
Sic tibi Penelope frugi est, quae si semel[h] *vno*
De sene gustarit, tecum partita lucellum,
Vt canis, à corio nunquam absterrebitur vncto.
Me sene, quod dicã, factum est. anus improba Thebis
Ex testamento sic est elata. cadauer

a Quicquid dicã futurũ, eueniet: quicquid non fut nõ eueniet.
b Quũ Parthi Augusto imperãti reddẽt signa militaria.
c Forte quidã exp. diuiti. vt fortẽ familiam expos.
d Non. apud Plautũ. Alludit ad Gr. οἰμώζειν λέγω, vel κλαίειν. Aliud preceptum ad captãdi artem petinẽs de familiaritate cũ domesticis ineunda.
e Temp. regat, ita vt suis cõsilijs obsequentẽ habeat.
f De recto cõseruandae pudicitiae proposito dimouere.
g Tires. resp. in causa fuisse quod venerint ad ea iuuenes nimium parci, Quidam, Venit pro venalis est sub Pen. at iuuẽtus parca est donand.
h Alicuius senis vnctã liberalitatẽ experta sit.

a Al. garrulus vltro. Legitur & vltra.
b Quòd nimia officiorũ sedulitate odiosus illi fuisset, Cautè igitur in adeundo te geras, vt neutram in partem pecces.
c Obsequio illũ velut ex insidijs aggredere, Obsequiũ tuum omnibus occasionibus immineat.

Dices de Dama qui te hæredem reliquerit, tanquã eius mortẽ ægerrimè feres.
e Licet tibi ita cõparare vultũ vt celet gaudia, quãuis alioqui ea prodere soleat.
f Periculosa tussi.
g Quidã, gaudentẽ nummo.

Vnctum oleo largo nudis humeris tulit hæres?
Scilicet elabi si posset mortua. credo,
Quòd nimium institerat viuenti, cautus adito:
Neu desis operæ, néue immoderatus abundes.
Difficilem & morosum offendet [a] *garrulus: vltro*
Non etiam sileas. Dauus, sic comicus: atq;
Stes capite obstipo, multum similis metuenti.
[b] *Obsequio grassare: mone* [c] *si increbruit aura,*
Cautus vti velles charum caput: extrahe turba,
Oppositis humeris: aurem substringe loquaci,
Importunus amat laudari? donec ohe, iam
In cælum manibus sublatis, dixerit, vrge, &
Crescentem tumidis infla sermonibus vtrem.
Quum te seruitio longo curáq; leuarit:
Et certum vigilans, quartæ sit partis Vlysses,
Audieris, hæres: [d] *ergo nunc Dama sodalis*
Nusquã est? vnde mihi tam fortem, tamq; fidelem?
Sparge subinde: & si paulũ potes, illacrymare, [e] *est*
Gaudia prodentem vultum celare. sepulcrum
Commissum arbitrio, sine sordibus extrue. funus
Egregiè factum laudet vicinia. siquis
Forte cohæredum senior [f] *malè tussiet, huic tu*
Dic, ex parte tua, seu fundi siue domus sit
Emptor, [g] *gaudentem nummo te addicere. sed me*
Imperiosa trahit Proserpina: viue valeq;.

SATYRA VI.

Se contentum ijs quæ habet, viuere, ac plura non optare dicit, Deinde otij sui, quo ruri fruitur, commoda

da cum incommodis negotiorum & molestiarum quæ vitam vrbanam comitantur comparat.

HOc erat in votis: modus agri nō ita magnus,
Hortus vbi, & tecto vicinus iugis aquæ fons,
Et paulum syluæ super his foret. auctius atq;
Dij melius fecere. bene est. nihil amplius oro,
Maia nate: nisi vt propria hæc mihi munera faxis:
Si neq; maiorem feci ratione mala rem,
Nec sum facturus vitio culpáue minorem.
Si veneror stultus nihil horum ô si angulus ille
Proximus accedat, qui nunc [a] *denormat agellum:*
O si vrnam argenti fors [b] *quà mihi mōstret (vt illi,*
Thesauro inuento qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus arauit, diues amico
Hercule) si quod adest, [c] *gratum iuuat: hac prece te oro,*
Pingue pecus domino facias, & cætera, præter
Ingenium: vtq; soles, custos mihi maximus adsis.
Ergo vbi me in montes & in arcē ex vrbe remoui,
Quid prius illustrem Satyris [d] *musaq; pedestri?*
Nec mala me ambitio perdit, nec [e] *plumbeus auster.*
Autumnusq; grauis, Libitinæ quæstus acerbæ
Matutine pater, seu Iane libentius audis.
Vnde homines [f] *operum primos vitæq; labores*
Instituunt (sic dijs placitum) tu carminis esto
Principium. Romæ sponsorem me rapis: eia,
Ne prior officio quisquam respondeat, vrge.
Siue Aquilo radit terras, seu bruma niualem

a Denormē & inæqualē reddat.
b Quà, pro Aliqua via seu ratione. Vel, Aliqua parte, vt A. Al. fors quæ, fortasse melius.
c Gratum & iuuat.
d Versibus orationi solutæ similibus.
e Quo corpora ingrauescūt.
f. Pr. lab. operū vitæ i. vitæ operosę & negotiosæ.

Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
Postmodo, quod mi obsit, clarè certumq; loquuto,
Luctandum in turba: facienda iniuria tardes.
Quid vis insane? & quas res agis? Improbus vrget
Iratis precibus. tu pulses omne quod obstat,
Ad Mæcenatem memori si mente recurras.
Hoc iuuat, & melli est: non mentiar. at simul atras
Ventum est Esquilias aliena negotia centum
Per caput & circa saliunt latus. Ante secundam
Roscius orabas sibi adesses ad puteal cras.
De re communi scribæ magna atq; noua te
Orabant hodie meminisses Quinte reuerti.
Imprimat his cura Mæcenas signa tabellis.
Dixeris, Experiar: Si vis, potes, addit: & instat,
Septimus octauo proprior iam fugerit annus,
Ex quo Mæcenas me cepit habere suorum
In numero: duntaxat ad hoc, quem tollere rheda
Vellet, iter faciens, & concredere [a] nugas
Hoc genus: hora quota est? Thrax est Gallina Syro par?
Matutina parum cautos iam frigora mordent.
Et quæ rimosa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus subiectior in diem & horã
Inuidiæ. [b] noster ludos spectauerat vnà.
Luserat in campo, Fortunæ filius, omnes.
Frigidus à rostris manat per compita rumor.
Quicunq; obuius est, me consulit: ô bene (nam te
Scire, deos quoniam proprius contingis, oportet)
Num quid de Dacis audisti? Nil equidem. Vt tu
Semper

a Nugas eiusmodi quales sunt interrogãtium, Hora q. est, item Thrax. &c.

b Quidam μίμισιν esse volunt, alij verba Horarij.

Semper eris derisor ad omnes. Dij exagitent me,
Si quicquã. Quid? [a] militibus promissa Triquetra
Prædia Cæsar an est Itala tellure daturus?
Iurantem me scire nihil, mirantur, vt vnum
Scilicet egregij mortalem altiq; silenti.
Perditur hæc inter misero lux, non sine votis:
O rus, quando ego te aspiciam? quandoq; licebit,
Nũc veterũ libris, nunc somno & inertibus horis
Ducere sollicitæ iucunda obliuia vitæ?
O quando faba Pythagoræ [b] cognata simulq;
Vncta satis pingui ponentur oluscula lardo?
[c] O noctes cœnæq; deûm: quibus ipse, meiq;
Ante larem proprium vescor: vernasq; procaces
Pasco [d] libatis dapibus [e] prout cuiq; libido est,
Sic catinæ quales calices conuiua solutus
Legibus insanis: seu quis capit acria fortis
Pocula: seu modicis vuescit lætius. ergo
Sermo oritur non de villis domibúsue alienis
Nec male nécne Lepos saltet: sed q; magis ad nos
Pertinet, & nescire malum est, agitamus. vtrúmne
Diuitijs homines an sint virtute beati:
Quidue ad amicitias? [f] & vsus rectúne trahat nos
Et quæ sit natura boni, summumq; quid eius.
Ceruius, hæc inter, vicinus garrit aniles
[g] Ex re fabellas. nam siquis laudat Arelli
Sollicitas ignarus opes, sic incipit: Olim
Rusticus vrbanum murem mus paupere fertur
Accepisse cauo, veterem vetus hospes amicum:
Asper, & attentus quæsitis, [h] vt tamen arctum

a Mil. prom. prædia C. ex Sicilia an ex Italia?

b Quasi ab ea abstineret, quòd metueret ne eo quoq; anima parentis, aut propinqui seu cognati inesset.

c Quidam exp. Nocturnæ cœnæ, & deûm intel. quales sunt deûm, quæ carent omni sollicitudine.

d A me degustatis. vel, E quibus particulam dijs Penatibus libaui.

e Pr. cuique. Quisque ebibit cal. quales vult: etiamsi sint alijs inæquales.

f Vtilitas, an honestas.

g Quæ ad rem faciunt.

h Sic tamen vt hospites animo soluto & alacri acciperet.

Solueret hospitijs animum: quid multa? neq; ille
Sepositi ciceris nec longæ inuidit auenæ:
Aridum & ore ferens acinum, semesaq; lardi
Frusta dedit, cupiens varia fastidia cœna
Vincere tangentis [a] *malè singula dente superbo:*
Quum pater ipse domus palea porrectus in horna
[b] *Esset ador, loliúmq; dapis meliora relinquens.*
Tandē vrbanus ad hunc, Quid te iuuat (inquit) amice,
Prærupti nemoris patientem viuere dorso?
[c] *Vis tu homines vrbemq; feris præponere syluis?*
Carpe viam (mihi crede) comes: terrestria quando
Mortales animas viuunt sortita, neq; vlla est
Aut magno aut paruo lethi fuga. [d] *quo bone circa*
Dum licet, in rebus iucundis viue beatus:
Viue memor quàm sis æui breuis. Hæc vbi dicta
Agrestem pepulere, domo leuis exilit: inde
Ambo propositum peragunt iter, vrbis auentes
Mœnia nocturni subrepere. iamq; tenebat
Nox medium cæli spatium, quum ponit vterque
In locuplete domo vestigia: rubro vbi cocco
Tincta super lectos canderet vestis eburnos,
Multaq; de magna superessent fercula cœna,
Quæ procul extructis inerant hesterna canistris.
Ergo vbi purpurea porrectum in veste locauit
Agrestem, veluti succinctus cursitat hospes,
Continuatq; dapes: necnon [e] *vernaliter ipsis*
Fungitur officijs, prælambens omne quod affert.
Ille cubans gaudet mutata sorte, [f] *bonisq;*

a Non hilariter, sed cum fastidio, vel, Non auidè, sed remissè & lāguidè.

b Ederet.

c Al. Vin' tu? Quod quidam exp. verúmne est te velle præp. &c.

d Tmesis, pro Quo circa bone.

e Vernarum sedulitate vtens. Al. Verniliter.

f Inter lautas epulas præbet se lætum conuiuam, omnia fecit quæ letitiæ conuiuali conueniunt. Quidā verò exp. Præbet speciem læti conuiuæ.

Rebus

Rebus agit lætum conuiuam: quum subitò ingens
Valuarum strepitus lectis excussit vtrunque.
Currere per totum pauidi conclaue, magisq;
Exanimes trepidare, simul domus alta molossis
Personuit canibus: tum rusticus, Haud mihi vita
Est opus hac (ait) & valeas: me sylua cauúsque
Tutus ab insidijs tenui solabitur aruo.

SATYRA VII.

Inducit seruum liberè (pro ea nimirum libertate quæ Saturnalium tempore concedebatur seruis) vitia heri sui reprehendentem, atque ostēdentem talem eius esse vitam vt suam illi meritò anteponere possit.

IAmdudum ausculto: & cupiens tibi dicere seruus
Pauca reformido. Dauúsne? Ita, Dauus, amicum
Mancipium domino, &[a] frugi, quod sit satis: hoc est,
Vt vitale putes. Age, libertate Decembri,
(Quando ita maiores voluerunt) vtere: narra.
Pars hominum vitijs gaudet constanter, & vrget
Propositũ: pars multa[b] natat, modò recta capessens,
Interdum prauis obnoxia: sæpe notatus
Cum tribus annellis, modò læua Priscus inani,
Vixit[c] inæqualis: [d] clauum vt mutaret in horas:
Ædibus ex magnis subitò se[e] conderet. vnde
Mundior exiret vix libertinus honestè.
Iam mœchus Romæ, iam mallet doctus Athenis
Viuere: [f] Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, postquam illi iusta chiragra
Contudit articulos, qui pro se tolleret atque

a Vel, & frugi quod sit s. &c. Hoc est, quod satis esse possit ad persuadendum tibi me vita dignum esse. alias expos.
b N. de inconstantia dictum, vt fluctuare.
c Inæq. Eundē vitæ tenorē non seruans. Sibi nō constans.
d Ita vt mut. cl. angustum lato, aut vicissim.
e Cond. se in locum vnde. &c.
f Variè mutans vitæ genus, seu statũ, & in nullo felix.

Mitteret in[a] pyrgum talos, mercede diurna
Conductum pauit. quanto constantior idem
In vitijs tanto leuius miser ac prior ille
Qui iam contento, iam laxo fune laborat.
Non dices hodie, quorsum hæc tam[b] putida tẽdãt,
Furcifer? Ad te, inq̃. Quo pacto, pessime?[c] Laudas
Fortunam & mores antiquæ plebis: & idem.
Siquis ad illa deus subitò te agat, vsq; recuses:
Aut quia non sentis, quod clamat, rectius esse:
Aut quia non firmus rectum defendis: & hæres,
Nequicquam cœno cupiens euellere plantam.
Romæ rus optas, absentem[d] Rusticus vrbem
Tollis ad astra leuis, si nusquam es forte vocatus
Ad cœnam, laudas securum olus: ac, velut vsquã
Vinctus eas, ita te felicem dicis, amasq;,
Quòd nusquam tibi sit potandum. iusseris ad se
Mæcenas serum sub lumina prima venire
Conuiuam, Nemon'[e] oleum feret ocyus? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore furisq;.
Miluius & scurræ tibi non referenda precati
Discedunt. etenim fateor, me dixerit ille
Duci ventre leuem: nasum nidore[f] supinor:
Imbecillus, iners, siquid vis, adde popino.
Tu, quum sis quod ego, & fortassis nequior, vltro
Insectere, velut melior? verbisq; decoris
Obuoluas vitium? quid si me stultior ipse
Quingentis empto drachmis deprenderis? aufer
Me vultu terrere, manum stomachúmq; teneto,
Dum quæ Crispini docuit me[g] ianitor, edo,

[a] Al. Phymum.
[b] Auribus iniucũda. Odiosa.
[c] Sic Naso, Laudamus veteres, sed nostris vtimur annis.
[d] Rusticans, Quũ ruri agis.
[e] Poscis oleũ, quo vnctus properes ad Mæcenam. Alij de lucerna intell.
[f] Gestũ hominis naribus attrahentis odorem exprimit.
[g] Ne me pulses, neque mihi stomacheris.

Te

Te coniux aliena capit, meretricula Dauum.
Peccat uter nostrum cruce dignius? acris ubi me
Natura incendit, sub clara nuda lacerna
Quæcunq; excepit turgentis verbera caudæ,
Clunibus aut agitauit equum lasciua supinum:
Dimittit neq; famosum, neq; sollicitum ne
Ditior aut formæ melioris meiat eodem,
Tu, quum proiectis insignibus, annulo equestri,
Romanoq́; habitu prodis, ex iudice, Dama
Turpis,[a] odoratum caput obscurante lacerna:
Non es quod simulas? metuens [b] induceris, atque
[c] Altercante libidinibus tremis ossa pauore,
Quid refert, vri virgis, ferroq́; necari?
Auctoratus eas an turpi clausus in arca,
Quò te demisit peccati conscia herilis,
Contractum genibus tangis caput: estne marito
Matronæ peccantis in ambos iusta potestas?
In [d] corruptorem, vel iustior? illa tamen se
Non habitu mutátue loco peccátue supernè,
Quum te formidet mulier, neq; credat amanti
Ibis sub furcam prudens: [e] dominoq́; furenti
Committis rem omnẽ & vitam, & cũ corpore famã
[f] Euasti? credo metues, doctúsq; cauebis
Quæres quando iterum paueas, iterúmq; perire
Possis. ô toties seruus quæ bellua ruptis,
Quum semel effugit reddit se praua catenis
Non sum mœchus, ais neq; ego, herculè, fur, vbi
Prætereo sapiens argentea. tolle periclum, (vasa
Iam vaga prosiliet frænis natura remotis.

a Odoribus delibutum.
b Intromitteris in ædes mulieris.
c Qui repugnat libidinosæ cupiditati.
d Adulterum.
e Marito, vel furioso amori.
f Pro euasisti Credo, ironicè Metues credo: imo vero simile periculum tibi accerses.

Túne mihi dominus, rerum imperijs hominumq́;
Tot tantisq́; minor? [a] quem ter vindicta quaterq́;
Imposita haud vnquam misera formidine priuet?
Adde supradictis, quod non leuius valeat. nam
Siue vicarius est, qui seruo paret (vti mos
Vester ait) seu conseruus: tibi quid sum ego nempe
Tu (mihi qui imperitas, alijs seruis) miser, atq;
Duceris vt neruis alienis mobile lignum.
Quisnam igitur liber? sapiens, sibiq́; imperiosus.
Quem neque pauperies, neq; mors, neque vincula terrent.
[b] Responsare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in seipso totus [c] teres atq; rotundus:
Externi nequid valeat per læui morari.
In quem manca ruit semper fortuna: potésne
Ex his vt proprium quid noscere? quinque talenta
Poscis te mulier, vexat, foribusq; repulsum
Perfundit gelida: rursus vocat: eripe turpi
Colla iugo, liber liber sum, dic age, non quis.
Vrget enim dominus mentem non lenis, & acres
Subiectas lasso stimulos, versatq́; negantem.
Vel quem [d] Pausiaca torpes insane tabella.
[e] Qui peccat minus atq; ego? quũ Fului Rutubæq;
Aut Placideiani contento poplite miror
Prælia, rubrica picta aut carbone: velut si
Reuera pugnent, feriant, vitentq́; mouentes
Arma viri nequam & cessator [f] Dauus: at ipse
Subtilis veterum iudex & callidus audis.
[g] Nil ego, si ducor libo fumante: tibi ingens
Virtus

a Qui obnoxius es vel cedis tot & tantis imp. rerũ atque hominum. Vel, Qui eo inferior es me, quod res tot & t. tibi imperant.

b Fortis ad responsandũ cup. &c.

c AEqualis cõstans, A.

d Pausiæ pictoris insignis, de quo Plin.

e Cur minus peccat in spectanda Pausiæ tabula, quã ego in contẽpl. gladiat. prælijs in pariete depictis?

f Sub. audis.

g Dicor esse homo nihili si d. l.

Virtus atq; animus cœnis [a] responsat opimis.
Obsequium ventris mihi perniciosius est cur?
Tergo plector enim. [b] qui tu impunitior illa
Quæ paruo sumi nequeunt cùm obsonia captas?
Nempe [c] inamarescunt epulæ sine fine petitæ,
[d] Illusiq; pedes vitiosum ferre recusant
Corpus. an hic peccat, sub noctem qui puer vuam
Furtiuam mutat strigilem? qui prædia vendit,
Nil seruile, gulæ parens, habet? adde, quod idem
Non horam [e] tecum esse potes, non otia rectè
Ponere: teq; ipsum vitas fugitiuus, & erro?
Iam vino quærens, iam somno fallere curam,
Frustra: nã comes atra premis sequiturq; fugacẽ
Vnde mihi lapidem? Quorsum est opus? Vnde sagittas?
[f] Aut insanit homo, aut versus facit. Ocyus hinc te
Ni rapas, accedes [g] opera agro noua Sabino.

a Aduersatur cum ironia.
b Qui tu impunitius quã ego consectaris illa obs. Al. Quid? enim.
c Sapore gratũ amittere videtur, & fieri amaræ.
d Ill. Decepti multo vino & cibo. Sic, A. Exp. alias.
e Tuis cogitationibus vacare, Vel, In tuo proposito manere.
f At vet. sch. Sanæ mentis esse, minatur hærus seruo.
g Operarius nonus.

SATYRA VIII.

Fundanium inducit describentem cœnam Nasidieni, & quidem ita: vt multa sint quæ risum ipsi audienti mouere possint. Præsertim verò putidam lautitiarum ostentationem, atq; adeo lautitias minime lautas, siue luxum lautitijs & omni gratia carentem, Horatius sub Fundanij persona irridere videtur.

VT Nasidieni iuuit te cœna [h] beati?
Nam mihi quærenti conuinã, dictus [i] here illic
De medio potare die. Sic, vt mihi nunquam
Inuita fuerint melius. [k] Da (si graue non est)
Quæ prima iratum ventrem placauerit esca.
In primis Lucanus aper leni fuit Austro

h Al. Vt te N. iuuit c. b. Al. Nas. qui iu. te c. b. Beati pro diuitis.
i Al. heri.
k Da prodic, vt apud Vir.

Captus, vt aiebat[a] cœna pater. acria circum
Rapula, lactuca, radices: qualia lassum
Peruellunt stomachum: siser, alec, fæcula Coa.
His vbi sublatis, puer altè cinctus acernam
Gausape purpureo mensam pertersit, & alter
Sublegit quodcunque iaceret inutile, quódque
Posset cœnantes offendere: vt Attica virgo
Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes,
Cæcuba vina ferens: Alcon, Chiũ, [b] maris expers.
Hic herus, Albanum, Mæcenas, siue Falernum
Te magis appositis delectat, habemus vtrumque.
[c] Diuitias miseras. Sed queis cœnantibus vnà,
Fundani, pulchrè fuerit tibi nosse laboro. (frà,
Summus ego, & prope me Viscus Turinus, & in-
(Si memini) Varius: cum Seruilio Balatrone
Vibidius: quos Mæcenas adduxerat [d] vmbras.
Nomentanus erat super ipsum, Porcius infrà,
[e] Ridiculus totas [f] simul absorbere placentas.
Nomentanus [g] ad hoc, qui siquid fortè lateret,
Indice monstraret digito. nam cætera turba,
Nos inquam, cœnamus aues, conchylia, pisces,
Longè dissimilem noto celantia succum.
Vt vel continuò patuit, quum [h] passeris atque
Ingustata mihi porrexerit ilia rhombi.
Post hoc me docuit melimela rubere, minorem
Ad lunam delecta, quid hoc intersit, ab ipso
Audieris melius. tum Vibidius Balatroni,
Nos nisi damnosè bibimus, moriemur inulti:
Et calices poscunt maiores. vertere pallor

a C. par. Conuiuator, infrà, & parochus, herus, dominus.

b Aqua marina.

c Hor. exclamat esse diuitias miseras, i. hominis miseri, qui nesciat illis vti quum opus est, Schol. An. subaudit verbũ narras.

d In summo lecto vmbræ, quos quis ad conuiuium secum adducit.

e Ridic. in absorbendis placentis.

f Al. semel. & absorbere.

g Ad hoc, ad hanc rem ridet. A.

h Pass. piscis.

Tum[a] parochi faciem, nil sic metuentis vt acres
Potores: vel quòd maledicunt liberius, vel
Feruida quòd subtile exurdant vina palatum.
[b]Inuertunt Aliphanis vinaria tota
Vibidius Balatróque, sequutis omnibus: imi
Conuiuæ lecti nihilum nocuere lagenis,
Affertur squilas inter muræna natantes
In patina porrecta sub hoc herus, Hæc grauida, in- (quit,
Capta est, deterior post partum carne futura.
His mistum ius est oleo, quod prima Venafri
Pressit cella: garo de succis [c] piscis Iberi.
Vino quinquenni, verùm citra mare nato,
Dum coquitur (cocto Chium sic conuenit, vt non
Hoc magis vllum aliud) pipere albo: sine aceto,
Quod Methymnæam vitio mutauerat vuam.
Erucas virides, inulas ego primus amaras
Monstraui incoquere, illutos Curtillus echinos,
Vt melius muria quàm testu marina remittat.
Interea suspensa graues aulæa ruinas
In patinam fecere, trahentia pulueris atri
Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
Nos maius veriti postquam nihil esse pericli
Sensimus, erigimur. Rufus, [d] posito capite, vt si
Filius immaturus obisset, flere[e] quis esset
Finis? ni sapiens sic Nomentanus amicum
[f]Tolleret, Heu Fortuna, quis est crudelior in nos
Te deus? vt semper gaudes illudere rebus
Humanis. Varius mappa compescere risum
Vix poterat Balatro suspendens omnia naso,

a Qui supra horas & cœna pater.

b Inuertũt versa vinaria, i. in Caput vertunt. vel, Inuertũt Aliphanos calices, toto vino ebibito

c Scombri.

d Deiecto & demisso.

e Q.d. Noc finem flendi fecisset, ni saq.

f Toll. animum amici erigeret.

Hæc est conditio viuendi, aiebat: eóque
Responsura tuo nunquam est par fama labori.
Tene, vt ego accipiar lautè, torquerier omni
Sollicitudinem districtum? ne panis adustus,
Ne malè conditum ius apponatur? vt omnes
Præcincti rectè pueri comptíque ministrent?
Adde hos præterea casus: aulæa ruent si,
Vt modò: si patinam pede lapsus frangat agaso.
Sed conuiuatoris (vti ducis) ingenium res
Aduersæ nudare solent, celare secundæ.
Nasidienus ad hæc, Tibi dij, quæcunque preceris,
Commoda dent: ita vir bonus es, conuiuáque comis.
Et soleas poscit. tum in lecto quoque videres
Stridere secreta diuisos, aure susurros.
[a] *Nullos his mallem ludos spectasse. sed illa*
[b] *Redde, age, quæ deinceps risisti. Vibidius dum*
Quærit de pueris, num sit quoque fracta lagena,
Quòd sibi poscenti non dentur pocula: dúmque
Ridetur [c] *fictis rerum, Balatrone secundo,*
Nasidiene redis mutatæ frontis, vt arte
Emendaturus [d] *fortunam deinde sequuti*
Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
Membra gruis, sparsi sale multo, non sine farre,
Pinguibus & ficis pastum iecur anseris albi,
Et leporum auulsos, vt multò suauiùs, armos,
Quàm si cum lumbis quis edat: tũ pectore adusto
Vidimus & merulas poni, & sine clune palumbes.
[e] *Suaues res, si non causas narraret earum &*
Naturas dominus, quem nos sic fugimus vlti,

a Horatij verba.
b Redde mihi rationem eorũ quæ deinceps risum tibi mouerunt.
c Ficta rerum, pro Res fictæ, vt Abdita rerum, pro Res abditæ.
d Fortuitum illum aulæorum casum.
e Qui tibi poterant esse suaues, si non obtunderet nos dominus, narrando causas e. & nar.

Vt

Vt nihil omnino gustaremus: velut illis
[a] *Canidia afflasset, peior serpentibus Afris.*

a Can. venefica

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARVM LIBER PRIMVS.

AD MÆCENATEM.

EPIST. I.

Se ludicra sua studia missa facere dicit, & ea quæ ad virtutem ducunt, amplecti: sic tamen vt in nullius magistri verba iuret. Eiusmodi autem esse hæc studia, vt nemo sit qui non illis excoli possit, si modò patientem aurẽ commodet. Tandem prauum hominum iudicium virtutem opibus & honoribus postponentium, & quæ corporis sunt, non quæ sunt animi, curantium reprehendit.

P[b]*Rima dicte mihi, summa dicende camœna*
Spectatum satis & donatũ iam [c] *rude, quæris,*
Mæcenas, iterum antiquo me includere ludo.
Non eadem est ætas, non mens. Veianius, armis
Herculis ad postem fixis, latet abditus agro:
Ne populum extrema toties exoret arena.
Est mihi purgatam crebrò qui personet aurem,
Solue senescentem maturè sanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
Nunc itaque & versus & cætera ludicra pono:
Quid verum atque decens, curo & rogo, & omnis in hoc sum:
[d] *Condo & compono quæ mox depromere possim*
Ac ne fortè roges, quo me duce, quo lare tutor:

b Primo poëmate à me celebrate & celebrande vltimo.

c R. metaph. à gladiat. sicut & quum ludum dicit. Et V. glad. nomen.

d Instruo animum præceptis quæ in promptu ei esse possint.

Nullius addictus iurare in verba magistri,
[a] *Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes.*
Nunc agilis fio, & mersor [b] *ciuilibus vndis,*
Virtutis veræ custos rigidúsque satelles:
Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor,
Et [c] *mihi res, non me rebus submittere conor.*
Vt nox longa, quibus mentitur amica, diésque
Longa videtur opus debentibus, vt piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia matrum:
Sic mihi tarda fluunt ingratáq; tempora, quæ spem,
Consiliúmque morantur: agendi gnauiter, id quod
Æquè pauperibus prodest, locupletibus æquè,
Æquè neglectum pueris senibúsque nocebit.
[d] *Restat vt his ego me ipse regam soléráq; elemētis.*
Non possis oculo quantum contendere Lynceus,
Non tamen idcirco contemnas lippus inungi:
Nec, quia desperes inuicti membra Glyconis,
Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
Est quôdam prodire tenus, si non datur vltra.
Feruet auaritia miseráque cupidine pectus?
Sunt verba & voces, quibus hunc lenire dolorem
Possis, & magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? sunt certa piacula, quæ te
Ter purè lecto, poterunt [e] *recreare libello,*
Inuidus, iracundus, iners, vinosus, amator:
Nemo adeo ferus est vt non mitescere possit,
Si modò culturæ patientem commodet aurem.
Virtus est, vitium fugere: & sapientia prima,
Stultitia caruisse. vides, quæ maxima credis

a Tempori eruio.
b Ciuilia munia obeo Ciuilium offic. & negot. turbis me implico.
c Valedicens negotijs & curis, animo meo obsequor.
d Q.d. Interim boni consulere debeo quā consecutus sum primordiorum cognitionem. Vel quæ ex prima cognitione pręstare possum. q.d. ex cog. mediocri. Quid si his il. ad seq. referas?
e Recr. refocillare tanquam à morbo.

Esse

Esse mala, exiguum censum, turpemq́. [a] *repulsam*
Quanto deuites animi [b] *capitisque labore.*
Impiger extremos currit mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes:
[c] *Ne cures ea quæ stultè miraris & optas*
Discere, & audire, & meliori credere non vis?
Quis circum pagos & circum compita pugnax,
Magna coronari contemnat Olympia cui spes,
Cui sit conditio dulcis sine puluere palmæ?
Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.
O ciues, ciues, quærenda pecunia primùm est,
Virtus post nummos. hæc [d] *Ianus summus ab imo*
Perdocet: hæc recinunt iuuenes dictata senésque,
Læuo suspensi loculos, tabulámque lacerto.
[e] *Si quadringentis, sex, septem, millia desunt.*
Est animus tibi, sunt mores, & lingua fidésque:
Plebs eris, at pueri ludentes, rex eris, aiunt,
Si rectè facies. HIC MVRVS aheneus esto,
Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
Roscia (dic sodes) melior lex an puerorum
Nænia? quæ regnum rectè facientibus offert,
Et maribus Curijs & decantata Camillis?
Isne tibi melius suadet, [f] *qui rem facias: rem,*
Si possis, rectè: si non, quocunque modo rem:
Vt proprius, spectes lachrymosa poëmata Puppi:
An qui Fortunæ te responsare superbæ
Liberum & erectum præsens hortatur & optat?
Quòd si me populus Romanus fortè roget, cur
Non, vt porticibus, sic iudicijs fruar ijsdem,

a Quum nō obtinueris magistr. quē petieris.
b Cap. Corporis vel vitæ.
c Quum laborem illum perferas currendi ad In. non vis facere quod facile est, discere & aud. vt desinas stultè mirari opes illas & hon.
d Via quædam à Iani templo, vbi trapezitæ & fœneratores.
e Si quadr. mill. sestertium desunt sex aut s. millia, non eris eques, sed plebeius: quamuis sit tibi animus, &c.
f Qui suadet vt rem facias. Al. vt rem.

Nec sequar, aut fugiam, quæ diligit ipse, vel odit:
Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
Respondit, referam,[a] *Quia me vestigia terrent.*
Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.
[b] *Bellua multorum es capitum. nam quid sequar? aut quem?*
Pars hominum gestit conducere[c] *publica: sunt qui*
[d] *Crustis & pomis viduas venentur auaras,*
[e] *Excipiántque senes, quos in viuaria mittant:*
Multis occulto crescit res fœnore. verùm
[f] *Esto alijs alios rebus, studijsque teneri.*
Iidem eadem possunt horam durare probantes?
Nullus in orbe sinus Bays prælucet amœnis,
Si dixit diues, lacus & mare sentit amorem
Festinantis heri, cui si vitiosa libido
Fecerit[g] *auspicium, cras ferramenta Theanum*
Tolletis fabri,[h] *lectus genialis in aula est?*
Nil ait esse prius, melius nil cœlibe vita.
Si non est, iurat benè solis esse maritis,
Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper?[i] *ride: mutat cœnacula, lectos,*
Balnea, tonsores? conducto nauigio, æquè
Nauseat ac locuples, quem ducit[k] *priua triremis.*
Si[l] *curtatus inæquali tonsore capillos*
Occurri, rides: si fortè subucula[m] *pexæ*
Trita subest tunicæ, vel si toga dissidet impar,
Rides.[n] *quid mea quum pugnat sententia secum?*
Quod petijt, spernit, repetit quod nuper omisit?
Æstuat, & vita disconuenit ordine toto:

Diruit,

a Ex Aesopi fabula.
b Apostrophe ad ipsum populum.
c Vnde dicti, publicani.
d Pro Cr. est frustis, in al.
e Exc. insidijs.
f. Insidientur senibus.
f Esto al. Liceat illis, istud. diuersis teneri.
g Si vitiosa libido quam pro auspice habet, aliam cupiditatem immiserit.
h L.g. Estne illi vxor?
i Q.d. Facit & ipse quod risu dignum sit.
k Pr. propria.
l Decurtati sunt inæqualiter ca.
m P. opponit tritæ: quia hæc non amplius lanosa sed villosa est, pecus illa.
n Quid quum m. s. p. secum? quum sper. q. p. r. n. q. o. æstuat, &c. cur idem tā quoque non facis. Nimirum quia putas me ins.

Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis?
Insanire putas solennia me: neque rides:
Nec medici credis, nec curatoris egere
A prætore dati, rerum tutela mearum
Quum sis, & prauè sectum stomacheris ab vnguē
De te pendentis, te respicientis amici.
Ad summam, sapiens vno minor est Ioue: diues,
Liber, honoratus, pulcher: rex denique regum:
Præcipuè sanus, nisi quum [a] pituita molesta est.

a In pit. synæresis esse putatur.

AD LOLLIVM. Epist. II.

Homerum in suis poëmatis plenius ac melius quàm quosdam philosophos, quid honestum sit, docere dicit: Amborum afferens argumenta, Iliade quidem, quales sunt in stultis regibus & populum animi motus, describi: in Odyssea autem, Vlyssis exemplo, quid virtus & sapientiæ possint, ostendi. Deinde ad studium sapientiæ hortatur, vtpote quos recenset animi morbos sanaturos. Sed à teneris assuescendum huiusmodi præceptis esse docet.

TRoiani belli scriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romæ, præneste relegi:
Qui quid sit pulchrū, quid turpe, quid vtile, quid nō
Plenius ac melius Chrysippo & Crantore dicit.
Cur ita crediderim (nisi quid te detinet) audi.
[b] Fabula qua Paridis propter narratur amorem
Græcia barbariæ lento collisa duello,
Stultorum regum & populorum continet æstus.
Antenor censet belli præcidere causam.
Quid Paris? vt saluus regnet, viuatq; beatus,
Cogi posse negat. Nestor componere lites

b Iliadis argumentum.

Inter Peleiden festinat & inter Atreiden:
Hunc amor, ira quidem communiter vrit vtrunq;
Quidquid delirant reges, plectuntur Achiui.
Seditione, dolis, scelere, atque libidine & ira,
Iliacos intra muros peccatur, & extra
Rursus, quid virtus & quid sapientia possit,
Vtile proposuit nobis exemplar [a] Vlyssem:
Qui domitor Troiæ, multorum prouidus vrbes
Et mores hominum inspexit: latúmque per æquor,
Dum sibi, dum socijs reditum parat, aspera multa
Pertulit, aduersis rerum immersabilis vndis.
Sirenum voces & Circes pocula nosti:
Quæ si cum socijs [b] stultus cupidúsque bibisset,
Sub domina meretrice fuisset turpis & excors:
Vixisset canis immundus, vel amica luto sus.
Nos numerus sumus, & fruges consumere nati,
[c] Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoique,
In cute curanda plus æquo operata iuuentus,
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.
Vt iugulent homines, surgunt de nocte latrones:
Vt teipsum serues, non expergisceris? atqui
Si nolis sanus cures hydropicus: & ni
Posces ante diem librum cum lumine, si non
Intendes animum studijs, & rebus honestis:
Inuidia vel amore vigil torquebere: nam cur
Quæ lædunt oculos, festinas demere: si quid
[d] Est animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti qui cœpit, habet, sapere [e] aude:
Incipe.

a Odysseæ argumentum.

b Si æquè stultus & cupidus ac socij fuisset, ita vt cum illis pocula Circes biberet.

c Q.d. nihil differimus à sp. Pen. quos ille describit. Num. autem. i. homines nihili, qui duntaxat augemus hominum numerum. Et sumus iuuentus. Alc.

d Est pro Edit, siue Exedit. Si quis animi morbus eum corrumpit.

e Aude s. fortiter in animum tuum inducito, sapientiæ studium amplecti.

Incipe. qui recte viuendi prorogat horam
Rusticus expectat dum defluat amnis: at ille
Labitur, & labetur in omne volubilis æuum.
Quæritur argentum, puerisq; beata creandis
Vxor, & incultæ pacantur vomere syluæ.
Quod satis est, cui contigit, hic nihil amplius optet.
Non domus, & fundus, non æris aceruus & auri
[a] *Ægroto domini deduxit corpore febres,*
Non animo curas, valeat possessor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat vti.
Qui cupit, aut metuit, iuuat illũ sic domus, aut res,
Vt lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas citharæ collecta sorde dolentes,
Sincerum est nisi vas, quodcunque infundis, acescit.
Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas.
Semper auarus eget: certum voto pete finem.
Inuidus alterius macrescit rebus opimis:
Inuidia Siculi non inuenere tyranni
Maius tormentum. qui non moderabitur iræ,
[b] *Infectum volet esse, dolor quod suaserit & mens,*
Dum pœnas odio per vim festinat inulto.
Ira, furor breuis est, animum rege: qui nisi paret,
Imperat: hunc frænis, hunc tu compesce catena.
Fingit equum tenera docilem ceruice magister
Ire viam quam monstrat eques. venaticus ex quo
Tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
Militat in syluis catulus, nunc adhibe puro
Pectore verba puer, nunc te melioribus offer.
QVO semel est imbuta recens, seruabit odorẽ

a Sic Lucr. Nec calidæ citius decedunt corpore f. Textilibus si in pict. &c

b Pœnitebit eū eius quod fecerit dum violẽto animi impetu fertur ad vltionem eius quem odit.

Testa diu: quòd si cessas, aut strenuus anteis,
Nec tardum opperior, nec præcedentibus insto.

AD IVLIVM FLORVM. EPIST. III.

Iulium Florum de Claudio Nerone, vbi militet, & de quorundam amicorũ scriptis, interrogat. Deinde ipsum Florum ad sapientiæ studium, & ad redeundum in gratiam cum fratre hortatur.

IVLI Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Augusti priuignus, scire laboro.
Thracáne vos, Hebrúsq; niuali compede vinctus,
An freta vicinas inter currentia[a] turres,
An pingues Asiæ campi collésque[b] morentur?
Quid studiosa cohors operũ struit? hæc quoq; curo.
Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
Bella quis & paces longum diffundit in æuum?
Quid Titius, Romana breui venturus in ora?
Pindarici fontis qui non expalluit haustus,
Fastidire lacus & riuos ausus apertos:
Vt valet? vt meminit nostri?[c] fidibúsne Latinis
Thebanos aptare modos studet, auspice Musa?
An tragica desæuit & ampullatur in arte?
Quid mihi Celsus agit? monitus multũq; monẽdus,
Priuatas vt quærat opes, & tangere vitet
Scripta, Palatinus quæcunque recepit[d] Apollo:
Ne, si forte suas repetitum venerit olim
Grex auium plumas, moueat cornicula risum,
Furtiuis nudata coloribus: ipse quid audes?
Quæ[e] circumuolitas agilis thyma? non tibi paruũ
Ingenium, non incultum est, nec turpiter hirtum.

a Sestum &. Abydum.
b Detinent.
c Lyricis versibus Latinis. Pindaricos imitari.
d Bibliotheca templo Apollinis, quod Aug. extruxerat adiuncta.
e Ab apibus metaph. q.d. Quibus ex floribus mellitum aliquod poëma nobis paras?

Seu

Seu linguam causis acuis, seu ciuica iura
Respondere paras, seu condis amabile carmen:
Prima feres ederæ victricis præmia, quòd si
Frigida curarum fomenta relinquere posses,
Quò te cælestis sapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc studiũ parui properemus & ampli,
Si patriæ volumus, si nobis viuere cari.
Debes hoc etiam rescribere,[a] *si tibi curæ*
Quantæ conueniat Nunatius. an malè sarta
Gratia nequicquam coit, & rescinditur? at vos
Seu[b] *calidus sanguis seu rerum inscitia vexat,*
Indomita ceruice feros: vbicunque locorum
Viuitis, indigni fraternum rumpere fœdus,
Pascitur in vestrum reditum votiua iuuenca.

a An. Mal. si tibi tantæ curæ quantæ decet esse fratrem. Quid? illáne reconciliatio firma nõ est? Vel. an malè sarta, &c. pertinent item ad Rescr. sine interr.

b C. vt alibi, calidus iuuẽta.

AD ALBIVM TIBVLLVM.
EPIST. IIII.

Albium Tibullum compellat, cui studium philosophiæ laudare videtur, atque id facere vt eius amore illum accendat. Recenset quibus dotibus illum dij ornauerint: deinde ita viuendum illi esse dicit, vt vnumquenque diem, extremum sibi fore putet.

ALbi, nostrorum sermonum candide iudex,
Quid nũc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat?
An tacitum syluas inter[c] *reptare salubres,*
Curantem quicquid dignum[d] *sapiente bonóq; est?*
Non tu[e] *corpus eras sine pectore, dij tibi formam,*
Dij tibi diuitias dederant, artémq; fruendi.
Quid voueat dulci nutricula maius alumno,
Quàm sapere & fari vt possit quæ sentiat, & cui

c Lentius ambulare.

d Sic alibi hæc duo coniungit.

e Corpus sp. excors.

Gratia, fama, valetudo contingat abundè,
Et mundus victus, non deficiente crumena?
Inter spem curámque, timores inter & iras,
Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.
Grata superueniet, quæ non sperabitur, hora.
Me pinguem & nitidum bene curata cute vises,
Quum ridere voles Epicuri de grege porcum.

AD TORQVATVM. EPIST. V.

Torquatum ad cœnam inuitat, quam frugalem fore dicit. Hortatur vt curis & cupiditati diuitiarum valedicens, hilaritati se tradat: & laudes ebrietatis addit. Tria esse dicit quorum studiosus sit in apparatu conuiuij: primam autem ponit munditiem.

SI potes [a] archaicis conuiua recumbere lectis,
Nec modica cœnare times olus omne patella
Supremo te sole domi Torquate manebo
Vina bibes iterum [b] Tauro [c] diffusa palustres
Inter Minturnas, Sinuessanúmque Petrinum.
Sin melius quid habes, arcesse, vel imperium fer.
Iamdudum splendet focus, & tibi munda supellex.
Mitte leues spes, & certamina diuitiarum,
Et Moschi causam, cras nato Cæsare festus
Dat veniam somnúmque dies impunè licebit
Æstiuam sermone benigno extendere noctem.
[d] Quò mihi fortunas, si non conceditur vti?
Parcus ob hæredis curam nimiúmque seuerus,
[e] Assidet insano: potare & spargere flores
Incipiam, patiárque vel inconsultus haberi.
Quid non ebrietas designat? operta recludit:
Spes iubet esse ratas: in prælia trudit inermem.

a Aliquid ex rudis antiquitatis artificio retinétibus.

b Consule T. Statilio. Tauro.

c Transcusa è torculari vel lacu vel dolio in amphoras.

d In quem vsu. quorsum opté, vel comparem.

e Proximum insano locum tenet. i. ei simillimus est.

Sollicitis animis onus eximit: addocet artes.
Fœcundi calices quem non fecere disertum:
Contracta quem non in paupertate solutum?
Hæc ego procurare & idoneus imperor, & non
Inuitus: ne turpe toral, ne sordida mappa
Corruget nares: ne non & cantharus & lanx
[a] *Ostendat tibi te, ne fidos inter amicos*
Sit qui dicta foras eliminet: vt coeat par
Iungatúrque pari. [b] *Brutum tibi, Septimiúmque,*
Et nisi cœna prior potiórque puella Sabinum
Detinet, assumam, locus est & pluribus vmbris.
Sed [c] *nimis arcta premunt olidæ conuiuia capræ.*
Tu quotus esse velis, rescribe: & rebus omissis,
Atria seruantem postico falle clientem.

a Splendet instar speculi imaginem tibi ostendentis.
b Al. Brutam, & quidam, iungunt hæc cum præc.
c Vbi nimis arctè sedetur, existit grauis alarum odor.

AD NVMICIVM EPIST. VI.

Nihil admirari, rem esse dicit quæ propemodum sola ad vitæ beatudinem conferat: quum homines non ea tantùm quæ cupiunt, sed etiam quæ timent, illis contraria, eodem ferè modo mirentur. Verùm ex iis quibus admiratio cupiditatem incitat, alios aliud expetere: omnes autem frustra in eo felicitatem, quæ à sola virtute pendet, collocare.

NIL admirari, propè res est vna, Numici,
Soláque, quæ possit facere & seruare beatum.
Hunc solem, & stellas, & decedentia certis
Tempora momentis, sunt qui formidine nulla
Imbuti spectent, quid censes munera terræ?
Quid, maris extremos Arabas ditantis & Indos?
Ludicra quid plausus, & amici [d] *dona Quiritis?*
Quo spectanda modo, quo sensu credis & ore?

d Honores qui à pop. deferuntur.

Qui timet his aduersa, ferè miratur eodem
Quo cupiens pacto: pauor est [a] *vtrique molestus:*
Improuisa simul species exterret vtrunque,
Gaudeat, an doleat: cupiat, metuátne: quid ad rem?
Si quicquid vidit melius peiúsue sua spe,
Defixis oculis, animóque & corpore torpet?
Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Vltra quàm satis est virtutem si petat ipsam.
I [b] *nunc, argentũ, & marmor vetus, æráq; & artes*
Suspice, cum gemmis Tyrios mirare colores:
Gaude quod spectant oculi te mille loquentem:
Gnauus manè forum, & vespertinus pete tectum:
Ne plus frumenti dotabilis emetat agris
Mucius: [c] *indignum, quòd sit peioribus ortus:*
Hic tibi sit potius quàm tu mirabilis illi.
Quicquid sub terra est, in apricum proferet ætas,
Defodiet condetque nitentia. quum bene notum
Porticus Agrippæ & via te conspexerit Appi,
[d] *Ire tamen restat Numa quò deuenit & Ancus*
Si latus aut renes morbo tentantur acuto,
Quære fugam morbi: vis rectè viuere? quis non?
Si virtus hoc vna potest dare, fortis omissis
[e] *Hoc age delicijs: virtutem verba putas, vt*
Lucum ligna? caue ne portus occupet alter,
Ne Cibyratica, ne Bithyna negotia perdas.
Mille talenta [f] *rotundentur, totidem altera porro:*
Tertia succedant, & quæ pars quadret aceruum.
Scilicet vxorem cum dote, fidémque, & amicos,
Et genus & formam regina pecunia donat:

a Al. vtrobique

b Si ne virtus quidem ipsa expeti debet, vltra quam satis est.

c Itáne digna hæc censebis quæ tantopere admireris?

d Moriendum est.

e In hanc de comparanda virtute curam incumbe.

f Quidam exp. Congerantur ad summam complendam.

Ac

Ac bene nummatum decorat Suadela, Venúsque.
Mancipijs locuples eget æris Cappadocum rex.
Ne fueris hic tu chlamydes Lucullus (vt aiunt)
Si posset centum scenæ præbere rogatus.
Qui possũt tot? ait: tamẽ & quæra, & quot habebo
Mittam: post paulo scribit, sibi millia quinque
Esse domi chlamydum: partem vel tolleret omnes.
Exilis domus est, vbi non & multa supersunt,
Et dominum fallunt, & prosunt furibus: ergo
Si res sola potest facere & seruare beatum,
Hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.
Si fortunatum species & gratia præstat,
Mercemur seruum, qui dictet nomina, [a] læuum
Qui fodiat latus, & cogat trans pondera dextram
Porrigere. Hic multũ in Fabia valet, ille Velina:
Cuilibet hic fasces dabit, eripiétque curule
Cui volet importunus ebur. frater, pater, adde:
Vt cuique est ætas, ita quénque facetus adopta.
Si benè qui cœnat, benè viuit: lucet, eamus
Quò ducit gula: piscemur, venemur: vt olim
Gargilius, qui manè plagas, venabula, seruos,
Differtum transire forum populúmque iubebat:
Vnus vt è multis populo spectante referret
Emptum mulus aprum. crudi tumidíque lauemur,
Quid deceat, quid non obliti? [b] Cerite cera
Digni: remigium vitiosum Ithacensis Vlyssei,
Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
Si (Mimnermus vti censet) sine amore iocísque
Nil est iucundum: viuas in amore iocísque

a Qui læuum domini latus pungens, admoneat hunc vel illum esse salutandum: & cogat prensare, vel trans pondera porrecta manu (siqua fortè huiusmodi obstacula in via esse contingat) quem dicet multum autoritate valere in tribum Fab. & quem in Vel.

b Tali tabula qualis erat ea qua Cerites ignominia affecti fuerunt, suffragiorum iure priuati. Ita quidam ex Gellio. lib. 16. cap. 63.

Viue. vale, si quid nouisti rectius istis,
Candidus imperti: si non, his vtere mecum.

AD MÆCENATEM. EPIST. VII.

Mæcenati se excusat quòd promissis non steterit. Eius in se liberalitatem commemorat & laudat: sed libertatem & animi tranquillitatem omnibus amicorum donis & quibuslibet diuitijs anteponendam esse, atque adeò eum qui paucis contentus viuere didicit, incommoda quæ vitam ambitiosam comitantur, non posse ferre innuit.

QVinque dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax desideror, atqui
Si me viuere vis sanum, rectéque valentem,
Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti
Mæcenas veniam: [a] dum ficus prima calórque
Designatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater & matercula pallet:
Officiosáque sedulitas & opella forensis
Adducit febres, & testamenta resignat.
Quòd si bruma niues Albanis illinet agris,
Ad mare descendet vates tuus, & [b] sibi parcet,
Contractúsque leget: te dulcis amice reuiset
Cum Zephyris (si concedes) & hirundine prima.
Non, quo more piris vesci Calaber iubet hospes,
Tu, me fecisti locupletem, Vescere sodes.
Iam satis est. At tu quantumuis tolle. [c] Benignè.
Non inuisa feres pueris munuscula paruis.
Tam teneor dono quàm si dimittar onustus.
Vt libet: hæc porcis hodie comedenda relinques.
Prodigus & stultus donat quæ spernit & odit.

a Tempus anni indicat quo multi morbis correpti moriuntur.

b Suæ valetudinis rationem habebit, & ei consulet.

c Miror hanc tuam in me benignitatem. Nimium liberaliter mecum agis

Hæc

Hæc seges ingratos tulit, & feret omnib. annis.
Vir bonus & sapiens dignis ait esse paratum,
Nec tamen ignorat[a] *quid distent æra lupinis.*
Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.
Quòd si me noles vsquam discedere, reddes
Forte latus, nigros angusta fronte capillos:
Reddes dulce loqui, reddes ridere decorum, &
Inter vina fugam Cynaræ mœrere proteruæ.
Forte per angustam tenuis velpecula rimam
Repserat in cumeram frumenti: pastaq; rursus
Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
Cui mustela procul, Si vis (ait) effugere istinc,
Macra cauum repetes arctũ, quem macra subisti.
Hac ego si compellar imagine, cuncta[b] *resigno:*
Nec somnum plebis laudo, satur altilium. nec
Otia diuitijs Arabum liberrima muto.
Sæpe verecundum laudasti: rexq; paterq;
[c] *Audisti coram, nec verbo parcius absens:*
Inspice si possum donata reponere lætus.
Haud malè Telemachus, proles patientis Vlyssei,
Non est aptus equis Ithacæ locus: [d] *vt neq; planis*
Porrectus spatijs, neq; multæ prodigus herbæ.
Atreide, magis apta tibi tua dona relinquam.
Paruum parua decent: mihi iam non regia Roma,
Sed vacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum.
Strenuus & fortis, causisq; Philippus agendis
Clarus, ab officijs octauam circiter horam
Dum redit: atque foro nimium distare Carinas
Iam grandis natu queritur; conspexit (vt aiunt)

a Quid intersit inter bonos & malos nummos.

b Restituo.

c Appellatus es à me. Rex autẽ de superiori seu potentiori amico.

d Vtpote neque pl.

Adrasum quendam vacua tonsoris in vmbra,
Cultello proprios purgantem leniter vngues.
Demetri (puer hic non læuè iussa Philippi
Accipiebat) abi: quære, & refer, vnde domo, quis,
Cuius fortunæ: quo sit patre, quóue patrono.
It, redit: & narrat, Vulteiam nomine Menam,
Præconem, tenui censu, sine crimine [a] notum,
Et properare loco & [b] cessare, & quærere & [c] vti
Gaudentem paruisq; sodalibus, & lare certo,
Et ludis, & post decisa negotia, [d] campo.
Scitari liber ex ipso quæcunque refers dic
Ad cœnam veniat. non sanè credere Mena:
Mirari secum tacitus. quid multa? benignè
Respondet. Negat ille mihi? Negat improbus & te
Negligit, aut horret Vulteium mane Philippus
Vilia vendentem tunicato scruta popello
Occupat, & saluere iubet prior, ille Philippo
Excusare laborem, & mercenaria vincla,
Quòd non mane domum venisset: denq; quod non
[e] Prouidisset eum. Sic ignouisse putato
Me tibi, si cœnas hodie mecum. Vt libet. Ergo non
[f] Post nonam venies nunc i, rem strenuus auge.
Vt ventum ad cœnā est dicenda tacenda loquutus,
Tandem dormitum dimittitur, hic vbi sæpe
Occultum visus decurrere [g] piscis ad hamum,
Mane cliens & iam certus conuiua, iubetur
Rura suburbana [h] indictis comes ire Latinis.
Impositus mannis, aruum cœlúmque Sabinum
Non cessat laudare. videt ridetq; Philippus.

Et

a Al. natum.
b Feriari: vel in interquiescere.
c Vti quæsitis, quod auari non faciunt.
d C. Martio. Vel ben. vox est respondētis: vel iūgitur cū Resp. Vtrolibet autē modo, existimatur dici ab eo qui quamuis recuset, tamen gratiā habeat. Nam esse recusantis, ostendūt quæ sed. Philippi, Negat ille mihi? At quæ Demet. Negat impr.
e Alij Præuidisset Quidam, Prouidisset.
f Alleg. vbi visus est Mæna sępe ad delicias mensæ Phil. redire iam illis inescatus.
g Quidā Sæpe iung. cum occultum.
h Al. etiam. i. fertis Lat. quas consul. indicebat, seu imperabat.

Et sibi dum requiem, dum risus vndique quærit,
Dum septem donat sestertia, mutua septem
Promittit: persuadet vti mercetur agellum,
Mercatur. ne te longis ambagibus vltra
Quam satis est, morer, ex nitido fit rusticus, atque
Sulcos & vineta [a] crepat mera: præparat vlmos:
Immoritur studijs, & amore senescit habendi.
Verùm vbi oues furto, morbo, periere capellæ:
Spem mentita seges, bos est enectus arando:
Offensus damnis, media de nocte caballum
Arripit, iratúsq; Philippi tendit ad ædes.
Quem simul aspexit scabrum intonsúmq; Philippus
Durus (ait) Vultei nimis attentúsque videris
Esse mihi: Pol, me miserum patrone vocares,
Si velles (inquit) verum mihi [b] dicere nomen.
Quòd te per genium, dextrámq; deosq; Penates,
Obsecro & obtestor, vitæ, me redde priori.
Qui simul aspexit quantum dimissa petitis
Præstent, maturè redeat, repetatq; relicta.
METIRI se quenq; suo modulo, ac pede, verũ est.

a Nihil aliud in ore habet quã s.

b Al. ponere.

AD CELSVM ALBINOVANVM EPIST. VIII.

Ad Celsum scribens, se minùs animo quàm corpore valere dicit, in seipso cùm alia quædam vitia tum inconstantiam reprehendens: sed ita vt illum in persona sua taxare videri possit. A Musa autem de non ferenda immoderatè & insolenter fortuna eum vult admoneri.

C[c]Elso gaudere, & benè rem gerere, Albinouano,

c Celso dic salutem meis verbis. Sed Græca expressit χαίρειν καὶ εὖ πράττειν.

Musa rogata refer, comiti scribæq; Neronis,
Si quæret quid agã: dic, multa & pulchra minãtẽ,
Viuere nec rectè, nec suauiter, haud quia grando
Contuderit vites, oleámq; momorderit æstus:
Nec quia longinquis armentum ægrotet in aruis:
Sed quia mente minùs validus quàm corpore toto,
Nil audire velim, nil discere, quod leuet ægrum:
Fidis offendar medicis, irascar amicis,
a *Cur me funesto properent arcere veterno:*
Quæ nocuere sequar, fugiam quæ profore credam:
Romæ Tibur amem ventosus, Tibure Romam.
Post hæc, vt valeat, quo pacto rem gerat & se:
Vt placeat iuueni. percontare, atq; cohorti.
Si dicet, rectè primùm gaudere, subinde
Præceptum auriculis hoc instillare memento,
b *Vt tu fortunam, sic nos te Celse feremus.*

a Irascar am. cur prop. i. propterea quod prop. vel, Cur me f. &c. cũ interr. verba sunt Horatij.

b Si moderatè. for. non feras sed ea insolescas, nec nos mores tuos feremus.

AD CLAVDIVM NERONEM EPIST. IX.

Claudio Neroni Septimium commendat, & rogat vt in amicitiam suam eum recipiat. Sed hoc verecundè facit, & ita vt ab ipso Nerone id tanquam pro suo iure petere videri non possit.

SEptimius, Claudi, nimirum intelligit vnus,
Quãti me facias: nã quũ rogat, & prece cogit,
Scilicet, vt tibi se laudare & tradere coner
Dignum mente domoq; legentis honesta Neronis:
Munere quum fungi propioris censet amici:
Quid possim videt, ac nouit me valdius ipso,
Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:

Sed

Sed timui, mea ne finxisse minora putarer.
Dissimulator opis propriæ, mihi commodus vni,
Sic ego, maioris fugiens opprobria culpæ,
Frontis ad vrbanæ descendi [a] *præmia. quòd si*
Depositum laudas ob amici iussa pudorem,
Scribe tui gregis hunc, & fortem crede bonumq́;.

a Præ. f. vrb. Hoc dicit quasi hūc fructū consequātur quidā ex minùs verecūda cōmēdatione, vt auctoritate & gratia valere se persuadeant.

AD FVSCVM ARISTIVM EPIST. X.

Fusco Aristio vrbis amatori vitam rusticam, qua ipse delectabatur, laudat, & varia eius commoda recenset. Simul autem ab ambitione (quæ vitam vrbanam, non rusticam, comitatur) eum deterret.

VRbis amatorem Fuscum saluere iubemus
Ruris amatores: hac in re scilicet vna
Multum dissimiles, ad cætera penè gemelli.
Fraternis animis quicquid negat alter, & alter,
Annuimus pariter [b] *vetuli notiq́; columbi.*
Tu [c] *nidum seruas: ego laudo ruris amœni*
Riuos, & musco circumlita saxa, nemusq́;.
[d] *Quid quæris? viuo & regno simul ista reliqui*
Quæ vos ad cælum effertis rumore secundo,
[e] *Vtque sacerdotis fugitiuus, liba recuso:*
Pane egeo iam mellitis potiore placentis.
Viuere naturæ si conuenienter oportet,
Ponendæq́; domo quærenda est area primùm,
Nouistine locum potiorem rure beato?
Est vbi [f] *plus tepeant hyemes? vbi gratior aura*
Leniat & rabiem canis, & momenta leonis,
Quum semel accepit solem [g] *furibundus acutum*

b Tāquam vet.

c Te domo tua inclusum tenes.

d Q.d. Quid maius tibi possum dicere, quā hoc quod viuo. &c.

e Idem facio quod sac. seruus, qui excusso domini iugo, pane cōtentus est.

f Minus sunt frigidæ.

g Vt sanum vocat oda, 29. li. 3.

Est vbi[a] diuellat somnos minus inuida cura?
Deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
Purior in vitis aqua tendit rumpere plumbum,
Quàm quæ per pronũ trepidat cũ murmure riuũ?
[b] Nempe inter varias nutritur sylua columnas,
Laudaturq; domus, longos quæ prospicit agros.
Naturam expellas furca, tamen vsque recurret,
Et mala perrumpet furtim fastidia victrix.
Non qui Sidonio contendere callidus ostro
Nescit Aquinatem potentia vellere fucum,
Certius accipiet damnum, propiusq; medullis,
Quàm qui non poterit vero distinguere falsum,
Quem res plus nimio delectauere secundæ,
Mutatæ quatient, siquid mirabere, pones
Inuitus fuge magna: licet sub paupere tecto
Reges & regum vita præcurrere amicos.
Ceruus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat: donec minor in certamine longo
Implorauit opes hominis, frenumq; recepit:
Sed postquam victor violens discessit ab hoste,
Non equitem dorso, non frænum depulit ore.
Sic, qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atq;
Seruiet æternùm: quia paruo nesciat vti.
Cui[c] non conueniet sua res, vt calceus olim,
Si pede maior erit, subuertet, si minor, [d] vret.
Lætus sorte tua viues sapienter Aristi:
Nec me dimittes incastigatum, vbi plura
Cogere quàm satis est ac non cessare videbor.

a Al. depellat.

b Q. d. Hoc quidẽ certè mihi fateberis, in ipsa etiam vrbe syluas inter col. versicolores nutriri. & placere domũ quæ prospectum habeat in agros vnde appareat quo nos impellat natura, quã tumuis hominũ fast. ei resistere conentur.

c Nõ con. quod plus minúsue habeat quàm satis sit.

d Vret, Dolore afficiet, nimium premendo.

Imperat

Imperat aut seruit collecta pecunia cuiq;,
Tortum digna sequi potius quàm ducere finem.
Hæc tibi dictabam post fanum putre Vacunæ,
Excepto quòd non simul esses, cætera lætus.

AD BVLLATIVM. EPIST. XI.

Ad vitæ beatitudinem nihil interesse dicit, quo quis loco habitet, quum hæc ab animi tranquillitate pendeat. Docet etiam, de quopiam loco aut aliquo vitæ genere non debere à nobis iudicium fieri ex commodis aut incommodis quæ in ijs senserimus.

QVid tibi visa Chios, Bullati, notaq; Lesbos?
Quid concinna Samos? quid Crœsi regia Sardis?
Smyrna quid, & Colopho? maiora minoráne fama?
Cunctáne præ campo & Tiberino flumine sordet?
An [a] venit in votum Attalicis ex vrbibus vna?
An Lebedum laudas, odio maris atq; viarum?
Scis Lebedus quàm sit Gabijs desertior atq;
Fidenis vicis. tamen illic viuere vellem:
Oblitusq; meorum, obliuiscendus & illis,
Neptunum procul è terra spectare furentem.
Sed neq; qui Capua Romam petit imbre lutoq;
Aspersus, volet in caupona viuere nec qui
Frigus collegit, furnos & balnea laudat,
Vt fortunatam plenè præstantia vitam.
Nec, si te validus iactauerit Auster in alto,
Idcirco nauem trans Ægæum mare vendas
[b] Incolumi Rhodos & Mitylene pulchra facit q;
Penula solstitio, campestre niualibus auris,

a Optatur à te habitatio in vna ex Asiaticis vrb.

b Qui animo valet, qui est animo bene cõposito, ei non magis prodest Rhod. & Mityl. quam pen.

Per brumam Tiberis, Sextili mense caminus.
a *Dum licet, & vultum seruat fortuna benignum,*
Romæ laudetur Samos, & Chios, & Rhodos abses
Tu, quamcunque deus tibi fortunauerit horam
Grata sume manu: nec dulcia differ in annum:
Vt quocunque loco fueris, vixisse libenter
Te dicas. nam si ratio & prudentia curas,
Non locus effusi latè maris arbiter, aufert:
Cœlum non animū mutāt qui trans mare currūt.
Strenua nos exercet inertia: nauibus atque
Quadrigis petimus bene viuere. quod petis, hic est,
Est Vlubris: animus si te non deficit æquus.

a Dum per fortunam tibi licet Roma frui, ibi mane, licet placeat tibi Sa. &c.

AD ICCIVM EPIST. XII.

Iccio eas esse facultates dicit, quibus si rectè fruatur, ne ab ipso quidem Ioue ditiorem effici posse. innuens nimirum, tantum esse diuitem vnum quemque, quantum rebus vtitur. Eius exemplo, mirum non debere videri quod de Democrito narratur. Suadet illi vt Grosphum in familiaritatem suam recipiat. Quo in statu sint res Romanæ, certiorem facit.

FRuctibus Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci
Si rectè frueris [b] *non est vt copia maior*
Ab Ioue donari possit, tibi tolle querelas.
Pauper enim non est cui rerum suppetit vsus.
Si ventri bene, si lateri est pedibusque tuis, nil
Diuitiæ poterunt regales addere maius.
Si forte in medio positorum [c] *abstemius herbis*
Viuis & vrtica, [d] *sic viues protinus,* [e] *vt te*
Confestim liquidus Fortunæ riuus inauret:

b Gr. more pro Fieri nō potest vt.
c Quidā abst. iung. cum pos.
d Sic viues etiā deinceps (i. æquè parco victu cōtentus eris.)
e Etiāsi statim superueniens fort. riuus te inauret.

Vel quia naturam mutare pecunia nescit.
Vel quia cuncta putas vna virtute minora.
Miramur si Democriti pecus edit agellos,
Cultaq́; dũ peregrè est animus sine corpore velox:
Quum tu inter scabiem tantam & contagia lucri,
Nil paruum sapias, & adhuc sublimia cures?
Quæ mare [a] *compescant causæ, quid tẽperet annũ:*
Stellæ sponte sua, iussæne vagentur & errent
Quid premat obscurum Lunæ, quid proferat orbẽ:
Quid velit, & possit rerum concordia discors:
Empedocles, an Stertinij deliret acumen.
Verùm [b] *seu pisces, seu porrum & cæpe trucidas,*
Vtere Pompeio Grospho: & siquid petet, vltro
Defer, nil Grospus nisi verum orabit & æquum.
[c] *Vilis amicorum est annona, bonis vbi quid deest,*
Ne tamen ignores quo sit Romana loco res,
Cantaber, Agrippæ, Claudi virtute Neronis
Armenius cecidit, ius imperiumq́; Phraates
Cæsaris accepit genibus minor, aurea fruges
Italiæ pleno diffudit copia cornu.

a Comprimãt, in terras obruant.

b Siue opiparè, siue parcè viuis.

c Non magno constant amici, quũ viris bo. aliquid deest. Virorũ bo. quum impia premuntur amicitia nõ magno emitur. Vide nũ possit intelligi. Vbi quid deest bonis. i. vbi nõ adsunt ea bona quæ satis esse possint.

AD VINNIVM ASELLAM EPIST. XIII.

A Vinnio petit vt in offerendis Augusto suis libris & temporis & decori rationem habeat.

VT proficiscentem docui te sæpe diuq́;,
Augusto reddes signata volumina Vinni,
Si validus, si lætus erit, si denique poscet:
Ne studio nostri pecces, odiumq́; libellis
[d] *Sedulus importes opera vehementer minister.*

d Sed. min, ep. v. Tanta sedulitate vtens vt etiam vrgere velit.

Si forte meæ grauis vret sarcina chartæ,
Abijcito potius, quàm quò perferre iuberis
Clitellas ferus impingas: Asinaq; paternum
Cognomen vertas in risum, & fabula fias.
Viribus vteris per cliuos, flumina, lamas.
[a] Victor propositi simulac peruenerit illuc
Sic positum seruabis onus, ne forte sub ala
Fasciculum portes librorum, vt rusticus agnum.
Vt vinosa glomos furtiuæ Pyrrhia lanæ
Vt cum pileolo soleas conuiua tribulis.
Ne vulgo narres te sudauisse ferendo
Carmina, quæ possunt oculos auresq; [b] morari
Cæsaris. oratus multa prece, nitere porro.
Vade, vale: caue ne titubes, mandataq; frangas.

a Itinere confecto ex animi sententia.

b Detinere oculos, dicit Naso.

AD VILLICVM SVVM EPIST. XIIII.

Villici sui desiderium reprehendit, cupientis oblupanaria & popinas in vrbe viuere, & interim inconstanter fastidientis rura, quæ antea tacita prece petiisset. Cur autem contrà vitam rusticam vrbanæ præferat exponit. Sed illum more hominum facere dicit, vt alienam sortem suæ præferat.

Villice syluarum & mihi me reddentis agelli,
Quem tu fastidis, habitatum quinq; focis, &
Quinq; bonos solitum [c] Bariam dimittere patres:
Certemus, spinas animóne ego fortius an tu
Euellas agro: & melior sit Horatius, an res.
Me quamuis Lamiæ pietas & cura moratur,
Fratrem mœrentis, rapto de fratre dolentis

c Al. Variam.

Insola-

Insolabiliter: tamen istuc mens animusq;
Fert, & amat spatijs obstantia rumpere claustra.
Rure ego viuentem, tu dicis in vrbe, beatum.
Cui placet alterius, sua nimirum est odio sors.
Stultus vterq; locum immeritum causatur iniquè.
In culpa est animus, qui se non [a] *effugit vnquam.*
Tu [b] *mediastinus tacita prece rura petebas.*
Nunc vrbem & ludos & balnea villicus optas.
Me [c] *constare mihi scis, & discedere tristem,*
Quandocunq; trahunt inuisa negotia Romam,
Non eadem miramur: eo disconuenit inter
Meq; & te, nam quæ deserta & inhospita tesqua
Credis, amœna vocat, mecum qui sentit & odit,
Quæ tu pulchra vocas. [d] *fornix tibi & vncta popina*
Incutiunt vrbis desiderium, (video) & quòd
Angulus iste feret piper & thus, ocyus vua:
Nec vicina subest vinum præbere taberna
Quæ possit tibi: nec meretrix tibicina, cuius
Ad strepitum salias terræ grauis. & [e] *tamen vrges*
Iampridem non tacta ligonibus arua bouemq;
Disiunctum curas, & strictis frondibus exples.
Addit opus pigro riuus, si decidit imber,
Multa mole docendus aprico parcere prato.
Nunc, age; quid nostrum concentum diuidat, audi.
Quem tenues decuere togæ nitidiq; capilli:
Quem scis immunem Cynaræ placuisse rapaci,
Quem [f] *bibulū liquidi media de luce falerni:*
Cœnat breuis iuuat, & prope riuū sonus in herba

a Sic O.16.l.2. patria qui exul. Se quoq; fugit.
b Med. seruus atriēsis. quidam de seruo balneatoris.
c C. in sententia manere.
d Lupanar.
e Quamuis agrum meum fastidiat.
f Bibatem.

a Finire.

Nec lusisse pudet, sed non [a] incidere ludum.
Non istis obliquo oculo mea commoda quisquam
[b] Limat, non odio obscuro morsuq; venenat:
Rident vicini glebas & saxa mouentem.
Cum seruis vrbana diaria rodere mauis:
Horum tu in numerum voto ruis, inuidet vsum
Lignorum & pecoris tibi calo argutus, & horti.
[c] Optat ephippia bos piger, optat arare caballus,
Quam scit vterq; libens, censebo, exerceat artem.

b Quidam exp. Atterit, siue Minuit.

c Prouerb. in eos qui munus ad quod apti sunt, fastidiunt: alienũ ad quod sunt inepti, poscunt.

AD VALLAM. Ep. xv.

Quòd Veliam & Salernum proficisci cogitet, quæ ibi sit hyems & quale cœlum, percontatur: sed se non ita salubritatis rationem habere minuit, vt non etiam aliquam voluptatis habere velit.

Q[d]Væ sit hyems Veliæ, quod cœlum, Vala Salerni.
Quorum hominum regio. & qualis via (nam mihi Baias
Musa superuacuas Antonius, & tamen illis
Me facit inuisum, gelida quum perluor vnda
Per medium frigus. sanè myrteta relinqui,
Dictaq; cessantem neruis elidere morbum
Sulfura contemni, vicus gemit, inuidus agris.
Qui caput & stomachũ supponere fontibus audẽt
Clusinis, Gabiosq; petunt & frigida rura,
[e] Mutandus locus est, & diuersoria nota
Præteragendus equus. quò tendis? non mihi Cumas
Est iter, aut Baias: læua stomachosus habena
[f] Dicet eques: sed equi frænato est auris in ore)
Maior vtrum populum frumenti copia pascat:

d Iunguntur hæc versui 25. Scribere te, &c. Suntq; interrupta interrog. vsq; ad v. 14. Maior. &c.

e Alius locus obeundus mihi est.

f Dicet eques seu equo ad diuersoria nota tendenti. sed quod impetrares ab equo (nimirum vt vellet prætergredi) si eius auris tua verba intelligeret, id impetrare potes ab ore, quod fræno parere cogitur.

Colle-

Collectósne bibant imbres, puteósne perennes
Dulcis aquæ: nam vina nihil moror illius oræ
Rure meo possum quiduis perferre patique:
Ad mare quum veni generosum & lene requiro:
Quod curas abigat, quod cum [a] spe diuite manet
In venas animúmq; meum: quod verba ministret:
Quod me Lucanæ iuuenem commendet amicæ.
Tractus vter plures lepores, vter educet apros.
Vtra magis pisces & echinos æquora celent:
Pinguis vt inde domum possim Phæáxq; reuerti:
Scribere te nobis, tibi nos accedere par est.
Menius, vt rebus maternis atque paternis
Fortiter assumptis, vrbanus cœpit haberi,
Scurra vagus, non qui certum [b] præsepe teneret,
Impransus non qui ciuem dignosceret hoste:
Quælibet in quemuis opprobria fingere sæuus:
Pernicies & tempestas barathrúmque macelli,
Quicquid quæsierat, ventri donabat auaro,
Hic vbi nequitiæ fautoribus & timidis nil
Aut paulum abstulerat, patinas cœnabat omasi
Vilis & agnini, tribus vrsis quod satis esset.
Scilicet [c] vt ventres lamna candente nepotum
Diceret vrendos, correctus Menius idem
Quicquid erat nactus prædæ maioris. vbi omne
Verterat in fumum & cinerem, non herculè miror
(Aiebat) siqui [d] comedunt bona: quum sit obeso
Nil melius turdo, nil vulua pulchrius ampla.
Nimirũ hic ego sum. nam tuta & paruula laudo,
Quum res deficiunt, satis inter vilia fortis:

a Sic O. 12. li. 4. de vini cado Spes donare nouas largus, amaraque Curarum soluere efficax.

b Alienas mensas sectans, modò hanc, modò illam.

c Me. vt nepotũ ventres quouis cruciatu dignos esse diceret Lãna pro lamina.

d C. bona. vt faciunt quos modò dixi nepotes.

Verum ubi quid melius cõtingit & unctius, idem
Vos sapere & solos aio bene viuere, quorum
Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

AD QVINTIVM. EP. XVI.

Postquam agri sui formam & situm Quintio descripsit, in eóque iucundè se viuere dixit, in eius vitam inquirit: monétque ex rumore vulgi pendeat, sed vir bonus esse quam videri malit. Deinde quis demum viri boni nomine dignus sit, ostendit.

Ne perconteris, fundus meus, optime Quinti,
Aruo pascat herũ, an baccis opulẽtet oliuæ:
Pomísne, & pratis, an amicta vitibus vlmo:
Scribetur tibi forma loquaciter, & situs agri.
Continui montes, nisi dissocientur opaca
Valle: sed vt veniens dextrum latus aspiciat sol,
Læuum discedens curru fugiente [a] vaporet.
Temperiem laudes, quid si rubicunda benignè
Corna vepres & pruna ferant? si quercus & ilex,
Multa fruge pecus, multa dominũ iuuat vmbra?
Dicas adductum proprius frondere Tarentum.
Fons etiam riuo dare nomen idoneus, vt nec
Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus.
Infirmo capiti fluit vtilis, vtilis aluo.
[b] Hæ latebræ dulces, etiam (si credis) amœnæ
Incolumem tibi me præstant Septembribus horis.
[c] Tu rectè viuis, si curas esse quod audis.
Iactamus iampridem omnis te Roma beatum.
Sed vereor ne cui de te plus quàm tibi credas:
Néue putes [d] alium sapiente, bonoq́; beatum:
Neu, si te populus sanum recteq́; valentem

a Tepefaciat, vel Calefaciat. vt vapor calore.

b Hic meus recessus, qui mihi dulcis atque adeo amœnus est.

c Q.d. Ad tuã autẽ vitã quod attinet.

d Alium à sap. vel, quam sapientem.

Dictitet,

Dictitet, occultam febrem sub tempus edendi
Dissimules donec manibus tremor incidat vnctis.
STVLTORVM incurata pudor malus vlcera celat.
Siquis bella tibi terra pugnata mariq;
Dicat & his verbis vacuas permulceat aures:
[a] Téne magis saluum populus velit, an populum tu,
Seruet in ambiguo, qui consulit & tibi & vrbi,
Iupiter: Augusti laudes agnoscere possis:
Quùm pateris sapiens emendatúsque vocari,
Respondésne tuo, dic sodes, nomine? nempe
Vir bonus & prudens dici delector ego ac tu.
Qui dedit hoc hodie, cras, si volet, auferet: vt si
Detulerit fasces indigno, detrahet idem.
[b] Pone, meum est, inquit: pono, tristisq; recedo.
Idem si clamet furem, neget esse pudicum,
Contendat laqueo collum pressisse paternum:
Mordear opprobrijs falsis? mutémque colores?
Falsus honor iuuat, & mendax infamia terret.
Quē? nisi mēdosum & mendacē? vir bonus est quis?
Qui consulta patrum, qui leges iuráque seruat:
Quo multæ magnæque secantur iudice lites:
Quo responsore & quo causæ teste tenentur.
Sed videt hunc omnis domus & vicinia tota
Introrsum turpem, speciosum pelle decora.
Nec furtum feci, nec fugi, sed mihi dicat
Seruus: Habes pretium, loris non vreris, aio,
Non hominem occidi: non pasces in cruce coruos.
Sum bonus, & frugi: Renuit negat atque [c] Sabellus.
Cautus enim metuit foueam lupus, accipitérque

a Téne m. Hic versus & sequēs existimātur esse alicuius poëtæ Augusto adulātis.

b Depone magistratū, inquit populus. Depone hanc rem à me datam.

c Ego Horat. Sabellus nego te dicendū bo. quòd hom. non occideris.

Suſpectos laqueos, & opertum miluius hamum.
Oderunt peccare boni virtutis amore.
Tu nihil admittes in te, formidine pœnæ:
Sit ſpes fallendi, miſcebis ſacra profanis,
Nam de mille fabæ modijs quum ſurripis vnum,
[a] *Damnum eſt, non facinus mihi pacto lenius iſto,*
Vir bonus, omne forũ quẽ ſpectat & omne tribunal,
Quandocunque deos vel porco vel boue placat:
[b] *Iane pater, clarè quum dixit, Apollo:*
Labra mouet, metuens audiri: pulchra Lauerna
Da mihi fallere, da iuſtam ſanctúmque videri,
Noctem peccatis, & fraudibus obijce nubem.
[c] *Quo melior ſeruo, quo liberior ſit auarus,*
In triuijs fixum quum ſe demittit ob aſſem,
Non video. nam qui cupiet, metuet quoque porrò:
Qui metuens viuit, liber mihi non erit vnquam.
Perdidit arma, [d] *locum virtutis deſeruit, qui*
Semper augenda feſtinat & obruitur re.
Vendere quum poſſis captiuum, [e] *occidere noli:*
Seruiet vtiliter, ſine paſcat durus, arét que:
Nauiget, ac medijs hyemet mercator in vndis:
Annonæ proſit, portet frumenta penúſque.
[f] *Vir bonus & ſapiens audebit dicere, Penthen,*
Rector Thebarum, quid me perferre, patíque
Indignum coges? adimam bona. [g] *nempe pecus, rem,*
Lectos, argentum, tollas licet. In manicis &
Compedibus ſæuo te ſub cuſtode tenebo.
Ipſe deus, ſimulátque volam, me ſoluet. Opinor,
Hoc ſentit, Moriar: mors [h] *vltima linea rerũ eſt.*

a A peccato abſtinebis, dum formidabis pœnã: at ſi ſpes ſit fall. i. latẽdi. Al. Eſt dãn. leuius mihi, nõ facinus tamen: eſto, ex Accurſio Fl.

b Vbi clarè Ianum vel Apoll. inuocauit, illis relictis præcatur L. ſummiſſa voce. Vel, Iani quidem & Ap. nomen clarè profert, ſed quæ addit, non vult audiri.

c Al. Qui mel. Si. & P.

d Eſt πειποτακτης.

e Non eſt occidendus auarus. quẽ captiuũ tenet pec. ſed adhibẽdus eſt ſeruilibus miniſterijs.

f Contra vir b. & ſ. aud. ex Eur. Bacchis.

g Nimirũ bona vocas, pec. r. Vel per interr. Alij iung. cum præc.

h Vlt. l. finis, Met. à pict.

AD

AD SCÆVAM. Ep. XVII.

Scæuam monet ne potentiorum amicitias spernat, atque vt in suo vitæ genere Aristippum potius quàm Diogenem imitetur. Ad principum amicitias peruenire, & illorum fauorem ac liberalitatem emereri, non cuiusuis esse: & quanta sit arte opus hac in re, docet.

QVamuis Scæua satis per te tibi cõsulis, & scis
Quo tandem pacto deceat maioribus [a] vti:
Disce docendus adhuc, quæ censet amiculus: vt si
Cæcus iter monstrare velit. tamen aspice siquid
Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.
Si te grata quies & primam somnus in horam
Delectat, si te puluis strepitúsque rotarum,
Si lædit caupona: Ferentinum ire iubebo.
Nam neque diuitibus contingunt gaudia solis:
Nec vixit malè [b] qui natus moriénsque fefellit.
Si prodesse tuis, paulóque benignius ipsum
Te tractare voles: accedes siccus ad vnctum.
Si pranderet olus patienter, regibus vti
Nollet Aristippus. Si sciret regibus vti,
Fastidiret olus, qui me notat. Vtrius horum
Verba probes & facta, doce: vel, iunior, audi
Cur sit Aristippi potior sententia. namque
Mordacem Cynicum sic eludebat (vt aiunt)
Scurror ego ipse [c] mihi, populo tu. rectius hoc &
Splẽdidius multò est, [d] equus vt me portet, alat rex
Officium facio. tu poscis [e] vilia: verum es
Dante minor: quamuis fers te nullius egentem.
Omnis Aristippum decuit color, & status, & res,
Tentantem maiora, ferè præsentibus æquum.

a Vti amicitia & famil. potentiorũ. Sic mox, regibus vti.

b Qui vixit ita obscurus & ignotus, vt eius & ortus & mors homines latuerint Iuxta illud Epic. λάθε βιώσας.

c Mihi i. in meum commodũ: pop. i. in gratiã pop. vt ei risum moueas.

d Prouerbium, quo signific. quidam se cõmodè viuere, quippe qui alienis ped. iter faceret, aliena quadra pasceretur.

e Al. vilia rerũ.

Contrà, quem duplici panno patientia velat,
Mirabor vitæ via si conuersa decebit.
Alter purpureum non expectabit amictum,
Quidlibet. indutus celeberrima per loca, vadet,
Personámque feret non inconcinnus vtramq;
Alter Mileti textam cane peius & angue
Vitabit chlamyden: morietur frigore, si non
Retuleris pannum, refer, & sine viuat ineptus.
Res gerere, & captos ostendere ciuibus hostes,
Attingit solium Iouis, & cœlestia tentat.
[a] Principibus placuisse viris, non vltima laus est.
Non cuiuis homini contingit adire Corinthum,
[b] Sedit qui timuit ne non succederet: esto.
Quid? qui peruenit, facitne viriliter? atqui
Hîc est, aut nusquã quod quærimus. hic onus horret:
Vt paruis animis & paruo corpore maius:
Hic subit, & perfert, aut virtus nomen inane est,
Aut decus & pretium rectè petit experiens vir.
Coram rege suo de paupertate tacentes,
Plus poscente ferent. distat, sumasne pudenter,
An rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi soror est, paupercula mater,
Et fundus nec vendibilis, nec pascere [c] firmus,
Qui dicit: clamat, victum date, succinit alter,
Et mihi diuiduo findetur munere quadra.
Sed tacitus pasci si posset coruus, haberet
Plus dapis, & rixæ multò minus inuidiæque.
Brundusiũ comes aut Surrentum ductus amœnum,
Qui queritur salebras, & acerbũ frigus & imbres,
Aut

a Q. d. Quod si ita est, non vlt. in laude poni debet plac.
b Sic dicitur, supersedere aliquo labore.

c Non firmus in suppeditandis alimentis. firmitatẽ & constantiam in ea re nõ seruat.

Aut cistam effractam & subducta viatica plorat:
Nota refert meretricis acumina, sæpe catellam,
Sæpè periscelidem raptam sibi flentis: vti mox
Nulla fides damnis verisque doloribus adsit.
Nec semel irrisus triuijs [a] attollere curat
Fracto crure planum: licet illi plurima manet
Lachryma: per sanctum iuratus dicat Osirim,
Credite: non ludo, crudeles tollite claudum.
Quære peregrinum: vicinia rauca reclamat.

a Alludit ad prouerb. Tollat te qui nō nouit. Aptè legeretur, curet: Vti mox nulla f. adsit, nec sarr. curet.

AD LOLLIVM. Ep. XVIII.

Quæ ad conseruandam amicitiam facienda sint, quæ item vitanda, ac præsertim quomodo quis erga potentiorem amicum gerere se debeat, Lollium docet. Initiū autem sumit ab ijs qui dum tenere modum non norunt, vel scurrarum potiùs quàm amicorum fungi officio videntur, vel asperitate agresti (quam libertatem meram & virtutem veram haberi volunt) vtuntur. Postremò eum ad quærenda illa ex quibus tranquillitatem vitæ consequi possit hortatur.

SI benè te noui, metues, liberrime Lolli,
Scurrantis speciem præbere, professus amicum,
Vt matrona meretrici dispar erit atque
Discolor, infido scurræ distabit amicus.
Est huic, diuersum vitio vitium propè maius,
Asperitas agrestis, & inconcinna, grauisque,
Quæ se commendat tonsa cute, dentibus atris:
Dum vult libertas mera dici, veráque virtus.
VIRTVS est medium vitiorum, & [b] vtrinque reductum.
Alter, in obsequium plus æquo pronus, & [c] imi

b Ab vtroque extremo remotum, Media est inter vitia.
c Imi d. l. Accubentium in imo lecto, vbi & ipse P.

Derisor lecti, sic nutum diuitis horret,
Sic iterat voces, & verba cadentia tollit:
Vt puerum sæuo credas dictata magistro
Reddere, vel partes mimum tractare secundas.
Alter rixatur de lana sæpè caprina,
Propugnat, nugis armatus: Scilicet, [a] *vt non*
Sit mihi prima fides, & verè quod placet, vt non
Acriter elatrem, pretium ætas altera sordet.
Ambigitur quid enim? Castor sciat, an docilis plus
Brundusium Numici melius via ducat, an Appi.
Quem damnosa Venus, quem preceps alea nudat:
[b] *Gloria quem suprà vires & vestit & vngit:*
Quem tenet argenti sitis importuna famésque,
Quem paupertatis pudor & fuga: diues amicus,
Sæpe decem vitiis instructior odit & horret.
Aut, si non odit, regit: ac, veluti pia mater,
Plus quàm se sapere, & virtutibus esse priorem
Vult: & ait propè vera, [c] *Mea (contendere noli)*
Stultitiam patiuntur opes: tibi paruula res est.
[d] *Arcta decet sanum comitem toga: desine mecum*
Certare. Eutrapelus cuicunque nocere volebat,
Vestimenta dabat preciosa. beatus enim iam
Cum pulchris tunicis sumet noua consilia, & spes:
Dormiet in lucem: scorto postponet honestum
Officium, nummos alienos [e] *pascet: ad imum*
Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum.
Arcanum neque tu scrutaberis vllius vnquam:
Commissúmque teges & vino tortus & ira.
Nec tua laudabis studia, aut aliena reprendes:

a Nolim merere alt. ætatem, vt non liceat mihi lattratu meo obtinere quod pl. Si ætas altera mihi proponatur silentij pretium, sordebit.

b Quem gloriæ amor cogit vestitu sumptuosiore & vnguento largiori vti.

c Al. Mihi contendere noli. vt sit pro mecum.

d Vestitus parui pretij cum sanitate mentis debet esse coniunctus: non admittit stultitiã. Vel per hypall.

e Augebit, seu amplificabit, fœnus addendo. Q. vult, malè, poscet.

Nec

Nec quum venari volet ille, poëmata panges.
[a] Gratia, sic fratrum geminorum, Amphionis atq;
Zethi, dissiluit: donec suspecta seuero
Conticuit lyra fraternis cessisse putatur
Moribus Amphion: te cede potentis amici
Lenibus imperijs: quotiésque educet in agros
Ætolis onerata plagis iumenta, canésque,
Surge, & inhumanæ [b] senium depone Camœnæ:
Cœnes vt pariter pulmenta laboribus empta:
Romanis solenne viris opus, vtile famæ,
Vitæque & membris, præsertim quum valeas, &
Vel cursu superare canem, vel viribus aprum
Possis, adde, virilia quod speciosius arma
Non est qui tractet scis quo clamore coronæ
Prælia sustineas campestria denique sæuam
Militiam puer & Cantabrica bella tulisti,
Sub duce, qui templis Parthorum signa refixit,
Et nunc, siquid abest, Italis adiudicat armis.
Ac, ne te retrahas, & inexcusabilis absis:
Quamuis nil [c] extra numerum fecisse modúmque
Curas, interdum nugaris rure paterno.
Partitur lintres exercitus: Actia pugna
Te duce per pueros hostili more [d] refertur.
Aduersarius est frater: lacus, Adria: donec
Alterutrum velox victoria fronde coronet.
Consentire suis studijs qui crediderit te,
Fautor vtroque tuum laudabit [e] pollice ludum.
Protinus vt moneam (siquid monitoris eges tu)
Quid de quoque viro, & cui dicas, sæpè videto.

a Amicitia dissoluta est ex studiorum dissimilitudine.

b Seueritatem, qualis est senũ, qui ab omni relaxatione animi abhorrent.

c Ineptè, vel contra decorũ: per metaph. Sic alibi illa coniungit.

d R. simulatur, vel representatur. Sic dicit. referre speciem.

e Poll. vtroque compresso. Nã premere poll. gestus erat fauentis. teste Plin. Alij, pro Vtraque manu. vt sit, Applaudet tibi.

Percontatorem fugito, nam garrulus idem est:
Nec retinent patulæ commissa fideliter aures:
Et semel emissum volat irreuocabile verbum.
Non [a] ancilla tuum iecur vlceret vlla puérue,
Intra marmoreum venerandi limen amici:
Ne dominus pueri pulchri, charæue puellæ
Munere te paruo beet, aut incommodus angat.
Qualem commendes, etiam atque etiam aspice: ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
Fallimur, & [b] quondã non dignũ [c] tradimus. ergo
Quem sua culpa premit, deceptus omitte tueri:
Vt penitus notum si tenent crimina, serues,
Tuterísque tuo fidentem præsidio: [d] qui
Dente Theonino quum circumroditur, ecquid
Ad te pòst paulò ventura pericula sentis?
Nã tua res agitur, paries quum proximus ardet:
Et neglecta solent incendia sumere vires.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici:
Expertus metuit. tu, [e] dum tua nauis in alto est,
Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura,
Oderunt hilarem tristes, tristémque iocosi:
Sedatum celeres, agilem gnauúmque remissi:
Potores [f] bibuli media de nocte Falerni
Oderunt porrecta negantem pocula: quamuis
Nocturnos iures te formidare vapores.
[g] Deme supercilio nubem. plerumque modestus
Occupat [h] obscuri speciem, taciturnus acerbi,
Inter cuncta leges & percunctabere doctos,

Qua

a Ne anc. vel pueri amore capiaris ne dominus illam vel illum tibi dans: beneficij magni loco numeret quod paruum est: vel recusans, & tibi commodum se nõ præbens, animum tuum angat.
b Q. interdum.
c Tr. commendamus.
d In quem immerentem quũ maledicta iaciuntur, nónne idem periculi tibi impendere sentis?
e Dum in cursu es.
f Bib. potores Al. luce.
g Aufer è vultu tristitiam. Ne sit tibi vultus tetricus. Sic νεφέλην ὀφρύων Soph. exp. tecti: qui dixit.
h Ob. Quidam Gr. κρυψίνους.

Qua ratione queas traducere leniter æuum:
Ne te semper inops agitet vexétque cupido,
Ne pauor, & rerum mediocriter vtilium spes.
Virtutem doctrina paret, naturáue donet:
Quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum:
Quid purè tranquillet: honos, an dulce lucellum,
An secretum iter, & fallentis semita vitæ.
Me quoties [a] *reficit gelidus Digentia riuus,*
Quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus:
Quid sentire putas? quid credis amice precari?
Sit mihi, quod nunc est, etiam minus: vt mihi [b] *viuã*
Quod superest æui, siquid superesse volunt dij.
Sit bona librorum & prouisæ frugis in annum
Copia: ne fluitem dubiæ spe pendulus horæ.
Hæc satis est orare Iouem, qui donat & aufert:
Det vitam, det opes: [c] *æquũ mi animũ ipse parabo.*

a Animum recreat seu relaxat.
b Vt viuam m. Dummodo viuam. Ea conditione vt v. mihi. i. meo arbitratu, nullius volũtati obnoxius.
c Qui se æquabilem præbeat.

AD MÆCENATEM EPIST. XIX.

Prauum quorundam in imitandis poëtarum vitijs potius quàm virtutibus studium reprehendit. Imitatores vocans seruum pecus, se contra vestigijs aliorum insistere voluisse negat: Deinde rationem reddit cur ij qui librorum eius lectione domi delectarentur, eósque laudarent, foris eos vituperarent.

PRisco si credis Mæcenas docte Cratino,
Nulla placere diu nec viuere carmina possunt,
Quæ scribuntur aquæ potoribus: vt malè sanos
[d] *Adscripsit Liber Satyris, Faunísque poëtas.*
Vina ferè dulces oluerunt mane Camœnæ:
Laudibus arguitur vini vinosus Homerus,
Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma

d Adscripsit numero Satyrorũ & Faun. Quidã hæc iung. cum seq. accip. partic. vt, pro ex quo, vel postquam.

Prosiluit dicenda.[a] *forum, puteálque Libonis*
Mandabo siccis, adimam cantare seueris.
Hoc simul edixit, non cessauere poëtæ
Nocturno certare mero, putere diurno.
Quid? siquis vultu toruo ferus, & pede nudo,
Exiguæq; togæ simulet[b] *textore Catonem,*
Virtutémne repræsentet moreśque Catonis?
Rupit Hyarbitam Timagenis æmula lingua,
Dum studet vrbanus, tenditque disertus haberi.
Decipit exemplar vitijs[c] *imitabile. quòd si*
Pallerem casu, biberent exangue cuminum.
O imitatores, seruum pecus, vt mihi sæpe
Bilem, sæpe iocum vestri mouêre tumultus.
Libera per vacuum posui vestigia princeps:
Non aliena meo pressi pede. qui sibi fidit
Dux, regit examen. Parios ego primus iambos
Ostendi Latio, numeros animósque sequutus
Archilochi, non res & agentia verba Lycambem,
Ac, ne me folijs ideo breuioribus ornes,
Quòd timui mutare modos & carminis artem:
Tēperat Archilochi Musā pede mascula[d] *Sappho,*
Temperat Alcæus: sed rebus & ordine dispar,
Nec socerum quærit quem versibus oblinat atris,
Nec sponsæ laqueum famoso carmine nectit.
Hunc ego non alio dictum prius ore,[e] *Latinis*
Vulgaui fidicen. iuuat immemorata ferentem
Ingenuis oculisque legi manibúsque teneri.
Scire velis, mea cur ingratus opuscula lector
Laudet ametq; domi, premat extra limen iniquus?

Non

a F. Siccoso (i. vino non madētes) causas agere & iudicia exercere iubebo: nec permittam seueros cantare.

b Text. ita dictum, vti s Curtatus inæquali tōsore capillos.

c Quod adiuncta habet vitia imitatu facilia.

d Sapphici & Alcaici versus.

e Al. Latinus.

Non ego ventosæ plebis suffragia venor,
Impensis cœnarum, & tritæ munere vestis,
Non ego, nobilium scriptorum auditor & vltor,
Grammaticas ambire tribus & pulpita dignor.
Hinc illæ lacrymæ, spissis indigna theatris
Scripta pudet recitare, & [a] nugis addere pondus:
Si dixi, rides, ait: & [b] Iouis auribus ista
Seruas, fidis enim manare poëtica mella
Te solum, tibi pulcher. Ad hæc ego [c] naribus vti
Formido: &, luctantis acuto ne secer vngui,
Displicet iste locus, clamo: & [d] diludia posco.
Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram:
Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

a Nugas ostentare. Rem leuē magni facere.
b Augusti, Iouis nostri.
c Quidam de irrisione intell.
d Intermissionem, à gladiat. metaph.

AD LIBRVM SVVM. EPIST. XX.

Librum suum compellat, in lucem prodire cupientem: à quo eum, propositis quæ impendent periculis, deterrere conatur. De suo genere, vita & moribus, nec non de corporis statura, & ætate, quædam refert, quæ ab eo narrari velit.

V[e] Ertumnum Ianúmque liber spectare videris:
Scilicet vt prostes [f] Sosiorum pumice mundus.
Odisti claues, & grata sigilla pudico:
Paucis ostendi gemis: & communia laudas,
Non ita nutritus. fuge quò discedere gestis.
Non erit emisso reditus tibi. Quid miser egi?
Quid volui? dices: vbi quis te læserit. & scis
In breue te cogi, quum plenus languet [g] amator.
Quòd si non odio peccantis desipit augur,
Charus eris Romæ, donec te deserat [h] ætas.
Contrectatus vbi manibus sordescere vulgi

e Vertumni & Iani templa. quòd ante hæc libri, sicut aliæ res venales, prostarent.
f Sos. librariorū seu bibliopolarum.
g Am. qui paulo antè tui amator erat. i. tui legendi cupidus.
h AEtas prima .i. iuuentus.

Cœperis, aut tineas pasces taciturnus inertes,
Aut fugies Vticam, aut vinctus mitteris Ilerdam.
Ridebit monitor non exauditus: vt ille
Qui malè parentem in rupes protrusit asellum
Iratus. quis enim inuitum seruare laboret?
Hoc quoque te manet, vt pueros elementa docentẽ
Occupet extremis in vicis [a] *Balba senectus.*
Quum tibi sol tepidus plures admouerit aures,
Me libertino natum patre, & in tenui re
[b] *Maiores pennas nido extendisse loquêris:*
Vt quantum generi demas, virtutibus addas:
Me primis vrbis belli placuisse domíque:
Corporis exigui, præcanum, solibus aptum:
Irasci celerem, tamen vt placabilis essem.
Forte meum siquis te percontabitur æuum,
Me quater vndenos sciat impleuisse decembres,
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

a Balbus senex, pueros elementa docens. quasi ipse liber pueros elementa docturus sit. P.
b Maiora quàm pro natalibus meis consequutum esse. Siue, ad maiora peruenisse.

Q. HORATII FLACCI
EPISTOLARVM LIBER SECVNDVS.

AD AVGVSTVM.
EPIST. I.

Queritur de prauo Romanorum suæ ætatis iudicio, poëmata è vetustate æstimantium, & noua, non ob aliud quàm quòd noua essent, fastidientium: quum tamen multa sint in veteribus poëtis reprehensione digna. Poëticæ studium non multis antè seculis Romæ coli

cœptum

cœptum esse dicit: & fatetur quidem non minus indoctos, quàm doctos poëmata scribere, sed aliqua commoda hunc illorum errorem consequi, atque adeo, qualescunque sint, illo suo poëticæ studio ipsi reipub. vtiles esse ostendit. Poësin initio rudem, nonnisi serò ex Græcorum lectione expoliri cœpisse ait, quum Græcia capta cæteras etiam artes agresti Latio intulit. Vulgi de comœdia, tanquam opere minimè laborioso, iudicium reprehendit: & quæ à scribendis fabulis multos deterreant exponit. Postremò de poëtis illis agit qui non spectatoribus scribunt, sed lectoribus: & Augustum ad calcar illis addendum hortatur, eius de Virgilio & Vario iudicium laudans.

QVum tot sustineas & tanta negotia solus
Res Italas armis tuteris, moribus ornes:
Legibus emendes: in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora, Cæsar.
[a] *Romulus, & Liber pater, & cũ Castore Pollux,*
Post ingentia facta, deorum in templa recepti,
Dum terras hominumq́; colunt genus, aspera bella
Componunt, agros assignant, oppida condunt:
Plorauere suis non respondere fauorem
Speratum meritis. [b] *diram qui contudit hydram,*
Notáque fatali portenta labore subegit,
Comperit [c] *inuidiam supremo fine domari.*
Vrit enim fulgore suo, qui prægrauat artes
Infra se positas: extinctus amabitur idem.
Præsenti tibi maturos largimur honores,
Iurandásque tuum per nomen ponimus aras,
Nil oriturum aliàs, nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hic populus, sapiens & iustus in vno

a Hæc referuntur ad ista seq. Præsenti tibi mat. per cõparationem q.d. Tu vero contrà cõsequeris iam nunc hon.
b D. q. Hercules: Inuidetur ijs in quibus aliqua præstantia elucescit, sed ijdem post mortem amantur.
c Sic Naso, Pascitur in viuis liuor post f. q.

Te nostris ducibus te Graijs anteferendo,
Cætera nequaquam simili ratione modóque
Æstimat: &, nisi quæ terris semota suísque
Temporibus defuncta videt, fastidit & odit.
Sic fautor veterum, vt [a] tabulas peccare vetantes
Quas bis quinque viri sanxerunt, fœdera regum
Vel Gabijs vel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros, annosa volumina vatum,
Dictitet Albano Musas in monte loquutas.
Si, quia Græcorum sunt antiquissima quæque
Scripta, vel optima, Romani pensantur eadem
Scriptores trutina: non est quòd multa loquamur
[b] Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.
Venimus ad summum fortunæ: pingimus atque
Psallimus, & luctamur Achiuis doctius vnctis.
Si meliora dies, vt vina, poëmata reddit,
Scire velim, pretiũ chartis [c] quotus arroget annus.
Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos veterésque referri debet? an inter
Viles atque nouos? excludat iurgia finis.
Est vetus atque probus, centum qui perficit annos.
Quid? qui deperijt minor vno mense, vel anno,
Inter quos referendus erit? veterésne poëtas?
An quos & præsens & postera respuet ætas?
Iste quidem veteres inter ponetur honestè,
Qui vel mense breui vel toto est. iunior anno.
Vtor permisso, [d] caudæque pilos. vt equinæ
Paulatim vello, & demo vnum, demo etiam vnum:
Dum cadat elusus ratione ruentis acerui.

a Leges. XII. tab. & fœdera regum Rom. cum Gab. &c.

b Perinde est ac si mihi dicãt, nihil duri esse, &c. a. manifestè falsa dicant.

c Quoto demũ anno hanc laudem seu titulũ hunc, antiquitatis sibi arrogent.

d Alludit ad id quod Sertorius in exemplum socijs proposuit: de quo Plut.

Qui redit ad fastos, & virtutem æstimat annis,
Miratúrque nihil nisi quod[a] *Libitina sacrauit.*
Ennius, & sapiens & fortis, & alter Homerus,
Vt critici dicunt, leuiter curare videtur
Quò[b] *promissa cadant & somnia Pythagorea,*
Næuius in manibus non est, & mentibus hæret
Penè recens. adeo sanctum est vetus omne poëma.
Ambigitur quoties vter vtro sit prior, aufert
Pacuuius docti famam senis, Accius alti:
Dicitur Afrani toga conuenisse Menandro:
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi:
Vincere Cæcilius grauitate, Terentius arte.
Hos ediscit, & hos arcto stipata theatro
Spectat Roma potens: habet hos numerátq; poëtas
Ad nostrum tempus,[c] *Liui scriptoris ab æuo.*
Interdum vulgus rectum videt, est vbi peccat.
Si veteres ita miratur laudátque poëtas,
Ut nihil anteferat, nihil illis comparet: errat.
Si quædam nimis antiquè, si pleraque durè
Dicere credit eos, ignauè multa, fatetur:
Et sapit, & mecum facit, & Ioue iudicat æquo.
Non equidem insector, delendáque carmina Liui
Esse reor, memini quæ[d] *plagosum mihi paruo*
Orbilium dictare: sed emendata videri,
Pulchráque, & exactis minimum distantia, miror.
Inter quæ verbum emicuit si forte decorum, &
Si versus paulo concinnior vnus & alter,
Iniustè totum[e] *ducit*[f] *venditq; poëma.*
[g] *Indignor quicquam reprehendi, non quia crassè*

a Vide l. Ode 30 lib. 3.

b Ita negligenter scribit vt nullà rationem habere videatur eius quod dixerit: somniasse mortuum se esse, & in suũ corpus (sec. Pyth. sententia) animam Homeri immigrasse.

c Liuij Andronici.

d Plagas multas seu graues discip. infligentem.

e Quidam D. exp. ostentat, producit quasi in pompa.

f Vendit autẽ, venditat.

g Indignor honore & præmijs dignos censeri, nedum veniam erratorum illis peti.

Compositum illepidéue putetur, sed quæ nuper:
Nec veniam antiquis, sed honorẽ & præmia posci.
a R. n. cr. An meritò veniant in scenam croco perfusam, vt Luc. — [a] *Rectè nécne crocum floréſque perambulet Attæ*
Fabula,,si dubitem, clament periisse pudorem
Cuncti penè patres: ea quum reprehendere coner
Quæ grauis Æsopus, quæ doctus Roscius egit:
Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt:
Vel quia turpe putant parere minoribus, & quæ
Imberbes didicere, senes perdenda fateri.
Iam saliare Numæ carmen qui laudat, & illud
b Perinde atque ego. — *Quod* [b] *mecum ignorat, solus vult scire videri:*
Ingenijs non ille fauet, plauditq; sepultis,
Nostra sed impugnat, nos nostraque liuidus odit.
Quòd si tam Græcis nouitas inuisa fuisset (beret
Quàm nobis, quid nunc esset vetus? aut quid ha-
Quod legeret tereretq; viritim publicus vsus?
c Ad res minùs serias animum converteret. — *Vt primùm positis* [c] *nugari Græcia bellis*
Cœpit, & in vitium fortuna labier æqua,
Nunc athletarum studijs, nunc arsit equorum:
Marmoris aut eboris fabros aut æris amauit:
Suspendi picta vultum mentémque tabella:
Nunc tibicinibus, nunc est gauisa tragœdis:
Sub nutrice puella velut si luderet infans:
d Maturè satiata, id est citò. — *Quod cupidè petijt,* [d] *maturè plena reliquit.*
e Vicissitudo est in reb. quæ placent & in ijs quæ displ. — [e] *Quid placet aut odio est, quod non mutabile cre-*
Hoc paces habuere bonæ, ventiq; secundi. (das?
Romæ dulce diu fuit & solenne reclusa
f Respondere jus. — *Mane domo vigilare, clienti* [f] *promere iura:*
Cautos nominibus certis expendere nummos,

Maiores

Maiores audire, minori dicere per quæ
Crescere res posset, minui damnosa libido.
Mutauit mentem populus leuis, & calet vno
Scribendi studio pueri patrésque seueri
Fronde comas vincti cœnant, & carmina dictant.
Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere versus,
Inuenior Parthis mendacior: & prius orto
Sole, vigil calamum & chartas & scrinia posco.
Nauem, agere ignarus nauis timet: abrotonũ ægro
Nõ audet nisi qui didicit, dare: quod medicorũ est,
Promittunt medici: tractant fabrilia fabri:
[a] *Scribimus indocti doctíque poëmata passim.*
Hic error tamen & leuis hæc insania quantas
Virtutes habeat, sic collige. vatis auarus
Non temere est animus: versus amat, hoc studet vnũ:
Detrimenta, fugas seruorũ, incendia ridet:
Non fraudem socio, puerόue colligat vllam
Pupillo: viuit siliquis & pane secundo.
Militiæ quanquam piger & malus, vtilis vrbi:
Si das hoc, paruis quoque rebus magna iuuari.
Os tenerum pueri balbúmque poëta figurat
Torquet ab obscœnis iam nunc sermonibus aurem:
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Asperitatis & inuidiæ corrector & iræ.
Rectè facta refert: [b] *orientia tempora notis*
Instruit exemplis: inopem solatur & ægrum.
Castis cum pueris ignara puella mariti
Disceret vnde preces, vatem ni Musa dedisset?
Poscit opem chorus, & præsentia numina sentit:

a Quum in illis art. nemo quicquam aggrediatur, nisi earum peritus: nos cõtra tam indoctè quàm docti scr.

b Proponens exempla, facit vt or. temp. i. venientia, cuiusmodi futura sint æstimemus, & instruamur ex ante gestis P.

Cœlestes implorat aquas docta prece blandus:
Auertit morbos, metuenda pericula pellit:
Impetrat & pacem & locupletem frugibus annum.
Carmine dij superi placantur, carmine manes.
Agricolæ prisci, fortes, paruóque beati,
Condita post frumenta, leuantes tempore festo
Corpus, & ipsum animum spe finis dura ferentem,
Cum socijs operum, & pueris, & coniuge fida,
Tellurem porro, Syluanum lacte piabant,
Floribus & vino Genium, [a] *memorem breuis æui.*
Fescennina per hunc inuenta licentia morem
Versibus alternis opprobria rustica fudit:
Libertásque recurrentes accepta per annos
Lusit amabiliter: donec iam sæuus apertam
In rabiem verti cœpit iocus, & per honestas
Ire domus impunè minax. doluere cruento
Dente lacessiti: fuit [b] *intactis quoque cura*
Conditione super communi. quin etiam lex
Pœnáque lata, malo quæ nollet carmine quenquam
Describi. vertêre modum, formidine fustis,
Ad benè dicendum delectandúmque redacti.
Græcia [c] *capta ferum victorem cepit, & artes*
Intulit agresti Latio. sic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius: & graue virus
Munditiæ pepulere. sed in longum tamen æuum
Manserunt hodiéque manent vestigia ruris.
Serus enim Græcis admouit acumina chartis:
Et post Punica bella quietus, quærere cœpit
Quid Sophocles & Thespis & Æschylus vtile ferrẽt.
Tentauit

a Qui vt memor est br. æui, ita & alios memores facit.

b Etiam nõ lacessiti prospiciendum putauerunt huic malo communi.

c Quum Ro. Græciã cepissent, vicissim capti sunt illius artibus. i. amore artiũ illius. Vel, Cepit vict. subegit illius ingenium. vt dicitur subactum ingenium.

Tentauit quoque rem si dignè vertere posset:
Et placuit sibi, natura sublimis & acer.
Nam [a] *spirat tragicum satis, & feliciter audet:*
Sed turpem putat in scriptis metuítque lituram.
Creditur, [b] *ex medio quia res arcessit, habere*
Sudoris minimum, sed habet comœdia tanto
Plus oneris, quanto veniæ minus. aspice, Plautus
Quo pacto partes tutetur amantis ephebi:
Vt patris attenti, lenonis vt insidiosi:
Quantus sit Dorsennus edacibus in parasitis:
Quàm non adstricto percurrat pulpita socco.
Gestit enim nummum in loculos dimittere, post hoc
Securus cadat, an recto stet fabula talo:
Quem tulit ad scenam ventoso gloria curru,
Examinat lentus spectator, sedulus inflat.
Sic leue, sic paruum est, animũ quod laudis auarũ
Subruit aut reficit. valeat res ludicra, si me
Palma negata macrum, donata reducit opimum.
Sæpe etiam audacem fugat hoc terrétque poëtam,
Quòd numero plures, virtute & honore minores,
Indocti stolidíque, & [c] *depugnare parati*
Si discordet eques, media inter carmina poscunt
Aut vrsum aut pugiles. his nã [d] *plebecula gaudet.*
Verùm equitis quoq; iã migrauit ab cure voluptas
Omnis ad incertos oculos & gaudia vana.
Quatuor aut plures aulæa [e] *premuntur in horas*
Dum fugiunt equitum turmæ, peditumq; cateruæ.
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis.
Esseda festinant, pilenta, petorrita, naues:

a Spiritus tragicos habet.

b Quia petit argumentum è medio, è vita cõmuni, & quidem plebeiorũ. Al. accessit, non arcessit.

c Ita pertinaces vt p. sint ad arma venire, nisi assentiãtur equites.

d P. vidi prol.

e Hæc Terẽtij. Aulæa quibus obtẽditur scena, remouẽtur, dũ aliquod pugnæ simulacrũ editur, dũ vincti reges in triumphum ducũtur.

Captiuum portatur ebur, [a] captiua Corinthus.
Si foret in terris, rideret Democritus, seu
Diuersum confusa genus panthera camelo,
Siue elephas albus vulgi conuerteret ora:
Spectaret populum ludis attentius ipsis,
Vt sibi præbentem mimo spectacula plura,
Scriptores autem narrare putaret [b] asello
Fabellam surdo. nam [c] quæ peruincere voces
Eualuere sonum, referunt quem nostra theatra?
Garganũ mugire putes nemus, aut mare Tuscum:
Tanto cum strepitu ludi spectantur, & artes
[d] Diuitiæq; peregrinæ: quibus oblitus actor
Quum stetit in scena, [e] concurrit dextera læuæ.
Dixit adhuc aliquid? Nil sanè. Quid placet ergo?
[f] Lana Tarentino violas imitata veneno.
Ac ne forte putes me, quæ facere ipse recusem,
Quum rectè tractent alij, laudare [g] malignè,
Ille [h] per extentum funem mihi posse videtur
Ire poëta, meum qui pectus [i] inaniter angit,
Irritat mulcet, falsis terroribus implet,
Vt magus: modò me Thebis, modò ponit Athenis.
Verùm age, & his, qui se lectori credere malunt,
Quàm spectatoris fastidia ferre superbi,
Curam redde breuem: si munus Apolline dignum
Vis complere libris, & vatibus addere calcar,
Vt studio maiore petant Helicona virentem.
[k] Multa quidem nobis facimus mala sæpe poetæ,
(Vt vineta egomet cædam mea) quum tibi librum
Sollicito

a Captiui Cor. simulacrum.

b Prouerb. Surdo fab. narrare.

c Cuius histrionis vox quantumuis contenta inter hos strepitus & clamores exaudiri possit?

d Q.d. Quo peregrino vestitu & cultu non dico ornatus, sed fœdatus.

e Con. Cõplodũtur manus. Plausus editur.

f Vestitus ianthinus. i. violacei coloris.

g M. parce detrahere eorum laudi.

h Per ext. f. Rẽ difficillimam præstare posse videtur, & vel idé quod funãbuli esse facturus, si opus sit.

i In. angit. Angit pectus licet metu inani i. ita me afficit suis verbis vt angat, irritet, &c.

k Multa q.n.f. m.s.p. sed tamẽ nonnulli sunt quib. aliquid cõcedendũ est.

Sollicito damus, aut fesso: quum lædimur, vnum
Si quis amicorum est ausus reprendere versum:
Quum loca iam recitata reuoluimus irreuocati:
Quum lamentamur, non apparere labores
Nostros, & tenui deducta poëmata filo:
Quum speramus eò rem venturam, vt simulat-
que
Carmina rescieris nos fingere, commodus vltro
Accersas, & egere vetes, & scribere cogas.
Sed tamen est operæ pretium cognoscere, quales
[a] *Æditaos habeat belli spectata domíque*
Virtus, indigno non committenda poëtæ.
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Chœrilus, incultis qui versibus & malè natis
Rettulit acceptos, regale numisma philippos.
Sed veluti tractata notam labémque remittunt
Atramenta, ferè scriptores carmine fœdo
Splendida facta linunt. idem rex ille, poëma
Qui tam ridiculum tam carè prodigus emit:
Edicto vetuit nequis se, præter Apellem,
Pingeret, aut [b] *alius Lysippo duceret æra*
Fortis Alexandri vultum simulantia. quòd si
Iudicium subtile videndis artibus illud
Ad libros & ad hæc Musarum dona vocares,
[c] *Bœotum in crasso iurares aëre natum.*
At neque dedecorant tua de se iudicia, atque
Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt,
Dilecti tibi Virgilius Variúsque poetæ:
Nec magis expressi vultus per ahenea signa,

a Aed. metaph. q.d. custodes. In quorum tutela sit, vt ædit. dicitur ab æde tuenda.

b Al. quàm Lys.

c Iur. Al ex esse B. Alij Bœotum

Quàm per vatis opus mores animíque virorum
Clarorum, apparent, nec ſermones ego mallem
Repentes per humum, quàm res componere geſtas:
Terrarúmque ſitus, & flumina dicere, & arces
Montibus impoſitas, & barbara regna, tuíſque
Auſpicijs totum confecta duella per orbem,
Clauſtráque cuſtodem pacis cohibentia Ianum,
Et formidatam Parthis te principe Romam:
Si,[a] quãtum cuperem, poſſem quoq; ſed neq; paruũ
Carmen maieſtas recipit tua, nec meus audet
Rem tentare pudor quam vires ferre recuſent.
[b] Sedulitas autem, ſtultè quem diligit, vrget:
Præcipuè quum ſe numeris commendat & arte.
Diſcit enim citius meminítque libentius illud
Quod quis deridet, quàm q; probat & veneratur.
Nil moror officium, quod me grauat: ac nêque ficto
In peius vultu proponi cereus vſquam,
Nec prauè factis decorari verſibus opto:
Ne rubeam pingui donatus munere: & vnà
Cum ſcriptore meo, capſa porrectus aperta
Deferar in vicum vendentem thus & odores,
Et piper, & quicquid chartis amicitur ineptis.

a Sic ſat. i. l. 2. cupidum p. opt. Vires deficiũt.

b Sedulitas grauat eum cui ſtultè aliquod officiũ teſtandi amoris ſui cauſa defert. Præſertim quũ ſcribendis verſibus eũ vult teſtari. Quod dixit vrget, dicit poſtea Grauat.

AD IVLIVM FLORVM EPIST. II.

Excuſat ſe Iulio Floro, querenti quòd nec Epiſtolam vllam, nec ea quæ promiſerat carmina miſiſſet. Ac primùm ſe pigrum fatetur eſſe, atque id ille prædixiſſe ait: ideóq; ſe vitioſo ſeruo comparat, cuius emptor ſit Florus à venditore de vitio præmonitus. Deinde ſe, quod de Luculli milite narrat, imitari velle dicit: ac quum pauper-

paupertate ad versus faciendos impulsus fuerit, nunc eas facultates consequutũ quæ satis esse possint, malle somna id temporis dare quod alioqui scribendis versibus daturus esset. Affert & alias rationes cur non scribat: quarum vna conuenit cum his Nasonis verbis.

Carmina secessum scribentis & otia quærunt.

Denique, quamuis poëtæ vulgo mvtuis laudibus se ornent, multa componi ab illis quæ merito risu excipiantur. Contrà, verò, ad scribendũ legitimum poëma, plurima requiri: rẽ magni laboris esse, & quæ animum etiã torqueat: at sibi non tanti esse sapientem scriptorem haberi. Sibi igitur, quum iam prouectæ sit ætatis, ad illos numeros animum esse appellendum: nimirum ad numeros & artem vitæ bene instituendæ. Atque adeo se iam in eo totum esse, vt fruendo modicis opibus quæ adsunt, discat maiores non concupiscere. Verùm ad benè beatéque viuendum (quod vocant rectè viuere) non satis esse carere auaritia, sed cætera etiam omnia vitia extirpari debere.

FLore, bono claróque fidelis amice Neroni,
Siquis forte velit puerum tibi vendere natum
Tibure vel Gabijs: & tecum sic [a] agat, Hic &
Candidus, & talos à vertice pulcher ad imos,
Fiet eritque tuus, nummorum millibus octo:
[b] Verna ministerijs ad nutus aptus heriles:
Literulis Græcis imbutus, idoneus arti
Cuilibet: [c] argilla quiduis imitaberis vda.
Quinetiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
Multa fidem promissa leuant, vbi plenius æquo
Laudat venales, qui vult extrudere, merces.
[d] Res vrget me nulla: meo sum pauper in ære.
Nemo hoc mangonũ faceret tibi, non temere à me

a Agat, quidam exp. Loquatur. Rectius, Paciscatur.

b V. Seruus, ex ancilla mea natus: aptus minist. ad nutus domini obeũdis.

c Arg. Talem reddes eũ qualem libuerit. flectendo eius ingenium velut argillam.

d R. vr. Nihil est propter quod necesse sit mihi eũ vendere. nam quãuis pauper sim. in ære alieno non sum, sed meo.

Quiuis ferret idem ſemel hic ceſſauit: & (vt fit)
[a] In ſcalis latuit metuens pendentis habenæ.
Des nummos, [b] excepta nihil te ſi fuga lædat
Ille ferat pretium, pœnæ ſecurus opinor.
Prudens emiſti vitioſum: dicta tibi eſt lex.
Inſequeris tamen hunc, & lite moraris iniqua.
Dixi me pigrum proficiſcenti tibi, dixi
Talibus officijs propè mancum: ne mea ſæuus
Iurgares ad te quòd Epiſtola nulla veniret.
Quid tum profeci? mecum facientia iura
Si tamen attentas? quereris ſuper hoc etiam quòd
Expectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli [c] miles collecta viatica multis
Ærumnis, laſſus dum noctu ſtertit, ad aſſem
Perdiderat: poſt hoc [d] vehemens lupus, & ſibi &
Iratus pariter, ieiunis dentibus acer, (hoſti
Præſidium regale loco deiecit (vt aiunt)
Summè munito & multarum diuite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honeſtis:
Accipit & bis dena ſuper ſeſtertia nummûm.
Forte ſub hoc tempus caſtellum euertere prætor
Neſcio quod cupiens, hortari cœpit eundem
Verbis, quæ timido quoque poſſent addere mentem.
I bone quò virtus tua te vocat: i pede fauſto
Grandia laturus meritorum præmia. quid ſtas?
Poſt hæc ille catus, [e] Quantumuis ruſticus, ibit,
Ibit eò quò vis, qui zonam perdidit: inquit.
[f] Romæ nutriri mihi contigit: atque doceri,
[g] Iratus Graijs quantum nocuiſſet Achilles,

Adiecere

a In ſc. Latuit mot. h. p. i. lori quod ſerui vincti cædebantur flagris.

b Ex. Si quidem nullũ tibi ſcrupulum (vel metum inijciat fuga à me excepta, & quam pręſtare nolo.

c Id eſt milites, vt quidã volũt. Alij tamen de certo quodam milite intell.

d V. ad prædãdũ factus acrior ex illa egeſtate, vt lup. ex fame.

e Q. d. Inopia quantumuis ruſticum ad illud audiendum cõpellet.

f Imitari ſe velle dicit illius militis Luculli inſtitutum.

g Ir. Gr. Doceri quantũ Ach. ir. i. doceri Iliadem Homeri.

Adiecere bonæ paulo plus artis Athenæ.
Scilicet vt possem curuo dignoscere rectum,
Atque inter syluas Academi quærere verum.
Dura sed amouere loco me tempora grato:
Ciuilisque rudem belli tulit æstus in arma,
Cæsaris Augusti non responsura lacertis.
Vnde simul primùm me dimisere Philippi,
Decisis humilem pennis, inopémque paterni
Et laris & fundi: paupertas impulit audax
Vt versus facerem, sed, quod non desit, habentem
Quæ poterunt vnquam satis expurgare [a] cicutæ.
Ni melius dormire putem, quàm scribere versus?
Singula de nobis anni prædantur euntes:
Eripuere iocos, Venerem, conuiuia, ludum:
Tendunt extorquere poëmata, quid faciam vis?
Denique non omnes eadem mirantur amántque:
Carmine tu gaudes, hic delectatur iambis:
Ille, [b] Bioneis sermonibus, & [c] sale nigro.
Tres mihi conuiuæ propè dissentire videntur,
Poscentes vario multum diuersa palato.
Quid dẽ? quid nõ dem? renuis tu quod iubet alter.
Quod petis, id sanè est inuisum acidúmque duobus.
Præter cætera, me Romæne poëmata censes
Scribere posse, inter tot curas, tótque labores?
Hic [d] sponsum vocat, hic auditum scripta relictis
Omnibus officiys, cubat hic in colle Quirini,
Hic extremo in Auentino: viscendus vterque.
Interualla vides humanè commoda: verùm
[e] Puræ sunt plateæ, nihil vt meditantibus obstet.

a Quidã elleborum intell. quasi ita vocet ad medicamentorum infamiã. Alioqui Auicennã cicutam vocasse elleborum nigrũ.
b Comicis versibus, à Bione Aristophanis patre.
c S.nigro. Sal. mordacibus & amarulentiæ plenis. Vt cõtra dicuntur candidus & candor, quũ ad animũ referuntur.
d Fedeiussum, ad fideiubẽdũ. Quidã exp. Interualla humano more commoda; i. nõ valdè cõmod. quales esse solent res humanæ.
e Puræ, vacuæ obstaculis.

Festinat calidus mulis gerulisque redemptor:
Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignũ:
Tristia robustis luctantur funera plaustris:
Hac rabiosa fugit canis, hac lutulenta ruit sus.
I nunc, & versus tecum meditare canoros.
Scriptorum chorus omnis amat nemus, & fugit urbes.
Rite cliens Bacchi, somno gaudentis & vmbra:
Tu me inter strepitus nocturnos atque diurnos
Vis canere, & contracta sequi vestigia vatum?
Ingenium, sibi quod vacuas desumpsit Athenas,
Et studijs annos septem dedit, insenuítque
Libris & curis, statua taciturnius exit
Plerunque, & risu populum quatit: hîc ego rerum
Fluctibus in medijs, & tempestatibus vrbis,
Verba lyræ motura sonum connectere digner?
Frater erat Romæ.[a] consulti rhetor: ut alter
Alterius sermone meros audiret honores:
Gracchus ut hic illi foret, huic ut Mutius ille.
Quî minus argutos vexat furor iste poëtas?
Carmina compono, hic elegos: mirabile visu
Cælatumq́; nouem Musis opus aspice primùm,
Quanto cum fastu, quanto molimine circum-
-spectemus vacuam Romanis vatibus[b] ædem.
Mox etiam (si forte[c] vacas) sequere, & procul audi
Quid ferat, & quare sibi nectat uterque coronam.
Cædimur, & totidem plagis consumimus hostem,
Lento[d] Samnites ad lumina prima duello.
Discedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?

a Iuriconsulti.

b AEdẽ Apoll. & bibliothecã ei adiunctam.

c Al. vacat.

d S gladiatorũ genus. Tãquam Sam.

Quis,

Quis, nisi Callimachus? si plus adposcere visus,
Fit Mimnermus, & optiuo cognomine crescit.
Multa fero, vt placem genus irritabile vatum,
Quum scribo, & supplex populi suffragia capto.
Idem, finitis studijs, & mente recepta,
[a] *Obturem patulas impunè legentibus aures,*
Ridentur mala qui componunt carmina: verùm
Gaudent scribentes, & se venerantur, & vltro
(Si taceas) laudant quicquid scripsere, beati.
At qui legitimum cupiet fecisse poëma,
Cum tabulis animum censoris sumet honesti:
Audebit quæcunq; parum splendoris habebunt,
Et sine pondere erunt, & honore indigna ferentur,
Verba mouere loco: quamuis inuita recedant,
Et versentur adhuc [b] *intra penetralia Vestæ.*
Obscurata diu populo bonus eruet atque
Proferet in lucem speciosa vocabula rerum:
Quæ priscis memorata Catonibus atq; Cathegis:
Nunc situs informis premit & deserta vetustas.
Adsciscet noua, quæ genitor produxerit vsus.
Vehemens & liquidus, puroq; simillimus amni,
Fundet opes, Latiúmq; beabit diuite lingua.
Luxuriantia compescet, nimis aspera sano
Leuabit cultu, virtute carentia tollet:
Ludentis speciem dabit, & [c] *torquebitur: vt qui*
Nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa [d] *mouetur.*
Prætulerim scriptor delirus inersq; videri,
Dum mea delectent mala me, vel deniq; fallant,
Quam sapere, & ringi. fuit haud ignobilis Argis.

a Obturare possim, vel ausim, Obt. mihi liceret.

b Quidam exp. Quamuis non debeant loco moueri vt pote eius sanctitati vota.

c Quod dixit torqueri. Quidam aliter.

d Saltat.

V

Qui se credebat miros audire tragœdos,
In vacuo lætus sessor plausórq; theatro:
Cætera qui vitæ seruaret munia recto
More: bonus sanè vicinus, amabilis hospes,
Comis in vxorem: posset qui ignoscere seruis,
Et [a] signo læso non insanire lagenæ:
Posset qui rupem & puteum vitare patentem.
Hic vbi cognatorum opibus curisq; refectus,
Expulit elleboro morbum bilémque meraco,
Et redit ad sese, Pol, me occidistis amici
Non seruastis (ait) cui sic extorto voluptas,
Et demptus per vim mentis gratissimus error.
Nimirum [b] sapere est abiectis vtile nugis,
Et tempestiuum pueris concedere ludum:
Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis,
Sed veræ numeró sque modósque ediscere vitæ:
Quocirca mecum loquor hæc, tacitúsque recordor:
Si tibi nulla sitim finiret copia lymphæ,
Narrares medicis: quòd quanto plura parasti,
Tanto plura cupis, nulline faterier audes?
Si vulnus tibi, monstrata radice vel herba,
Non fieret leuius: fugeres radice vel herba
Proficiente nihil curarier. audieras, cui
Rem dij donarent, illi decedere prauam
Stultitiam: & quum sis nihilo sapientior, ex quo
Plenior es, tamen vteris monitoribus iysdem?
At si diuitiæ prudentem reddere possent,
Si cupidum timidúmque minus te: nempe ruberes,
Viueret in terris te siquis auarior vno.

a Non irasci ad insaniam vsque ob leue seruorũ pecc. quale est quum lagenam resignant.

b Q. d. Si sapiã, numeros illos pueris relinquã, vt nugas illorũ ætati aptas: ipse aliud num. genus discam. vel Sap. pro Sapiẽter vitam instituere.

Si

Si proprium est quod quis libra [a] *mercatus & ære est,*
Quædam (si credis consultis) mancipat vsus:
Qui te poscit ager, tuus est: & villicus Orbi
Quum segetes occat, tibi mox frumenta daturus,
Te dominum sentit. das nummos: accipis vuam,
Pullos, oua, cadum temeti. nempe modo isto
Paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis
(Aut etiam supra) nummorum millibus emptum.
Quid refert, viuas numerato nuper an olim?
Emptor Aricini quondam Veientis & arui,
Emptum cœnat olus, quãuis [b] *aliter putat: emptis*
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
[c] *Sed vocat vsque suum, quà populus adsita certis*
Limitibus vicina refugit iurgia: tanquam
Sit proprium cuiquam, puncto quod mobilis horæ,
Nunc prece, nũc pretio, nũc vi, nunc sorte suprema,
Permutet dominos, & cedat in altera iura.
Sic quia perpetuus nulli datur vsus, & hæres
Hæredem alterius, velut vnda superuenit vndam:
Qui vici prosunt? aut horrea? quidue Calabris
Saltibus adiecti Lucani? si metit Orcus
Grandia cum paruis, non exorabilis auro?
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
Argentum, vestes Gætulo murice tinctas,
Sint qui non habeant, est qui non curat habere.
Cum alter fratrum cessare, & ludere, & vngi
Præferat Herodis palmetis pinguibus: alter
Diues & importunus, ad vmbram lucis ab ortu,
Syluestrem [d] *flammis & ferro mitiget agrum:*

a Al. mercatur & ære.

b Se fruct. suis ali. putat, non autem emptis.

c Suum voc. quod eo vsque patet, vbi pop. adsita prolimite est, qui distinguat agrum vicini à suo. Quidam adsita exp. viti maritata.

d Frutic. & arb. Syluestribus, partim succisis, partim incesis, fertiliorẽ reddat: aut, faciat vt non adeo sit sterilis.

Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
Naturæ deus humanæ, mortalis in vnum-
-quodq; caput: vultu mutabilis, albus, & acer.
Vtar, & ex modico, quantum res poscet, aceruo
Tollam: nec metuam quid de me iudicet hæres.
Quòd non plura datus inuenerit. & tamen idem
Scire volam quantum simplex hilarisq; nepoti
Discrepet, & quantum discordet parcus auaro.
Distat enim, spargas tua prodigus, an neq; sumptum
Inuitus facias, neque plura parare labores.
Ac potius, puer vt festis quinquatribus, olim
Exiguo gratóque fruaris tempore raptim.
Pauperies immũda domus procul absit, ego, [a] vtrũ
Naue ferar magna an parua, ferar vnus & idem.
[b] Non agimur tumidis velis aquilone secundo:
Non tamen aduersis ætatem ducimus austris.
Viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis vsq; priores.
Non es auarus: abi, quid? cætera iam simul isto
Cum vitio fugêre? caret tibi pectus inani
Ambitione? cares mortis formidine, & ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
Nocturnos lemures, portentaq; Thessala rides?
[c] Natales gratè numeras? ignoscis amicis?
Lenior & melior fis accedente senecta?
Quid te exempta iuuat spinis de pluribus vna?
Viuere si rectè nescis, decede peritis.
Lusisti satis: edisti satis atque bibisti:
Tempus abire tibi est: ne potum largius æquo

Rideat

a Siue magna n. siue p. Vel, Vtrũ naue m. an parua ferar nihil refert. ferar enim vnus & idem.

b Alleg. Si non ingentes nobis sunt opes, ac certè nõ sumus inopes.

c Quidam exp. Tui generis autores libenter recenses? Alij de ætate intell. de qua ingrauescente nõ libenter cogitamus.

Rideat & pulset lasciua decentius ætas.

Q. HORATII FLACCI DE ARTE POETICA LIBER.

AD PISONES.

H[a]*Vmano capiti ceruicem pictor equinam*
Iungere si velit, & varias inducere plumas,
Vndiq; collatis membris: vt turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa supernè:
Spectatum admissi risum teneatis amici?
Credite Pisones, isti tabulæ fore librum
Persimilem, cuius, velut ægri somnia, vanæ
Fingentur species: vt nec pes nec caput vni
Reddatur formæ. [b] *pictoribus atque poëtis*
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas,
Scimus, & hanc veniã petimusq; damusq; vicissim:
Sed non vt placidis coeant immitia, non vt
Serpentes auibus geminentur, tigribus agni.
[c] *Inceptis grauibus plerunq; & magna professis*
Purpureus, latè qui splendeat, vnus & alter
Assuitur pannus: quum lucus, & ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumẽ Rhenũ, aut plenius describitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: & fortasse [d] *cupressum*
Scis simulare. quid hoc? si fractis enatat exspes
Nauibus, ære dato qui pingitur? amphora[e] *cœpit*

a Corpori cuidam ex diuersis generis mẽbris conflato cõparat poëma, cuius partes nullã inter se conuenientiã habẽt.

b Hypophora ex dicto vulgi, Atqui pict. &c.

c In eos qui ornatũ suo poëmati quærũt ex quibuslibet digressionibus & epeisodijs.

d Imitari vis pictorem, qui quod in pingẽda cupresso esset exercitatus, eius picturã illi etiã tabellæ inseruit in qua depingendũ illi erat naufragiũ.

Institui, currente rota cur urceus exit?
Deniq; sit quod vis, simplex duntaxat & vnum.
Maxima pars vatũ (pater, & iuuenes patre digni)
Decipimur specie recti. breuis esse laboro,
Obscurus fio. [a] *sectantem læuia, nerui*
Deficiunt animiq; professus grandia, turget:
Serpit humi tutus nimium, timidusq; procellæ.
Qui variare cupit rem prodigialiter vnam,
Delphinum syluis appingit, fluctibus aprum.
IN VITIVM ducit culpæ fuga, si caret arte.
[b] *Æmilium circa ludum faber* [c] *imus & vngues*
Exprimet, & molles imitabitur ære capillos:
Infelix operis summa, quia ponere totum
Nesciet. hunc ego me, si quid componere curem,
Non magis esse velim, quam prauo viuere naso,
Spectandum nigris oculis nigroq; capillo.
Sumite materiam vestris qui scribitis æquam
Viribus: & versate diu, quid ferre recusent,
Quid valeant humeri. cui lecta [d] *potenter erit res,*
Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hæc virtus erit, & venus (aut ego fallor)
Vt iam nunc dicat, iam nunc debentia dici
Pleraq; differat, & præsens in tempus omittat.
Hoc amet, hoc spernat promissi carminis autor.
In verbis etiam tenuis cautusq; serendis,
Dixeris egregie, notum si callida verbum
Reddiderit [e] *iunctura nouum. si forte necesse est*
[f] *Indicijs monstrare recentibus abdita* [g] *rerum,*
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Con-

a Dum nimis ornatus sum studiosus, & polito genere orationis delector.
b Gladiatoriũ.
c Imus, Guius tab. est infima, Alijs nomen prop.
d Q.d Habita potentiæ suæ ratione. i. viriũ suarum.
e Quidã intell. de ea quã cõpositionẽ dicimus: vt Cic. iũcta dicit quæ nos composita.
f Ind. vocabulis.
g Post rerũ in al. est partic &c

Continget: dabiturq́ licentia sumpta pudenter.
Et noua fictaq́ nuper habebunt verba fidem, si
Græco fonte cadant, parcè detorta. quid autem
Cæcilio Plautoq́ [a] dabit Romanus, ademptum
Virgilio Varioq́? ego, cur acquirere pauca
Si possum, inuideor? quum lingua Catonis & Enni
Sermonem patrium ditauerit, & noua rerum
Nomina protulerit? licuit, semperq́ licebit,
Signatum præsente nota [b] producere nomen.
Vt syluæ folijs pronos mutantur in annos,
Prima cadunt: ita verborum vetus interit ætas,
Et iuuenum ritu florent modò nata, vigentq́.
Debemur morti nos nostraq́. [c] siue receptus
Terra Neptunus, classes aquilonibus arcet,
Regis opus: sterilisue diu palus, aptaq́ remis,
Vicinas vrbes alit, & graue sentit aratrum:
Seu cursum mutauit iniquum frugibus amnis,
Doctus iter melius: mortalia facta peribunt:
Nedum sermonum stet honos, & gratia viuax.
Multa renascentur quæ iam cecidere, cadéntque
Quæ nunc sunt in honore vocabula, si volet vsus:
Quē penes arbitriū est & ius & norma loquendi.
Res gestæ regúmque, ducúmque, & tristia bella,
Quo scribi possent numero, monstrauit Homerus.
[d] Versibus impariter iunctis querimonia primùm,
Pòst etiam [e] inclusa est voti sententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiserit autor,
Grammatici certant, & adhuc sub iudice lis est.
Archilochum proprio rabies armauit iambo.

a Al. dedit. Ad. Virg. i. negatū nō concessum.

b Al. Procudere.

c Siue portus Iulius, mari in Lucr. & Auernū lacū immisso, naues à vētis defendit (quod est Aug. opus) siue Pōtina Palus siccata, nūc aretur, & fruges vicinis vrb. ministret.

d Vers. elegis, vt mox.

e Illis scriptæ fuerunt res lætæ, & quæ ex animi sententia euenerant.

a Soc. & cot. Comœdia & trag.

b Lyricis versibus.

c Reijcit se.

d Affectum varium pro mutatione fortunæ nobis indit: facitq; vt cũ vultu prodamus, deinde & verbis deploremus.

Hunc [a] socci cepere pedem grandésque cothurni,
Alternis aptum sermonibus, & populares
Vincentem strepitus, & natum rebus agendis.
Musa dedit [b] fidibus diuos, puerósque deorum,
Et pugilem victorem, & equum certamine primum,
Et iuuenum curas & libera vina referre.
Descriptas seruare vices operúmque colores
Cur ego si nequeo ignoróque, poëta salutor?
Cur nescire, pudens praue, quàm discere malo?
Versibus exponi tragicis res comica non vult:
Indignatur item priuatis ac propè socco
Dignis carminibus narrari cœna Thyesta.
Singula quæque locum teneant sortita decenter.
Interdum tamen & vocem comœdia tollit,
Iratúsque Chremes tumido delitigat ore:
Et tragicus plerumque dolet sermone pedestri.
Telephus & Peleus, quum pauper & exul uterq;,
[c] Proiicit ampullas, & sesquipedalia verba:
Si curat cor spectantis tetigisse querela.
Non satis est pulchra esse poëmata: dulcia sunto,
Et quôcunque volent, animum auditoris agunto.
Vt ridentibus arrident, ita flentibus adsunt
Humani vultus. si vis me flere, dolendum est
Primùm ipsi tibi: tunc tua me infortunia lædent.
Telephe, vel Peleu, malè si mandata loqueris,
Aut dormitabo, aut ridebo, tristia mœstum
Vultum verba decent: iratum, plena minarum:
Ludentem, lasciua: seuerum, seria dictu.
[d] Format enim natura prius nos intus ad omnem

Fortunarum

Fortunarum habitum: iuuat, aut impellit ad irã.
Aut ad humum mœrore graui deducit, & angit:
Pòst effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis absona dicta,
Romani tollent equites peditésque cachinum.
Intererit multum [a] diuúsne loquatur an heros:
Maturúsne senex, an adhuc florente iuuenta
Feruidus: an matrona potens, an sedula nutrix:
Mercatórne vagus, cultórne virentis agelli:
Colchus, an Assyrius, Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam sequere, aut sibi conuenientia finge
Scriptor. honoratum si fortè reponis Achillem:
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Iura neget sibi nata, nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox, inuictáque: flebilis Ino,
Perfidus Ixion, Io vaga, tristis Orestes.
Siquid inexpertum scenæ committis, & audes
Personam formare nouam, seruetur ad imum
Qualis ab incœpto processerit, & sibi constet.
Difficile est propriè [b] communia dicere: túque
Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
Quàm si proferres ignota indictáque primus.
Publica materies priuati iuris erit, si
Nec circa vilem patulúmque moraberis orbem:
Nec verbum verbo curabis reddere, [c] fidus
Interpres: nec desilies imitator in arctum,
Vnde pedem [d] proferre pudor vetet, aut operis lex:
Nec sic incipies, vt scriptor cyclicus olim,
FORTVNAM PRIAMI CANTABO, ET

a Sic v.227. Ne quicunque deus, quicunque adhibebitur heros.

b Arg. fabularũ in medio posita, & à nemine præoccupata sic tractare vt ex ijs propria facias.

c F. int. i. consid. Perinde àc si fidi interpretis officio fungi velles.

d Al. referre.

NOBILE BELLVM.

Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
Parturient montes, nascetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur ineptè:
Dic mihi musa virum, captæ post tempora Troiæ
Qui mores hominum multorum vidit & vrbes.
Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
Cogitat : vt speciosa dehinc miracula promat,
Antiphatē, Scyllamq́; & cum Cyclope Charybdim.
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Troianum orditur ab [a] ouo,
Semper ad euentum festinat : & in medias res,
Non secus ac notas, auditorem rapit : & quæ
Desperat tractata nitescere posse, relinquit,
Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet,
Primò ne medium, medio ne discrepet imum.
Tu, quid ego, & populus mecum desideret audi.
Si plausoris eges aulæa manentis, & vsque
Sessuri, donec cantor, vos plaudite, dicat:
Ætatis cuiusque notandi sunt tibi mores:
Mobilibúsque decor naturis dandus & annis.
Reddere qui voces iam scit puer, & pede certo
Signat humum, gestit paribus colludere: & iram
Colligit ac ponit temerè, & mutatur in horas.
Imberbis iuuenis, tandem custode remoto,
Gaudet equis canibúsque, & aprici gramine campi:
Cereus in vitium flecti, monitoribus asper:
Vtilium tardus prouisor, prodigus æris:
[b] Sublimis, cupidúsq; & amata relinquere pernix.

a Ouo ex quo exclusa fuit Helena.

b Elatus. Elato animo.

Conuersis

Conuersis studijs, ætas animúsque virilis
Quærit opes & amicitias,[a] *inseruit honori:*
Commisisse cauet quod mox mutare laboret.
Multa senem circumueniunt incommoda: vel quòd
Quærit, & inuentis miser abstinet, ac timet vti:
Vel quòd res omnes timidè gelidéque ministrat,
Dilator, spe longus, iners,[b] *auidúsque futuri:*
Difficilis, querulus: laudator temporis acti
Se puero, censor castigatórque minorum.
Multa ferunt anni venientes commoda secum,
Multa recedentes adimunt. ne fortè seniles
Mandentur iuueni partes, puerόque viriles,
Semper in adiunctis æuóque[c] *morabimur aptis.*
Aut agitur res in scenis, aut acta refertur.
Segnius irritant animos demissa per aurem,
Quàm quæ sunt oculis subiecta fidelibus. & quæ
Ipse sibi tradit spectator. non tamen intus
Digna geri promes in scænam: multáque tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia præsens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus:
Aut in auem Progne vertatur, Cadmus in anguem.
Quodcunque ostendis mihi sic, incredulus odi.
Néue minor neu sit quinto productior actu
Fabula, quæ posci vult, & spectata reponi.
Nec[d] *deus intersit, nisi dignus vindice nodus*
Inciderit: nec quarta loqui persona laboret.
Actoris partes chorus officiúmque virile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,

a Ambitiosus est.

b Cupidus sciend. quæ futura sunt, contra illud, Quid sit futurum cras, fuge quærere. Qu. exp. Cupidus vitæ.

c Non discedemus ab ijs quæ vnamquamque ætatem consequuntur, & illi conueniunt. Vel, Cogitatio nostr. immorabitur in ijs, quæ, &c.

d Cic. Vt tragici poëtæ, quum explicare arg. exitum non potestis confugitis ad deũ. Hinc prou. θεὸς ἀπὸ μηχανῆς.

Quod non proposito conducat & hæreat aptè,
Ille bonis faueátque, & concilietur [a] amicis:
Et regat iratos, & amet peccare timentes,
Ille dapes laudet mensæ breuis, ille salubrem
Iustitiam, legésque, & apertis otia portis.
Ille tegat commissa: deósque precetur & oret
Vt redeat miseris, abeat fortuna superbis.
Tibia non, vt nunc, orichalco [b] vincta, tubæque
Æmula, sed tenuis simpléxque foramine pauco
Aspirare, & adesse choris erat [c] vtilis, atque
Nondum spissa nimis complere sedilia flatu.
Quò sanè populus numerabilis, vtpote paruus,
Et frugi, castúsque verecundúsque coibat.
Postquam cœpit agros extendere victor, & vrbem
Latior amplecti murus: vinóque diurno
Placari Genius festis impunè diebus:
Accessit numerísque modisq; licentia maior,
Indoctus quid enim saperet, libérque laborum,
Rusticus, vrbano confusus, turpis honesto?
Sic priscæ [d] motúmque & luxuriam addidit arti
Tibicen: traxitque vagus per pulpita vestem.
Sic etiam fidibus [e] voces creuere sonoris,
Et tulit eloquium insolitum facundia præceps:
Vtiliúmque sagax rerum & diuina futuri
Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
Carmine qui [f] tragico vilem certauit ob hircum,
Mox etiam agrestes satyros [g] nudauit, & asper
Incolumi grauitate iocum tentauit: eò quòd
Illecebris erat & grata nouitate morandus

Spectator,

a Al. amicè. Legitur verò & concilietur amicis.

b Al. iuncta. Qu. vincta orich. exp. orichalco ex parte circundata.

c Vtilis aspirare, adesse, compl. Gr. more. For. p. quatuor foram.

d Mot. de saltatione vel de gestu.

e Ex voc. i. sonis, quidã chordas int. vt dicat h. esse additas.

f extra illos qui trag. deducunt, ἀπὸ τοῦ τράγου. i. hirco qui illus scriptoribus præmium erat.

g Nud. Nudos introduxit.

Spectator, functúsque sacris, & potus, & exlex.
Verùm ita risores, ita commendare dicaces
Conueniet satyros, ita vertere seria ludo:
Ne, quicunque deus, quicunque adhibebitur heros,
Regali conspectus in auro nuper & ostro,
[a] *Migret in obscuras humili sermone tabernas:*
Aut, dum vitat humum, nubes & inania captet.
Effutire leues indigna tragœdia versus:
Vt festis matrona moueri iussa diebus,
Intererit satyris paulum pudibunda proteruis.
Non ego inornata & [b] dominantia nomina solùm,
Verbáque, Pisones, satyrorum scriptor amabo:
Nec sic enitar tragico differre colori,
Vt nihil intersit, Dauúsne loquatur, & audax
Pythias, emuncto lucrata Simone talentum:
An custos famulúsque dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen sequar: vt sibi quiuis
Speret idem: sudet multum, frustráque laboret
Ausus idem tantum series iuncturáque pollet,
Tantum de medio sumptis accedit honoris.
Syluis deducti caueant (me iudice) Fauni
Ne, velut innati triuiis, ac penè forenses,
Aut nimium teneris iuuenentur versibus vnquam
Aut immunda crepent ignominiosáque dicta.
Offendūtur enim quibus est equus & pater & res:
Nec, siquid fricti ciceris probat & nucis emptor,
Æquis accipiunt animis donántue corona.
Syllaba longa breui subiecta, vocatur Iambus,
Pes citus: vnde etiam [c] trimetris accrescere iussit

a Humilem opificum & tabernatiorũ sermonem imitetur.

b Quorum vsus dominatur: quibus res quantũuis obscenæ propriè appellãtur.

c Iussit Iãbeos versus trimetros quoque nominari.

Nomen Iambeis: quum senos redderet ictus,
Primus ad extremum similis sibi non ita pridem,
Tardior vt paulò grauiórque veniret ad aures,
Spondeos stabiles in iura paterna recepit
Commodus, & patiens: non vt de sede secunda
Cederet aut quarta [a] socialiter, hic & in Acci
Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni.
In [b] scœnam missos magno cum pondere versus,
Aut operæ celeris nimium, curáque carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quiuis videt immodulata poëmata iudex:
Et data Romanis venia est indigna poëtis.
Idcircóne vager, scribámque licenter? an omnes
Visuros peccata putem mea, tutus, & [c] intra
Spem veniæ cautus? vitaui denique culpam,
Non laudem merui. vos exemplaria Græca
Nocturna versate manu, versate diurna.
At nostri proaui Plautinos & numeros &
Laudauere sales: nimium patienter vtrumque,
(Ne dicam stultè) mirati: si modò ego & vos
Scimus inurbanum lepido seponere dicto,
Legitimúmque sonum digitis callemus & aure.
Ignotum tragicæ genus inuenisse Camœnæ
Dicitur, & plaustris vexisse poëmata Thespis:
Quæ canerent agerentque peruncti fæcibus ora.
Post hunc personæ pallæque repertor honestæ
Æschylus, & modicis instrauit pulpita tignis,
Et docuit magnúmque loqui, nitíque cothurno.
Successit vetus his comœdia, non sine multa
Laude.

a Commodum se & patientem ea in re præbēs: sed non ita vt secunda etiam & quarta sede cedere vellet, sociali quadam amore.

b In sc. m. Iambus rarus, versus iamb. in scenam productos, qui nimis tardi sunt ob spondeos, accusat vel nimiæ festinantiæ, vel ignorationis artis.

c Quidam rep. extra pro intra. At intra sp. v. intelligo. Quamuis veniam sperem mihi datū iri, cautè agere malens.

Laude. sed[a] in vitium libertas excidit, & vim
Dignam lege regi.[b] lex est accepta: chorúsque
Turpiter obticuit, sublato iure nocendi.
Nil intentatum nostri liquere poëtæ:
Nec minimum meruere decus, vestigia Græca
Ausi deserere, & celebrare domestica facta:
Vel qui prætextas vel qui docuere togatas.
Nec virtute foret clarisue potentius armis,
Quàm lingua, Latium:[c] si non offenderet vnum-
-quemque poëtarum limæ labor & mora. vos ô
Pompilius sanguis carmen reprehendite, quod non
Multa dies & multa litura coercuit, atque
[d] *Perfectum decies non castigauit ad vnguem.*
[e] *Ingenium misera quia fortunatius arte*
Credit, & excludi sanos Helicone poëtas
Democritus: bona pars non vngues ponere curat,
Non barbam: secreta petit loca, balnea vitat.
Nanciscetur enim pretium noménque poëtæ,
Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam
Tonsori Licino commiserit. ô ego læuus,
Qui purgo bilem sub verni temporis horam.
Non alius faceret meliora poëmata. verùm
[f] *Nil tanti est. ergo fungar vice cotis, acutum*
Reddere quæ ferrum valet, exors ipsa secandi.
Munus & officium, nil scribens ipse, docebo:
Vnde parentur opes: quid alat formétque poëtam:
Quid deceat, quid non: quò virtus, quò ferat terror
Scribendi rectè, sapere est & principium & fons,
Rem tibi[g] Socraticæ poterunt ostendere chartæ:

a In epist. ad Aug. donec iam sæuus apertam. In rabiem verti cœpit, iocus, &c.

b L. est. acc. Ibid. quinetiam lex.

c Pœnáque lata, malo quæ nollet car. q. Describi. In ead. ep. de hoc quæritur. Sed turpem putat in scriptis metuítque liturá.

d Per f. vng. Al. præfectum vng. vt sit metaph. à marmorarijs, vel à fictor.

e Ing. m. In eos qui, quod Democr. furorem quendam ad poëticã requiri putaret ideo illuuie & squalore necnon solitudine nomen poëtarũ aucuparentur.

f N. t. facio, vt eius obtinendi causa insan. esse, aut ins simulare velim.

g Scripta discipulorum Socr.

Verbáque prouisam rem non inuita sequentur.
Qui didicit, patriæ quid debeat, & quid amicis:
Quo sit amore parẽs, quo frater amãdus & hospes:
Quod sit conscripti, quod iudicis officium: quæ
Partes in bellum missi ducis: ille profectò
Reddere personæ scit conuenientia cuique.
Respicere exemplar vitæ morúmque iubebo
Doctum imitatorem, & veras hinc ducere voces.
Interdum speciosa[a] *locis, morataque rectè*
Fabula, nullius veneris, sine[b] *pondere & arte,*
Valdius oblectat populum, meliúsque moratur,
Quàm versus inopes rerum, [c] *nugæque canoræ.*
Graijs ingenium, Graijs dedit ore rotundo
Musa loqui, præter laudem nullius auaris.
[d] *Romani pueri longis rationibus assem*
Discunt in partes centum diducere. dicat
Filius Albini, si de quincunce remota est
Vncia, quid superat? poteras dixisse, triens. [e] *eu,*
Rem poteris seruare tuam. redit vncia: quid fit?
Semis. ad hæc animos ærugo & cura peculî
Quum semel imbuerit, speramus carmina fingi
Posse linenda cedro, & leui seruanda cupresso?
Aut prodesse volunt aut delectare poetæ,
Aut simul & iucunda & idonea dicere vitæ.
Quicquid præcipies, esto breuis: vt citò dicta
Percipiant animi dociles, teneántque fideles.
Omne superuacuum pleno de pectore manat.
Ficta voluptatis causa, sint proxima veris.
Nec quodcunque volet, poscat sibi fabula credi:

a Ornata dictis sententijs philosophicis. Al. iocis.
b P. verborum. Quæ grauitate caret.
c N.c. Versus canori quidem, sed quibus subsint res futiles. Vide sat. 6. li. 1.
d Quo pueri magnis ex centur. orti &c.
e Eu, vt Gr. εὖ. Sic apud Ter. ex Agr. gramm.

Neu pransæ Lamiæ viuumpuerũ extrahat aluo.
[a] Centuriæ seniorum agitant expertia frugis,
Celsi prætereunt austera poëmata [b] Rhamnes.
Omne tulit punctum qui miscuit vtile dulci,
Lectorem delectando, paritérque monendo,
Hic meret æra liber Sosiis: hic & mare transit,
Et longum noto scriptori prorogat æuum,
Delicta tamen quibus ignouisse velimus.
Nam neque chorda sonum reddit quem vult manus & mens,
Poscentíque grauem persæpe remittit acutum:
Nec semper feriet quodcunque minabitur arcus.
Verùm vbi plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis: quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cauit natura. quid ergo?
Vt scriptor si peccat idem librarius vsque,
Quanuis est monitus, venia caret: & citharœdus
Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem:
Sic mihi, qui multum cessat, [c] fit Chœrilus ille,
Quem bis térque bonum cum risu miror, & idem
Indignor: [d] quandoque bonus dormitat Homerus.
Verùm opere in longo fas est obrepere somnum.
Vt pictura, poësis, erit quæ, si propius stes,
Te capiet magis: & quædam, si longius abstes.
Hæc amat obscurum, volet hæc sub luce videri,
Iudicis argutum quæ non formidat acumen.
Hæc placuit semel, hæc decies repetita placebit,
O maior iuuenum, quanuis & voce paterna
Fingeris ad rectum, & per te sapis, hoc tibi dictum

a Seniores poëmata inutilia reprehendunt.
b Rh. Equites. Quidã per hos intell. quoslibet iuuenes generosos & qui animo excelso.

c Chœrilo fit similis: quem miror & rideo si contingat ei vt duobus aut tribus locis rectè scribat.
d Quoties dorm. optimus poëta, qualis fuit Hom. Alij non de alio quàm ipsomet Hom. intell.

Tolle memor: certis [a] *medium & tolerabile rebus*
Rectè concedi. [b] *consultus iuris, & actor*
Causarum mediocris, abest virtute diserti
Messalæ, nec scit quantum Cassellius Aulus:
Sed tamen in pretio est mediocribus esse poëtis
Non homines, non dij, non concessere [c] *columnæ.*
Vt gratas inter mensas symphonia discors,
Et crassum vnguentũ & Sardo cũ melle papauer
Offendunt, poterat duci quia cœna sine istis:
Sic animis natum inuentúmq; poëma iuuandis
Si paulum à summo discessit, vergit ad imum.
Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis:
Indoctúsque pilæ discíue trochiue quiescit,
Ne spissæ risum tollant impunè coronæ:
Qui nescit, versus tamen audet fingere. quid ni?
Liber & ingenuus, præsertim [d] *census equestrem*
Summam nummorum, vitióque remotus ab omni.
Tu [e] *nihil inuita dices faciésue Minerua:*
Id tibi iudicium est, ea mens: siquid tamen olim
Scripseris, in Metij descendat iudicis aures,
Et patris, & nostras: nonúmq; prematur in annum.
Membranis intus positis, delere licebit
Quod non edideris: [f] *nescit vox missa reuerti.*
Syluestres homines sacer interprésque deorum
Cædibus & victu fœdo deterruit Orpheus.
Dictus ob hoc lenire tigres, rabidósque leones.
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda
Ducere quò vellet. fuit hæc sapientia quondam,

Publica

a Mediocritatem, Mediocrè & tolerabilem peritiam.
b C.iu. Hæc velut per parenth. hoc modo. Certis rebus med. concedit: at mediocr. esse po. &c.
c C. ad quas prostant libri. vt sat.4. lib.1. Nulla tab. meos hab. neque pila lib. Alij referunt ad col. quæ erant vbi recitabantur tra.
d Habens eq. censum. Cui inuentus fuit cẽsus equestris, quum censeretur.
e Eo iudicio eáque prudentia es, vt nihil sis dicturus vel fact. inuita Minerua.

f At quũ edid. non licebit. quia nescit vox m.r.

Publica priuatis secernere, sacra profanis:
Concubitu prohibere vago, dare iura maritis:
Oppida moliri: leges incidere ligno.
Sic honor & nomen diuinis vatibus atque
Carminibus venit, post hos insignis Homerus,
Tyrtæúsque mares animos in Martia bella
Versibus exacuit [a] *dicta per carmina sortes:*
Et vitæ monstrata via est: & [b] *gratia regum*
Pieriis tentata modis: ludúsque repertus,
Et longorum operum finis: ne forte pudori
Sit tibi Musa lyræ solers, & cantor Apollo.
Natura fieret laudabile carmen an arte,
Quæsitum est: ego nec studium sine diuite vena,
Nec rude quid prosit video ingenium. alterius sic
Altera poscit opem res, & coniurat amicè,
Qui studet optatam cursu contingere metam;
Multa tulit fecitque puer: sudauit, & alsit:
Abstinuit Venere & [c] *vino,* [d] *qui Pythia cantat*
Tibicen, didicit prius, extimuítque magistrum.
Nunc satis est dixisse, [e] *Ego mira poëmata pango.*
Occupet extremum scabies: mihi turpe relinqui est,
Et, quod non didici, sanè nescire fateri.
Vt præco ad merces turbam qui cogit emendas,
Assentatores iubes ad lucrum ire poëta,
Diues agris, diues positis in fœnore nummis.
Si verò est [f] *vnctum qui rectè ponere possit,*
Et spondere leui pro paupere, & eripere atris
Litibus implicitum: mirabor si sciet inter-
-noscere mendacem verúmque beatus amicum.

a Edita fuerũt oracula.
b Carmina scribendo tentata fuit ad regum amicitiam via. Reperta sunt quæ ad oblectationem facerent vt comœdiæ, trag. mimi.
c Al. Baccho.
d Qui adhibetur ad canẽdas laudes Apoll.
e Ex puerorum lusu hoc dictum natum aiunt.
f Opiparam cœnã prębere.

Tu seu donaris seu quid donare voles cui,
Nolito ad versus tibi factos ducere plenum
Lætitiæ. clamabit enim, Pulchrè, bene, rectè.
Pallescet super his: etiam[a] stillabit amicis
Ex oculis rorem: saliet, tundet pede terram.
Vt qui conducti plorant in funere, dicunt
Et faciunt propè plura dolentibus ex animo: sic
Derisor vero plus laudatore mouetur.
Reges dicuntur multis vrgere[b] culullis,
Et torquere mero, quem perspexisse laborent
An sit amicitia dignus. si carmina condes,
Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes.
Quintilio siquid recitares, corrige, sodes,
Hoc (aiebat) & hoc. melius te posse[c] negares,
Bis térque expertum frustra: delere iubebat,
Et malè tornatos[d] incudi reddere versus.
Si defendere delictum quàm vertere malles,
Nullum vltra[e] verbum, aut operam[f] sumebat inanem,
Quin sine riuali téque & tua solus amares.
Vir bonus & prudens versus reprehēdet[g] inertes:
Culpabit duros: incomptis allinet atrum
Transuerso calamo signum: ambitiosa recidet
Ornamenta: parum claris lucem dare coget:
Arguet ambiguè dictum: mutanda notabit:
Fiet Aristarchus, nec dicet, Cur ego amicum
Offendam in nugis? Hæ nugæ seria ducent
In mala,[h] derisum semel, exceptúmque sinistrè.
Vt,[i] mala quem scabies aut morbus regius vrget,
Aut

a Lachrymas emittet, quas præ gaudio se emittere simulabit.

b Poculis quibusdam grandioribus. Diminut. à culeo.

c Si negare.

d Recudere. Ita mutare emendando vt alij esse viderētur.

e Verbum addebat.

f Al. insumebat.

g Arte carētes.

h Sic paulo antè, Derisor vero plus laud. mo. ill.

i Al. quidam intell. de ea quam Gr. ψώραν ἀγρίαν. Aduersus eos qui non nisi furore quodam & afflatu diuino percitos ad poëticam aptos esse putabant.

Aut fanaticus error, & iracunda [a] Diana,
Vesanum tetigiſſe timent fugiúntque poëtam,
Qui ſapiunt: agitant pueri, incautiq; ſequuntur.
Hic, dum ſublimes verſus ructatur, & errat,
Si veluti merulis intentus decidit auceps
In puteum, foueámue: licet, ſuccurrite, [b] longum
Clamet, io ciues, non ſit qui tollere curet.
Siquis curet opem ferre, & demittere funem,
Qui ſcis an prudens huc ſe deiecerit, atque
Seruari nolit? dicam, Siculíque poëtæ
Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Ætnã
Inſiluit. ſit ius liceátque perire poëtis.
Inuitum qui ſeruat, [c] idem facit occidenti.
Nec ſemel hoc fecit: nec, ſi retractus erit, iam
Fiet [d] homo, & ponet famoſæ mortis amorem.
Nec ſatis apparet cur verſus factitet: vtrum
Minxerit [e] in patrios cineres, an triſte [f] bidental
Mouerit inceſtus. certè furit, ac velut vrſus,
Obiectos caueæ valuit ſi frangere clathros,
Indoctum doctúmque fugat recitator acerbus.
Quem verò arripuit, tenet, occiditque legendo,
Non miſſura cutem niſi plena cruoris [g] hirudo.

a D. vnde σεληνόληπτοι dicuntur, & à Lat. lymphati.

b Longum clamet. Io ciues ſirce.

c Idem atque ille qui occidit.

d Ad mentem humanam redibit, id eſt ſanam. Quaſi inſanus, non ſit homo, quòd extra ſe dicatur eſſe. Vel, Deſinet, vel lex haberi deus, vt Emp.

e In p.c. In paternum ſepulchrum.

f Bid. locũ fulmine tactum: qui cæſis bidẽtibus expiabatur.

g n. Tanquam hirudo, quæ dimittere non ſolet. n. pl. cruoris.

FINIS.